

ΠΑΡΑΧΡΕΤΗΓΕ ΟΙΚΤΣΖΒΓΙΟΥΤ - ΤΗΛΕΜΗΤΗΤ 14 ΟΙΚΤΣΖΒΓΙΟΥΤ 1993

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 535
Δρχ. 300

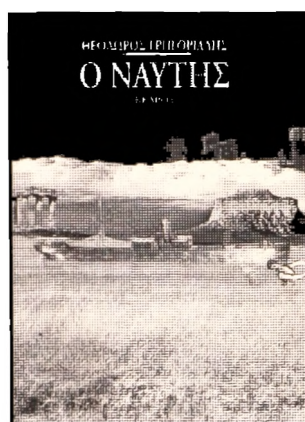
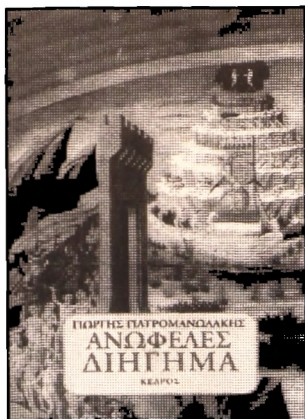

ΡΩΣΙΑ:
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ
ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ

Σεκλονρικὸ Παραμύθι '93

ΜΣ 83

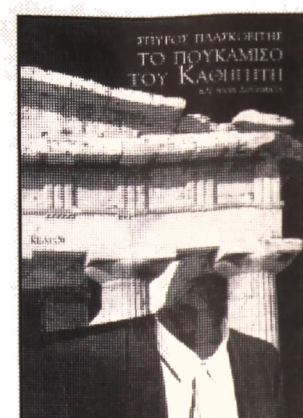
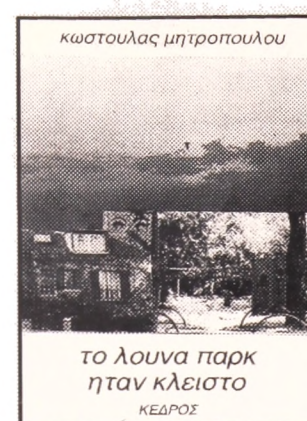
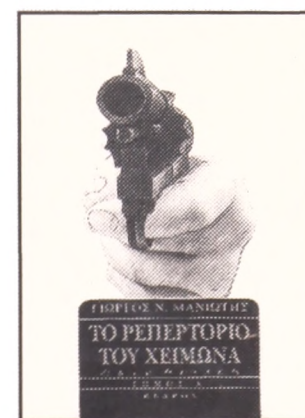
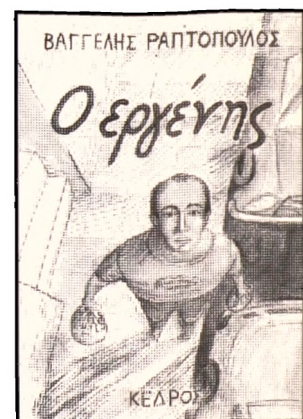
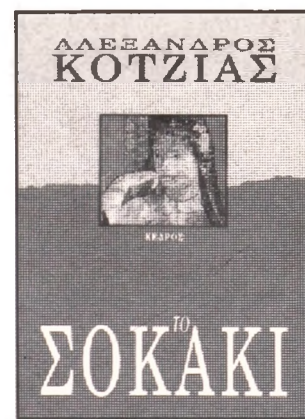
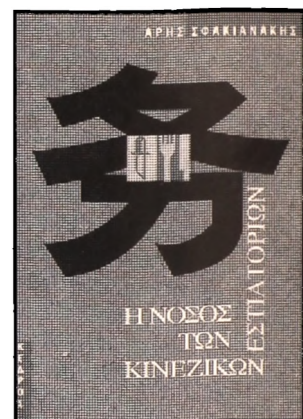
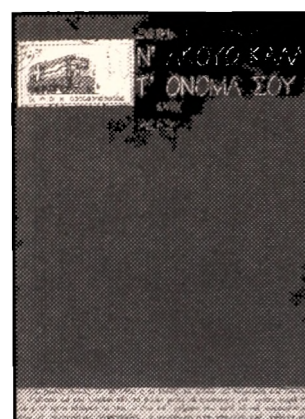
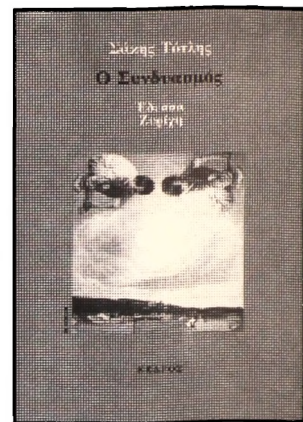

ΚΕΔΡΟΣ

το ελληνικό βιβλίο

- ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΑΤΡΩΜΑΝΩΛΑΚΗΣ
Ανωφελές διήγημα
- ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
Ο ναύτης
- ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Ν' ακούω καλά τ' όνομά σου
- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ
Το σοκάκι
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΩΤΗΣ
Το ρεπερτόριο του χειμώνα
- ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ
Χειριστής ανελκυστήρας
- ΚΩΣΤΟΥΛΑ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
Το λούνα παρκ ήταν κλειστό
- ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ
Το πουκάμισο του καθηγητή
- ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ο εργένης
- ΑΡΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ
Η νόσος των κινέζικων εστιατορίων
- ΣΑΚΗΣ ΤΟΤΛΗΣ
Ο συνδυασμός
- ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΑΜΠΟΥΣΗΣ
Εκτός έδρας
- ΝΑΤΑΣΑ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ
Ξένοι στην πόλη
- ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ
Ημερολόγιο για περαστικούς

Σεκλογικό Παραμύθι '93

ΡΩΣΙΑ: Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ

Με τους νεκρούς Μοσχοδίτες ακόμη ακαταμέτρητους να κείτονται στους δρόμους, ο Γέλτσιν αποφασίζει και διατάσσει. Έπεσε τελικά η ματωμένη αυλαία στη Ρωσία; Ή μήπως ο πόλεμος συνεχίζεται; Γράφει ο στον ειδικό φάκελο της Διεθνούς Σκηνης ο Γρηγόρης Τραγκανίδας.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	
ΑΝΑΠΟΦΑΣΙΣΤΟΥ	5
ΠΟΛΙΤΙΚΟ	
ΕΠΤΑΗΜΕΡΟ	6
Για ένα καλύτερο αύριο	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ	
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	10
VIRTUAL REALITY.....	18
ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ	19
Κόμικς του Γιώργου Φιλιδιάκου	
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΔΕΝ ΓΥΡΙΖΕΙ ΠΙΣΩ	34
ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ	35
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	44
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	45

Τι αποφάσισε η GATT και πλήτει τον ευρωπαϊκό κινηματογράφο; Υποκειμενικά για την ελληνική ποιητική αγορά και τον Φουκώ. Και στην τελευταία σελίδα, μια παντοτινά επίκαιρη πρόταση από τον Νάσο Βαγενά.

Εξώφυλλο:
ΜΙΑΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ

Η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει. Ποιος θα φιλήσει το δάτραχο της εξουσίας, ποιος θα το μεταμορφώσει σε πρίγκηπα; Το ANTI στο τελευταίο προεκλογικό τεύχος περιέχει:

- Άρθρα για τις τελευταίες κινήσεις των δύο μονομάχων, αλλά και για τη στρατηγική των «μικρών». Γράφουν οι: Μ. Πατρινός, Τ. Παππάς.
- Τι περιμένουν στα Σκόπια από τις ελληνικές εκλογές; Μήπως διαφαίνεται μια τάση συνδιαλλαγής; Γράφει ο απεσταλμένος μας Μπάμπης Μπίκας.
- Τα συγκριτικά στοιχεία που δείχνουν την επιρροή των «δελφίνων» άντλησε από παλαιότερες αναμετρήσεις, τα συγκρίνει και τα καταγράφει η Γεωργία Δάμα.
- Και ένα αφιέρωμα στον πολιτισμό των εκλογών: Για τις αφίσες, τα σποτ, τον κενό λόγο του πολιτικού μηνύματος, τον ρόλο των ΜΜΕ γράφουν οι Χρ. Κυριαζής, Μ. Κομνηνού, Ηλ. Κανέλλης, Π. Μεθενίτης και μιλάει ο διαφημιστής Γ. Θεοφιλόπουλος.
- Ο Γ. Κωστάκης στέλνει τα τελευταία νέα από το μέτωπο του Πειραιά.
- Ο Α. Πεγιάδης γράφει για το... γιουρούσι των κομμάτων στα εισιτήρια της Ολυμπιακής και ο Α. Πετρόπουλος για την ψήφο των μεταναστών.
- Κι ακόμη, ο Τύπος πριν από τις εκλογές, ο Αγύριστος, το κόμικς του Γιώργου Φιλιδιάκου.
- Και μην ξεχνάτε. Το ANTI κυκλοφορεί ξανά την ερχόμενη, πρώτη μετεκλογική Παρασκευή.

Περίοδος Β'
Χρόνος 20ός
Τεύχος 535
Παρασκευή 8 Οκτωβρίου 1993,
300

ΠΑΛΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημογράφοι 60 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819
FAX: 72.26.107

Υπόψη:
ΓΡΗΓΟΡΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημογράφοι 131
115 21 Αθήνα

Αφημίσεις:
ΔΑΥΝΑ ΓΚΙΟΚΑ

Βιβλιοθήκη - Λογιστήριο:
ΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ

Αντιγραφή - Μοντάζ:
ΣΙΑ ΛΕΒΟΝ

Αντιστοιχειοθεσία - Φιλμς:
ΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Τηλεφων. Λαδά 1 - Αθήνα
32.33.114 - 32.19.182
Χ: 32.33.114

Υπόψη:
ΧΟΤΥΠ Α.Ε.
Ιόν 5 - Περιστερί
31 Αθήνα
57.22.201

Το ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις
θέσεις του συγγραφέα του.
Οόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Κεντρικού
1. 3.400 δρχ.
2. 6.800 δρχ.
3. Οργανισμών,
4. Γεζών, κτλ.: 25.000 δρχ.
5. Ετήσια: 6.100 δρχ.

Κεντρικού
6. 3.400 δρχ.
7. 6.800 δρχ.
8. Οργανισμών,
9. Γεζών, κτλ.: 25.000 δρχ.
10. Ετήσια: 6.100 δρχ.

Κεντρικού
11. 3.400 δρχ.
12. 6.800 δρχ.
13. Οργανισμών,
14. Γεζών, κτλ.: 25.000 δρχ.
15. Ετήσια: 6.100 δρχ.

Κεντρικού
16. 3.400 δρχ.
17. 6.800 δρχ.
18. Οργανισμών,
19. Γεζών, κτλ.: 25.000 δρχ.
20. Ετήσια: 6.100 δρχ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

• Για τα διδωλοπωλεία
της Αθήνας:
Περιοδικό «ANTI»
Δημογράφοι 60
Τηλ: 72.32.713 - 72.48.240
• Για τα διδωλοπωλεία
B. Ελλάδας:
Κέντρο του διδωλου.
Πουλουκτοή και Σια Ε.Ε.
Λαοσάνη 3,
ΤΗλ. (031) 285.857
1546 22 Θεσσαλονίκη

ΑΜΗΧΑΝΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΤΟ *ΑΝΤΙ* ενώπιον τον εκλογικών αναμετρήσεων πάντα έπαιρνε θέση. Θέση κριτικής στήριξης της επιλογής του σύμφωνα με την παράδοσή του, τις απόψεις του, την ανεξάρτητη τοποθέτησή του. Αισθάνεται, άλλωστε, απέχθεια για τους στρουθοκαμηλισμούς ή τις «αιφνίδιες» στροφές και μεταστροφές.

ΟΜΩΣ, μπροστά στη μεθαιριανή κάλπη, αισθάνεται πραγματικά ΑΜΗΧΑΝΟ. Και την αμηχανία αυτή συμμερίζεται ικανός αριθμός σκεπτόμενων και ενημερωμένων πολιτών. Αυτό το αίσθημα χρωματίζει την ΕΥΘΥΝΗ των πολιτών μπροστά στις διαθέσιμες επιλογές. Και πιστεύουμε ότι οι πολίτες συμμετέχοντας στην εκλογική διαδικασία δικαιούνται να υιοθετήσουν τη στάση που οι ίδιοι νομίζουν ορθή.

ΑΜΗΧΑΝΙΑ δεν σημαίνει ούτε αποχή ούτε έλλειψη απόφασης μπροστά στην κάλπη. Σημαίνει άσκηση της ευθύνης με πλήρη γνώση των δεδομένων. Αλλά είναι τα ίδια τα δεδομένα από τα οποία εκπηγάει το αίσθημα αυτό, στο οποίο μάλιστα συμπυκνώνονται και άλλα αισθήματα και στάσεις που έχουν διαμορφωθεί από τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, τις κυβερνητικές πρακτικές, το ύφος και το ήθος της εξουσίας, την κατάσταση στο κοινωνικό και οικονομικό πεδίο.

ΘΑ ΗΤΑΝ περιττό να παραθέσουμε λεπτομερώς τα δεδομένα. Είναι γνωστά, ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ στην κατηγορία εκείνη των πολιτών που έχουν συνειδητοποιήσει τα αδιέξοδα. Τα πολιτικά μας, βέβαια, κόμματα έχουν διαφορετική γνώμη. Πασχίζουν να εγκαταστήσουν θραυσμένες ταυτότητες, να δώσουν κάποια αχτίδα ελπίδας, να αποδείξουν απεγνωσμένα ότι πρόσφεραν κάτι το ΡΙΖΙΚΑ διαφορετικό ως προς την προσέγγιση και τη λύση των προβλημάτων, ως προς το μέλλον της χώρας, προβάλλοντας μέσα από τη σπάταλη και οργιώδη διαφήμιση θολά προγράμματα, προσφέροντας στην ουσία φρούδες ελπίδες. Είναι καιρός, όμως, να πάψουμε να πιστεύουμε σε σωτήρες ποικίλων αποχρώσεων. Σωτηρία δεν μπορεί να προέλθει από τους υπάρχοντες πολιτικούς σχηματισμούς. Έχουν δοκιμαστεί. Και έχουν αποτύχει. ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ, ωστόσο, το πρόβλημα της επιλογής, αν οι πολίτες πράγματι θέλουν σ' αυτή τη διαδικασία να έχουν κάποια επιρροή. Άλλωστε, αδέβαιο και επισφαλές ενδέχεται να είναι το όποιο εκλογικό αποτέλεσμα, καθώς δείχνουν τα πράγματα, με συνέπεια άλλη μια περίοδο γεμάτη εκλογικές αναμετρήσεις, κομματικές ανακατατάξεις, αλλαγή –αναπόφευκτη– του πολιτικού τοπίου.

ΚΙ ΕΙΝΑΙ ακριβώς αυτές οι προοπτικές που μας κάνουν να πιστεύουμε ότι η Βουλή πρέπει να είναι πολυφωνική, ότι πρέπει η ψήφος των πολιτών να αναδείξει φωνές ικανές να αντισταχθούν στη μονοτονία, την ισοπέδωση και το φανατισμό των δύο μεγάλων κομμάτων. Η ελληνική Βουλή χρειάζεται φωνές ελεύθερες, αδογματίστες, κριτικές, προοδευτικές, ικανές να σπάζουν το μονοπώλιο του συστημικού λόγου, ικανές να φωτίζουν άλλα μονοπάτια κοιτάζοντας προς το μέλλον. Ικανές να συμπορευτούν με άλλες δυνάμεις στην Ευρώπη για μια νέα Ευρώπη και μια νέα Ελλάδα.

Η ΑΜΗΧΑΝΙΑ μας δεν σημαίνει απάθεια, παθητικότητα, παραίτηση. Σημαίνει εγρήγορση εν πλήρη συνειδήσει. Σημαίνει καταδίκη του δικομματισμού.

IV. Οι ανέκφραστες ευαισθησίες μας

Λύο δήματα πριν από την τελική εκλογική αναμέτρηση, συνεχίζουν να μας ζώνουν τα φίδια της αναποφασιστικότητας. Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα -, και δεν λουμε σαρκαστικές αναγωγές στα μπρος και στα πίσω των συνθημάτων που πόνησαν με τόσο κόπο οι διαφημιστές για προσελκύσουν εμάς, τους καποφασιστους, το δώδεκα κόμμα τόσο των δημοσκοπήσεων που κάνουν την φάνισή τους στις σελίδες των εφημερίδων. λικά, οι μόνοι αποφασισμένοι για όλα σ' τόν τον τόπο, εκτός από τους φανατικούς και τους φανατικά υστερόδουλους, είναι οι ελπισμένοι. Ο Σκυφτούλης, θύμα μιας αφρότητας των κρατούντων που νόμιζαν στο πρόσωπό του θα έβρισκαν το πλαστήριο θύμα για τις διωκτικές αρχές, ίκανες να εντοπίσουν τους πραγματικούς όχθους της τρομοκρατίας, «ψηφίζουν» τη νύχιση της απεργίας πείνας, ό,τι κι αν του σίξει. Ο Αλδανός απελπισ, κρεμασμένος επέντε ημέρες στα σύρματα μιας εκτριχής κολώνας υψηλής τάσης, κάνει το πια της εικόνας του αξία χρήσης, που οδιώχνει κάθε ρατσιστικού τύπου αφρότητα στην αντιμετώπισή του και ταβάλλει τον ίδιο σε ντοστογιεφσκικό αα, αποφασισμένο για το χειρότερο, έτσι νος που 'ναι ανάμεσα σε δύο κοινωνίες θοικές. Η Κατερίνα Γώγου, διαλυμένη κι όλυτα φευγάτη, βρίσκει τη λύτρωση σε εν έκρηξη, σ' ένα ύστατο φωτεινό ράθυρο. Κι ένας άλλος Αλδανός, ρισσότερο αισιόδοξος αυτός, αδιαφορεί γίνει ανέκδοτο - πρωτοσέλιδο στη STAR Αλδανός κάπνιζε πούρο Αθάνας!». Και οφασίζει να μην εκχωρήσει το όνειρό του μια φευγαλέα ψευδαίσθηση ντόλτσε βίτα καμία επιβολή, αποφασίζει να κάνει το μμάτι του κι ας του στοιχίζει ένα νιάτικο.

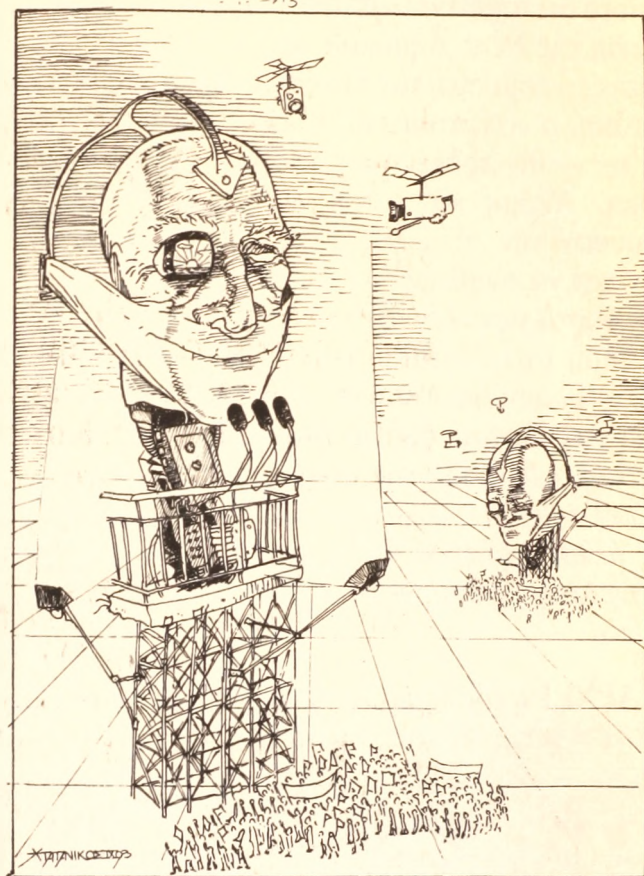
λά αν οι απελπισμένοι είναι οφασισμένοι, εμείς, οι εύτακτοι και οι ρμάλ, δεν μπορούμε να βρούμε ακραίο όπο για να εκφράσουμε την απόφασή μας. μείς παραμένουμε άφωνοι ανάμεσα στις

ακρότητες των δύο μονομάχων, φλερτάρουμε τις μετριότητες των υπολοίπων και... φτύνουμε στον κόρφο μας. Με ποιον να πας;

- *Με τη Ν.Δ.*; Με τη μηχανιστική αναφορά των θατσερικών και των νεοφιλελεύθερων δογμάτων; Με την αναξιοπρέπεια των πολιτικών της εκπροσώπων, με το ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου μόνο και μόνο για να εξυπηρετηθεί ένα δόγμα; Να νομιμοποιήσουμε το ξεπούλημα της ΑΓΕΤ, του ΟΤΕ, της ΔΕΗ, να ενδώσουμε στη διγλωσσία των εκπροσώπων της δεξιάς παράταξης, να δώσουμε άφεση αμαρτιών στην οικογενειακή καμαρίλα του πρωθυπουργού, στις καντρίλιες με «φιλανθρωπικό» επίχρισμα της κυρίας Μαρίκας, στο απολίτιστο πολιτιστικό όραμα της κυρίας Ντόρας; Άπαγε...

- *Με το ΠΑΣΟΚ*; Με τη διγλωσσία και την αγλωσσία; Με αυτούς που κατέλυσαν κάθε τάξη του λόγου, με κείνους που διάζονται να θάψουν ως και τον απόηχο του σκανδάλου Κοσκωτά, με τα θλιβερά ολογράμματα της κενόλογης ρητορικής που περιφέρουν τα ράκη της ξύλινης γλώσσας τους; Με τον Ανδρέα, που στον ANTENNA, την περασμένη Τρίτη το βράδυ, πήγε να μας συγκινήσει λέγοντας «βάζω το χέρι στην καρδιά»; Ποια καρδιά;

- *Αλλά και με ποιους άλλους*; Με την ΠΟΛ.Α., του αυτσαίντερ των Αλαφούζων και των υπολειμμάτων μιας εθνικιστικής ρητορικής που λιμνάζει στους δάλτους της μισαλλοδοξίας; Με το ανάπηρο κι αγκυλωμένο ΚΚΕ, που συνεχίζει να κουράζει όσους ακόμα έχουν εμμονές, με τις ίδιες πάντα ασκήσεις επαναστατικής γυμναστικής; Ή, μήπως, με τον Συνασπισμό, που όλο τον καιρό πολιτεύεται υπονομεύοντας την ανάγκη των μαζικών κινημάτων να συναντηθούν και να δυναμώσουν, περιφέροντας τα στελέχη του στα φώτα των Μέσων και, πριν από τις εκλογές, θυμάται και αρχές και οράματα και ζητεί -ελεημοσύνη;- την ψήφο των αριστερών;

Λευκό και άκυρο, λοιπόν; Ίσως. Στο κάτω κάτω, το δικαιούνται όλοι όσοι δεν βρίσκουν εκείνο το όραμα που θα ζητούσαν στα προγράμματα, στο χαρακτήρα, στο ύφος, στις διακηρύξεις των κομμάτων. Όμως, υπάρχει κι άλλος δρόμος. Με δεδομένο ότι τούτες οι εκλογές, που ο προεκλογικός πυρετός τους πέρασε με αρνητικά μηνύματα (ποιος είναι χειρότερος από τον άλλο), μπορούν να δρομολογήσουν κάποιες εξελίξεις, υπάρχει και η ψήφος τακτικής. Ψηφίζω όχι για το όραμα, αλλά για να πετύχω κάτι. Τι;

Δεν θα σας το πούμε εμείς, αν έχετε αποφασίσει να μην είστε αρνητικοί σώνει και καλά. Έτσι κι αλλιώς, εμείς δεν είμαστε σ' αυτό το χώρο για να δώσουμε «γραμμή». Εμείς την προσωπική μας αγωνία εκφράσαμε, τον προβληματισμό μας, την ευαισθησία μας. Αν είναι και δική σου, ίσως να εκφραστούν ομού οι ευαισθησίες μας στην κάλπη.

Καλό βόλι! και μακάρι, στις επόμενες εκλογές, να μην είμαι σε τούτη τη σελίδα.

ΑΝΑΠΟΦΑΣΙΣΤΟΣ

Για ένα καλύτερο αύριο

ΤΗΝ ΩΡΑ που θα κυκλοφορεί το «ανά χείρας» τεύχος του *ANTI* (Παρασκευή πρωί) ο προεκλογικός αγώνας θα δαίνει προς το τέλος του... Και παρά το ότι απομένει η αποψινή κεντρική συγκέντρωση της Νέας Δημοκρατίας, στο Πεδίον του Άρεως, με ομιλητή τον πρωθυπουργό κ. Κ. Μητσοτάκη, ο «σκεπτόμενος πολίτης» –ο «ενεργός πολίτης»– θα πρέπει να έχει ήδη διαμορφώσει γνώμη. Ακόμη και αυτοί που, έως προχθές, υμνούσαν την αξία της... «λευκής φάλαινας», φαίνεται να αναθεωρούν τη στάση τους, καθώς τα ποσοστά των «λευκών» και «αναποφάσιστων» –με βάση τα τελευταία γκάλοπ– ολοένα μικραίνουν. (Να συνέβαλε σε αυτό το γνωστό «μήνυμα» από τα πανάρχαια χρόνια της Αθηναϊκής Δημοκρατίας; «Φροντίζουμε όμοια το σπίτι μας και την πολιτική» κι ενώ καθένας κοιτάζει τη δουλειά του, άλλος ετούτη κι άλλος εκείνη, καθόλου δεν μειώνεται η έγνοιά μας για τα πολιτικά τα πράγματα»).

ΥΠΑΡΧΕΙ η αίσθηση ότι, και τη φορά αυτή, η εκλογική μάχη θα κριθεί μεταξύ των δύο «μονομάχων» – και πέραν ου! Και ενώ κανείς δεν αμφισβητεί –βοηθώντας και του εκλογικού νόμου– ότι η κυβέρνηση που θα μας προκύψει στις 11 Οκτωβρίου θα είναι είτε κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, είτε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, δεν είναι λίγοι οι αναλυτές εκείνοι που υποστηρίζουν ότι τα τρία άλλα μικρότερα κόμματα –Συνασπισμός, ΚΚΕ και ΠΟΛ.Α.– μπορούν να έχουν μια αξιολογη παρουσία στη Βουλή, ικανή να ανακόψει τη μονοκρατορία και παντοδυναμία του «ενός κόμματος». Κατά την «Καθημερινή», μάλιστα, και υπό την αίρεση ότι η

σύγκρουση των δύο μεγάλων κομμάτων θα περιορισθεί ή θα υπολείπεται του 80% του εκλογικού σώματος (40%-40%, 49% - 41%, 38% - 42% κ.ο.κ.), τα τρία κόμματα μπορούν να εκπροσωπηθούν στη Νέα Βουλή με έναν αριθμό, ο οποίος θα κυμαίνεται αθροιστικά από 35-40 βουλευτές.

Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ αυτή μπορεί να φαίνεται, προς στιγμή, εξωπραγματική. Όμως, αν ληφθεί υπόψη η «διπολική αλληλοεξόντωση» που σφράγισε την προεκλογική τακτική των δύο μονομάχων –τακτική έμφορτη με αμετροέπεια, ανευθυνότητα, και προπαντός, λάσπη... –τότε, ενδέχεται τα τρία αυτά κόμματα να διαδραματίσουν (όπως λ.χ. στην περίπτωση της εκλογής του προέδρου της Δημοκρατίας, την άνοιξη του 1995) ρόλο πραγματικά ρυθμιστικό. Η στήλη αυτή δεν είναι αgioγραφική... Και ενώ τα δύο κόμματα της Αριστεράς κράτησαν την αντιπαράθεσή τους έναντι των δύο μονομάχων σε άψογο επίπεδο (επιχειρήματα, αντί ύβρεων), το ίδιο, ατυχώς, δεν μπορεί να λεχθεί και για τον πρόεδρο της ΠΟΛ.Α., που σε ορισμένες περιπτώσεις κινήθηκε –για να μεταφέρουμε μια χαρακτηριστική διατύπωση– «σε επίπεδο Τράγκα» (του ραδιοσταθμού «Σκάι»)! Αυτός είναι ο λόγος που η αρχική «απήχηση» της ΠΟΛ.Α. σβήνει και τα ποσοστά της ολοένα συρρικνώνονται.

★ ★ ★

ΣΑΡΑΝΤΑ ΟΚΤΩ ώρες προτού ανοίξουν οι κάλπες, ας επιχειρήσουμε ορισμένες βασικές επισημάνσεις, όπως προκύπτουν από την αντιπαράθεση θέσεων μεταξύ των δύο «μονομάχων», αλλά και γενικότερα μεταξύ όλων των κομμάτων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ

συμφωνούν ότι εκεί που έφθασαν τα πράξια προσφυγή σε ένα νέο δανεισμό δεν απο- Η «ειδοποιός διαφορά» –κατά τον πρωθ- κ. Μητσοτάκη– είναι ότι τα δάνεια της συνάπτονται «σε κλίμακα που θα περι- διαρκώς», σε αντίθεση με το ΠΑΣΟΚ (νέους) φόρους θα επιβάλλει και (νέα) οπωσδήποτε μεγαλύτερα (λόγω ΟΤΕ, κ.λπ.), θα συνάψει. Ο κ. Μητσοτάκης επι- ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ φοβάται να πράγματα με το όνομά τους και ότι αλ- πρόγραμμά του (αποκήρυξη Οικονόμου ανάλογα με τις στιγμιαίες διαθέσεις του- κού σώματος. Ο κ. Παπανδρέου ανταπι- γοντας ότι ο σημερινός πρωθυπουργός «καταστροφείας αυτού του τόπου», ότι σ- μισι τελευταία αυτά χρόνια δεν υπήρ- πλευράς Νέας Δημοκρατίας, «καμιά π- και ότι πρόθεση του ΠΑΣΟΚ είναι να κ- ελλείμματα και τις άλλες τρύπες με τη «δι- της φορολογίας» –διάβαζε με τη μεγαλύ- ρολόγηση των υψηλών εισοδημάτων. Με- του ο κ. Μητσοτάκης υπενθυμίζει ότι βο- μέσα στην ενωμένη Ευρώπη, ότι δεν μπο- φορολογούμε εμείς περισσότερο από ό- λογούν οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι και ότι ι- ζαμε τους βασικούς συντελεστές «θα βλέ- επιχειρήσεις να φεύγουν από τη χώρα- πηγαίνουν εκεί όπου έχουν συμφέρον»- θέση των κομμάτων της Αριστεράς: Ό- βέρνηση και αν αναδείξουν οι κάλπες- Οκτωβρίου, η πολιτική της λιτότητας, ε- των εργαζομένων και των συνταξιούχων- νεχισθεί. Γι' αυτό, ενισχύσετε, με την ψ- την Αριστερά για να μπορεί να ελέγχει, βά- λει κ.λπ.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑ ΣΚΟΠΙΑ: Τελε- θέση του πρωθυπουργού, με βάση τη συ- που παραχώρησε στο ΜΕΓΑ: Ερώτη- σθε ανοιχτός σε μια σύνθετη ονομασί- άλλοι όροι επιτευχθούν;». Απάντηση- χομένως, κύριε Χατζηνικολάου». Πιο ση- μένα ο κ. Μητσοτάκης αναφερόμενος σ- κασία του διαλόγου, που βρίσκεται εν- στα Ηνωμένα Έθνη, δήλωσε ότι θα συνε- τις περιστάσεις και θα αποφασίσει ανάλ- τά τα άλλα, ο πρωθυπουργός χαρακτηρί- γικό λάθος» αν η Ελλάδα αρνηθεί να σ- το θέμα με τα Ηνωμένα Έθνη. Σε αντίθε- θέση αυτή του κ. Μητσοτάκη, ο κ. Παπ- (με βάση την τελευταία του συνέντευ- ANTENNA) φέρεται αποφασισμένος ν- από το διάλογο αυτόν. Το πολύ πολύ, ν- νέσει να κουδεντιάσει με τα Ηνωμένα Έ- δύο πρώτους όρους του «πακέτου Πινέ- λά σε καμιά περίπτωση το θέμα της ονομ-

Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ δηλώνει ότι έ- κειται σε καμιά περίπτωση, να δεχθεί λ- θα περιείχε τη λέξη Μακεδονία ή παράγ- Κατ' επέκταση, σε καμιά περίπτωση δεν- γνωρίζει τη σημερινή «Πρώην Γιουγκο- Δημοκρατία της Μακεδονίας», έστω και- χωρήσει σε μια «σύνθετη ονομασία», ό- «Σλαβομακεδονία», «Νέα Μακεδονία», τ- τόν κ. Παπανδρέου, η «μη αναγνώρι- σημαίνει κατ' ανάγκη «εχθρική πράξη»

ΙΡΒΙΝ ΣΤΑΜΠΛΕΡ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ
της POP, ROCK και SOUL
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΠΓΔΜ». Στο σημείο αυτό, ο πρόεδρος του ΣΟΚ δέχεται ότι οι θέσεις του εναρμονίζονται με τις θέσεις του κ. Σαμαρά... Το μόνο που είπε είναι τι θα σήμαινε για την Ελλάδα, αν οι χώρες προχωρήσουν στην αναγνώριση ΠΓΔΜ με το σκέτο όνομα «Μακεδονία» (ισον αργούμαστε οποιονδήποτε αξιοπρεπή (ιδεασμό) και ποιο θα ήταν το τίμημα της νούς απομόνωσής μας, αν φεύγαμε από τα μένα Έθνη. Κατά τα άλλα, τόσο ο Συνασπισμός, όσο και το ΚΚΕ πιστεύουν ότι η εθνική μας βεβαίωση» δεν ταυτίζεται με την εθνικιστική χζάλη ή την εχθρότητα απέναντι σε μια μικρή νική μας χώρα. Το θέμα της ΠΓΔΜ στηρίζουν- μπορεί να λυθεί με μια λύση της εθνικής διεξόδου. Όσο για τη «μυθοποίηση της απειλής» -μιας απειλής που εμφανίζει Ελλάδα έτοιμη να καταρρεύσει μπρος στο μισμό και το... μέγεθος των Σκοπίων (!), να θυμίσει κανείς μια σχετική δήλωση του ίδιου Κύρκου: *Η σκέψη αυτή προδίδει πανιμμουργεί φοβίες και προκαλεί διεθνώς ει-κά σχόλια.*

ΙΣΚΑΝΔΑΛΩΝ, κ.λπ. θα ήταν αδιανόητη, ια, διενέργεια εκλογών στην Ελλάδα, χωρίς ορά σε σκάνδαλα. Όμως, η σύλληψη του περοστρόφου» (και «οιακοστρόφου»...) Κ. ώτη να ανακινήσει «θέμα Κοσκωτά» για να ώσει στη... Νέα Δημοκρατία, ξεπερνά, ομο-μένως, κάθε φαντασία! Μηχανισμοί κατα-ής υπάρχουν, βέβαια, και στη Νέα Δημο-α και στο ΠΑΣΟΚ. Όμως, ακόμα και για θος» και το «ύφος» των ελληνικών πολιτι-τραγμάτων, κάποιο μέτρο, κάποιος συγκρα-είναι, κάποτε, αναγκαίος. Διαφορετικά ρέπει ν' απορούμε ούτε για την απόσταση ωρίζει τους νέους ανθρώπους απ' ό,τι απο-ύμε «πολιτικά δρώμενα», ούτε για «τη δυ-ία των αναποφάσιστων (η διατύπωση είναι αδρή...) έναντι των δύο μονομάχων»...

ΙΣΤΕΡΑ: Η προεκλογική περίοδος απέδει-ι πάλι ότι «άλλο Συνασπισμός» και «άλλο». Οι ρομαντικοί μπορούν να θρηνούν για άσπαση της Αριστεράς, κ.λπ. Αλλά όταν το βλέπει το «αύριο» στο «χθες» είναι φυσικό μπορεί να βρει κοινή γλώσσα με τον Συνα-ιό, που προβάλλει το πρότυπο μιας σύγχρο-ημοκρατικής, ευρωπαϊκής και οικολογικής τεράς, ανοιχτής στα μηνύματα των καιρών. ΚΕ αναζητεί «δικαίωση» στα αιματηρά γε-τα της Μόσχας. Η στήλη αυτή πιστεύει -το ψε και άλλη φορά- ότι η έννοια της ελευθε-και της δημοκρατίας είναι αδιαίρετη. Και ιαφορίζεται -και μαζί με τον Συνασπισμό- τις «εκαθαριστικές επιχειρήσεις» του Γέλ- (και ό,τι αυτές συνεπάγονται), από την άλ-αθόλου δεν νοσταλγεί την ακινησία των ιθωμάτων ή το «μονολιθισμό» των τάφων.

Α ΤΑ άλλα, μεθαύριο Κυριακή ψηφίζουν-Και αν ο Σπινόζα έγραφε: «Νιώθουμε και υμε ότι είμαστε αιώνιοι», εμείς όλοι, ανα-πες του ΑΝΤΙ και «ενεργοί πολίτες», αλλά λλου... «αιώνιοι», ψηφίζουμε απλώς για ένα πτερο «αύριο» της Ελλάδας, σε μια ενωμένη ύπη!

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΒΙΚΕΛΑΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

*

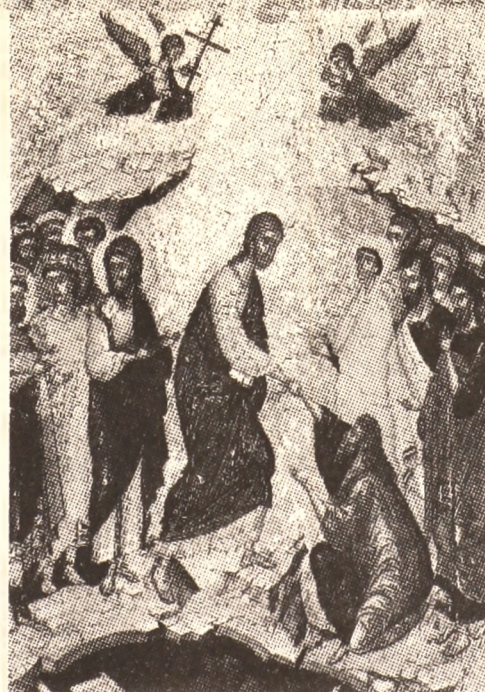
ΕΦΟΡΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

(ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΑΝΔΑΚΑ ΩΣ ΤΗΝ ΜΟΣΧΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ)

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΖΩΓΡΑΦΙ-
ΚΗ ΤΕΧΝΗ ΜΕ ΕΡΓΑ ΑΠΟ
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΡΜΙΤΑΖ
ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ
ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΗΝ ΠΙ-
ΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΡΕΤΙΑΚΩΦ
ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ
ΚΡΕΜΛΙΝΟΥ ΙΣΑΜΕ ΤΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΥ-
ΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ, ΤΑ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ. ΜΙΑ ΜΕ-
ΓΑΛΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ, ΠΡΟΣΚΑ-
ΛΕΙ ΣΕ ΜΙΑ ΦΙΛΙΚΗ ΓΝΩΡΙ-
ΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΟΙΓΕΙ ΤΟΝ ΔΡΟ-
ΜΟ ΓΙΑ ΕΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ
ΠΛΗΣΙΑΣΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥ-
ΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΑΥ-
ΤΟΥ ΕΛΩ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ - ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ
ΑΠΟ 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΩΣ 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1993

ΜΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ

Ουδείς σχεδόν ασχολείται κατ' ουσίαν με τις μετεκλογικές εξελίξεις. Αν εξαιρέσει κανείς τις οικονομικές σελίδες των εφημερίδων, δεν έχει θιγεί τίποτε από όσα θα έχει να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση των μεθαυριανών εκλογών: εθνικά θέματα, ελλείμματα και πληθωριστικές προσδοκίες, μέτρα αναθέρμανσης της οικονομίας, και κυρίως της διαλυμένης αγοράς, και, πρώτα απ' όλα, το στοιχειώδες, δηλαδή το πότε θα ορκιστεί η νέα κυβέρνηση προκειμένου να ανταποκριθεί στο πρόγραμμα της Συνόδου Κορυφής της ΕΟΚ.

Και δεν είναι μόνον αυτά. Το κόμμα που θα αναδειχθεί δεύτερο από τη μεθαυριανή κάλπη θα αντιμετωπίσει σίγουρα μείζονα προβλήματα συνοχής, με σοβαρότατες προεκτάσεις σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των θεσμών του πολιτικού συστήματος – πόσο μάλλον, αν τα προβλήματα συνοχής προσλάβουν τη μορφή κρίσης. Παράλληλα, το κόμμα που θα κληθεί να σχηματίσει κυβέρνηση είναι πλέον ή βέβαιον ότι δεν θα έχει πολλούς λόγους να συμπεριφερθεί με κοσμιότητα. Ο μεν κ. Παπανδρέου είναι εξαιρετικά πιθανό να εμφανίσει μια ανάμικτη εικόνα αυταρχικού προσωποκεντρισμού και απορρύθμισης, ο δε κ. Μητσοτάκης – που δεν φέρεται, βεβαίως, να κερδίζει τις εκλογές – θα αποφασίσει να «δώσει μαθήματα» στους «άτακτους», ξεκαθαρίζοντας «μια για πάντα» το περιβάλλον του.

Θα έπρεπε, ασφαλώς, τα δύο μεγάλα κόμματα, όπως και τα ελάσσονα βεβαίως, να έχουν αποσαφηνίσει τους όρους παιχνιδιού στο μετεκλογικό σκηνικό: το ότι δεν το πράττουν σημαίνει αδυναμία τους να σταθούν αντιμέτωποι με τα προβλήματα της χώρας και ανικανότητα να επιλύσουν τη δική τους κρίση.

Χ.Κ.

ΠΡΩΤΗ ΚΑΙ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Και πάλι η πρώτη εξουσία εναντίον της τέταρτης. Ο κ. Μητσοτάκης, στη συνέντευξή του στο κανάλι «Mega» την περασμένη Τρίτη, εξαπέλυσε μύδρους εναντίον του Αλαφούζου («Σκάι» και *Καθημερινή*), παραδεχόμενος στην ουσία την ισχύ της τέταρτης εξουσίας. Αλλά για τις κατηγορίες εναντίον του κ. Αλαφούζου για συνωμοσία εναντίον του, μέσω Σαμαρά, που είχε αποτέλεσμα την πτώση της κυβέρνησης, ο κ. Μητσοτάκης περιορίστηκε μόνο σε συλλογισμούς, σύμφωνα με τη δική του λογική, χωρίς να προσκομίσει αποδείξεις. Κι από τη μεριά του, ο κ. Αλαφούζος κατηγορήσε τον κ. Μητσοτάκη ότι «διέπραξε το τελευταίο του έγκλημα κατά της ελευθερίας του Τύπου».

Η διαπλοκή των συμφερόντων μεταξύ πρώτης και τέταρτης εξουσίας είναι τόσο οφθαλμοφανής, ώστε να μη χρειαζόμαστε κανενός είδους υπόμνηση. Η μία τρέφει την άλλη. Η μία στηρίζει την άλλη. Αλλά ισχύει, φυσικά, και το αντίθετο. Οι λειτουργίες των εξουσιών, όπως περιγράφονται στα διάφορα εγχειρίδια, φυσικά δεν ισχύουν. Αυτό που ισχύει είναι η σύμπτωση ή μη συμφερόντων, στην πράξη. Συμφερόντων που έχουν τη δική τους λογική και τους δικούς τους στόχους. Όταν τυχαίνει τα συμφέροντα αυτά να διίστανται, για διάφορους λόγους, επανέρχεται η

σύγκρουση. Σκληρή και αδυσώπητη. Τα υπόλοιπα είναι για τους αφελείς.

Κ.Β.

ΕΚΛΟΓΟΒΙΟΜΑΧΙΕΣ

Μετά τα έκτροπα κατά του αρχηγού της «Πολιτικής Άνοιξης» Αντώνη Σαμαρά είχαμε και τα έκτροπα στη Θεσσαλονίκη μεταξύ των «φυλών» της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ με αρκετή αγριότητα και αρκετούς τραυματίες. Ο φανατισμός δεν λείπει και από αυτές τις εκλογές. Μέσα στις αλληλοκατηγορίες είναι δύσκολο να διαπιστώσει κανείς ποιος ήρξατο χειρών αδίκων, μολονότι λογικά τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν έχουν κανένα λόγο να επιδιώκουν τουλάχιστον τέτοια επεισόδια. Βέβαια, άλλο φαινόμενο είναι η κατευθυνόμενη βία που επιδιώκει να τρομοκρατήσει και να κάμψει τον αντίπαλο κι άλλο οι συγκρούσεις «οπαδών» των κομμάτων δίκην γηπεδομαχίας. Η εποχή δεν σηκώνει τραμπουκισμούς, αλλά το κλίμα των γηπέδων και των διαφόρων «φυλών» εύκολα μεταφέρεται στον εκλογικό στίβο, όπου αθρόα κι εδώ είναι η προσφορά για δράση.

Ας ελπίσουμε ότι τέτοια επεισόδια δεν θα επαναληφθούν και ότι οι μέρες που απόμειναν μέχρι τις 10 Οκτωβρίου θα κυλήσουν ήρεμα, προς όφελος της δημοκρατικής τάξης.

Ο κ. Μητσοτάκης μας «απειλεί» πως χάσει τις εκλογές, θα κινήσει τις διαβίαιες για τη διαδοχή του στην ηγεσία της Δ. Γεγονός είναι ότι όποιος από τους «δυναμάρχους» χάσει το γύρο αυτό της αναμέτρησης θα είναι και ο τελευταίος. Άλλα πολιτικά περιθώρια δεν έχουν αποχώρηση του ενός (Μητσοτάκη) ή άλλου (Παπανδρέου) από την πολιτική θα είναι ζήτημα (σύντομου) χρόνου, κρατούμενο.

ΓΙΑ ΤΟ «ΛΕΥΚΟ»

Τελευταία, κάθε εκλογή έχει σαν υπόλοιπό της τη συζήτηση για το λευκό. Βεβαίως, η συζήτηση στη Ελλάδα ουδέποτε πήρε τις διαστάσεις που έχει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και είναι χαρακτηριστικό ότι μετά τις εκλογές του Απριλίου '90 τα λευκά προσμετρούνταν στα άκυρα (για θυμηθούμε κάτι χωροφυλακίστη έμπνευσης εγκυκλίους σχετικά με το λευκό που είχαν εκπορευθεί από το υπουργείο Εσωτερικών τη δεύτερη Κυριακή των δημοτικών εκλογών Οκτωβρίου 1986...).

Η επιλογή του λευκού ψηφοδέλτιου ισοδυναμεί ασφαλώς με συμπεριφορά κατηγορίας. Ο ψηφοφόρος του λευκού είναι ισότιμος πολίτης και εκλογέας με πλήρη ιδιότητα. Η μείωση της ελλειμματικότητας που χαρακτηρίζει το λευκό είναι ότι άμεσα δεν μετέχει στην διαδικασία μετατροπής της ψήφου σε κοινοβουλευτικές έδρες. Όμως συμβάλλει έμμεσα στη διαμόρφωση των συσχετισμών στο Κοινοβούλιο. Και τούτο διότι ο υπολογισμός του λευκού στα έγκυρα αυξάνει το εκλογικό μέτρο, λειτουργώντας κατά κανόνα υπέρ του πρώτου κόμματος. Το ζύγισμα της τελικής επιλογής που θα κάνει ο ψηφοφόρος προς το λευκό ψηφοφόρος θα πρέπει κατά συνέπεια να συνυπολογίσει αυτή την παράμετρο: αν όμως γίνετο αυτός ο συνυπολογισμός, τότε ο λευκός ψηφοφόρος θα έχει πια αρχή να λειτουργεί με τις παραμέτρους κομματικών ισοζυγίων και ανταγωνισμών που δεσπόζουν στην συνείδηση ενός οποιουδήποτε αληθινού ψηφοφόρου συγκεκριμένου κόμματος...

ΠΡΩΙΝΟ ΞΥΠΝΗΜΑ

είναι ο πρώτος άνθρωπος που βλέπετε
όμορφα πηγαίνοντας στη δουλειά σας;
ρισκολλητητητής

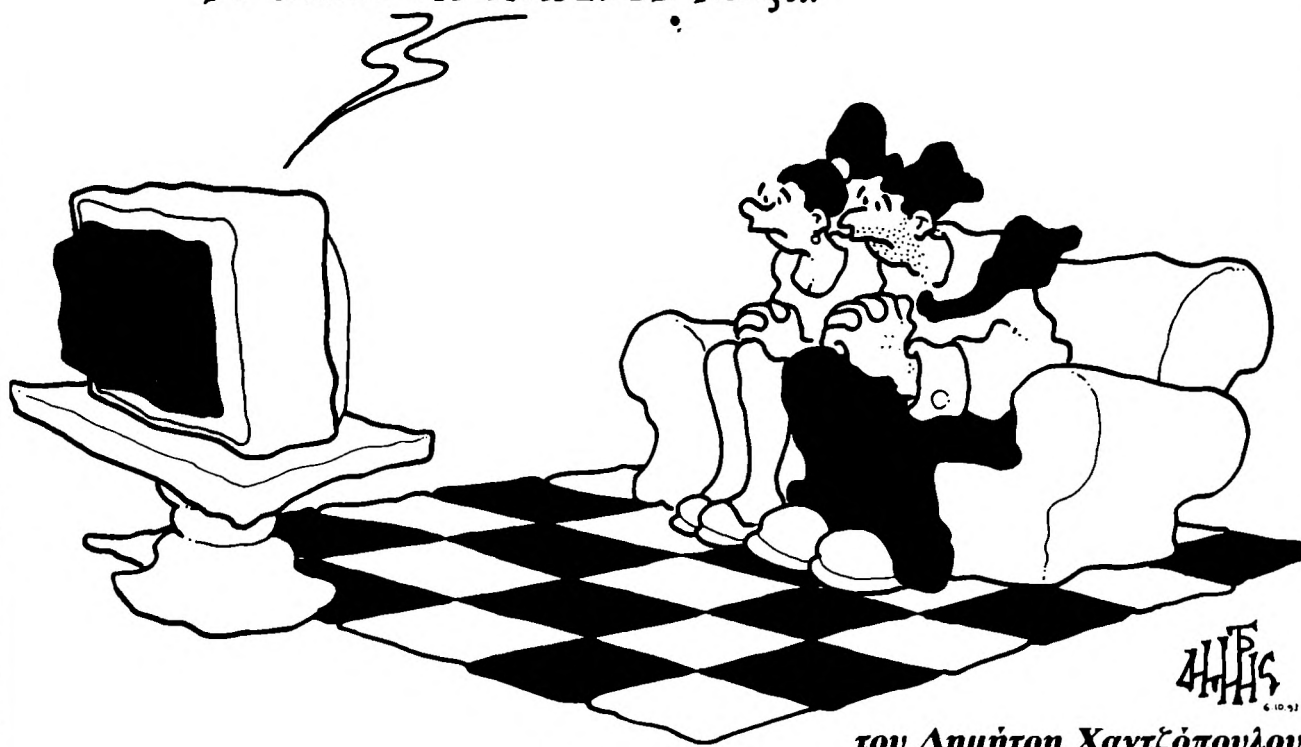
ΑΝΘΡΩΠΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

ατορικός πρόεδρος της Αλβανίας
σα παραβιάζει κατάφωρα τα
πινα δικαιώματα με την ανοχή της
κής και μερικών άλλων δυτικών
ν. Δεν πρόκειται μόνο για τη
είριση της ελληνικής μειονότητας. Μη
ς να δείξει τίποτα που θα ανακούφιζε
αι στο ελάχιστο τον χειμαζόμενο
ικό λαό, ο Μπερίσα προσπαθεί να
λανήσει την κοινή γνώμη στρέφοντας
σοχή της προς το παρελθόν, το οποίο
ανοί δεν θέλουν μεν να θυμούνται,
ια τον Μπερίσα είναι πολιτικά
ιο.

ωρίζουμε αν ο συλληφθείς και
λακισθείς πρώην πρωθυπουργός της
ίας Φάτος Νάνο είναι ένοχος ή όχι για
κήματα διαφθοράς για τα οποία
ορείται. Αλλά οι συνθήκες κάτω από
ρίες κρατείται είναι απάνθρωπες,
ν τον έχουν κουρέψει ως κοινό ποινικό
ατία, του απαγορεύουν κάθε
ωση διδίων πλην των θρησκευτικού
ομένου και γενικά του στερούν
ώδη δικαιώματα.

πλαστο «δημοκρατικό» καθεστώς
σα στηριζόμενο στους Αμερικανούς
λους Δυτικούς που θέλουν να το
ιοποιήσουν σαν πiónι τους στην
μένη περιοχή αδιαφορεί, παραφρονεί
ραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα
την άλλη μεριά «φιλοδοξεί» να
λέσει μέλος της «δυτικής
ρατικής οικογένειας» και να
τάσχει σε όλους τους διεθνείς
ισμούς. Θα πρέπει να του υποδειχθεί
ι ότι αυτά είναι ασυμβίβαστα και μη
ά. Και να πιεστεί αμέσως να
ειρίζεται τους κρατούμενους του
κούς με τον προσήκοντα σεβασμό στα
αλαμβάνουν οι διεθνείς συνθήκες και
χειώδης ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Στο
πο του Φάτος Νάνο θα φανεί κατ'
αν το καθεστώς Μπερίσα έχει
ση να συμμορφωθεί ή όχι με βασικούς
είς κανόνες. Γιατί, ως προς τα άλλα,
ς δεν έχει πλέον αυταπάτες για το πού
ί τον αλβανικό λαό. Θα πρέπει ο
ία να προσέξει να μην παίζει με τη
και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΤΟ ΨΩΜΙ ΑΠΟ 100 ΠΗΓΕ 350...
ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΑΠΟ 39% ΠΗΓΕ 45%...
ΚΙ ΕΣΕΙΣ ΘΑ ΨΗΦΙΖΕΤΕ ΝΔ;...

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

ΟΛΟΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΟΛΩΝ

Μετά την αφισορρόπηση και την αδυναμία
των κομμάτων να συμφωνήσουν σε πολύ
απλά πράγματα συμπεριφοράς και
προεκλογικής πρακτικής, την τελευταία
εβδομάδα επιστρατεύεται και η παντός
είδους λάσπη για να πληγεί ο αντίπαλος.
Αχαλίνωτοι οι πολιτικοί μας ρίχνουν στη
μάχη της εφεδρείας τους με κατηγορίες,
έγγραφα, διαψεύσεις, επιθέσεις και άλλα
τινά. Αχαλίνωτη και η γλώσσα τους. «Αυτό
το άθλιο άτομο», είπε ο κ. Σαμαράς για τον
κ. Μητσοτάκη, δίνοντας στη δημοσιότητα
κρατικά έγγραφα για να δικαιώσει τη δική
του θέση, μαίνεα πνέων εναντίον των «δύο
δεινοσαύρων» στο «σικέ» παιγνίδι και άλλα
παρόμοια. Ο κ. Λαλιώτης υπαινίσσεται
πολλά, αφήνει ουρές χωρίς αποδείξεις. Ο κ.
Μητσοτάκης, οργίλος κατά Αλαφούζων,
«συνωμοτών» και άνομων συμφερόντων. Ο
κ. Παπανδρέου να χαρακτηρίζει ως πλαστό
το έγγραφο του Αμερικανού διπλωμάτη για
τη στάση του στο θέμα των Σκοπίων.

Μέσα σ' αυτόν τον ορνεμαγδό τι είναι
αλήθεια και τι ψέμα είναι δύσκολο κανείς να
διακρίνει. Η σύγχυση πλήρης. Το θόλωμα
των νερών σκόπιμο για λόγους
εξουδετέρωσης των εντυπώσεων που
δημιουργεί ο αντίπαλος με τους κρυφούς
άσους που βγάζει από το μανίκι.
Τουλάχιστον απ' αυτή την εκλογική
αναμέτρηση λείπουν οι κασέτες.

Όλα αυτά, βέβαια, κάθε άλλο παρά
δημιουργούν κάποια -μικρή, έστω-
αισιοδοξία για την εξήμερωση των
πολιτικών μας ηθών και τη λειτουργία του
πολιτικού συστήματος.

ΛΙΓΗ ΦΕΙΔΩ

Ο κ. Παπανδρέου, μιλώντας στη
συγκέντρωση της νεολαίας του ΠΑΣΟΚ,
υπεσχέθη τα πάντα, από αξιοκρατία, θέσεις
εργασίας, «νέο σχολείο», επιδοτήσεις, ίσες
ευκαιρίες και τα παρόμοια... Επίσης,
υποσχέθηκε το δικαίωμα στον έρωτα... και
τη χαρά. Ακόμη και κατά του
«αθηνοκεντρικού μοντέλου» τάχθηκε.
Συγχωρείται ίσως κάποια δόση υπερβολής,
όταν απευθύνεται κανείς στη νεολαία. Αυτό
που δεν συγχωρείται είναι η μεγαλοστομία
και οι παροχές υποσχέσεων, η απεικόνιση
ενός ρόδινου μέλλοντος μπροστά στα τόσα
δύσκολα προβλήματα. Αυτό που δεν
συγχωρείται είναι η πολιτική σούπα, όπου
ανακατεύονται τα πάντα επί παντός, χωρίς
σαφείς και συγκεκριμένες προτεραιότητες,
χωρίς σαφείς και συγκεκριμένους στόχους,
χωρίς συγκεκριμένες δεσμεύσεις.

Λίγη φειδώ απέναντι στη νεολαία δεν
βλάπτει. Οι σχέσεις των πολιτικών μαζί τους
πρέπει να είναι έντιμες και ρεαλιστικές.
Διότι η απογοήτευση, μετά, πλήττει ακόμη
περισσότερο την πολιτική και τους
πολιτικούς.

● Τελευταία ημέρα της ταλαιπωρίας, ημέρα Παρασκευή: Στις 12 τα μεσάνυχτα τα τύμπανα θα σιγήσουν, οι ψηφοφόροι θα πρέπει να συμμαζέψουν το μυαλό τους. Ν' αποφασίσουν -αν δεν το 'χουν κάνει- ανεπηρέαστοι δήθεν, που θα ρίξουν την ψήφο τους. Το παιχνίδι παίχτηκε στο γυαλί, κι όποιος άντεξε - άντεξε. Είδαμε και τι δεν είδαμε. Πολιτικά σποτ ν' ανακατεύονται με απορρυπαντικά, κινούμενα σχέδια κακής ποιότητας εν είδη πολιτικής διαφήμισης, παραμορφωμένα τα πρόσωπα των δύο κυρίως γηραιών μονομάχων. Μας κατέκλεισαν με αριθμούς που δεν καταλαβαίναμε, αφού παρουσιάζονταν διαφορετικοί απ' το κάθε κόμμα, ξενυχτήσαμε παρακολουθώντας συζητήσεις χωρίς νόημα, όλοι προσπάθησαν να πείσουν ότι εργάζονται για το καλό της Ελλάδας. Μάλλον το δικό τους όμως σκέπτονται...

• Κι έπειτα ήρθαν οι ντομάτες, τα νεράντζια, τ' αυγά, οι βίδες. Το ξύλο με ρόπαλα και καδρόνια. Ο πολιτικός χουλιγκανισμός σ' αυτές τις εκλογές ήταν παρών. Το εξευρωπαϊσμένο ελληνικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρθηκαν όλοι οι πολιτικοί ήταν απόν. Τόσο απόν που πραγματικά σ' έπιανε απελπισία...

● Σύμπτωμα των καιρών: Πολλοί επώνυμοι αλλά και καλοί δημοσιογράφοι εξέφρασαν τελευταία δημόσια τη γνώμη τους για το πού θα ρίξουν την ψήφο τους. Είναι θεμιτό βέβαια, ως ελεύθεροι πολίτες να έχουν κομματικές προτιμήσεις. Όμως, παραμονές εκλογών, είναι τουλάχιστον αντιδεοντολογικό, μέσα από άρθρα και έγκυρες στήλες έμμεσα να διαφημίζουν κόμματα και πολιτικούς, συμβάλλοντας κι αυτοί με τον τρόπο τους στον προεκλογικό εκβιασμό που υφίσταται ο ταλαίπωρος ψηφοφόρος...

● Ας μη μιλήσουμε όμως καλύτερα για τους τηλεοπτικούς ανακριτές των διαφόρων πολιτικών. Ούτως ειπείν, για τους δημοσιο-

γράφους των καναλιών, που με τις συνεντεύξεις-ανακρίσεις τους κράτησαν βέβαια ένα σασπένς για τους τηλεθεατές, χωρίς όμως να τους βοηθήσουν να κατανοήσουν τα θέματά τους. Ποτέ δεν προέκτειναν τις συζητήσεις τους, έτσι ώστε να φωτιστούν σφαιρικά όλα όσα λέγονταν. Κι έπειτα, δεν είδαμε να γίνεται μία έρευνα πάνω στα προγράμματα των κομμάτων, απλώς, οι συζητήσεις περιορίζονταν σ' όσα έλεγαν οι κονταρομαχούντες πολιτικοί. Απέδειξαν λοιπόν οι καλοί μας δημοσιογράφοι, πως είναι απλοί διεκπεραιωτές. Σταρ, βέβαια, αλλά δυστυχώς μόνο διεκπεραιωτές...

● Κυριακή αργά το απόγευμα: Πάρτε θέσεις, ο τηλεοπτικός μαραθώνιος αρχίζει: Ο ανταγωνισμός των καναλιών στο έπακρον. Στη μάχη των αποτελεσμάτων εκτός των παλαιών (πλέον) -κρατιών και δοκιμασμένων καναλιών και ο νεοσσός ΣΚΑΪ. Με παρεμβολές (ακόμη) και πολλές αδυναμίες, θα προσπαθήσει κι αυτός να προσελκύσει το ενδιαφέρον των τηλεθεατών της βραδιάς. Πάντως, λίγες ημέρες πριν, όλοι δηλώνουν πανέτοιμοι ν' αντεπεξέλθουν στο εκλογικό σόου της ημέρας.

● Το **MEGA**, λέει, ότι θα ρίξει στη μάχη εκατόν πενήντα δημοσιογράφους κι όλο το τεχνικό και τεχνολογικό εξοπλισμό του. Κύριος παρουσιαστής, ο **Νίκος Χατζηνικολάου**, Από κοντά ολόκληρο το δημοσιογραφικό επιτελείο του καναλιού, θα συζητούν μ' επώνυμους καλεσμένους τ' αποτελέσματα των εκλογών. Ταυτόχρονα, ο πάντα συμπαθής εκλογολόγος - αναλυτής **Ηλίας Νικολακόπουλος** θα διατυπώνει τις δικές τους εκτιμήσεις ανάλογα με τη ροή των αποτελεσμάτων.

● Στον αγώνα και η κρατική ΕΡΤ. Η κάλυψη των αποτελεσμάτων θ' αρχίσει γύρω στις 6.00 το απόγευμα, με το κλείσιμο της κάλπης. σε εθνικό δίκτυο. Κεντρικός συντονιστής ο **Γιάννης Συνοδινός** μ' οργανωτή τον **Νίκο Ρίζο**. Κεντρικό στούντιο στην Αγία Παρασκευή και συν-

δεση με το Κέντρο Τύπου του Ζαπείου.

● Ο **Αντέννα** σε συνεργασία με τη «Δέλτα Πληροφορική» υποσχεται πως μόλις καταμετρηθεί το 10% των ψήφων θα είναι σε θέση να μεταδώσει με βεβαιότητα το κόμμα που θα κερδίσει τις εκλογές, αλλά και το πώς θα καταμετρηθούν οι έδρες στη Νέα Βουλή. Υπερβολές θα πείτε. Θα δείξει. Πάντως, κεντρικός παρουσιαστής - συντονιστής θα είναι ο **Τέρενς Κουϊκ** ενώ στ' άλλα στούντιο του σταθμού θα βρίσκονται οι **Γιάννης Πρετεντέρης, Πάνος Παναγιωτόπουλος, Γιώργος Βαρεμένος, Κώστας Σπυρόπουλος** και στο Κέντρο Τύπου του Ζαπείου ο **Νίκος Μεγγρέλης**.

● Πανέτοιμος, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του πάντα, δηλώνει και ο ΣΚΑΪ. Για όσους τον βλέπετε δηλαδή. Εκτός απ' τον πολιτικό αναλυτή - εκλογολόγο **Γιάννη Λούλη**, στο στούντιο θα υπάρχει κι ένας μάθηματικός - αναλυτής εκλογικών αποτελεσμάτων, την επεξεργασία των οποίων αποτελεσμάτων έχει αναλάβει ο εταιρία **ALCO**. Στο στούντιο του καναλιού η **Έλλη Στάη** και ο **Παύλος Τσίμας**. Επικεφαλής της εκλογικής βραδιάς θα είναι οι **Κώστας Κιμπουρόπουλος - Κώστας Γιαννόπουλος**, ενώ το συνολικό συντονισμό έχει αναλάβει ο **Θανάσης Καρτερός**.

Αυτά και καλό ξενύχτι, μ' άνευ εκπλήξεων!

● Σας είπαμε, βεβαίως, ό 20 Οκτωβρίου θα προκηρυγμένη συνέλευση των μελών ΕΣΗΕΑ, η οποία θα πάρει φαση για την προκήρυξη γών για νέο πρόεδρο. Ε όμως γενική συνέλευση θα θεί να εγκρίνει και το καττικό της Πανελλήνιας Ομοδίας Ένωσης Συντακτών. εκπρόσωπος της ΕΣ| ΕΣΗΕΜ-Θ, ΕΣΗΕΠΗΝ ΕΣΠΤ επεξεργάστηκαν ο καταστατικού της δευτερι μιας οργάνωσης, το οποί κατατεθεί για επικύρωση γενικές συνελεύσεις των σεων.

● Κι όταν με το καλό θ' απσει πρόεδρο η ΕΣΗΕΑ, θ' σουν και οι συζητήσεις γ νέες συλλογικές συμβάσει δημοσιογράφων. Φαντάζει μούτρα των εκδοτών; Οι ε μάλιστα, εισέπραξαν τόσα λα τόσα απ' την προεκλ καμπάνια των κομμάτων; Ι μόνο απ' τα έντυπα τους αί απ' τα μερίσματα των κανο όπου συμμετέχουν τουλάχισ οι πέντε μεγάλοι. Αν αρχ πάλι να παίζουν με τα πο τοις % και να κλαίγονται, έ 'χουν στο θεό τους!

● Αμέσως μετά τις εκλογ 'ρθει λέγεται και η σειρά παρελθόντων ετών δημοσι φων για να γραφτούν ΕΣΗΕΑ. Αρκετά έχουν τ πωρηθεί αυτοί οι άνθρωπ δούμε τι τους περιμένει α Γιατί, απ' ό,τι μαθαίνουμε ποιοι εκ του συμβουλίου ετ ζονται να κόψουν μερικοί τους ήδη επιλεγέντες. Γι δούμε τι θα προκύψει;

● Απολύσεις και στον «Ελ ρο Τύπο». Έφυγε η παλαι μοσιογράφος κ. **Ελένη Κυ ου** αλλά και ο έμπειρος υπ νος των αθλητικών σεί **Χρήστος Ράπτης**, ο ο εθεωρείτο και ευνοούμενο εκλιπόντος κ. **Βουδούρη**, τή της εφημερίδας. Για την τη, λέγεται ότι προκάλεσε έ ρέσκεια η έκφραση της σι θείας της, στην εφημερίδ προς το πρόσωπο του κ. **Αι Σαμαρά**. Είναι αρκετός (αυτός ο λόγος για να χάσι ποιος τη δουλειά του;

● Φευγάτη φέρεται απ' **Αντέννα** και η **Λιάνα Καν**

ρού κονταροχτυπήθηκε με τον Κυριακού. Ειπώθηκαν και άφτηκαν διάφορα -ώς τη γμή που τυπώνονταν αυτές οι αμμές- για την επανένταξη στο κανάλι, χωρίς ωστόσο τότε να 'χει επιδεδαιωθεί. Το όδλημα πάντως στη δεδομένη ρίπτωση είναι, πού σταματάει οδλος του δημοσιογράφου και αρχίζει εκείνος του παραγού, του ανθρώπου δηλαδή ασχολείται με τις σόου μπίζ- Γιατί, στην προκειμένη πε- τωση, η κ. Κανέλλη δηλώνει τα δύο, γεγονός που περι- κει αρκετά τα πράγματα.

Γην ύστατη ώρα, η κυβέρνηση ειλε ένα έγγραφο στους δια- ιστής, που τους παροτρύνει μην αναθέτουν την προβολή εοπτικών μηνυμάτων σε θμούς που δεν έχουν άδεια! να πει κανείς για τον φαρι- σμό της, όταν κρατικές δια- ίσεις προβλήθηκαν σε πολλά «ράνομα» κανάλια, προκει- ου να διαφημιστεί το έργο. Πρέπει να μάθουμε να ζού- με τις αντιφάσεις θα πείτε. ά όπως βλέπετε είναι κομμά- δύσκολο. Πιστεύουμε, πά- ς, πως η επόμενη κυβέρνηση τα βρει μπαστούνια με τα Ε. Ποιους θα ευνοήσει και ους όχι; Θα ξαναμοιράσει

την τράπουλα; Θα δώσει κύρος στο από πάσης πλευράς διαβλη- τό ΕΡΣ ή θα το αφήσει ως έχει για να εξυπηρετήσει δικά της συμφέροντα; Ο καιρός θα δεί- ξει, γιατί το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να 'χει παραπέμψει το θέμα στις καλένδες.

- Ακόμη καθυστερεί το πρό- γραμμα του Star Channel. Θα πείτε δικαίως, αφού λόγω των εκλογών δεν μπορούσε να γίνει τίποτε, όταν μάλιστα το υπάρ- χον Κανάλι 29 ήταν χρήσιμο έτσι και ως είχε για τις ανάγκες του προεκλογικού αγώνα. Κανείς δεν ξέρει. Το μόνο που ακούγε- ται είναι πως άρχισαν ήδη οι τριδές μεταξύ του κ. **Μαστορά- κη** και του «βασικού χρηματο- δότη», επειδή ο πρώτος καθυ- στερεί και ο δεύτερος δεν ξέρει που πάνε τα χρήματά του...

- Το ΚΚΕ διαθέτει -ως γνωστόν- εφημερίδα, ραδιοφω- νικό και τηλεοπτικό σταθμό. Σύμφωνα λοιπόν με πανελλαδι- κή έρευνα που αφορούσε την αναγνωσιμότητα του «Ριζοσπά- στη» και την ακροαματικότητα του «902 TV», το 96% των ανα- γνωστών και το 70% των τηλε- θεατών - ακροατών είναι άν- δρες. Και με τις γυναίκες αλή-θεια τι γίνεται; Και είναι και Γ.Γ. του κόμματος γυναίκα...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Τλήρης ημερών έφυγε ο Παρασκευάς Χριστοδουλόπουλος, ο ημιουργικός ιδιοκτήτης του Πρακτορείου Εφημερίδων, που επί ικαετίες διηύθυνε τον πολύπλοκο μηχανισμό που διανέμει το ιεγαλύτερο ποσοστό του ελληνικού Τύπου.

Ο Παρασκευάς Χριστοδουλόπουλος ήταν ένας ξεχωριστός Έλληνας. Ξεκίνησε παιδί από το χωριό του, σπούδασε σε ιυχτερινό σχολείο στην Αθήνα, δούλεψε από μικρός και με την ιροσωπική του ευφυία και εργατικότητα αναδημιούργησε το ιρακτορείο που στις ημέρες μας είναι ένας σύγχρονος μηχανισμός ιανομής και προβολής του Τύπου μας.

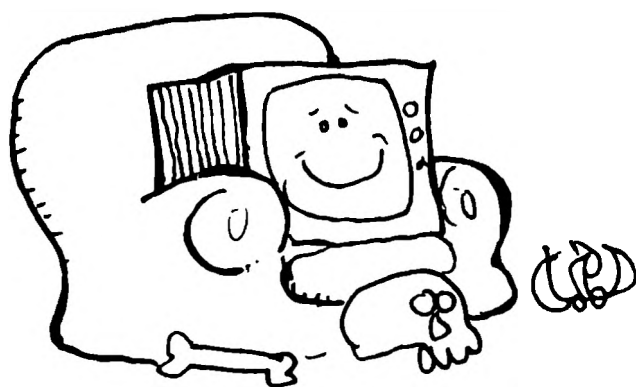
Ανθρώπος δυναμικός, αυστηρός, εργατικός και με φροντίδα για ιάθε έναν εργαζόμενο στο Πρακτορείο, είχε δημιουργήσει ένα ιεριβάλλον εργασιακών σχέσεων που θύμιζε παλιό κοινοτικό ιργαστήριο. Οι εργαζόμενοι στο Πρακτορείο ήταν δεμένοι μαζί ιου με μια σχέση προσωπική, οικογενειακή.

Στα χρόνια της κατοχής, ο Παρασκευάς δοήθησε αποφασιστικά ιον παράνομο Τύπο: τόσο για την εξεύρεση μέσων εκτύπωσης όσο ιαι για τους τρόπους διανομής του.

Στην άσκηση του επαγγέλματός του ήταν αδέκαστος και βοηθούσε ις εφημερίδες ανεξάρτητα από πολιτικές τοποθετήσεις.

Το ΑΝΤΙ που το βοηθούσε ακόμα από τα χρόνια της δικτατορίας, ιευθύνει από τις στήλες αυτές θερμά συλλυπητήρια στην ιικογένεια του Παρασκευά Χριστοδουλόπουλου.

ΜΜΕ: Όλοι τα χρησιμοποιούν, κανείς δεν δεσμεύεται

Λαλίσταται οι πολιτικοί: Εκφωνούν λόγους, κάνουν δηλώσεις και προπαντός δίνουν συνεντεύξεις. Λαλίστατοι όμως και οι δημοσιογράφοι που παίρνουν τις συνεντεύξεις. Διαβάζουμε κι ακούμε διαλόγους όπου και οι μεν και οι δε επιδεικνύουν τις όποιες δεξιότητες τους, τις αντοχές τους, τις ευελιξίες τους. Σε διαλόγους που με περισσότερη ή λιγότερη τόλμη θίγονται όλα τα θέματα. Τα μεγάλα και τα λιγότερο μεγάλα. Βυθομετρήσεις σε προγράμματα και πολιτικές για την οικονομία, την εξωτερική πολιτική, την παιδεία, τον πολιτισμό, την κοινωνική πρόνοια κ.λπ. Παντελή, όμως, η σιωπή ή μάλλον η αποσιώπιση ενός μεγάλου θέματος: Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Ποια θα είναι η πολιτική των κομμάτων και δη των κομμάτων εξουσίας; Νύξη δεν έγινε. Λέξη δεν ακούστηκε. Ούτε γι' απεξάρτηση της ΕΡΤ από την εκάστοτε κυβέρνηση, ούτε για ιδιοκτησιακή διαφάνεια, ούτε για νομοθετική αντιμετώπιση του συγκεντρωτισμού. Και φυσικά, αυτή η σιωπή τόσο από τους πολιτικούς όσο και απ' τους δημοσιογράφους δεν είναι τυχαία... Η ΕΣΗΕΑ, όμως, κατ' εξοχήν αρμόδιο όργανο για την ανεξαρτησία του Τύπου (έντυπο- ηλεκτρονικού) και του δημοσιογράφου, τι κάνει; Αν δεν κάνουμε λάθος, τίποτε. Μαθαίνουμε, πάντως, ότι μόνο ένα μέλος του Δ.Σ., η κ. **Φανή Πετραλιά**, είχε την παρησία να υποστηρίξει δημόσια την αναγκαιότητα της προεκλογικής δέσμευσης των πολιτικών και των κομμάτων ως προς τα ΜΜΕ. Όμως, δεν μάθαμε αν υπήρξε συνέχεια. Αλήθεια, είναι ενήμερα τα πάνω από 1.500 μέλη της ΕΣΗΕΑ για τους αγώνες που κάνουν τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά συνδικαλιστικά σωματεία με επίκεντρο τη Διεθνή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων σχετικά με το κυρίαρχο πρόβλημα των καιρών μας, αυτό της ανεξαρτησίας των ΜΜΕ;

Πάντως, ένα και μοναδικό κείμενο που δεν είδε μάλιστα το φως της πλατιάς δημοσιότητας έφτασε στο ΑΝΤΙ: Είναι το κείμενο που εκδόθηκε πριν από λίγες ημέρες από την Οργάνωση Δημοσιογράφων του ΣΥΝ, αν και στην προεκλογική διακήρυξη του κόμματος δεν είδαμε να γίνεται λόγος για τα ΜΜΕ. Ας δούμε όμως τι δημοσιοποιεί η Κίνηση Δημοσιογράφων του Συνασπισμού:

«Η εκλογική περίοδος που διανύουμε επιβεβαιώνει το συντριπτικό βάρος των ΜΜΕ στη διαμόρφωση συνειδήσεων και στον προσδιορισμό του πολιτικού παιχνιδιού. Εκφράζουμε την απορία μας για την παντελή αποσιώπιση από τα προγράμματα των κομμάτων «εξουσίας», του νευραλγικού αυτού τομέα, ο οποίος σήμερα κυριαρχείται από αδιαφανή πλέγματα συμφερόντων. Ζητούμε γι' αυτό το λόγο, από τις ηγεσίες των κομμάτων, έστω και την ύστατη αυτή στιγμή, να δεσμευτούν με συγκεκριμένες πολιτικές, που να αναφέρονται:

Πρώτον: Στην απεξάρτηση της κρατικής ΕΡΤ από την εκάστοτε κυβέρνηση και τη διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα της.

Δεύτερον: Τη θέσπιση ενός νομοθετικού πλαισίου για τα ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά ΜΜΕ, σε σύγχρονο αντιμονοπωλιακό πνεύμα, που εγγυάται την πολυφωνική ενημέρωση του πολίτη, την ανεξαρτησία του δημοσιογραφικού λόγου και εξασφαλίζει την απρόσκοπτη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών».

του Μ. Πατρινού

Τελευταίες ημέρες και ώρες μιας προεκλογικής αντιπαράθεσης. Μέσα σε ένα «πολύχρωμο σκηνικό» το οποίο γίνεται όλο και περισσότερο μίξερ και απωθητικό, παλιατσαρία, άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για την «Κυριακή της λαϊκής κυριαρχίας», που δεν φαίνεται να οδηγεί σε κάτι καινούργιο και εντυπωσιακό.

Αρκεί και μόνο να καταμετρήσει κανείς ορισμένα κοινά σημεία και χαρακτηριστικά, που θα έχουν τόσο η διακυβέρνηση της χώρας από το ΠΑΣΟΚ όσο και από τη Νέα Δημοκρατία. Η υπόθεση της διαχείρισης των δημόσιων υποθέσεων θα είναι και πάλι της αρμοδιότητας ενός «στενού κύκλου» εμπιστοσύνης και επιρροής. Με εξοβελισμένους τους δελφίνους, τα «στελέχη γνώμης» και τις όποιες συλλογικές διαδικασίες στην κυβέρνηση και το κόμμα. Με παγίωση του δικομματισμού και της πολωτικής αναμέτρησης και νοοτροπίας και μετά τις εκλογές. Με άρνηση για συνεργασίες όχι μόνο κυβερνητικής και προγραμματικής αλλά και στα θέματα εκείνα, που έχουν ήδη παρατηρηθεί συγκλίσεις και συμπτώσεις (οικονομικά, εξωτερικά, Παιδείας, περιβαλλοντικά). Με την Αριστερά να μη μπορεί να αναδείξει το δυναμισμό της και να επηρεάσει την πολιτική ζωή, ανεξαρτήτως κυβερνήσεως. Με μικρή πίστωση χρόνου προς όλους τους νέους κυβερνήτες και με την απουσία υποστήριξης από κάποιο «λαϊκό ρεύμα», όπως το 1981 και το 1974. Και με τόσα άλλα κοινά και αμοιβαία γνωρίσματα.

Είναι αυτονόητο ότι από τα αποτελέσματα της ερχόμενης Κυριακής –ανεξάρτητα από ποσοστά και έδρες σε κάθε κόμμα, ανεξάρτητα από πρώτο νικητή και άλλους ηττημένους– ότι θα έχουμε συνέχεια της ίδιας της μεταβλητής εποχής, που έχει αρχίσει εδώ και 10 χρόνια. Ίσως κλείσει κάποια φάση της προδικτατορικής πολιτικής μας ζωής, καθώς στις εκλογές αυτές πραγματοποιείται η τελευταία αρχηγική αναμέτρησης Α. Παπανδρέου και Κ. Μητσοτάκη. Μετά τις 10 Οκτωβρίου ένας από τους δύο θα φύγει σιγά σιγά από το αρχηγικό προσκήνιο. Πρόκειται όμως για το τέρμα μιας παθολογικής κατάστασης της δημόσιας ζωής –με την προσωποποίηση της αντιπαράθεσης από το 1965– παρά για μια νέα ποιότητα σε θεσμούς και λειτουργίες.

Η αμοιβαία εξάντληση

Η προεκλογική αντιπαράθεση αυτής της εβδομάδας στο Λεκανοπέδιο της Αττικής συνοδεύτηκε από την όξυνση της αντιπαράθεσης τόσο ανάμεσα στο φιλελεύθερο χώρο (Ν.Δ. και ΠΟΛ.Α. ή καλύτερα Μητσοτάκης-Σαμαράς) όσο και μεταξύ των κομμάτων. Ο κυρίαρχος τόνος όμως δίνεται από την πολεμική ανάμεσα στα δύο μεγάλα κόμματα, που παλεύουν για την πρωτιά με μια αναδίωξη του κλίματος του 1989-’90. Αυτή τη φορά είναι το ΠΑΣΟΚ που πρωτοστατεί στη σκανδαλολογία, η οποία δεν ήταν πάντα τεκμηριωμένη και πειστική. Ίσως γι’ αυτό ο κ. Κώστας Λαλιώτης, που έχει αναλάβει και το σχετικό σχεδιασμό και την υλοποίηση των «αποκαλύψεων»

καταγγελιών» αναγκάζεται να αναπροσαρμόζει το χους του.

Την εβδομάδα που πέρασε η Νέα Δημοκρατία κατέβαλε προσπάθεια να αλλοιώσει τις εντυπώσεις εις βάρος της από τις προηγούμενες εβδομάδες. Η Νέα Δημοκρατία απέδειξε ότι να συσπειρώσει ακόμη αναποφάσιστους και έσπει και μόνο γι’ αυτό κάποιο πανικό και ανησυχία οπαδούς του ΠΑΣΟΚ, ότι η μάχη διαμορφώνεται με στήθος. Δεν είναι τυχαίο ότι η αντεπίθεση εντυπώσεων της Νέας Δημοκρατίας έγινε σε μια περίοδο, η οποία ο κ. Α. Παπανδρέου ήταν τελείως εξαφανισμένος. Παρέμεινε κλεισμένος στο στρατηγείο της Εκκλησίας διαφυλάξις συνεντεύξεις και κάθε είδους δημόσιων νίσεως, εφεδρείες για την τελευταία εβδομάδα. Δεν είχαν στο ΠΑΣΟΚ όπλα και «πυρομαχικά», αντίθετα έβλεπε η κροτίδα Π. Οικονόμου, ιδιαίτερα αποκαλύψεις. Κατά τα άλλα, η Νέα Δημοκρατία μέσα στην εβδομάδα που πέρασε προσανατόλισε την πολεμική της –επί αυτή αρνητική και απορριπτική του αντιπάλου– προσωπικά κατά της αξιοπιστίας του κ. Α. Παπανδρέου, όσο και στα οικονομικά θέματα και προβλήματα παλαιά όπλα, που αποδείχθηκαν «μπούμερανγκ» υγείας, της δραχμής και του κινδύνου πολέμου εγερθηκαν. Η πολεμική της Νέας Δημοκρατίας δεν σήκωσε όπως είχε αποφασισθεί εξαρχής από τους Ανοητούς συμβούλους (που έδιναν μεγαλύτερη σημασία ασπασμό με τον Καντάφι παρά στην τσέπη και τα ισορροπημένα οικονομικά του πολίτη) και αναπροσαρμόστηκε. Έδωσε έμφαση, εκτός από τα παραπάνω, και στη προβολή του κ. Κ. Μητσοτάκη με παρουσίες, συνεντεύξεις και ομιλίες, όχι τόσο για να προβάλει «το έργο της κυβέρνησης και το πρόγραμμα της Ν.Δ.» αλλά να αναβάλει μέσω της προβολής, ο προβληματικός αρχηγικός του. Οι δελφίνοι, παρά τις συστάσεις των Αμερικανικών συμβούλων, παρέμειναν στη σκιά και δεν αξιοποίησαν με ομιλίες και περιοδείες. Ο κ. Μητσοτάκης αποφάσισε και να χάσει τη μάχη του ο ίδιος προσωπικά νικημένος και αυτός από πλευράς ενδιαφέροντος και ρόλου.

Οι δηλώσεις του κ. Λαλιώτη και η διαφημιστική καμπάνια των τελευταίων ημερών απέδειξαν ότι το ΠΑΣΟΚ ως στόχους τον κ. Κ. Μητσοτάκη προσωπικά, τη διατήρηση του χαρακτηρισμού της κυβέρνησης και της πολιτικής της Ν.Δ. ως «θιάσου» και «προσώπων μη σοβαρών» την κάθε είδους διαθέσιμη –έστω και από τις εντυπώσεις– σκανδαλολογία. Φαίνεται ότι οι κινήσεις για την υπόθεση Κοσκωτά και την ΑΓΕΤ-Η

μεταβατικότητας

αν ακόμα τεκμηριωμένες. Τουλάχιστον όταν γράφονται γραμμές αυτές.

διαφοροποιήθηκε από πλευράς γενικών εντυπώσεων η «μάχη των Αθηνών», όπου τόσο το ΚΚΕ όσο Συνασπισμός έδωσαν δείγματα πολλαπλά καλών ιδεών: Μαζικότητας, ευπρέπειας, διαλόγου και θέ-

Η μάχη των Αθηνών

ολυάνθρωπη και πολυφυλετική περιοχή του Λεκανοπέδιου δόθηκαν οι τελευταίες μάχες και εντυπώσεις, οι οποίες είναι ιδιαίτερης σημασίας για τρεις συγκεκριμένους λόγους:

Πρώτον, γιατί η «μάχη των Αθηνών» με τις προεκλογικές κεντρώσεις στο Πεδίο του Άρεως προσφέρεται για συγκρίσεις μεγεθών, παλμών και εκδηλώσεων, και ήθους πολιτικού, προγραμμάτων και θέσεων. και εμφανίσεων κάθε πολιτικού αρχηγού.

Ευύτερον, γιατί πύκνωσαν οι μεγάλες τηλεοπτικές συνεντεύξεις και μονομαχίες σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται τελικές και αποφασιστικές κυρίως σε κυμαινόμενους, δυσανεκτούς, ρασιστούς και οπαδούς του λευκού και της αποχής.

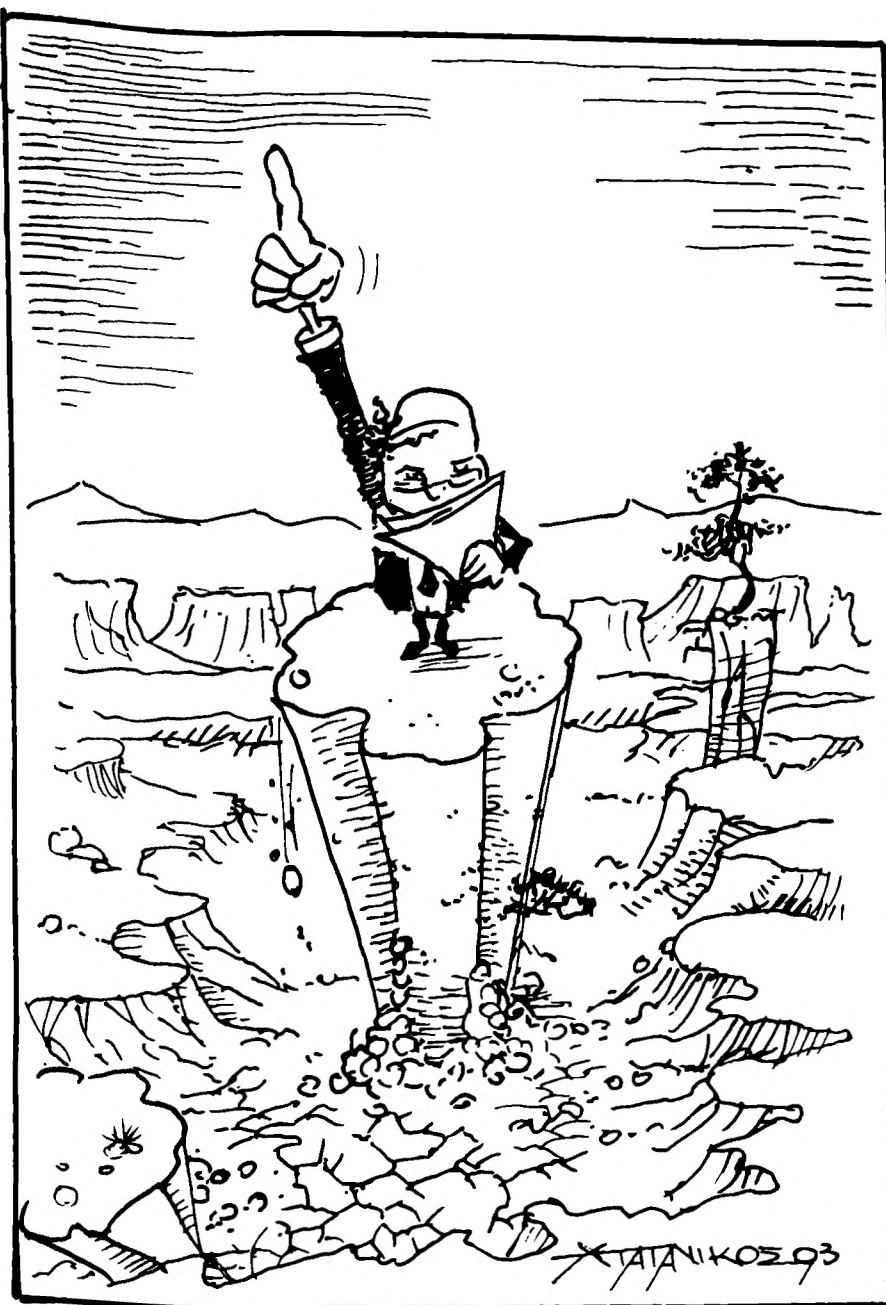
Τρίτον, γιατί θα επηρεασθεί πολλαπλά η επαρχία (όπου η Νέα Δημοκρατία μόνο στις αγροτικές περιοχές κάτω των 5.000 κατοίκων φαίνεται να διατηρεί κάποια και αναλλοίωτη) για δύο κύριους λόγους. Τόσο οι κεντρικές εντυπώσεις, που διοχετεύονται στην τηλεόραση όσο και εξαιτίας των εκατοντάδων ετεροδημοσιών που άρχισαν να κινούνται και να γίνονται στην επαρχία.

Οποιοδήποτε αποτέλεσμα αυτής της σημασίας της «μάχης των Αθηνών» αποτελεί και το γεγονός ότι ο ίδιος ο κ. Α. Παπανδρέου αποκλειστικά μόνο με αυτή (ενώ οι κ.κ. Κ. Καραμανλής και Τσοχατζόπουλος με την επαρχία) και ο κ. Κ. Καραμανλής αναγκάστηκε να ματαιώσει τις περιοδείες στην Κεντρική Μακεδονία για να τονώσει το «αθηναϊκό πνεύμα».

Πολλοί περισσότεροι όταν στο μέτωπο αυτό η Αριστερά είχε ισχυρές δυνάμεις και δυνατότητες και η Πολιτική η του κ. Αντώνη Σαμαρά γνωρίζει υψηλά ποσοστά (όπως λ.χ. το 8%-10% στην Α' Αθηνών) που είναι μεγαλύτερα από εκείνα περιοχών της Μακεδονίας. Ασύγκριτα μεγαλύτερο πλήθος δεδαιώσεως.

Μια μεταβατική εποχή

Προβήκαμε κατά τρόπο ενδεικτικό στις γενικές διαπιστώσεις. Αναφερθήκαμε νωρίτερα και μάλιστα κατά τρόπο ενδεικτικό στα «κοινά σημεία» και στα ενιαία γνωρίσματα, τα οποία πρόκειται να χαρακτηρίσουν τόσο μία εποχή της Νέας Δημοκρατίας όσο και μία κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Δεν κάνουμε εξίσωση των περιπτώσεων και εννοούμε γενικές διαπιστώσεις από την έως τώρα

όχι μόνον προεκλογική αλλά και πολύχρονη εμπειρία. Τα κοινά αυτά σημεία, οι συγκλίσεις «ύφους και ήθους», που τόσο ενοχλούν όταν αναφέρονται σημαίνουν πολλά. Σημαίνουν ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια καθαρά μεταβατική εποχή, κατά την οποία ο δικομματισμός -και η αδυναμία της Αριστεράς να επιτύχει τίποτα καλύτερο και περισσότερο από την ανασυγκρότησή της- οδηγεί σε ενιαίες συμπεριφορές. Στην άλλη όψη του νομίσματος, που είναι η ίδια, σαν το θεό Ιανό των αρχαίων Ρωμαίων.

Ασφαλώς την ερχόμενη Κυριακή αρχίζει μια νέα εποχή και πολλά από τα στοιχεία του παρελθόντος (όπως έχουμε επισημάνει σε προηγούμενα άρθρα μας) θα παραγκωνισθούν και θα γνωρίσουν νέα φάση συρρίκνωσης.

Δεν θα εξαφανισθεί, όμως, ολόκληρο το παρελθόν και οπωσδήποτε το κύριο και μέγα μέρος του αρχηγισμού, όπως τον έχουμε γνωρίσει. Αρχίζει από την ερχόμενη Κυριακή μια νέα φάση της πολιτικής μας ζωής, μια νέα φάση μετεξέλιξης, η οποία θα διαρκέσει δύο με τρία χρόνια ακόμη. Θα συνυπάρχουν οι νέες ανάγκες με τις παλιές δομές, νοοτροπίες και πρόσωπα.

Χωρίς συνολικό και συλλογικό όραμα, χωρίς προτάσεις και προγράμματα ριζοσπαστικών αλλαγών, χωρίς διεργασίες στο κοινωνικό σώμα, χωρίς διαφαινόμενες αλλαγές στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα.

Αυτές έρχονται, γίνονται αλλά αργούν. Και ασφαλώς βρίσκονται σε αναντιστοιχία με τις ανάγκες του κοινωνικού σώματος και της χώρας. Μπροστά σε αυτά τα ενδεχόμενα η κοινοβουλευτική παρουσία της Αριστεράς δεν είναι μόνο χρήσιμη και αναγκαία αλλά και αποτελεί εγγύηση για το θεσμικό μας σύστημα και την ταχύτερη διέξοδό του από την κρίση. Την ερχόμενη Κυριακή αλλάζουμε σελίδα αλλά όχι κεφάλαιο.

«Μικρό μικρό σου το »

του Τάσου Παππά

Την ίδια στιγμή που οι δύο μονομάχοι αγωνίζονται στην τελική ευθεία να αυξήσουν τις δυνάμεις οι μικροί (ΠΟΛ.Α., ΣΥΝ και ΚΚΕ) έχουν αποδυθεί σε έναν αγώνα επιδίωξης. Στόχος το περιορίσουν τις διαρροές προς τους ιδεολογικά συγγενείς τους και, αν είναι δυνατόν, να π. μεγάλο ποσοστό από τους αμφιλεγόμενους ψηφοφόρους να επικροτήσουν το σχήμα τους, καταφέρουν; Κοντός ψαλμός...

Φθάσαμε λοιπόν στο τέλος μιας ακόμη εκλογικής περιόδου και, όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια, τον τόνο έδωσαν οι αρχηγικές κορώνες, οι υπερφίαλες υποσχέσεις, οι «δεσμεύσεις» και η έντονη ψηφοθηρία. Δεν έλειψαν και τα ρουσφέτια της τελευταίας στιγμής, σπορ στο οποίο επιδίδεται κάθε φορά η απερχόμενη κυβέρνηση. Είναι πλέον κανόνας μέσα σε ένα μήνα που κρατάει η προεκλογική περίοδος να γίνονται τόσοι διορισμοί, όσοι δεν έγιναν τα προηγούμενα χρόνια της θητείας μιας κυβέρνησης. Σ' αυτή την εκλογική αναμέτρηση επανεμφανίστηκαν δύο φαινόμενα, που για πρώτη φορά είδαμε την περίοδο του 1989. Το πρώτο έχει να κάνει με την αρνητική διαφήμιση –το ένα κόμμα απομυθοποιεί το άλλο και δεν νοιάζεται παρά ελάχιστα για την προβολή του δικού του προσώπου– και το δεύτερο με το γεγονός ότι μεγαλώνει ο αριθμός εκείνων των ψηφοφόρων που επιλέγουν όχι κόμμα, αλλά ψηφίζουν εναντίον του σχηματισμού που βρέθηκε στην εξουσία. Έτσι έγινε το 1989, όταν δεν υπερψηφίστηκε η Ν.Δ. αλλά αποδοκιμάστηκε το ΠΑΣΟΚ, έτσι σε σημαντικό βαθμό θα γίνει και μεθαύριο αφού πολλοί από αυτούς που θα στραφούν στην κάλη του ΠΑΣΟΚ θα το κάνουν με μισή καρδιά και γιατί θέλουν να καταδικάσουν τον κυνισμό και τον αμοραλισμό της νεοδημοκρατικής διακυβέρνησης.

Πρόκειται για ευρέως διαδεδομένη πολιτική συμπεριφορά, την οποία δεν φαίνεται να αξιολογούν σωστά οι επιτελείς των κομμάτων. Αρκούνται στην πρόσκαιρη πρωμοδότησή τους και δεν διερευνούν το υπέδαφος. Με μαθηματική ακρίβεια μπορούμε να προβλέψουμε ότι η διαιώνιση αυτής της λογικής δεν θα είναι αέναη. Κάποια στιγμή, η οποία δεν είναι πολύ μακριά, το πλήγμα θα το δεχθεί το πολιτικό σύστημα. Όλες οι διαχειριστικές προτάσεις θα έχουν αμαυρωθεί και ελλείψει εναλλακτικών, το κενό θα καλυφθεί από υψηλού βαθμού επικινδυνότητας ψευδεπίγραφες σωτηριολογικές «λύσεις».

ΠΟΛ.Α.: Φοβού το γείτονά σου!

Η πόλωση παρούσα κι αυτή τη φορά, μόνο που τώρα «αντίπαλος» όμορος χώρος υπήρχε και για τη Ν.Δ. Στις έως τώρα εκλογικές αναμετρήσεις οι πιέσεις ήταν από το ΠΑΣΟΚ προς την Αριστερά και ομολογουμένως ο Α.

Παπανδρέου εφεύρισκε λυσιτελείς τρόπους επικε με τους αριστερούς ψηφοφόρους. Με τη δημιουργία «Πολιτικής Άνοιξης» αναπτύχθηκε στο μαλακό στρώμα της Ν.Δ. ένα πεδίο, το οποίο ο πρωθυπουργός κατέβαλε κάθε προσπάθεια να εξουδετερώσει γιντας πολύ καλά ότι ευπρόσωπη παρουσία στις κλίμακες κόμματος του Α. Σαμαρά σημαίνει αυτομάτως περ της εκλογικής δύναμης της Ν.Δ. Πανθομολογούμε ότι η απόπειρα διείσδυσης στο ακροατήριο του κ. δεν ήταν η πλέον πρόσφορη. Η συνεχής επίκλη κλισέ προδότης, συνωμότης, αποστάτης, συσπειρό κόσμος της ΠΟΛ.Α., ενώ οι τραμπουκισμοί μελών κατά οπαδών του Α. Σαμαρά τροφοδότησαν με π συγκεντρώσεις της ΠΟΛ.Α. και έστειλαν συντηρη ψηφοφόρους στο «οικόπεδο» του Α. Σαμαρά.

Είναι χαρακτηριστικό πως αν κάτι έμεινε στη συνείδηση από τη δραστηριότητα της ΠΟΛ.Α. δε πολιτικός και ιδεολογικός της λόγος, αλλά η εικονογραφία του προπηλακισμού αρχηγού της, εικόνα που όταν μπηθεί στο θυμικό οδηγεί τους ψηφοφόρους να τωπίσουν με συμπάθεια και οίκτο το νεαρό, φιλόδοξο, τολμητό πολιτικό. Θα ήταν πιο απλά τα πράγματα Ν.Δ. εάν υποχρέωνε τον Α. Σαμαρά να τοποθετηθεί της ουσίας. Τότε θα αποκαλυπτόταν ότι παρά τις φημίες περί υπέρβασης, παρά τα σπουδαιοφανή φήλα για το δημοκρατικό τρόπο λειτουργίας του κόμματος παρά τα υψηλόφρονα πατριωτικά συνθήματα, ο βίος είναι «ρακένδυτος». Το «μυστικό» του κ. Σαμαρά εποντάρει στην αγανάκτηση των πολιτών από την εν των δύο μονομάχων στην εξουσία. Όλβιος ο αναστασιακός του λόγος, αλλά εξαιρετικά άνυδρη η ερμηνεία του. Κραυγαλέο δείγμα της φτωχοπροδοτικής αρχηγικής νοοτροπίας του στελεχικού δυναμικού τ

Π.Α. είναι το γεγονός ότι ανέχτηκαν, αν δεν υποδαίμονε ένα κλίμα προσωποκεντρισμού που βρήκε την απουσία στο μοναδικό σύνθημα που ακούστηκε στις πολιτικές συγκεντρώσεις «Ελλάς, Ελλάς, Αντώνης Σαμαρά». Και βέβαια δεν είναι δυνατόν να επιδιώκει για διάστημα ένα σχήμα που ακολουθεί υφολογικά κενό δας εκείνους που, υποτίθεται, προσπαθεί να εκπολεμήσει. Γιατί ποια είναι η διαφορά μεταξύ των συνθημάτων

α, μεγάλο φέρε μού το»

ο Ανδρέα για μια Ελλάδα νέα» ή «Κώστα προχώρα, λει όλη η χώρα» και του εξίσου εγωϊστικού, αρχηγικού μεσσιανικού «Ελλάς, Ελλάς, Αντώνης Σαμαράς». Και αν θέλουμε να μας πείσουν ότι το πρόβλημα του κοινού προσωπικού στην Ελλάδα είναι μόνο βιολογικό...

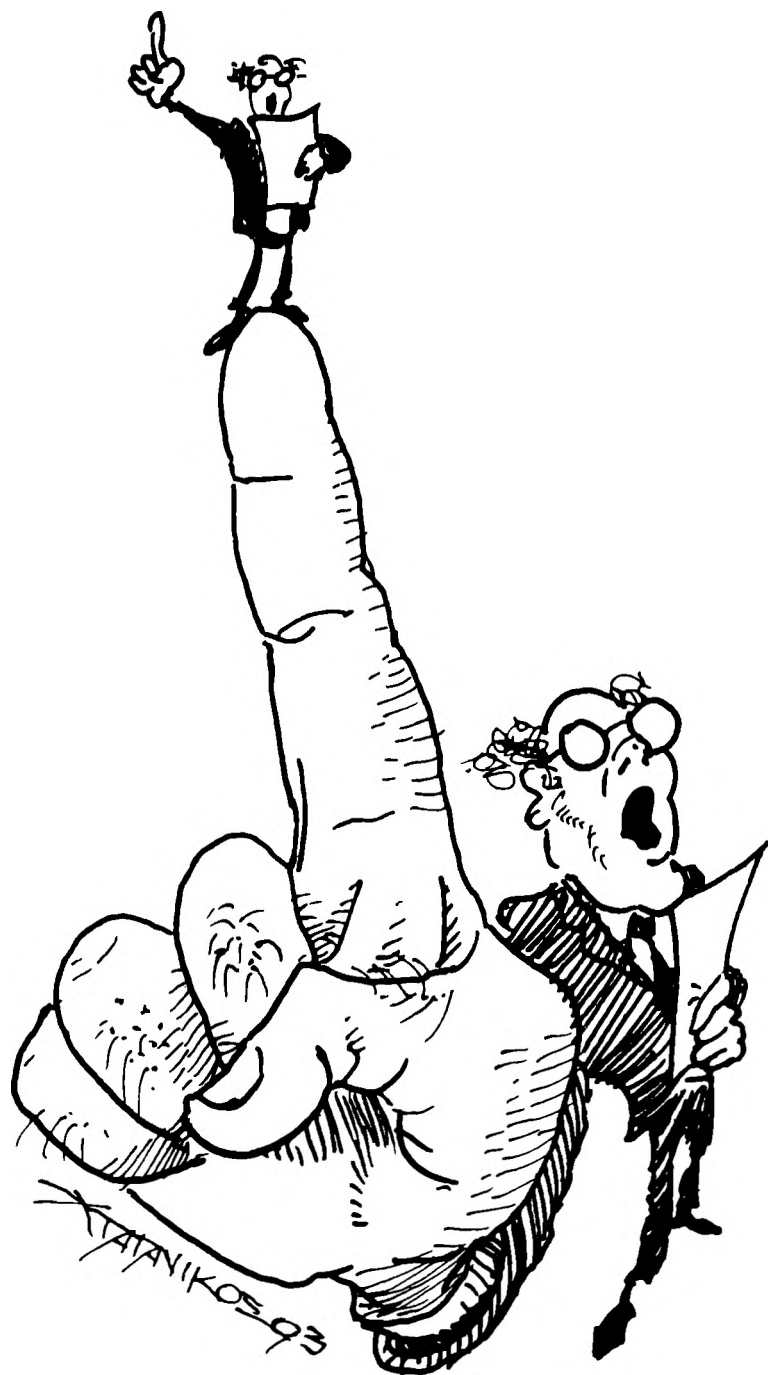
ΣΥΝ: Ο τροφοδότης λογαριασμός του ΠΑΣΟΚ. Θ' αντέξει;

λλο πεδίο -της ευρύτερης δημοκρατικής παράταξης την πασοκική ορολογία- οι διεργασίες ήταν περίπου νόμενες. Ο Α. Παπανδρέου έκανε την πρόταση συστάς μέσω της «Ελευθεροτυπίας», μιας εφημερίδας ο αναγνωστικό της κοινό, στη μεγάλη του πλειοψηφείται από την ιδέα της συνεργασίας, αλλά συνάντη-ομόφωνη άρνηση της Αριστεράς. Το «όχι» του ΚΚΕ έπει να ξάφνιασε το ΠΑΣΟΚ. Άλλωστε η πρόσκλη-υ Α. Παπανδρέου μάλλον δεν το αφορούσε («δεν δημοκρατικό κόμμα», δήλωσε ο Θ. Πάγκαλος).

τερος αποδέκτης, ο Συνασπισμός, για πρώτη φορά ραχύδια ιστορία του, αρνήθηκε με μια φωνή. Και να η Μ. Δαμανάκη να απαντήσει διαφορετικά δεν θα ύσε να το κάνει σκεπτόμενη τις βίαιες αντιδράσεις ον στελεχών του ΣΥΝ, που πιστεύουν πως το ΠΑ-του Α. Παπανδρέου δεν προσφέρεται για προγραμ-ές συγκλίσεις. Θα ήταν μείζον το πρόβλημα για τον πισμό, σε μια περίοδο που προσπαθεί να δώσει α συσπείρωσης, συνοχής και ενότητας, ώστε να προ-σει τους απογοητευμένους της Αριστεράς, αν θα λίζονταν κορυφαία στελέχη του σε διαφορετικό μή-ματος από την πρόεδρό του. Η Μ. Δαμανάκη, κατά ύμη μας, υποχρεώθηκε να απορρίψει μ' αυτόν τον ορηματικό τρόπο την πρόταση Παπανδρέου, όχι δεν επιθυμεί τη συνεργασία, αλλά επειδή είναι δέ-των εύθραυστων ισορροπιών που με κόπους και να κατάφερε να πετύχει λίγο πριν από την προκήρυ-εν εκλογών. Ο Α. Παπανδρέου δεν μπορεί να προσδο-εγάλη μετακίνηση ψηφοφόρων από τον ΣΥΝ στο ι του, γιατί το ποσοστό του ΣΥΝ είναι μεν χαμηλό εριθώρια αφαίμαξης έχουν εξαντληθεί- αλλά επειδή χαμηλό, είναι και συμπαγές. Δεν είναι τυχαίο ότι η αμανάκη και τα κορυφαία στελέχη του κόμματος σ' τις δημόσιες τοποθετήσεις τους μιλάνε για δέβαιη ύναμία του ΠΑΣΟΚ. Επιχειρούν να πείσουν τους ποτερίζοντες αριστερούς πως δεν υπάρχει κανένας να «κλείσουν το μάτι» στο ΠΑΣΟΚ αφού έτσι κι ο εκλογικός νόμος του δίνει άνετη πλειοψηφία. Το υμενο είναι αν θα πιάσει τόπο η επίθεση στο θυμικό αριστερών που εξαπέλυσε ο ΣΥΝ. Φαίνεται ότι η ική αυτή έχει αποτελέσματα μιας και μέρος των των ερών αναποφάσιστων κλίνει προς τον ΣΥΝ. Αλλά ος ψαλμός...

ΚΚΕ: «Απόψε αυτοσχεδιάζουμε»

όταση Παπανδρέου δεν είχε καμία τύχη στο ΚΚΕ

Συνάντησε όχι μόνο την παγερή αδιαφορία του Χ. Φλωρά-κη, αλλά και την αντιπασοκική πλειοδοσία της Α. Παπα-ρήγα, η οποία, με πρισσή ευκολία για αρχηγό κόμματος κατηγόρησε το ΠΑΣΟΚ ότι ενισχύει τις συγκεντρώσεις του Α. Σαμαρά. Οι λέξεις «άκουσα», «μου είπαν», στο στόμα ενός πολιτικού αρχηγού υπονομεύουν το φορτίο ασάφειας που έχουν, την εμβέλεια των καταγγελιών, και δίνουν σε διάφορους την ευκαιρία όπως και συνέβη, να μιλήσουν ακόμη μια φορά για υποδόριες σχέσεις μεταξύ Ν.Δ. και ΚΚΕ. Βεβαίως, ο Περισσός χαρακτήρισε αυτή την πρακτική ιδεολογική τρομοκρατία που ασκείται από το ΠΑΣΟΚ εναντίον οποιουδήποτε κάνει κριτική, αλλά επειδή το εχθρικό κλίμα έχει εδραιωθεί, αυτός που λοιδο-ρείται, πρέπει να το διασκεδάσει και όχι να το καλλιεργεί με άστοχες κινήσεις.

Εν κατακλείδι, οι πιθανότητες των τριών «μικρών» να εισέλθουν στη Βουλή είναι αρκετές, προοπτική που ευνοεί το ΠΑΣΟΚ, αφού αφαιρούνται οι έδρες από τη Ν.Δ. -να γιατί είναι ανόητο να χρεώνεται στο ΠΑΣΟΚ προσπάθεια λεηλασίας της δεξαμενής της Αριστεράς. Και εν πάση περιπτώσει η επιδίωξη ΣΥΝ, ΚΚΕ και «Πολιτικής Άνοι-ξης» μπορεί να μη λύνει το πρόβλημα του πολιτικού συστή-ματος, τουλάχιστον, όμως, εξασφαλίζει στοιχειώδη πολυ-φωνία, που είναι το οξυγόνο του κοινοβουλευτισμού.

Στα Σκόπια συζητο

του Μπάμπη Μπίκα

Σε αναμονή των ελληνικών εκλογών και των μετεκλογικών εξελίξεων βρίσκονται στα Σκόπια. Η πολιτική ηγεσία είναι ιδιαίτερα προσεκτική. Δεν παίρνει καμιά θέση, ούτε προχωρεί σε σχολιασμούς.

Ο Τύπος περιορίζεται σε απλή καταγραφή όσων συμβαίνουν στη χώρα μας κατά την προεκλογική περίοδο. Ο πολιτικός και ο δημοσιογραφικός κόσμος, και πολύ περισσότερο ο ίδιος ο λαός, προσδίδουν στην πολιτική της νέας ελληνικής κυβέρνησης, τονίζοντας την αναγκαιότητα για ηπιότητα και ηρεμία στην περιοχή.

Το προηγούμενο διάστημα όλο και περισσότερο άρχισε να γίνεται φανερό ότι η διεθνής υποστήριξη στην πορεία για την ανεξάρτητη κρατική συγκρότηση της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δράσης και παρέμβασης ξένων δυνάμεων στη Βαλκανική.

Εκδηλούμενοι και ομολογούμενοι είναι οι φόβοι, όχι μόνον πολιτικών και δημοσιογραφικών παραγόντων αλλά και κυβερνητικών στελεχών, από την παρουσία αυτών των δυνάμεων στην περιοχή τους.

«Με ποια πρόθεση και προοπτική πάτησε το πόδι της εδώ η αμερικανική στρατιωτική δύναμη;», σχολίαζε χαρακτηριστικά αναρωτώμενος συνάδελφος στα Σκόπια.

Ανώτερο κυβερνητικό στέλεχος, μάλιστα, προχώρησε περισσότερο, λέγοντας μαζί «Αν έχεις ανάγκη υποστήριξης, υποκύπτεις στις πιέσεις των ισχυροτέρων», το ίδιο στέλεχος επισήμανε «το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που επιδεικνύουν οι Αμερικανοί για την περιοχή, κάτι το οποίο είναι αισθητό και από την πλευρά των Ρώσων».

«Αυτό προβαίνει εις βάρος της Ελλάδος, που δέχεται πιέσεις για σειρά ζητημάτων, εξαιτίας της εκρεμούσης υπόθεσης περί του ονόματος του γειτονικού κράτους», σημείωναν οι προαναφερθέντες παράγοντες. Και συμπλήρωναν πως θα ήταν καλύτερα και για τις δυο πλευρές, αν από την αρχή υπήρχε άμεση προσέγγιση και απευθείας διάλογος που, κατά την άποψή τους, θα είχε λύσει πολλά προβλήματα. «Έχουμε γίνει πινγκ-πονγκ» είπε χαρακτηριστικά κάποιος από τους συνομιλητές μας.

Η επιδίωξη χρησιμοποίησης αυτού του κράτους ως παράγοντα αποσταθεροποίησης στην ευρύτερη Βαλκανική περιοχή, δείχνει να εντάσσεται σε σενάρια που η Ελλάδα δεν φρόντισε, με τη δική της πολιτική προσέγγιση, να αποφύγει.

Τα θολά σημεία

Όπως έντεχνα αφήνουν να διαρρεύσουν παράγοντες της κυβέρνησης της πρώην Δημοκρατίας της Μακεδονίας,

από την πλευρά τους θα επιδιωχθεί ένα «ξεκαθάρισμα» (όπως σημειώνεται χαρακτηριστικά) των «θολών σημείων» στις θέσεις της ηγεσίας τους, που «παρερμήνευσαν» από την Ελλάδα και χρησιμοποιούνται από τους κοινούς εθνικιστικούς κύκλους».

Ο ίδιος μάλιστα ο πρόεδρος της Βουλής, Γ. Αβραμίδης, έσπευσε να χαρακτηρίσει ως «επιζήμια και ακραία» τη δράση των εθνικιστικών κύκλων και των χωρών.

Παράλληλα προβάλλεται η πρόθεση των στελεχών των προερχομένων από τη σημερινή ελληνική Μακεδονία του Αιγαίου, όπως οι ίδιοι λένε, να «επηρεάσουν» στην παραπάνω κατεύθυνση, με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες.

Ένας από τους στόχους είναι να πεισθούν οι εθνικιστές φωνές των προερχομένων από αυτήν, που βρίσκονται στις γραμμές του ακραίου εθνικιστικού ΒΜΡΟ-ΔΠΜΝΕ.

Τονίζουν μάλιστα την αναγκαιότητα οι προερχομένοι από τη Βόρεια Ελλάδα να συμβάλουν στην αποκλιμάκωση και να αποτελέσουν, όπως λένε, το γεφύρι προς την Ελλάδα και όχι το μοχλό υποδούλησης των προσπαθειών της λύσης της επίτευξης, δηλαδή, κάποιου λογικού διδασμού.

Ήδη, με αφετηρία τις προθέσεις της ηγεσίας, κινείται προσπάθεια (μέσω δηλώσεων και δημοσιεύσεων στον Τύπο) διαμόρφωσης κλίματος αποδοχής ενόμιμου πραγματιστικού, που εμφανίζεται ως αναγκαίο λόγω των αντικειμενικών δεδομένων.

Βασικό στοιχείο της επιχειρηματολογίας είναι η διαμόρφωση της ονομασίας της κρατικής οντότητας από εκείνη που χαρακτηρίζει την εθνικότητα έδαφος.

Ασφυκτικά τα προβλήματα

Τα πολλά και μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα αυτή δημιουργούν έντονο σκεπτικισμό. Ο επερχόμενος χειμώνας θα επιδεινώσει οριακά την κατάσταση.

ώρα τη συνδιαλλαγή

ος του λειτουργεί πειστικά.

πληθωρισμός τρέχει με 15% το μήνα. Μόνο τις τελευταίες δύο εβδομάδες στις σχετικές λίστες προστέθηκαν 30 νέοι άνεργοι. Η διάλυση της Γιουγκοσλαβικής αγοράς διακοπή των συναλλαγών με τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης και την πρώην Σοβιετική Ένωση, οι κυρώσεις και το εμπάργκο κατά της νέας Γιουγκοσλαβίας, ως και η συνεχιζόμενη κρίση με την Ελλάδα, έχουν ράσει καταλυτικά και έχουν φέρει την κατάσταση στο χώρητο.

να ακόμη πλήγμα, που σχολιάστηκε αρνητικότητα. Εκόπια, είναι η διακοπή της γερμανικής αμαξοστοιχίας που προερχόταν από την Ελλάδα και συνέδεε τη χώρα με την κεντρική Ευρώπη.

γρήγορη επιτυχία δεν ήρθε και η Δημοκρατία της Δονίας δεν αποτελεί το μοναδικό πέρασμα της Ελλάδας στην Ευρώπη», σημείωνε σε σχόλιό της γνωστή πογράφος. Δεν είναι λίγοι και εκείνοι που επαναίνουν τη φράση: «Επιτέλους, ας τελειώνει αυτή η εση. Ας βρεθεί μια λύση».

το τελευταίο τεύχος της η εβδομαδιαία επιθεώρηση κοπίων Πουλς αναφέρεται σε μυστικές επαφές Ελληνοπαραγόντων και άλλων παραγόντων με αντίστοιχους από την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Δονίας. Η επιθεώρηση αναφέρει ότι οι συγκεκριμένοι Έλληνες παράγοντες ασκούν πολιτική επιρροή τέτοια, μπορούν να βοηθήσουν στην εξεύρεση λύσης στο θέμα που υπάρχει ανάμεσα στις δύο χώρες. Το δημοσίευμα επικαλείται, μάλιστα, την άποψη των Ελλήνων πόντων ότι ήταν στρατηγικό λάθος η όλη πολιτική ελληνικής πλευράς στο ζήτημα, που δημιούργησε τη στην ελληνική συμμετοχή στο γίγνεσθαι της πε- Προβάλλεται μάλιστα η άποψη πως οι εξελίξεις τις εκλογές θα είναι τέτοιες που μπορεί να μας ξουν!

Η Θεσσαλονίκη χάνει

ο περιοδικό αναφέρεται επίσης στη διάσταση των ζηματικών και οικονομικών συμφερόντων Αθήνας Θεσσαλονίκης, διάσταση η οποία εμφανίζεται οξύμωμο. Επικαλείται μάλιστα τους φόβους Θεσσαλονικέων, ότι μπορεί και εδώ να εμφανιστεί το φαινόμενο Βουλγαρίας, όπου η προερχόμενη από Αθήνα οικονομική δραστηριότητα να είναι μεγαλύτερη από την αντίθετη Θεσσαλονίκης.

ι στα Σκόπια, πολιτικοί, οικονομικοί και κυβερνητικοί παράγοντες, καθώς και δημοσιογραφικοί κύκλοι, και ο ίδιος ο κόσμος, αναφέρονται στο γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη είναι αυτή που χάνει από την παρατεταμένη κατάσταση στις σχέσεις των δύο χωρών. Η Θεσσαλονίκη που θα επωφεληθεί περισσότερο από την επίσπευση του προβλήματος και από την έναρξη σχέσεων με τις οικονομικών. Είναι γνωστό άλλωστε ότι κάτοικοι

της πρώην Γιουγκοσλαβικής Μακεδονίας έρχονταν συχνά στη Θεσσαλονίκη και γενικότερα στην ελληνική Μακεδονία για τουρισμό, αγορές, όπως επίσης και ότι πολλά ελληνικά προϊόντα διετίθεντο στην αγορά της γειτονικής χώρας.

Το πλήγμα στην οικονομία της Θεσσαλονίκης και της ευρύτερης περιοχής δεν κρύβεται και γίνεται μεγαλύτερο σε συνδυασμό με τη Γιουγκοσλαβική κρίση. Κυρίως αφορά τους τομείς του εμπορίου, των μεταφορών, των εισαγωγών - εξαγωγών, του τουρισμού.

Δεν είναι λίγοι αυτοί που λένουν ότι θα πρέπει να επιδιωχθούν και να αναπτυχθούν πρωτοβουλίες από τη Θεσσαλονίκη σε άλλη κατεύθυνση από εκείνη του ελληνικού κράτους και των οικονομικών του συμφερόντων.

Μπροστά ή πίσω, επιτέλους τέλος!

Ακόμη και οι θεοί είναι ανίσχυροι μπροστά στην ηλιθιότητα!

Ενας μήνας προεκλογικής τηλεψίας: τριάντα ολόκληρες μέρες που συγκλόνισαν τον (εσωτερικό) κόσμο της στήλης. Η οιονεί πραγματικότητα, η στημένη πραγματικότητα της οθόνης, επιτέλους τελειώνει. Είδαμε πολλά, ακούσαμε περισσότερα, με αποτέλεσμα κάπου να χάσουμε (ίσως με τη θέλησή μας) τον εαυτό μας, ενδεχομένως στο σπίτι που θυθίζεται (στο σποτ της Ν.Δ.) ή στη στρατιά των ανέργων (στο σποτ του ΠΑΣΟΚ). Ευτυχώς, όμως, ο αληθινός εαυτός μας κατάφερε να αναδυθεί από τα ηλεκτρομαγνητικά τενάγη των καναλιών, κάπως στραπατσarisμένος και μανουριασμένος αλλά υγιής, ενωμένος και αποφασισμένος.

Αυτές οι ζοφερές εκλογές έγιναν για την τηλεόραση και δεν αναφερόμαστε μόνο στα δισεκατομμύρια που άλλαξαν θυλάκια. Ο κύριος Γ. Φλέσσας, γραμματέας πολιτικού σχεδιασμού - ενημέρωσης της Ν.Δ., το είπε ξεκάθαρα στο συνήγορο του διαβόλου της «Ελευθεροτυπίας» 21 Σεπτεμβρίου: «Προσέχουμε τον πολίτη, ο οποίος, όμως, σε ποσοστό 90% είναι τηλεθεατής και ενημερώνεται καθισμένος εμπρός στην τηλεόρασή του». Μόνο δύο επισημάνσεις. Πρώτη, ότι δεν τον ενημερώσατε τον πολίτη, του τα πρήξατε, και δεύτερη, ότι πρέπει να ερευνηθεί από ειδικούς επιστήμονες η εξέλιξη της ελληνικής δημοκρατίας μέσα στον 20ο αιώνα: από βασιλευόμενη έγινε προεδρευόμενη, για να καταλήξει στα τέλη του αιώνα, σε *τηλεοπτική δημοκρατία*. Ύστερα από καμιά δεκαριά - εικοσαριά χρόνια ποιος θα θυμάται την κάλπη; Και διατί να το κρύψωμεν άλλωστε, θα προτιμούσαμε να ψηφίζουμε τηλεφωνικώς συμμετέχοντας στο γιγα - σόου των εκλογών του μέλλοντος: το μόνο που χρειάζεται είναι πέντε καλοί σπόνσορες, ένας ευφραδής παρουσιαστής με δύο τρεις καλές γλάστρες με μεγάλο στήθος να τον πλαισιώνουν και μια άρτια τηλεφωνική υπηρεσία για την καταγραφή των ψήφων.

Όχι, δεν θα εκτραπούμε σε ενδελεχείς αναλύσεις για να καταλήξουμε πονηρά σε οδηγίες προς ναυτιλομένους. Τόνοι φωνηέντων και συμφώνων ξεφορτώθηκαν στο χαρτί για να μας πείσουν, κι αν δε τα κατάφεραν, τι διάβολο, όλο κάτι θα μας εντυπώθηκε από το καλειδοσκοπικό συνουθύλευμα των εικόνων και το λευκό θόρυβο των προεκλογικών ομιλιών. Και μετά απ' όσα καταναλώσαμε δεν ξέρω αν έχει καμιά σημασία αν ψηφίσουμε τον Ανδρέα Μητσοτάκη ή τον Κωνσταντίνο Παπανδρέου. Σαν αποχαιρετιστήριο δώρο, θα ερανίσουμε τα πιο φανταχτερά γυαλάκια από την κασέλα με τις χάντρες που άνοιξαν μπροστά στα έκθαμβά μάτια μας οι επιστήμονες του φανακισμού.

★ ★ ★

Τρίτη 28 Σεπτεμβρίου και ο πρωθυπουργός παρευρίσκεται στο «δείπνο της συναγρίδας» μαζί με άλλους αντιστασιακούς σε γνωστή ταβέρνα. Αντίσταση, πάλη, συναγρίδα και θεαματικότητα. Ο μόνος που δεν έκανε δηλώσεις στα κανάλια ήταν η συναγρίδα.

Την Τετάρτη 29 του μηνός ο κύριος Κουναλάκης εκπέμπει από τον SEVEN-X με καλεσμένους τους Σμαραγδή, Κατσιμή, Πέρη. Θέμα: Η ενημέρωση (ή μη) των πολιτών μέσω της τηλεόρασης και των προεκλογικών συγκεντρώσεων. Όλα πολύ ενδιαφέροντα ώσπου, τσουπ! η εικόνα χάνεται κι εμφανίζεται σποτ της Ν.Δ.

Το σποτ τελειώνει κι οι συνομιλητές συνεχίζουν σαν να μην συνέβη τίποτε, γιατί απλώς δεν πήραν τίποτε χαμπάρι! Μάλιστα. Καλή η ενημέρωση, αγαπητό SEVEN-X, αλλά να χρησιμοποιείτε προφυλακτικό, παρακαλώ.

Την επομένη, 30.9.93, ο Κακαουνάκης από τον «Σκάι» προβάλλει το γνωστό δίντεο από τη σύσκεψη Μητσοτάκη με τους συμβούλους του, στο οποίο ακούγεται ο πρωθυπουργός να χρησιμοποιεί την ανήκουστη βωμολοχία «μαλακίες». Ο Κακαουνάκης προβάλλει την ταινία ολόκληρη μετά κατά θέματα, από το τέλος προς την αρχή - λες και δεν έχουμε ξανακούσει ή ξαναπεί τη λέξη. Δεν τολμώ να φανταστώ απόρρητο δίντεο από σύσκεψη Γιαννόπουλου - Πάγκαλου.

Το ίδιο βράδυ, από το MEGA ο Πάγκαλος την πέφτει στα γεμάτα στον Ανδριανόπουλο, υπό την αμήχανη εποπτεία της κας Τρέμη: «Πείτε μου! Είναι ο κύριος Κάρβιλ (εις εκ των Αμερικανών συμβούλων της Ν.Δ.) σατανιστής ή όχι;». Απεταξάμην, απεταξάμην, κύριε Πάγκαλε.

Την Παρασκευή, ο Οκτώβρης σημαδεύεται από την υπερλεξιστική (σουρεαλιστική των λέξεων, αν προτιμάτε) ιδιοφυΐα του κου Λεβέντη.

Από την ET-2, ο Λεβέντης μάς προειδοποιεί αυτολεξί: «να μην ψηφίσετε χαρτοπολεμιτζήδικα και σημαιοστολιστικά». Προσοχή: οι τελευταίες λέξεις είναι επιρρήματα.

Το ίδιο βράδυ, ο Καρατζαφέρης - διαφέρει δεξιώνεται τις κυρίες της Ν.Δ. στο «Διογένης Παλάς», ή αυτές τον δεξιώνονται, θα σας γελάσω. Γκεστ σταρ ο αιιδός Βοσκόπουλος, ο οποίος επαναλαμβάνει τέσσερις (4) φορές πόσο δυσκολεύεται να μιλήσει από τη συγκίνηση. Προσοχή, σέρνονται και εγκεφαλικά.

Στην ET-1, την ίδια βραδιά, ο Μητσοτάκης διδάσκει τα μυστήρια του μονόλογου στους Χασαπόπουλο, Ζούλα και Αργυρο-

πούλου. Λέει (για τα ελληνοτουρκικά) λέξει: «Έτσι μπορώ να συναντώ τον Τσώτση πρωθυπουργό και να του λέω τον καμώ μου, κι αυτός να μου λέει το δικό του. Εσύ Χριστό και 'γω Αλλάχ, όμως και οι μας (Κώστας και Τανσού) αχ και βαχ. λειώς ανήθικο.

Κυριακή τρεις Οκτωβρίου, κι όχι ημε του Κυρίου, παρά ημέρα του αναποδογυρισμένου τροχόσπιτου, (έπειτα από την ομιλία Μητσοτάκη στη Θεσσαλονίκη, το προηγούμενο βράδυ και τους 22 τραυματίες από μπλοκές πασόκων - δεξιών). Στον δέκντρο τροχόσπιτο παραμένει αναποδογυρισμένη μια πινακίδα που μας πληροφορεί ότι ΠΑΣΟΚ πέρασε από δω. Αδύνατον να θυμηθούμε την τσαλακωμένη πόρση Τζέιμς Ντιν, την οποία περιέφεραν οι γοττους ανά τις ΗΠΑ κονομώντας τρελά. στυχώς για τη Ν.Δ., κανείς τραυματίας υπέκυψε στα τραύματά του, ζήσαν τα λιά...

Μέσα στο κλίμα κι ο Λεντάκης ο εαρινός: «Η βίδα κατά του Σαμαρά είναι οβίδα κατά του Μητσοτάκη». Βίδα, οβίδα, Ανδραβίδα, αραβίδα, κολοτ... Συγγνώμη.

Το βράδυ, ο Μητσοτάκης περνά δήλωση τάχαμ' τυχαία από τα εγκαίνια «λαϊκής προεκλογικού κέντρου της Ν.Δ. Φορά πλάκα, έχει σηκώσει τα μανίκια σαν ταρχος εποχής και καταφέρεται κατά «πλουσιών» και των συμφερόντων που πολεμούν, σαν γνήσιος λαϊκός επαναστάτης που είναι. Σαν να λέμε: ΕΟΚ και ΝΑΤΟ ίδιο συνδικάτο (να στο δάλουνε στο πιάτο σου πουν ορίστε φάτο!).

Από Δευτέρα 4 Οκτωβρίου αρχίζουν πυκνώνουν τα σποτ των υποψηφίων. Απ' Θεού άρξασθε, από τον κ. Κοραχά ας πούμε, τον ορθόδοξο αναρχομάχο (στα σποτ εικονίζεται νεαρός να πετά μολότοφ). Πτασις: να σφραγιασθούν όλοι οι Έλληνες έφηβοι, αλλά να γλιτώσει ο κ. Ιπποκράτης Σαβούρας, υποψήφιος με τη Ν.Δ. ο οποίος καρυκεύει την εικόνα του με τα εξής: «σπαρμένο στον Σαβούρα που σταυρώθηκε μας!». Σαβούρα μου τα πάθη σου.

Θα σταματήσουμε εδώ χωρίς να επεκταθούμε στον κ. Βουλγαράκη και στις μπλάκες που ψώνισε σε λαϊκή αγορά της Αθήνας. Ευτυχώς για όλους η εκλογοτηλεοπτική VIRTUAL REALITY άγγιξε την ημερομηνία λήξης της. Είναι καιρός να ασχοληθούμε με σοβαρότερα θέματα, όπως είναι ο έλεος, η δημιουργία, το σούρουπο εις τον ντα του Ποσειδώνα ή το νοίκι μας. Κι ας μανιαιοπονούμε: ακόμη και οι Θεοί είναι ανίσχυροι μπροστά στην ηλιθιότητα.

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ

του Γιώργου Φιζισιάνου

ΠΟΥ ΕΙΝ' Ο
ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΟΥ
ΜΟΡΗ;!

!

ΕΣΥ ΕΙΣΑΙ ΡΕ Ο ΠΑΠΑΔΟ-
ΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΠΟΥ ΕΛΕΓΕΣ ΠΡΟΧΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΒΓΑ ΟΤΙ
ΕΙΣΑΙ ΑΝΑΠΟΦΑΣΙΣΤΟΣ;

ΝΑΙ, ΜΑ
ΠΟΛΟΙ ΕΙΣΑ-
ΣΤΕ ΕΣΕΙΣ;

ΣΚΑΣΕ
ΡΕ!

ΑΝΑΠΟΦΑΣΙΣΤΟΣ, Ε;

ΚΑΙ ΠΟΣ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΑΥΤΟ-
ΚΙΝΗΤΟ ΣΟΥ ΤΑ ΚΛΕΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΙΑΦΚΑΣ ΤΟΥ
ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ; ΞΕΡΟΥΜΕ ΟΤΙ ΣΥΝΑΝΤΙΟΣΟΥΝΑ
ΕΚΕΙ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΛΟΖΟΦ!

ΜΑ ΔΕΝ ΕΧΩ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ!

ΤΣΑ!

ΑΣ' ΤΑ ΑΥΤΑ!

ΤΑ ΞΕΡΑΣΕ ΟΛΑ Ο ΣΑΜΑΡΑΣ! ΚΑΝΟΝΙΣΕ
ΤΩΡΑ ΜΗ ΜΠΛΕΞΕΙΣ ΚΙ ΕΣΥ, ΚΑΙ Η ΚΟΡΟΥ-
ΛΑ ΣΟΥ!

ΝΑ ΨΗΦΙΣΕΙΣ
ΡΕ!!!

Κ-Κ-ΚΑΙ ΤΙ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΩ;

ΤΙ ΝΑ ΨΗΦΙΣΩ;

Ο,ΤΙ ΓΟΥΣΤΑΡΕΙΣ
ΜΑΝΑΡ, ΜΟΧ! ΔΗΜΟ-
ΚΡΑΤΙΑ ΕΧΟΥΜΕ...

ΑΛΛΑ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ... ΣΤΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΠΟΛΥ
ΤΑ ΝΕΑ...

MITSO
POWER

Δελφίνοι σαραντάρηδες αλλά και.. δικηγόροι

της Γεωργίας Δάμα

Είκοσι πέντε περίπου χρόνια χωρίζουν τους αρχηγούς των δύο μεγάλων κομμάτων από το μέσο όρο ηλικίας των βουλευτών τους.

Η έξυπνη κίνηση της ηλικιακής ανανέωσης στο ψηφοδέλτιο της Ν.Δ. του 1989, που άλλαξε ουσιαστικά το προφίλ της, συνέτεινε στο να κερδηθεί η μάχη στις προηγούμενες εκλογές.

Σημαντική διαφορά ηλικίας παρατηρείται ανάμεσα στους βουλευτές και τους αρχηγούς των κομμάτων. Αρκετά νεότεροι οι βουλευτές των δύο μεγάλων κομμάτων, στη Νέα Δημοκρατία ο μέσος όρος ηλικίας είναι τα 51 χρόνια και στο ΠΑΣΟΚ τα 52.

Τον μέσο όρο κατεβάζουν οι τριανταπεντάρηδες και οι σαραντάρηδες βουλευτές που εκλέγονται για πρώτη φορά το 1989, έτος που καθορίζει και την ανανέωση των κομμάτων.

Ογδόντα ένας είναι οι νέοι βουλευτές στο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας από τις εκλογές του 1985. Με την ανανέωση αυτή η Ν.Δ. άλλαξε κυριολεκτικά το προφίλ της, προσθέτοντας αρκετά νέους εκπροσώπους στις δύο εκλογικές αναμετρήσεις του Ιουνίου και του Νοεμβρίου του 1989. Επιπλέον, με τον τρόπο αυτό το κόμμα της συμπληρώθηκε από επιχειρηματίες βιομηχάνους, δημοσιογράφους και δεβδαίως αρκετούς νομικούς.

Το νέο προφίλ της δεξιάς παράταξης οφείλεται κυρίως στην ανανέωση του μεγάλου αυτού ποσοστού που υπερβαίνει το 50%, οι οποίοι άλλαξαν κυριολεκτικά τη μορφή της γερασμένης παράταξης, όπως ήταν γνωστή έως τότε, ανεβάζοντας ταυτοχρόνως σημαντικά και τις οργανώσεις νεολαίας.

Το ΠΑΣΟΚ είχε μικρότερη ανανέωση στους υποψηφίους βουλευτές, αλλά υπήρξε σημαντική επιτυχία στους νέους υποψηφίους. Εξήντα εννέα νέοι βουλευτές έχουν εκλεγεί στη Βουλή από το χώρο του ΠΑΣΟΚ

σε σχέση με τους υπάρχοντες από τις εκλογές του 1985. Το ΠΑΣΟΚ παρουσίασε σταδιακή ανανέωση στις τρεις εκλογικές αναμετρήσεις Ιουνίου και Νοεμβρίου του 1989 και το 1990, αλλά το 1989 αποτελεί σίγουρα το έτος των σοβαρών αλλαγών στα δύο μεγάλα κόμματα.

Τη σφραγίδα στο νέο πρόσωπο της δεξιάς παράταξης έδωσαν κατεβάζοντας και τον μέσο όρο ηλικίας στη Ν.Δ. οι **Γ. Βουλγαράκης** 35 χρόνων, **Κ. Γερωντόπουλος** 33 χρόνων, **Μερόπη Καλδή** 38 χρόνων, **Θ. Κούρτης** 37 χρόνων, **Ε. Μπασιάκος** 38 χρόνων, **Ν. Νικολόπουλος** 34 χρόνων, αρκετοί από τους οποίους έπαιξαν και σημαντικό ρόλο στην κυβέρνηση.

Για τη γυναικεία εκπροσώπηση στη Βουλή δικαίως έχουν ακουσθεί αρκετά σχόλια. Μόνον επτά γυναίκες βουλευτές εκλέχθηκαν από τη Ν. Δημοκρατία και πέντε αντιστοίχως από το ΠΑΣΟΚ, ενώ και στις εκλογές του 1993 ο αριθμός των υποψηφίων γυναικών στα ψηφοδέλτια των κομμάτων αποτελεί ντροπή για τον γυναικείο πληθυσμό.

Η ευφυής κίνηση της αλλαγής των προσώπων, χάρισε σε σημαντικό βαθμό τη νίκη στην Ν.Δ. στις προηγούμενες εκλογές, όπως παλαιότερα στο ΠΑΣΟΚ. Οι νέοι βουλευτές χρησιμοποιήθηκαν ως ρεζέρβα από την κυ-

βέρνηση, δεν διαφώνησαν με το κυβερνέον έργο -εξάλλου σπάνια τους επιτράπη ακουσθούν- και θεωρήθηκαν τα καλὰ διὰ της πρωθυπουργικής οικογένειας

Επάγγελμα: Βουλευτής - Δικηγόρος

Από δικηγόρους αποτελείται κατά το περίπου το βουλευτικό σώμα, ενώ του λουθούν με αξιοσημείωτη διαφορά τρεις. Από το νομικό χώρο, παραδοσθέντες οι εκπρόσωποί μας στη Ε ανεξαρτήτως της κομματικής τους ταίας.

Στα δύο μεγάλα κόμματα συνολικά εκλεγεί 124 δικηγόροι, 44 γιατροί, ακουθούν 31 πολιτικοί μηχανικοί και αρχι-νες, 19 οικονομολόγοι, 17 καθηγητές, χειρηματίες, 8 αξιωματικοί, 5 δημοσι-φοι, 2 αγρότες, 1 φαρμακοποιός και πόνος.

Αρκετά συχνά ο εκάστοτε πρωθυπ-δεν επιλέγει να επανδρώσει τα υπουργ-αντίστοιχα εξειδικευμένους υπου-ακόμη και όταν υπάρχουν. Τα κριτή-ναι άλλα και για την επιλογή των υ-φίων. Έτσι διανύουμε τη δεύτερη δε-λιότητας, ενώ ενδεικτικό στοιχείο

ιντιμετωπίζεται η οικονομική μας πολι-
είναι ο αριθμός των οικονομολόγων,
δεκαεννέα.

τα σημαντικά θέματα που ψηφίζονται
μερινά από τη Βουλή απαιτούνται αρ-
γνώσεις. Η σχεδόν αποκλειστική εξει-
ση των βουλευτών σε νομικά θέματα
προσφέρει κυρίως την ικανότητα να
ονται και να ρητορεύουν επί παντός
ητού, αλλά μόνον αυτό.

σι οι ίδιοι γίνονται δέσμοι μόνο των
ων που τους παρέχουν τα κόμματα, τα
με τον τρόπο αυτό διευκολύνονται να
ύν τις αποφάσεις τους έμμεσα χαράζο-
και επιβάλλοντας συγκεκριμένη γραμ-

πουργοί που είναι επιφορτισμένοι να
ίνουν τα νομοσχέδια, διαθέτουν για
τεξεργασία αυτή, κάποιους ειδικούς
ύλους. Οι σύμβουλοι αποτελούν το
λο ανώτατο τεχνοκρατικό προσωπικό
τελεχώνει τον εκάστοτε υπουργό. Με
λλαπλές θέσεις τους σε επιχειρήσεις
αιρείς, αρκετά συχνά εκπροσωπούν
λα συμφέροντα.

πέλεσμα της λογικής άγνοιας των βου-
ών είναι οι άπειροι νόμοι που ψηφί-
να νομοθετούνται ουσιαστικά από
υμβούλους τους. Έτσι μεταφέρονται
τρα εξουσίας σε μη εκλεγμένους απο-
κή βούληση, οι οποίοι πιθανότατα να
ν εκπροσωπούν. Φυσικό επακόλουθο
ήνδαλα να αποτελούν αναπόσπαστο
-ρουτίνας πλέον- της ειδησεογρα-

έα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ δε
σιάζουν διαφοροποιήσεις στην επιλο-
υποψηφίων με βάση την επαγγελμα-
ους ενασχόληση. Η πλειοψηφία των
τών, κατόπιν της εκλογής τους,
ν κανονικά το επάγγελμά τους. Τα
μα πλέον γραφεία αυξάνουν σημαντι-
ν πελατεία τους, προσφέροντας έτσι
μετά υψηλό εισόδημα, πέραν της βου-
ής τους αποζημίωσης.

κεκριμένα, η Νέα Δημοκρατία διαθέ-
δικηγόρους, 28 γιατρούς, 9 επιχειρη-
, 10 καθηγητές, 8 οικονομολόγους, 13
κούς μηχανικούς, 6 πολιτικούς επι-
νες, 4 στρατιωτικούς, 3 δημοσιογρά-
1 φαρμακοποιό και 1 γεωπόνο. Αντί-
στο ΠΑΣΟΚ υπάρχουν 56 δικηγόροι,
τροί, 11 οικονομολόγοι, 18 πολιτικοί
ικοί, 7 καθηγητές, 4 στρατιωτικοί, 2
ιογράφοι, ενώ διακρίνεται με την πα-
2 αγροτών.

Οι γνωστοί... διαφωνούντες

ως πρώτοι στις λίστες και στους σταυ-
προτίμησης, παρουσιάζοντας μικρή
ιση σε κάθε εκλογική περίοδο. Γνω-
ια τις απόψεις τους, αλλά κυρίως για
φωνίες τους, κατάφεραν να παραμεί-
νι πλέον δημοφιλείς στις τέσσερις τε-
ες εκλογικές αναμετρήσεις. Αυτοί που

ΠΟΙΟΥΣ ΦΟΒΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ

	Ιούνιος 1989	Νοέμβριος 1989	Απρίλιος 1990
Α. ΑΘΗΝΩΝ			
Μ. Έβερτ	90.681	79.412	99.491
Γ. Γεννηματάς	88.062	88.371	77.636
Β' ΑΘΗΝΩΝ			
Ι. Βαρβιτσιώτης	57.287	72.795	79.273
Δ. Τσοβόλας	80.706	118.069	103.297
Α' ΠΕΙΡΑΙΩΣ			
Α. Ανδριανόπουλος	23.890	20.325	20.758
Κ. Σημίτης	17.867	17.974	16.371
ΥΠ. ΑΤΤΙΚΗΣ			
Χ. Κατσιγιάννης	15.850	15.726	15.227
Θ. Πάγκαλος	13.881	15.231	16.161
Α' ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ			
Σ. Κούβελας	82.007	69.548	60.323
Α. Τσοχατζόπουλος	33.726	30.569	30.318
ΛΑΡΙΣΑ			
Γ. Σουφλιάς	19.110	23.215	23.718
ΜΕΣΣΗΝΙΑ			
Α. Σαμαράς	25.669	24.092	26.359

Η δύναμη που παρέχεται στους πρώτους σε προτίμηση βουλευτές αυτών των εκλογικών περιφερειών αποτελεί απειλή για τους αρχηγούς των κομμάτων τους. Εξάιρεση αποτελεί η Α' Θεσσαλονίκης.

ξεχώρισαν γι' αυτά και άλλα από τη Ν. Δη-
μοκρατία είναι οι κ.κ. Έβερτ, Βαρβιτσιώ-
της, Σουφλιάς και Σαμαράς και από το ΠΑ-
ΣΟΚ οι κ.κ. Πάγκαλος, Λαλιώτης, Γεννημα-
τάς, Σημίτης και Τσοχατζόπουλος.

Θεωρούνται οι βέβαιοι απόγονοι σε περι-
πτωση αλλαγής ηγεσίας των κομμάτων, συ-
νεπώς επικίνδυνοι, και τροφοδοτούν τον
Τύπο με δηλώσεις το λιγότερο χαριτωμένες.

Ο κ. Έβερτ, που εκλέγεται στην Α' Αθή-
νας, τον Ιούνιο του 1989 πήρε 90.681 ψή-
φους, τον Νοέμβριο έπεσε στις 79.412 και
στις εκλογές του 1990 ανέθηκε στις 99.491.
Σταθερά πρώτος στη λίστα με δεύτερη την
Άννα Ψαρούδα - Μπενάκη, αλλά με διαφο-
ρά περίπου της τάξης του 40%.

Στη Β' Αθήνας πρώτος στις δύο τελευ-
ταίες αναμετρήσεις ο κ. Ι. Βαρβιτσιώτης.
Από τρίτος με 57.287 ψήφους τον Ιούνιο του
1989 κατάφερε το Νοέμβριο να ανεβεί πρώ-
τος φθάνοντας τους 72.795, τους οποίους
σταθεροποίησε στις εκλογές του 1990 με τον
αριθμό 79.273.

Στην Α' Πειραιά εκλέγεται ο κ. Α. Αν-
δριανόπουλος, ο οποίος παρουσιάζει μικρή
πτώση, παραμένοντας πρώτος με διπλάσια
διαφορά από το δεύτερο υποψήφιο. Ο κ.
Ανδριανόπουλος στις εκλογές του Ιουνίου
πήρε 23.890 ψήφους, το Νοέμβριο 20.325 και
στις εκλογές του 1990 σταθεροποιήθηκε στις
20.758.

Η Α' Θεσσαλονίκης εκλέγει πρώτο τον Σ.
Κούβελα με περισσότερη από τη διπλάσια
διαφορά από τον επόμενο υποψήφιο Κ. Κα-
ραμανλή. Στις εκλογές του Ιουνίου ο Σ. Κού-
βελας πήρε 82.007, πέφτοντας στις 69.548 το
Νοέμβριο και στις 60.323 το 1990. Να ση-
μειώσουμε ότι εκτός από την πτωτική του
τάση και στις τρεις εκλογές επικεφαλής του

ψηφοδελτίου ήταν ο κ. Μητσοτάκης.

Σταθερή άνοδο στη Λάρισα παρουσίασε ο
Γ. Σουφλιάς. Απέσπασε 19.110 και 23.215
ψήφους το 1989 και 23.718 το 1990, ανεβάζο-
ντας τα ποσοστά της Ν. Δημοκρατίας στην
περιοχή.

Στη Μεσσηνία ο κ. Α. Σαμαράς είχε αύξη-
ση, αλλά και αυτός διαθέτει περισσότερους
από τους διπλάσιους ψήφους από τον επόμε-
νο. Ο Α. Σαμαράς πήρε το 1989 25.669 ψή-
φους και 24.092 ανεβαίνοντας λίγο το 1990,
στους 26.359.

Από το ΠΑΣΟΚ ο Γ. Γεννηματάς στην Α'
Αθήνας εκλέγεται πρώτος με τους διπλά-
σιους περίπου ψήφους από τους δεύτερους
υποψηφίους τον Δ. Μπέη το 1989 και τον Γ.
Αρσένη το 1990. Τον Ιούνιο και το Νοέμβριο
πήρε αντίστοιχα 88.062 και 88.371 ψήφους
και το 1990 είχε μικρή κάμψη στους 77.636.

Ο Θ. Πάγκαλος «παίζει» με τον Κ. Βρεττό
στο Υπόλοιπο Αττικής. Πρώτος τον Ιούνιο ο
Θ. Πάγκαλος με 13.881 ψήφους, δεύτερος με
μικρή διαφορά από τον Κ. Βρεττό το Φε-
βρουάριο με 15.231 (αύξηση). Το 1990 ο Θ.
Πάγκαλος εμφανίζεται πάλι πρώτος με
16.161 ψήφους.

Μικρή πτώση παρουσιάζει ο Α. Τσοχα-
τζόπουλος στην Α' Θεσσαλονίκης. Δεύτερος
μετά τον Σ. Παπαθεμελή πήρε 33.726 τον
Ιούνιο, ενώ έρχεται τρίτος το Νοέμβριο
(δεύτερος ο Χ. Καστανίδης) με 30.569 ψή-
φους. Παραμένει δεύτερος από το 1990 με
30.318 ψήφους.

Παραμένει πρώτος με σημαντική διαφορά
ο Κ. Σημίτης στην Α' Πειραιά και αντίπαλο
τον εκσυγχρονιστή Αν. Ανδριανόπουλο.
Στις δύο εκλογές του 1989 πήρε 17.867 και
17.974 αντιστοίχως, πέφτοντας ελάχιστα το
1990 στις 16.371.

Τα ξέφτια της

του Χρ. Κυριαζή

Η ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ δεν κομίζει τίποτε το νέο: Τα κόμματα στηρίζουν την προεκλογική τους τακτική στην ενίσχυση των κινήτρων που υπάρχουν στους πολίτες για να επιλέξουν την αρνητική ψήφο φαινόμενο, επίσης, δεν είναι νέο. Το προηγούμενό του βρίσκεται σχεδόν στο ακέραιο στις εκλογές της 18ης Ιουνίου 1989· τότε, ο αρνητικός στόχος ήταν ένας και το πεδίο του ανταγωνισμού σχεδόν μονοσήμαντο: Έπρεπε «να φύγουν οι κλέφτες»· τώρα, οι αρνητικοί στόχοι είναι πολλαπλοί και διασταυρούμενοι: «Επιτέλους, τέλος για την παράταξη της χρεοκοπίας», για το ΠΑΣΟΚ, «να γυρίσουμε πίσω, στην εποχή της διαφθοράς και του τριτοκοσμισμού», για τη Ν.Δ., «αψηφίστε για τον ΣΥΝ, «πέντε κόμματα, αλλά δύο φωνές, του συμβιβασμού και της αμφισβήτησης», για τη Δημ. Συνασπισμού, «κανένας από το παρελθόν» για την ΠΟΛ.Α.

Στην προεκλογική εκστρατεία των κομμάτων, το κομματικό πεδίο στερείται πλέον ευανάγνωστων συμμαχιών και συζυγιών. Όλοι για όλους είναι κακοί, κι ως αυτοτοποθετούνται οπαδοί και ψηφοφόροι των κομμάτων σε ευδιάκριτα και αρκετά πολωμένα σημεία του συνεχούς Αριστεράς - Δεξιάς. Δυστυχώς, για ορισμένους, αυτά τα ενοχλητικά σήματα εξοικονόμησης ιδεολογιών εξακολουθούν να υφίστανται στην «καθυστερημένη Ελλάδα». Αφήστε που υπάρχει και το περίεργο φαινόμενο οι πανηγυρίζοντες για το τέλος των ιδεολογιών, των παλιών διαιρέσεων κ.λπ. να πανηγυρίζουν επίσης κάθε φορά που στις κυβερνήσεις της Ευρώπης επικρατούν οι «φιλελεύθερες» δυνάμεις!

Οι αρνητικοί κόσμοι των κομμάτων

Φαίνεται όμως πως αυτό το συνεχές Αριστεράς - Δεξιάς που διαθέτει αντοχές στη συλλογική συνείδηση, δεν συνεχεται πλέον από θετικό λόγο και προγραμματικά προτάγματα· οι κομματικές ηγεσίες αναπαράγουν τις διαιρέσεις μέσα από την άρνηση και όχι την κατάφαση απέναντι, πρώτα π' όλα, στη δική τους θετικότητα. Φαίνεται πως το θεμέλιο της εκλογικής αγοράς, η θετική προσφορά απέναντι στην αγωνιούσα για θετικότητα συλλογική ζήτηση, αποτελεί το κυρίαρχα ελλείπον στοιχείο από τις εκλογικές κεύσεις τις οποίες προϋποθέτει το συμβόλαιο της πολιτικής αντιπροσώπευσης.

Η τελευταία έκλαμψη αυτού του μείγματος θετικότητας - αρνητικότητας, ιστορίας - παρόντος, παραταξιακών ταυτίσεων - σύγχρονης πρότασης ήταν μάλλον οι εκλογές της 2ας Ιουνίου 1985: Η διαίρεση του κομματικού σύμπλε-

ντος σε δύο πολύμορφους «κόσμους» (: «του ηλίου σκότους») ήταν ο βασικός φορέας έκφρασης μιας ποιητικής μυθολογίας που το αρνητικό της ήταν 200.000 φύλλα της «Αυριανής» με τον Μητσotάκη και το θετικό της οι «καλύτερες (σε - όλα) ημέρες αυτή η θετικότητα δεν είχε εδραία αναφορά με συμβολικό πεδίο, αλλά και στα υλικά αποτελέσματα της προηγούμενης τετραετίας είχε επιφέρει η αναταραχή του εισοδήματος και η διευρυμένη συμμετοχή στα ματα της γραφειοκρατικής πατρωνείας.

Η περίοδος 1987-1989 δεν σήμανε μόνον το τέλος της προηγούμενης μυθολογικής διαίρεσης· η λιτότητα σταθεροποιητικού προγράμματος του ΠΑΣΟΚ σκάνδαλο Κοσκωτά υπονόμισαν τους βασικούς στους οποίους στηρίχθηκε η κοινωνική νομιμοποίηση μεταπολίτευσης, συναιρούμενα σε έναν διάχυτο και μίαν αμφιβολία μεθοδική και μακροπρόθεσμη νίκη της Ν.Δ. δεν προέκυψε από έναν θετικό μύθο από τα οριακής εμπέλειας φλυναφλήματα περί «θερισμού»), αλλά από την πλειοδοσία των συντη στην αποδιάρθρωση του ήδη τραυματισμένου μύ «δύο κόσμων».

Το σκηνικό του «ρεαλισμού» που οικοδομήθηκαν τα τελευταία χρόνια της κυβέρνησης της Ν.Δ. είναι, οι σμένες απόψεις, παράγωγο της έλλειψης ενός, ι σιακής διάστασης, οράματος και μία απόπειρα υ στασης του δομικά αδύνατου ορθολογισμού στην νητική διαχείριση. Το «σχέδιο» που υπήρχε στ 1974 - 1981 και η επιχείρηση της γραφειοκρατικά σμένης αναδιανομής της περιόδου 1981 - 1985 πε

λογικής) αγοράς

ια σειρά δεδομένα που ήσαν τότε διαθέσιμα –από το αύξησης του ΑΕΠ, μέχρι τη θεσμική ισορροπία του πώτος. Αυτά εξέλειπαν στη συνέχεια, με συνέπεια, ύ άλλων, η μόνη εναλλακτική στρατηγική να είναι πόλεμος μέχρις εσχάτων κατά του αντιπάλου, στρα- ή που έγινε δυνατή μέσα από την κρίση εξουσίας που ρε και η εξάντληση των θεσμικών περιθωρίων δρά- ου κυβερνητικού κόμματος μπροστά στην ογκούμενη ιτουργία της οικονομικής μηχανής.

Ολοταχώς στο παρελθόν

ίναι περίεργο, λοιπόν, και η αντιπαράθεση σήμερα ι με αναφορά στα παρελθόντα ενός εκάστου των λλων. Κατά τρόπο παράδοξο, ίσως, η κρίση του κού λόγου εκφράζεται σήμερα, εν μέρει, ως αναδρο- πίθεση σε ένα παρελθόν με μύθους και λόγο –διότι «αποστασία» και ο «τριτοκοσμισμός» αποτέλεσαν ες και οργανωτικές εκδοχές πανίσχυρων ιδεολογιών άτωσης και κινητοποίησης.

ι μάλλον αδύνατος ο θετικός μύθος σήμερα, και ικά αμφίβολη η πιθανότητα άρθρωσης ενός μαζι- γου εκλογικής συμπεριφοράς. Δεν είναι μόνον οι ώσεις των δύο μεγάλων κομμάτων στον εμφανώς ερματισμένο και ασυνεχή προγραμματικό τους λό- υ καθιστούν αμφίβολη τη δυνατότητα ύπαρξης διαι- ν στη διαδικασία της ανταγωνιστικής προσφοράς «ντών» στην εκλογική αγορά· είναι κυρίως ο κατα- τισμός που επιφέρει στη μήτρα του μαζικού λόγου ριμάτων, στην ιδεολογία τους, η ασύμπτωτη σχέση α σε μία πολιτική διαχείρισης αντιφατικών και όν ομάδων πίεσης, από τη μία, και μία λειτουργία ής διαμεσολάβησης που υποτίθεται ότι διοργανώ- α κόμματα μέσα από την αρχή της αντιπροσώπευ-

ι το ασύμπτωτο ανάμεσα στο πρόσωπο των ηγεσιών ο πρόσωπο του πολίτη που δεν μπορεί πλέον να αντι- ωπεύεται κατά τον ίδιο αυτονόητο και υποχρεωτικό που ίσχυσε μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του

ηγεσίες του πολιτικού καθεστώτος θα πρέπει πράγ- α προβληματιστούν: σε αυτές τις εκλογές δεν υπάρ- όσο αφ' εαυτές όσο μέσω μιας συνεχούς διευρυνόμε- παρράστασής τους στα δίντεο των εταιριών του ινγκ, σαν προϊόντα ανάμεσα σε τόσα άλλα ενός ρ - μάρκετ· όμως, η δική τους θεματική, η θεματική Μητσοτάκη και του κ. Παπανδρέου, προϋποθέτει σωπο, την παρουσία, το φορτισμένο και προσωπο- ένο μύθο ενός, έστω, παρελθόντος.

μάρκετινγκ, εξ ορισμού δεν «χωράει» πρόσωπο.

Ο «ΜΑΥΡΟΓΙΑΛΟΥΡΟΣ» ΣΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ Ή, ΜΗΠΩΣ, Ο «HYPOCRITE ELECTEUR»;

Σ' αυτές τις εκλογές, που τόσος λόγος έγινε για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του βουλευτή, η πραγματικότητα μοιάζει να διαψεύδει την όποια ελπίδα και να υπονομεύει την επαγγελία για την προάσπισή της εναντίον των επιλογών της ηγεσίας, που φαινομενικά τουλάχιστον εξασφαλίζει η διατήρηση του σταυρού προτίμησης.

Συγκρίνοντας τις σημερινές εκλογές με 'κείνες τις πρώτες της Μεταπολίτευσης του 1974 θεωρώ ότι οι υποψήφιοι, κι ιδιαίτερα στις επαρχίες, καθώς δεν είχαν πρόσβαση στις τεχνικές του σύγχρονου μάρκετινγκ, λειτουργούσαν πιο αυθεντικά. Παρ' όλες τις διαστρεβλώσεις που επιβάλλει η πελατειακή σχέση. Έστω, λοιπόν, και μέσα από την τελετουργία της «πελατείας» ήταν πιο πρόθυμοι να διαλεχθούν καθώς συναλλάσσονταν με τους ψηφοφόρους τους. Τέλος, υπήρχε η συγκίνηση που δεν φρενακιζόταν από τη συνεχή υιοθέτηση των συνταγών της διαφήμισης και την ανάγκη της μετάπλασης της πολιτικής επικοινωνίας σε τηλεοπτικό σόου.

Κάτω από τον ουρανό της φθινοπωριάτικης Αθήνας και μέσα από το καταλυτικό της φως γινόμαστε μάρτυρες μιας αφόρητης αφισορύπανσης, που τελικά μόνο το γέλιο προκαλεί. «Ο πονηρός πολιτευτής» έγινε πια θεσμός. Μεσήλικες, παχουλοί, με γυαλάκια. Τετριμμένα συνθήματα. Πού και πού και ο «προνομιούχος», ο καθοδηγούμενος από την ομάδα ειδικών. Η φωτογραφία του δυναμικού στελέχους συνομιλώντας με το πεπρωμένο της φυλής ή τον Ζακ Ντελέρ που είναι το ίδιο. Σε θηλυκή εκδοχή με ιριδίζον κραγιόν, μαλλί «ντεκοντρακτέ». Η εικόνα της ανεμελιάς. Κι ας καίγεται ο κόσμος. «Η κυρία δε γυρίζει πίσω». Κι ας είναι ενδεχομένως και από χωριό.

Οι παλιές συνταγές όμως πέρασαν στην τηλεόραση, όπου θριαμβεύει ό,τι το πιο παρωχημένο. Ο παλιομοδίτικος δικανικός λόγος έχει γίνει μόνιμη παρηγοριά κι όχι μόνο για μεσήλικες. Θα εξαργυρωθεί πιθανόν και με πρωτιά στη Β' Αθηνών, αντίπαλος «χέρι με χέρι», δεν αρθρώνει κανενός είδους λόγο. Σκέτη επίδειξη ισχύος.

Στα πιο «ih» κανάλια οι λουσάτες επιδείξεις καρκινοβατούν ανάμεσα στην απειρία των δημοσιογράφων και στην αλαζονεία των ταγών. Πιο εύκολα αλλάζει κανείς κόμμωση ή πουκάμισο από στάση απέναντι στο δημοσιογράφο. Ευελιξία από την πλευρά των «δελφίνων» που ανακαλύπτουν ότι ο διάλογος θέλγει. Οι δημοσιογράφοι έριξαν το μπαλάκι.

Οι υποψήφιοι θα το πιάσουν;

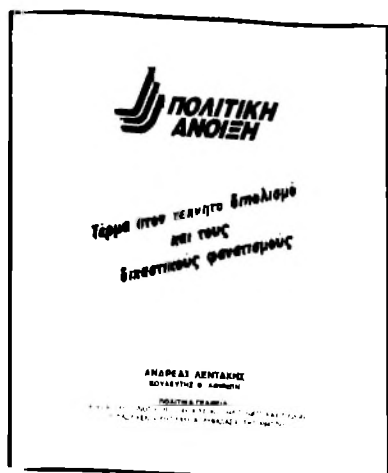
Μαρία Κομνηνού

Πολιτική: Η μαγία

του Ηλία Κανέλλη

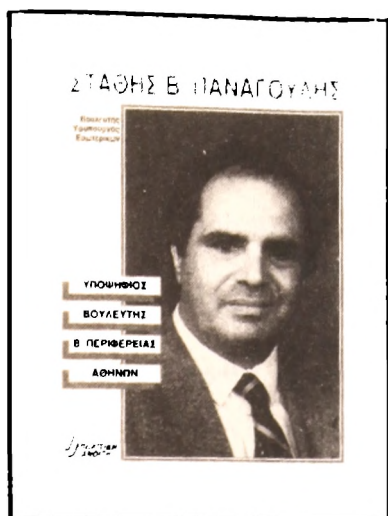
Αν οι εκλογές δεν είναι πια αυτό που ήταν, πολύ περισσότερο ο Τύπος δεν θυμίζει το δημόσιο χώρο όπου κυκλοφορούσε ο πολιτισμός και όπου αδέσμευτες φωνές έκαναν ουσιαστική κριτική στη πολιτική εξουσία. Το νέο πεδίο της πολιτικής, απ' το οποίο απουσιάζει απολύτως η δυναμική μαζικών κινημάτων, έχει περιέλθει στην αρμοδιότητα της γενικευμένης αφασίας των διαφημιστή στη φροντίδα των πολιτικών να εξωραϊσουν τη δημόσια εικόνα τους και, κυρίως, στη διακριτική δυνατότητα των νέων επιχειρηματιών του Τύπου να επηρεάζουν τους πολίτες χάριν των δικών ιδιοτελών, συμφερόντων.

ΧΤΥΠΟΥΝ ΤΟ ΒΡΑΔΥ ΣΤΗΝ ΤΑΡΑΤΣΑ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ!

Αλί, που δεν τον δέρνει πια κανείς, μόνο το ξερό του το κεφάλι!

ΤΟ ΟΥΤΙΝΓ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Πού ψωνίζεις διαφημιστές, Στάθη;

ΔΩΣΑΜΕ, ΔΩΣΑΜΕ

Αφήστε παιδιά, προηγούνται άλλοι, πιο μεγάλοι και πιο έμπειροι...

ΟΧΙ ΑΛΛΗ ΥΠΕΡΒΑΣΗ!

Πατρίς, θρησκεία, οικογένεια, χωρίς ο σκύλος.

«Εικόνα είναι εκείνο το οποίο με εγκλωβίζει ο Ρολάν Μπαρτ στις Μυθολογίες του· ήταν λόγος καιρός –και να φανταστεί κανείς πως, ακόμα, η εικόνα του πόλεμου δεν ήταν το άλφα και το ωμέγα της πολιτικής. Λίγα χρόνια μετά, έγινε κι αυτό: η παρουσία της τηλεόρασης κατάφερε να κάνει την πολιτική σαπουνόπερα. Με αποτέλεσμα, λίγη σημασία έχει πια ο πολιτικός λόγος των κομμάτων· αντίθετα, ο ρόλος μέλη των εκλογικών επιτελείων να είναι πως που θα παρουσιαστεί, εικονογραφημένα, ένα μήνυμα ευεξίας και χαράς (χαζοχαρούμενης χαράς) αυτό το λόγο, άλλωστε, τα τελευταία χρόνια, στις δημοκρατίες, τις εκλογές τις διεξάγουν τα διαφημιστικά επιτελεία, γι' αυτό το λόγο η δυναμική των μαζικών κινημάτων επιδιώκει συμβολικά, ως γραφικό υπόλοιπο, στημένες προεκλογικές συγκεντρώσεις που προσομοιώνουν να γίνουν τηλεοπτικά σώου. Έτσι κι αλλιώς, η πολιτική γίνεται όλο και περισσότερο υπόθεση της τηλεόρασης».

Δεν είναι μία απλή και ανώδυνη παρέμβαση «image making». Είναι κάτι πολύ παραπάνω. Τα ΜΜΕ, στις μέρες μας, τείνουν να αποτελέσουν μια υπερδομή, οι διαδικασίες της οποίας δεν είναι απλώς συμβολικές ή, έστω, πολιτικές. Είναι κυρίως οικονομικές. Τα συγκροτήματα επεκτείνονται σ' ολόκληρο τον πλανήτη μ' έναν «γλωσσολογικό» τύπου χαρακτήρα –και, πολλές φορές, εκμεταλλεύονται τους δεν αρκούνται σε επιχειρηματική δραστηριότητα του χώρου της «επικοινωνίας». Αντίθετα, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες επεκτείνονται σε πάρα πολλούς τομείς και οι επιχειρήσεις Τύπου απλώς καλούνται να εντάξουν την όλη επιχειρηματική δραστηριότητα «αφεντικών». Όμως, σ' αυτές τις περιπτώσεις, η περφόρμανς «ανεξαρτησία» του Τύπου δεν είναι τίποτα περισσότερο από απλό διακύβευμα. Και αν λάβει κανείς υπόψη το γεγονός ότι η πολιτική όλο και περισσότερο ασκείται

κόνα χωρίς εικόνα

ης εξυπηρέτησης οικονομικών συμφερόντων, δι-
ωλλοί θεωρητικοί των ΜΜΕ υποστηρίζουν πως τα
τήματα (ηλεκτρονικού και εντύπου) Τύπου αποτε-
ι νέα κόμματα.

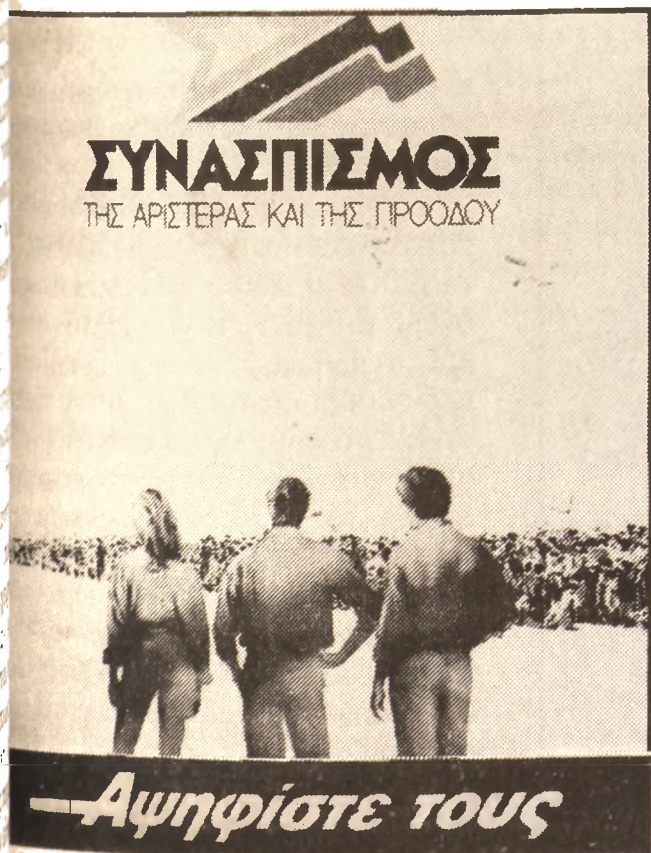
Ελλάδα, η εξέλιξη του Τύπου προς αυτή την κατεύ-
 είναι σχετικά καινούργιο φαινόμενο. Όχι πως και
ερα δεν υπήρχαν πανίσχυρα συγκροτήματα -όμως
ή τους ήταν σχετική. Στις μέρες μας, η εισδοχή στο
λλότριων συμφερόντων και η άνθηση της «ελεύθε-
διοτηλεόρασης» έχουν κάνει ασφυκτικό το σκηνικό.
αι τυχαίο ότι το τρομακτικό σκάνδαλο που συντά-
1989 τον τόπο, το σκάνδαλο Κοσκωτά, γιγαντώθη-
ιδώς διότι υπήρξε εμπλοκή με συμφέροντα του
Ούτε μπορεί να χαρακτηριστεί τυχαία η διαμάχη
άκη - συγκροτήματος - Αλαφούζου, που οδήγησε
υθυπουργό να ξεσπαθώσει εναντίον του στην κε-
-επί της ουσίας- προεκλογική του εμφάνιση, από
3Α.

ρηματίες, λοιπόν, που μπήκαν και σε επιχειρή-
που, σε περίοδο ανθηρή για τα media, «κάνουν
» αλλά, κυρίως, βγάζουν πολλά λεφτά και συγκε-
ιν τρομακτική ισχύ στα χέρια τους. Οι πολιτικοί,
ομένοι επί της ουσίας να παίζουν λίγο - πολύ τον
ιο, χωρίς τις αποχρώσεις της ιδεολογίας να τους
βάλλουν, ή θα είναι υποχρεωμένοι να βαδίσουν
οντας σοβαρά υπόψη τους τα συμφέροντα των
μματιών Τύπου ή ενδέχεται αυτά τα συμφέροντα
συντρίψουν. Η διαμάχη Μητσοτάκη - Αλαφού-
ος τούτο, ενδέχεται να είναι ένα στοίχημα, που
! θα είναι έκπληξη αν το κερδίσει ο πρώτος.
τα άλλα, το παζλ της πολιτικής καλείται να συ-

μπληρώσει η «φυλή των διαφημιστών». Αυτοί θα χτίσουν
τε «ίματζ» των πελατών τους στο εκλογικό σώμα, που από
σύνολο πολιτών υποβιβάζεται έτσι σε σύνολο θεατών -
καταναλωτών. Αυτοί θα εκπονήσουν συνθήματα, θα
εφεύρουν τρόπους «επικοινωνίας» των κομμάτων και των
υποψηφίων τους, θα συγκεκριμενοποιήσουν και θα
«εκλαϊκεύσουν» τις «θέσεις» που θα κυριαρχήσουν στην
καμπάνια, θα θεαματοποιήσουν τις υποσχέσεις, θα προσ-
παθήσουν να διαφέρουν για να ξεχωρίσουν... Στόχος, το
κοινό. Να εντυπωθεί στο κοινό μια διαφορά θεαματικής
τάξης.

Παράδειγμα: το σλόγκαν «Χέρι χέρι με τον Καρατζαφέ-
ρη» και η προεκλογική καμπάνια του Ι. Βαρβιτσιώτη, με
το πορτραίτο του φιλοτεχνημένο από το ζωγράφο Μ.
Σταθόπουλο, έχουν εξασφαλισμένη τη διαφορά -πλην,
όμως, επειδή καθένας από τους δύο απευθύνεται σε δια-
φορετικό κοινό, οι διαφημιστές πρέπει να το λάβουν υπό-
ψη τους. Ο πρώτος, έτσι, θα βγει κιτς λαοπρόδλητος,
βαπτισμένος στην κακογουστιά της μαζικής αισθητικής. Ο
δεύτερος θα αναβαπτισθεί στα νάματα της «κουλτούρας»
και της «καλαισθησίας» -απαστράπτων, κατακάθαρος,
υπεράνω! Ωστόσο, κι οι δυό τους έχουν βρει πρωτότυπους
«επικοινωνιακούς» τρόπους. Η διαφορά τους αφορά τον
τρόπο με τον οποίο απευθύνονται στο κοινό. Όμως, και
στις δύο περιπτώσεις η ουσία είναι πολύ μακριά.

Αυτή την ουσία, πολύ φοβούμαστε, είναι πολύ δύσκολο
να την ξαναποκτήσει η πολιτική. Τόσο δύσκολο όσο και η
προοπτική να αποκτήσει ξανά τη δυναμική της η κοινωνι-
κή δυναμική της πολιτικής. Αλλά, αυτή τη δυναμική, τα
κινήματα είναι αδιανόητο ότι θα την αναζητήσουν στα
θολά κανάλια της μικρής οθόνης ή στην αισθητικοποιημέ-
νη κοινοτοπία των διαφημιστών!

Ο Συνασπισμός
κατάφερε σιγά σιγά
να απαξιώσει το
μοντερνισμό της
παρέμβασης
προσεγγίζοντας το
μεταμοντερνισμό
του ιλιγγιώδους
τρόπου ζωής. Πάνε
πα οι ηθικιστικές
επικλήσεις για «ύφος
και ήθος», παρήλθον.
Και η πολιτική
πρόταση του χώρου
δεν είναι παρά
ξεθωριασμένα φο-
μπιζού στα φώτα των
ΜΜΕ.

Γιατί, στο κάτω κάτω,
εκείνοι είναι
χειρότεροι από μας.
Άρα, «αψηφίστε
τους». Απλώς μια
ανορθογραφία;

Ο μέτριος ηθοποιός, εκτός του ότι ανακάλυψε
αργά τα φώτα της πολιτικής, θέλει να τα
εκπορθήσει θγάζοντας στην οθόνη και στα
φυλλάδια το μικρό του γιο να κάνει τη χοντρή
δουλειά. Αν ήταν ΠΑΣΟΚ, θα είχε σίγουρα διαβάσει
Κούντερα και περί του κιτς των πολιτικών που
φωτογραφίζονται με μικρά παιδιά («Η αβάσταχτη
ελαφρότητα του είναι»). Αλλά, για κακή του τύχη,
δεν είναι...

«Αναλαμβάνω να σου φτιάξω το image!»

• Ο διαφημιστής Γ. Θεοφιλόπουλος (ΑΛΕΚΤΩΡ) μιλά στο ANTI

Ένας από τους πιο πεπειραμένους διαφημιστές, ο πρόεδρος της διαφημιστικής εταιρείας ΑΛΕΚΤΩΡ, Γ. Θεοφιλόπουλος, απαντά σε ερωτήματα του ANTI, σε μια προσπάθεια να κατανοηθεί η λογική των διαφημιστικών εταιρειών, οι οποίες αναλαμβάνουν τη διαφήμιση πολιτικών κομμάτων και υποψηφίων. Η γνώμη του κ. Θεοφιλόπουλου αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα από το γεγονός ότι ο ίδιος είναι από τους πιο παλιούς διαφημιστές, στο επάγγελμα πολύ πριν η διαφήμιση δημιουργήσει μια τρομακτική παράκρουση η οποία «κατάπιε» στην παρελκυστική χοάνη της ακόμη και τους ανθρώπους της.

• Γιατί ολοένα και περισσότεροι σήμερα υποψήφιοι βουλευτές απευθύνονται σε εταιρείες με σκοπό να προβληθούν; Πόσο καθοριστικό είναι αυτό για την εκλογή τους;

□ Ο υποψήφιος βουλευτής ξέρει πολύ καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο σύμβουλο το υλικό που πρέπει να προβληθεί. Ο διαφημιστικός σύμβουλος του θα τον βοηθήσει, ασφαλώς, στην επιλογή και προβολή εκείνων των σημείων, τα οποία θα «μιλήσουν» περισσότερο στο μελλοντικό ψηφοφόρο. Ο υποψήφιος βουλευτής ξέρει τόσο πολύ τα προβλήματά του, που ενώ η λύση τους είναι κάτω από τη μύτη του δεν μπορεί να τη δει! Ένας τρίτος με ικανότητες, ένστικτο και εμπειρία, βλέπει καλύτερα τη λύση.

• Οι υποψήφιοι δέχονται νέες μεθόδους επικοινωνίας και μάρκετινγκ ή προτιμούν το συνήθη τρόπο των φυλλαδίων και των φωτογραφιών;

□ Η προβολή των υποψηφίων βουλευτών δεν γίνεται τόσο συστηματικά όπως γίνεται η προβολή των κομμάτων, κυρίως γιατί δεν υπάρχουν μεγάλες οικονομικές δυνατότητες. Ασφαλώς οι υποψήφιοι είναι πρόθυμοι να δεχθούν

Δεν είναι μάνιτζ, πολυεθ είναι η προεκλ παρωνα του υποψηφ του ΠΑ Παντελ Οικονό

νέες μεθόδους επικοινωνίας αν και εφόσον οι νέες αυτές μέθοδοι ανταποκρίνονται στις ελληνικές συνήθειες και θα γίνουν ευνοϊκά αποδεκτές από τους παραλήπτες. Κυριαρχούν, όμως, ως μέσα προβολής τα φυλλάδια και οι φωτογραφίες. Τώρα προστέθηκαν και τα τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά σποτ. Γι' αυτό και η προσπάθεια του διαφημιστικού συμβούλου περιορίζεται στην όσο το δυνατόν πιο καλαισθητή και ευρηματική σύνθεση των στοιχείων που πρέπει να προβληθούν. Πάντως, θεωρώ απαράδεκτο και αποκρουστικό για μια πολιτισμένη χώρα που διαθέτει ιδιωτικά Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης, να υπάρχει αυτό το χάλι της ρύπανσης με τα διάφορα πορτρέτα των υποψηφίων που έφτασαν να τα κολλάνε ακόμα και σε φυλλωσιές δένδρων.

• Οι ίματζ μείκερ ασχολούνται με τους υποψήφιους ή αποκλειστικά με τους αρχηγούς των κομμάτων;

□ Πιστεύω ότι ο ρόλος του ίματζ μείκερ είναι πολύ σημαντικότερος στην προβολή των βουλευτών, γιατί πρέπει να τους καθοδηγήσουν υπεύθυνα και με γούστο αναφορικά με το ντύσιμό τους, το χτένισμά τους, την πόζα που πρέπει να πάρουν στη φωτογράφιση, όπως και στην επιλογή του πιο κατάλληλου φωτογραφικού υλικού για το όλο έντυπο υλικό που θα χρησιμοποιήσουν. Μην ξεχνάμε τον τεράστιο ρόλο που έπαιξε στην προβολή της κυρίας Θάτσερ στην Αγγλία η αλλαγή του χτενίσματός της, γεγονός που σχολιάστηκε παντοιοτρόπως από όλο τον αγγλικό και το διεθνή Τύπο.

• Η συνθηματολογία του υποψηφίου βουλευτή πρέπει να είναι εναρμονισμένα τα προγράμματα και το πνεύμα του κόμματός του ή έχει τη δυνατότητα να ξεφύγει απ' αυτό;

□ Η συνθηματολογία του υποψηφίου βουλευτή πρέπει να είναι συνυφασμένη με την προσωπικότητά του και να έχει ιδιαιτερότητα για να διαφέρει από σωρεία των υπολοίπων. Γενικά πρέπει να είναι εναρμονισμένη με το πρόγραμμα του κόμματός του χωρίς, όμως, μεγάλη επιμονή στον παράγοντα αυτό, γιατί όλοι οι υποψήφιοι του ίδιου κόμματος λένε τα ίδια. Γι' αυτό δίνω μεγάλη προσοχή στην ιδιαίτερη προβολή της προσωπικότητας, αγνοώντας την ατμόσφαιρα της συνθηματολογίας του κόμματος.

• Πότε ένα σύνθημα που χρησιμοποιεί ο υποψήφιος θα μπορούσε να θεωρηθεί επιτυχημένο;

□ Θεωρώ μεγάλη επιτυχία την ανεπιλόγητη μονολεκτική συνθήματος που να ταυτίζεται με τον υποψήφιο, να θυμίζει όνομά του και να εκφράζει το έργο και τη φιλοσοφία του. Οι προεκλογικές περιόδους διαρκούν λίγο, και γι' αυτό οτιδήποτε δημιουργούμε πρέπει να είναι απλό, ευκολοσυγκρατούμενο και άμεσο αντιληπτό. Τα δύσκολα καταλήγουν γίνονται ανόητα. Μοιάζουν όλων των ειδών τα σύνθηματά τόσο πολύ, που αν κάποιος μια έρευνα θα δούμε ότι κανένας ψηφοφόρος δεν θυμάται το σύνθημα συγκεκριμένου υποψηφίου, γιατί όλοι τριγυρίζουν γύρω από τις ίδιες κοινοτοπές λέξεις.

Ανδρέας Πετρό

Τα μέλη μου γυμνά στο φεγγαράκι

του Παύλου Μεθενίτη

Ο πρόεδρος της «Ένωσης Οικολόγων» κ. Δημοσθένης Βεργής ποζάρει στην αφίσα του όπως τον γέννησε η μάνα του, φορώντας μόνο ένα φύλλο συκής, μιας και «μας τα πήραν όλα».

Η αφίσα εκτός από θυμηδία, προκάλεσε και οργή. Εξανέστησαν κάποιοι πρόμαχοι του καθωσπρεπισμού στα πολιτικά και πολιτιστικά πράγματα απ' όλες τις ιδεολογικές μπάντες. Ο εικονιζόμενος επέσυρε τη μήνιν των επαγγελματιών της σοβαροφάνειας για την ανηθικότητά του, τον πολιτικό επαρχιωτισμό του, για φθηνό εντυπωσιασμό, εκχυδαϊσμό των θεσμών και απώλεια της αίσθησης του γελοίου. Η αφίσα του θεωρήθηκε μνημείο πολιτιστικής σήψης –σκέτη κακόγουστη αδιαντροπιά– και καταγράφηκε στη μαύρη δίβλο των εκλογών του 1993.

Ο Βεργής είναι ένας ιδιόρρυθμος αυτοδημιούργητος, ένας στρεβλά αυτομορφωμένος κομματάρχης που χρησιμοποίησε τη σημαία ευκαιρίας της οικολογίας για να υπάρξει πολιτικά· είναι τόσο επηρμένος, ακαλλιέργητος, εγωπαθής και ασθενής εκ μεσσιανικού συνδρόμου όσο κι οι υπόλοιποι «γραφικοί» του πολιτικού θεάτρου. Μόνο που δεν έχει κανάλι στη διάθεσή του. Ούτε, προφανώς, τα χρήματα για τηλεοπτικά σποτ, ούτε μια door - to - door εκστρατεία με φυλλάδια, ούτε βέβαια για κεντρικό προεκλογικό κέντρο. Πολεμά, λοιπόν, σ' αυτόν τον εξοντωτικό πόλεμο των εκλογών με το ύστατο (κάθε ανθρώπου) όπλο: το κορμί του.

Αλήθεια, γιατί μας σοκάρει το γυμνό κορμί ενός υποψήφιου σε μια πολιτική αφίσα κι όχι τα συμπλέγματα ανθρώπων και κτηνών στις τσόντες που είναι αναρτημένες στα περίπτερα της Ομόνοιας, λίγα μόνο μέτρα από τα εκλογικά κέντρα των κομμάτων; Ο Βεργής εκτίθεται ανυπόκριτα, απροκάλυπτα, αποκαλύπτοντας την υποκρισία μιας πολιτικής σκηνης, στην οποία το ψεύδος, η επίφαση, η διαστρέβλωση, η συγκάλυψη, η απάτη, ο φανακισμός κι η συκοφαντία έχουν αναχθεί σε κυρίαρχες ποιότητες· είναι, κατ' ουσίαν, οι κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού, το πεδίο επιστητού μεγαλοσχημόνων ειδικών όπως η κ. Τίνα ή ο κ. Μπιρσίμ, καθ' όλα αξιοπρεπείς επαγγελματίες της «επικοινωνίας»... Εντός αυτού του πλαισίου, ο Βεργής προσπαθεί με τα μέσα που διαθέτει να γίνει γνωστός, να τον μάθει ο κόσμος, όπως όλοι οι άλλοι συνυποψήφιοί του. Παίζει στο παιχνίδι, αλλά με τους κανόνες του: δεν συκοφαντεί τους αντιπάλους, δεν εκφωνεί φιλιππικούς απ' το γυαλί, δεν πρωταγωνιστεί σε βιντεοκλίπ· απλώς, εκτίθεται συνολικώς χωρίς να κρύβει απολύτως τίποτε. Έτσι, χωρίς βέβαια να το επιδιώκει, ο γυμνός Βεργής ανάγεται στο σύμβολο της απο-κάλυψης.

Τώρα, πού έγκειται η ανηθικότητα; Στο ίδιο το κορμί ή στην δημόσια έκθεσή του μέσω πολιτικής αφίσας; Ο Βεργής χρησιμοποιεί την εικόνα του (όπως όλοι) για να περάσει το μήνυμά του. Είναι ο τρόπος μετάδοσης του μηνύματος στην προκειμένη περίπτωση που ενδιαφέρει κι όχι το ίδιο το μήνυμα· στο κάτω κάτω από οικολογικά ή οικολογίζοντα μηνύματα έχουμε μπουχτίσει.

Όπως οι Streakers της δεκαετίας 70-80, που έτρεχαν

γυμνοί απογυμνώνοντας τις υπνώττουσες κοινωνίες από την επαχθή σοβαροφάνειά τους, όπως οι μεσαιωνικοί γελωτοποιοί και τζουτζέδες που τολμούσαν, μόνοι αυτοί, να φωνάζουν ενώπιον του τσάρου ότι η τσαρίνα πηδιέται με τον πνευματικό της –επειδή ακριβώς είχαν την ασυλία της γελοιοποίησης–, έτσι και ο Βεργής αυτογελοιοποιούμενος καταλύει τη σοβαροφάνεια. Γίνεται, έτσι, τραγικά σοβαρός γιατί μας αναγκάζει να ξαναθυμηθούμε ότι κάτω από τις στολές εξόδου (τα κοστούμια και τα φορέματα) είμαστε όλοι τσίτσιδοι· ότι η αλήθεια συγκαλύπτεται από τα σλόγκαν των γιγαντιαίων αφισών, ότι ο πολιτικός λόγος σήμερα εκφέρεται όχι για να ενημερώσει συνειδητούς, κριτικούς πολίτες παρά για να χειραγωγήσει ψηφοφόρους.

Ο «οικολόγος» μάς δείχνει το κορμί μας. Το κορμί μας και τις ανάγκες του: των ματιών, να δουν την αλήθεια· του στόματος, να γευτεί και να μιλήσει· της κοιλιάς, να χορτάσει· του φαλλού, να συναντηθεί με τη μήτρα. Αυτές τις προαιώνιες σωματικές ανάγκες, που γέννησαν επιθυμίες, που, με τη σειρά τους γεννούν πολιτισμούς.

Για πολλούς, κι όχι μόνο για τους ξένους ανταποκριτές, αυτός ο προεκλογικός μήνας ήταν ένας μήνας διασμού του πολιτισμού από την πολιτική. Ο ξεβράκωτος τζουτζές «οικολόγος» μάς θυμίζει ότι έχουμε υποστεί διασμό, ότι ο νους και το θυμικό μάς έχουν καταντήσει πεδία ανταγωνισμού διαφημιστικών εταιριών. Μήπως οι ατελεύτητες υποσχესιολογικές φλυαρίες από τους περιπλανώμενους των καναλιών, οι εμετικές –πλέον– πολιτικές διαφημίσεις, οι άλαλες, πλην φωνασκούσες, λαοθάλασσες, οι τόνοι προεκλογικής σαβούρας χαρτιού και πλαστικού, μήπως όλα αυτά είναι θετικές πολιτισμικές ποιότητες; Δηλαδή, ανεχόμαστε τις συμπλοκές πασόκων - δεξιών στη Θεσσαλονίκη ή τα οπωροκηπευτικά κατά του Σαμαρά ή τα ντεσιμπέλ των μεγαφώνων και των αυτοκινήτων που τρέχουν κορνάροντας ή τα αλλεπάλληλα στρώματα πολιτικών ψευδομειδιαμάτων στους τοίχους –και μάς μυρίζει άσχημα ο Βεργής; Η καλαισθησία μας συμβιώνει με τη φρικωδώς γιγαντιαία πασοκική κιβωτό με τη συστοιχία μεταλλικών κεραιών στην οδό Σταδίου και δυσφορεί με το φύλλο συκής του Βεργή; Κι ο υπερευαίσθητος δήμαρχος Αθηναίων, γιατί ποζάρει επιδεικτικά δίπλα στις αφίσες του Βεργή όταν μας μιλά απ' την τηλεόραση για αυτούς που διαίζουν το περιβάλλον μας; Το σκουπιδαριό στο Καλλιμάρμαρο μετά την ομιλία του Σαμαρά δεν τον άγγιξε;

Και κάτι τελευταίο: ο Βεργής είναι συμπαθής επειδή είναι καλλιτέχνης της αποτυχίας. Κατά βάθος γνωρίζει καλά ότι ούτε και μετά απ' αυτές τις εκλογές θα μπει στη Βουλή, ωστόσο παίζει τα ρέστα του. Δεν μπορεί να μην ξέρει πως τα ελληνικά δημόσια ήθη δεν συγχωρούν, γιατί δεν καταλαβαίνουν.

Δεν μπορείς να δείχνεις τα απόκρυφα σημεία σου στους ψηφοφόρους, όπως δεν μπορείς να προβάλεις το «Σαλό» του Παζολίνι σε τηλεθεατές. Μπορείς θαυμάσια, όμως, να γιορτάσεις τη νίκη του κόμματός σου με τα φιλαράκια σου σ' ένα καλό μπουρδέλο και κανείς δεν θα σε κατηγορήσει γι' αυτό.

Αυτά τα προβλήματα ποιος θα τα λύσει

του Γιάννη Κωστάκη

«Πίσω από τη διτρίνα η Δραπετσώνα, το Κερατσίνι, η Σαλαμίνα». Είναι οι στίχοι ενός όχι και τόσο γνωστού λαϊκού τραγουδιού, που απεικονίζει την τραγική πραγματικότητα του Πειραιά. Γι' αυτό ίσως και δεν έχει γίνει ούτε προβλέπεται να γίνει στο μέλλον βίντεο κλιπ. Και είναι φυσικό. Ποιος άραγε θέλει να ταράσσονται τα κακώς κείμενα; Τα διάφορα προβλήματα βγαίνουν (όπως βγαίνουν) στην επιφάνεια μόνο κατά τις προεκλογικές περιόδους, τότε που οι υποψήφιοι εθνοπατέρες λένε «τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα», τάζοντας οτιδήποτε στην εναγώνια προσπάθειά τους να συγκεντρώσουν τα απαιτούμενα «ψηφάκια», που θα τους ανοίξουν τη μεγάλη πόρτα της Βουλής. Μετά, ως γνωστόν, σφυρίζουν αδιάφορα το «δεν σου χρωστάω τίποτα, τίποτα, τίποτα...», ενώ οι ατυχείς ψηφοφόροι τους περιορίζονται στο γνωστό πλην μελαγχολικό «μ' ένα όνειρο τρελό, όνειρο απατηλό»...

Τα προβλήματα του Πειραιά υπήρχαν το 1974 όταν η Ν.Δ. ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας. Υπήρχαν και το 1981 που ήρθε το ΠΑΣΟΚ, έμειναν αλυτα έως το 1990 που ξανάρθε η Ν.Δ. στην εξουσία και διατηρούνται μέχρι σήμερα. Με μια διαφορά. Στην πορεία του χρόνου οξύνθηκαν.

Η ελληνική ναυτιλία αφελληνίζεται

Ο Πειραιάς είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την ελληνική ναυτιλία. Σήμερα όμως η «ελληνική» ναυτιλία είναι μαγική εικόνα. Μπορεί κατά καιρούς το καθ' ύλην αρμόδιο υπουργείο (το αποκαλούμενο ενίοτε αντί Εμπορικής Ναυτιλίας, εφοπλιστών) να θριαμβολογεί για την αύξηση του αριθμού των ελληνόκτητων πλοίων, οι Έλληνες ναυτικοί όμως όλο και δυσκολεύονται να βρουν πλοίο να μπαρκάρουν. Γι' αυτό έχουν φροντίσει οι κατά καιρούς υπουργοί, που έκαναν νόμους του κράτους όλες τις απαιτήσεις των πλοιοκτητών. Δηλαδή μείωσαν την οργανική σύνθεση των πληρωμάτων, αύξησαν των επιτρεπόμενο αριθμό ναυτολόγησης ξένων ναυτεργατών, ενώ στα λεγόμενα ελληνόκτητα πλοία, δηλαδή ελληνικών συμφερόντων με ξένη σημασία, φυσικά δεν ισχύει καν η ελληνική νομοθεσία. Η εικόνα συμπληρώνεται με τα ανασφάλιστα πλοία, όπου εκεί η ασυδοσία είναι πλήρης. Δικαίως η Ακτή

Μιαούλη έχει άτυπα μετονομαστεί σε ακτή δουλεμπόρων.

Η ζώνη του θανάτου

Στενά συνδεδεμένη με τη ναυτιλία, αλλά και με την ελληνική οικονομία γενικότερα είναι η ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη στο Πέραμα, πιο γνωστή στους μεταλλεργάτες σαν «Ζώνη του θανάτου», λόγω των συχνών και πολλές φορές θανατηφόρων ατυχημάτων που γίνονται εκεί. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα η συνεννόηση στο χώρο γίνεται πιο εύκολα σε γλώσσες της Αφρικής, της Ασίας και της Ανατολικής Ευρώπης, παρά στα ελληνικά. Εδώ η λέξη αυθαιρεσία βρίσκει την πληρέστερη ερμηνεία της. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι εργαζόμενοι έχουν κάνει απεργίες για αιτήματα που στις πολιτισμένες χώρες πρέπει να θεωρούνται αυτονόητα. Ο παντελής έλεγχος από τις... «αρμόδιες» υπηρεσίες του κράτους για το αν τηρούνται τα ελλιπέστατα ούτως ή άλλως νομοθετημένα μέτρα για την ασφάλεια και την υγιεινή των εργαζομένων, είναι ο κανόνας. Οι άνθρωποι εργάζονται ή μισοθαμμένοι κάτω από χιλιάδες τόνους σίδερου με το νερό να φτάνει ως τους αστραγάλους ή κάτω από καυτό ήλιο πάνω στη ζεματισμένη λαμαρίνα ή στο χοντρό κρύο. Δίπλα τους είναι ηλεκτροφόρα καλώδια, χωρίς γομώσεις και εστίες φωτιάς κοντά σε εύφλεκτα υλικά. Έτσι αν θα γυρίσει κάποιος το βράδυ

σπίτι του είναι καθαρά θέμα τύχης.

Και όμως. Επειδή το χρήμα δεν είναι τριδα, η κυβέρνηση της Ν.Δ. «τοίς ρήμασι πειθόμενη», όχι μόνο δεν πήρε για τον εκσυγχρονισμό της ζώνης (το υποσχθεί παλαιότερα και το ΠΑΣΟΚ συμφώνησε στο σταδιακό κλείσιμο της νικής ναυπηγοεπισκευαστικής βιομηχανίας προς όφελος όχι των «συμμάχων» μετανών, αλλά και των «εχθρών» Τούρκων.

Πέραμα

Η περιοχή του Περάματος μπορεί να θεί ολόκληρη ως ένα πρόβλημα. Δεν είναι μόνο η ύπαρξη των εγκαταστάσεων λαιοειδών που τυχόν ατύχημα θέτει δυνό ολό το λεκανοπέδιο. Η ρύπανση ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη είναι ο μόνος εφιάλτης. Ένας μόνο δρόμος συνδέει το Πέραμα με τον Πειραιά, κατασκευάστηκε τον καιρό της χούντας. Ο δεύτερος, ακόμη σχεδιάζεται. Από όλα αυτά πρόσφατη επίσκεψή του ο κ. Μητσοβιτάς αναφέρθηκε μόνο στη νομιμοποίηση των θαιρέτων, πιστεύοντας ίσως ότι έτσι θα γοράσει κάποιους ψήφους. Το ίδιο έκανε και το ΠΑΣΟΚ...

Κερατσίνι

Το φουγάρο της ΔΕΗ στον Άγιον Πνεύμα απειλώντας ανά πάσα στιγμή να πνίξει στο νέφος όλη την ευρύτερη περιοχή.

Μέχρι σήμερα όλες οι κυβερνήσεις υποσχέθηκαν το κλείσιμο του εργοστασίου, αλλά τις εκλογές όμως «θυμούνται» ότι να μείνει σε εφεδρία. Πιο δίπλα είναι τα εργοστάσια, που λειτουργεί σε πρωτογενή εγκαταστάσεις, κάτω από ανατριχιαστικές συνθήκες. Λίγο πιο κάτω το εργοστάσιο των μικρών, που έχουν επισημανθεί επικίνδυνα κατάλοιπα, χωρίς κανείς να νοιάζεται.

Δραπετσώνα

Ο δήμαρχος της Δραπετσώνας θέλει να πείσει ότι η περιοχή δεν είναι υποβαθμισμένη. Σίγουρα υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για να γίνει αυτό ΑΝ οι κυβερνήσεις είχαν ακολουθήσει άλλη πολιτική. Μόνιμος βραχνάς είναι το γοστόσιο λιπασμάτων, που μπορεί να

οδεύει προς το κλείσιμο, όχι όμως λόγω οικολογικής ευαισθησίας των κρατούντων, αλλά διότι η επιλογή είναι να κλείσει η αεροπορική αεροπορική στην Ελλάδα. Και όμως το πρόβλημα της Δραπετσώνας λύνεται, αφού στη θέση του εργοστασίου, που λειτουργεί από τις αρχές του αιώ- σχεδιάζεται να κατασκευαστεί εμπορο-βιομηχανικό κέντρο στο πλαίσιο της... ανάπτυξης της περιοχής, που τελικώς θα εξυπηρετεί μόνο τις ανάγκες όσων εφοπλιστών και αλεμπόρων δεν βρίσκουν έδρα για τις χειρήσεις τους στον υπερκορεσμένο Πειραιά.

Ρέντης

Πότε ήταν η εξοχή του Πειραιά. Σήμερα μι γνωστός από τις συχνές φωτιές που ηλώνονται στα εργοστάσια που έχουν μειο-οιχία με τα σπίτια. Και φυσικά αυτό δεν είναι το μοναδικό πρόβλημα. Μεταξύ του και της παλιάς Κοκκινιάς υπάρχει η οχλή Ταμπάκια. Το όνομά της το πήρε τις δεκάδες βιοτεχνίες επεξεργασίας καπνός που είναι εκεί. Χειμών - καλο-ρι η μυρωδιά είναι ανυπόφορη. Τα παι-παίζουν μέσα στα λασπόνερα και τα βλντα των βιοτεχνιών, ενώ τα κάγκελα αυλής του σχολείου τους είναι το μέρος ο δένονται τα δέρματα για να ξεραθούν. επανάληψη οι κάτοικοι έχουν διαμαρ-ηθεί, ζητώντας τη μετεγκατάσταση των ογόνων βιοτεχνιών. Τελικά συστάθηκε επιτροπή για να εξετάσει το θέμα και ομα το εξετάζει. Πώς όμως να κατανοή-ν το πρόβλημα οι άνθρωποι της επιτρο-ου, που στη συντριπτική τους πλειοψηφία, ουν στα λεγόμενα «ευγενή» προάστια;

Τα νησιά

αμίνια, Αίγινα, Πόρος, Ύδρα, Σπέτσες, ομα και τα μακρινά Κύθηρα και Αντικύ-α ανήκουν στις εκλογικές περιφέρειες Πειραιά.

τη Σαλαμίνα έχουν χάσει τη ζωή τους ατα τροχαίων ατυχημάτων, επειδή έπρε-λλείπει νοσοκομείου να μεταφερθούν σε οιο νοσοκομείο του Πειραιά. Παρά το ιδίως το καλοκαίρι το νησί είναι ιδιαίτε-πυκνοκατοικημένο, το νερό είναι είδος υτελείας, ενώ η οδική σύνδεση μεταξύ περιοχών της Σαλαμίνας είναι από ανύ-κτη έως προβληματική. Ίσως γιατί εδώ αθερίζουν οι πολίτες δ' κατηγορίας των οικιών του Πειραιά.

α άλλα νησιά έχουν στηρίξει την ανάπτυ-ους στον τουρισμό. Κάτι όμως η ρύπαν-του Σαρωνικού, κάτι μια ταξιδιωτική για κάποιου πλανητάρχη, και οι κάτοι-βλέπουν να μειώνεται σταθερά το οικο-ειακό τους εισόδημα. Αλλά και οι λίγοι εξακολουθούν να ασχολούνται με τη εργία, δεν έχουν καλύτερη τύχη. Φέτος λησαν το λάδι στους μεγαλέμπορους, ν τιμή που οι επιβάτες αγοράζουν το νερό α στα πλοία της γραμμής.

Ο Σαρωνικός αργοπεθαίνει

Πριν λίγα χρόνια οι Πειραιώτες είχαν όλες τις ακτές στη διάθεσή τους. Σήμερα στον Ακροκέραμο χύνονται καθημερινά 700.000 κυβικά μέτρα λυμάτων όλης της Αττικής, μαζί με βιομηχανικά απόβλητα. Είναι το τρίτο σε μέγεθος «ποτάμι» της Ελλάδας. Σε πολλά σημεία η θάλασσα έχει μετατραπεί σε νεκροταφείο βυθισμένων πλοίων. Στο Πέραμα οι πετρελαιοκηλίδες καλύπτουν όλη την επιφάνεια που κάποτε ήταν θαλασσινό νερό. Πριν λίγα χρόνια από πυρκαγιά που σημειώθηκε καιγόταν κυριολεκτικά η θά-λασσα. Το έργο του βιολογικού καθαρισμού στην Ψυτάλλεια καθυστερεί απελπιστικά και είναι άγνωστο πότε θα ολοκληρωθεί. Προς το παρόν έχει γίνει σημείο κομματικής αντιπαράθεσης, ενώ έχει ανοίξει και η όρεξη κάποιων επιχειρηματιών, που με τη συνδρομή ορισμένων δημάρχων και κάτω από την πρόφαση της προστασίας του περιβάλλο-ντος, έχουν βρει πεδίο επιχειρηματικής δό-ξας λαμπρό, που βέβαια το κόστος θα το πληρώσουν οι κάτοικοι.

Ο Πειραιάς αποβιομηχανοποιείται

Κάποτε ο Πειραιάς ήταν η πρώτη εργατού-πολη της Ελλάδας. Σήμερα, η μία μετά την άλλη, οι βιομηχανίες κλείνουν. Οι βιομήχα-νοι προτιμούν να δάζουν τα χρήματά τους σε άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες, από το να κάνουν παραγωγικές επενδύσεις. Η ανεργία παραμένει υψηλή, ενώ άμεσα πλήτ-τονται και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που κόσμο ακούν και κόσμο δεν βλέπουν να μπαίνει στα μαγαζιά.

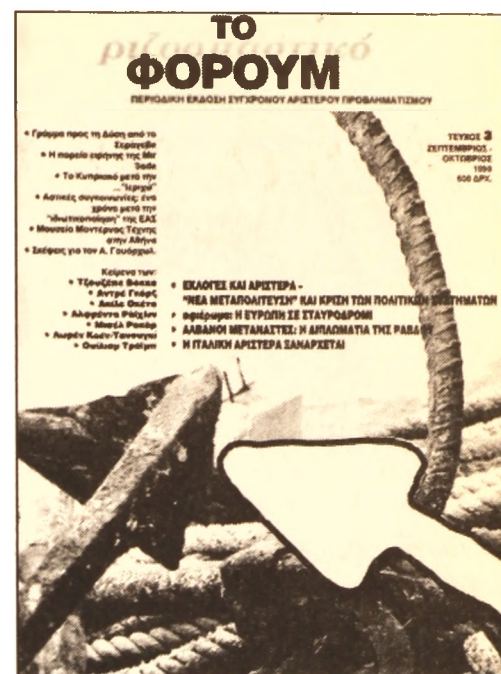
Μια περιοχή που μένουν πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι έχει τρία νοσοκο-μεία με ελλιπή προσωπικό, που δεν επαρ-κούν ούτε για τις στοιχειώδεις ανάγκες του πληθυσμού, ενώ δεν υπάρχει παιδιατρικό νοσοκομείο και μαιευτική κλινική. Όλα αυ-τά στο όνομα του περιορισμού των κρατικών δαπανών.

Παρόμοια είναι η κατάσταση στην παι-δεία, που μαθητές ακόμα στοιβάζονται σε ετοιμόρροπα κτίρια.

Στον τομέα του αθλητισμού οι επίδοξοι πρωταθλητές γυμνάζονται με βάρδιες σε χω-μάτινους στίβους και γήπεδα.

Η νεολαία τον ελεύθερο χρόνο της είναι αναγκασμένη, ελλείπει άλλης επιλογής, να τον περνά στα μπαρ και τις καφετέριες, σε μερικές δε από αυτές κατά καιρούς εμφανί-ζονται χειρόγραφες ανακοινώσεις του τύ-που: «Σήμερα έχει» και φυσικά δεν εννοούν ούτε λεμονάδες, ούτε θυσιανάδες, αλλά κάτι άλλο, πολύ πιο επικίνδυνο, που όποιος το δοκιμάσει μια φορά μπαίνει στον δρόμο που δεν έχει επιστροφή. Όλα αυτά λίγα μέτρα από τα αστυνομικά τμήματα.

Και το μέγα ερώτημα παραμένει. Αυτά τα προβλήματα ποιος θα τα λύσει; Πάντως σί-γουρα όχι όσοι ευθύνονται για τη δημιουρ-γία τους.

κυκλοφορεί το 3ο τεύχος

στα βιβλιοπωλεία (κεντρική διάθεση ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, τηλ:3608954), στα περίπτερα (στην Αθήνα)

και με συνδρομές, τηλ:3216953

- ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ - "ΝΕΑ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ" ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
- Αφιέρωμα: Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΕ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ
- ΑΛΒΑΝΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ: Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΡΑΒΔΟΥ
- Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΞΑΝΑΡΧΕΤΑΙ

- Γράμμα προς τη Δύση από το Σεράγεβο • Η πορεία ειρήνης της Mir Sada • Το Κυπριακό μετά την ..."Ιερική" • Αστικές συγκοινωνίες: ένα χρόνο μετά • Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στην Αθήνα • Σκέψεις για τον Α. Γουόρχολ.

Κείμενα των:

Τζουζέπε Βάκκα, Αντρέ Γκόρτζ, Ακίλε Οκέτο, Αλφρέντο Ραϊχλιν, Μισέλ Ροκάρ, Λωρέν Κοέν-Τανουγκί, Ουίλιαμ Τράιμπ

Γράφουν και σχολιάζουν οι:

Π.Αθανασόπουλος, Δ.Αναγνωστόπουλος Σ.Βαλντέν, Θ.Γεωργακόπουλος, Θ.Γιαλκέτσης, Μ.Γκαζής, Π.Δημητράς, Ν.Διακουλάκης, Π.Κ.Ιωακείμης, Μ.Καραμικέ, Δ.Κατσούλης, Σ.Κουρουζίδης, Γ.Κούρτοβικ, Α.Λιάκος, Α.Λουλούδης, Δ.Νταλής, Α.Οικονομίδης, Α.Παπαγιαννάκης, Μ.Παπαγιαννάκης, Μ.Παπαδοπούλου, Α.Παππάς, Χ.Πουλίδου, Π.Ρηγοπούλου, Γ.Ριτζούλης, Γ.Σιακαντάρης, Γ.Σιγηνός, Σ.Σκούρτης, Γ.Τζαννετάκος, Γ.Τζιάς, Σ.Τριλίκης, Δ.Χατζησωκράτης, Σ.Χρυσόστομίδης

Η πολιτική ιδιοποίηση των θεσμών

του Λεωνίδα Πεγιάδη

Έχει συμφωνηθεί, τα αεροπορικά εισιτήρια κατά τις κρίσιμες ημέρες των εκλογών να διατίθενται απευθείας από κόμματα βασικά, κατ' αναλογία αντιπροσώπευσής τους στη διαλυθείσα Βουλή. Έτσι, την εποχή αυτή, η «Ολυμπιακή» εκχωρεί τις αρμοδιότητες για τη διάθεση των εισιτηρίων στους κομματικούς κομισάριους!

ΑΥΤΟ που συνέβη τις προάλλες στον «υπηρεσιακό» υφυπουργό Τύπου Γ. Κοντογιώργη, θα μπορούσε να ήταν αιτία παραίτησης για οποιονδήποτε υπουργό κυβέρνησης –τουλάχιστον– ευρωπαϊκής χώρας. Στην Ελλάδα απλώς προκάλεσε την αγανάκτηση και την «έκρηξη» του παραπάνω υφυπουργού. Το γεγονός στο εξωτερικό θα είχε ασφαλώς γίνει πρωτοσέλιδη είδηση στον Τύπο, η είδηση της ημέρας στην τηλεόραση ή τουλάχιστον αφετηρία κινητοποιήσεων των πολιτών προς υπεράσπιση της Δημοκρατίας και αντιδράσεων των κομμάτων για την προστασία της λειτουργίας των θεσμών.

Κι αυτό γιατί, ούτε λίγο ούτε πολύ, ο υφυπουργός Τύπου *παραπέμφθηκε* από το γεν. διευθυντή της Ο.Α. στα κόμματα, προκειμένου να προμηθευθεί ένα αεροπορικό εισιτήριο για να ταξιδέψει!

Το παραπάνω όμως παράλογο και άκρως ανησυχητικό για τον τρόπο λειτουργίας των θεσμών και γενικότερα της «αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας» μας γεγονός, ελάχιστα απασχόλησε τον ελληνικό Τύπο (βλ. *Ελευθεροτυπία* 2/10/93), άφησε αδιάφορους τους ιδιωτικούς ραδιοσταθμούς και τις τηλεοράσεις (σε αντίθεση με τα κρατικά μέσα που μετέδωσαν τις δηλώσεις του υφυπουργού!), ενώ άφησε ασυγκίνητα τα ελληνικά κόμματα, που δεν αφιέρωσαν ούτε ένα σχόλιο τους στην πληθώρα των δηλώσεων και αντιδηλώσεών τους. Το συγκεκριμένο επεισόδιο, χωρίς να είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει, είναι αποκαλυπτικό για τον τρόπο που παραβιάζονται τα δικαιώματα του πολίτη από τους φορείς που κατ' εξοχήν διατείνονται ότι τον αντιπροσωπεύουν και αποδεικνύει για πολλοστή φορά την κατ' εξακολούθηση καταρράκωση των θεσμών από τους υποτιθέμενους εκφραστές της λαϊκής βούλησης και βασικούς φορείς του σημερινού πολιτικού γίγνεσθαι: τα πολιτικά κόμματα.

Η πρακτική, που με κοινή συναίνεση των κυριότερων πολιτικών κομμάτων έχει πλέον καθιερωθεί ερήμην μας, είναι πράγματι πρωτοφανής στα παγκόσμια χρονικά και ενδεικτική για τον τρόπο που οι πολιτικοί μας αντιλαμβάνονται τη Δημοκρατία: Έχει συμφωνηθεί τα αεροπορικά εισιτήρια κατά τις κρίσιμες ημέρες των εκλογών να διατίθενται απευθείας από τα **κόμματα**, βασικά κατ' αναλογία αντιπροσώπευσής τους στη διαλυθείσα Βουλή. Έτσι την εποχή αυτή η Ο.Α. ΕΚΧΩΡΕΙ τις αρμοδιότητές της για διάθεση των εισιτηρίων της στους εντεταλμένους κομματικούς κομισάριους, οι οποίοι «ελέω Θεού» αποφασίζουν ανεξέλεγκτα για τη μετακίνηση των ετεροδημοτών ψηφοφόρων, αλλά και των άτυχων πολιτών που αυτές τις ημέρες έχουν το... «θράσος» να θέλουν να ταξιδέψουν με αεροπλάνο.

Ερώτημα πρώτο προς κυβέρνηση και αντιπολίτευση: Γνωρίζουμε οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο που να εφαρμόζει παρόμοιες πρακτικές και ποια σκοπιμότητα εξυπηρετεί το παραπάνω μέ

Δυστυχώς επειδή είναι γνωστό ότι η παραπάνω πρωτοφρακτική ακολουθείται προκειμένου να *ελέγχεται από τα κόμματα μετακίνηση των ετεροδημοτών*, προκύπτει το δεύτερο ερώτημα τους πολιτικούς ταγούς μας: Γιατί οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ της Ν.Δ. ΔΕΝ προχώρησαν στην ψήφιση ενός νόμου που θα παρ

α) Τη δυνατότητα στους μετανάστες να ψηφίζουν στις εγκαταστάσεις τους κατά τις βουλευτικές εκλογές, όπως συμβαίνει στις εκλογές για το Ευρωκοινοβούλιο;

β) Τη δυνατότητα στους ετεροδημότες να ψηφίζουν στις πόλεις χώρας όπου είναι μόνιμα εγκαταστημένοι, όπως γίνεται σήμερα τους δημόσιους υπαλλήλους;

Φοβούμαι ότι η απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα είναι μίλι πολιτικά κόμματα που άσκησαν μέχρι σήμερα κυβερνητική εξουσία απέφυγαν να «παραχωρήσουν» τα παραπάνω δικαιώματα στους ψηφοφόρους μετανάστες - ετεροδημότες για να μην χάσουν τη δυνατότητα *ελέγχου και επηρεασμού της ψήφου τους*. Με τη συναίνεση της αντιπολίτευσης, οι μέχρι σήμερα κυβερνήσεις αντιμετώπισαν τα προβλήματα ψήφου των μεταναστών και ετεροδημοτών, κάτω από το πρίσμα της ανάγκης διαιώνισης του φαινομένου των *πελατειακών σχέσεων* των κομμάτων με τους πολίτες και *εξάρτησης των τελευταίων από τους πολιτικούς*.

Η παραπάνω απαράδεκτη πρακτική των κομμάτων που, *ε*παραδέχτηκε ο κ. Κοντογιώργης, συνιστά ένα *διαρκές* - περιορισμένης διάρκειας θα πρόσθετα- *πραξικόπημα*, αποκαλύπτει τον τι με τον οποίο διεκδικούν και νέμονται την εξουσία τα κόμματα. Ταυτόχρονα φανερώνει την *ανωριμότητα και την έλλειψη πολιτικής συνείδησης του μέσου Έλληνα πολίτη*, ο οποίος *απαλλοτριώνει τον κόμματός του* ο οποίος είναι οπαδός ακόμη και αυτό το θεωρητικό για τη Δημοκρατία, δικαίωμα της ψήφου.

ΑΝΕΧΟΜΕΝΟΙ, ουσιαστικά αδιαμαρτύρητα, τον καθενός μας διασμό της λογικής, της αισθητικής, του περιβάλλοντος και των νόμων, από τις πρακτικές της προεκλογικής εκστρατείας των κομμάτων (από τις τραγελαφικές διαμύσεις τους, τους τραμπουκισμούς, τη ρύπανση και ηχορύπανση, μέχρι την απουσία διαλόγου και προγραμμάτων)!

ιαστε τελικά έρμαιο των πολιτικών, που επιλέγουν ερήμην μας ιρακτικές που παραβιάζουν θάναυσα κάθε έννοια δημοκρατικής ιεξαγωγής των εκλογών.

Ειδικότερα η παραπάνω απαράδεκτη πρακτική των κομμάτων να υτοαναγορεύονται, καταλύοντας κάθε έννοια του κράτους - δικαί-
ου, σε ταξιδιωτικά γραφεία κατά την προεκλογική περίοδο, διαθέ-
οντας ανάλογο με την κοινοβουλευτική δύναμή τους αριθμό εισιτη-
ρίων στους εμφανιζόμενους ως ψηφοφόρους συνιστά:

α) **Κατάφωρη παραβίαση της αρχής της μυστικότητας της ψηφο-
ρορίας** (άρθρο 51 παρ. 3 συντ.), δεδομένου ότι η διάθεση των
αεροπορικών εισιτηρίων γίνεται κατά κύριο λόγο με βάση την εκ-
φρασμένη πρόθεση του ψηφοφόρου να ψηφίσει το διαθέτον το
ισιτήριο κόμμα και τη δημιουργία πεποίθησης στον υπεύθυνο κομ-
ματικό κοιμισάριο ότι ο συγκεκριμένος ετεροδημότης - ψηφοφόρος
θα ψηφίσει το κόμμα του.

β) **Κατάλυση του δικαιώματος της ελεύθερης μετακίνησης των
πολιτών**, διότι τίθενται αυθαίρετα περιορισμοί στις μετακινήσεις με
αεροπλάνο (άρθρο 5 παρ. 4 συντ.).

γ) **Παραβίαση της συνταγματικής αρχής της ισότητας** (άρθρο 4
παρ. 1 συντ.), καθώς για τη ρύθμιση ίδιων καταστάσεων ακολουθεί-
ται ανόμοια ρύθμιση, με αποτέλεσμα να ευνοούνται αδικαιολόγητα
οι ψηφοφόροι των μεγαλύτερων κομμάτων έναντι των μικροτέρων
και περαιτέρω οι ψηφοφόροι κάποιου κόμματος έναντι των απλών
αξιδιωτών ή των αναποφάσιστων.

δ) **Παράνομη εκχώρηση αρμοδιοτήτων της Ο.Α. στα πολιτικά
κόμματα**, τα οποία, κατά παράβαση της προβλεπόμενης τόσο από το
σύνταγμα όσο και από τη νομική επιστήμη αποστολής τους, μεταμορ-
φώνονται σε ταξιδιωτικά πρακτορεία που διαθέτουν κατά τη βούλη-
σή τους αεροπορικά εισιτήρια.

Κι ενώ συμβαίνουν αυτά τα παράδοξα, κι ενώ παραβιάζεται κατ'
εξακολούθηση το σύνταγμα, φαλκιδεύονται τα ατομικά δικαιώματα
των πολιτών και λαιδορούνται οι θεσμοί, οι «φύλακες» εθελου-
φλούν... Η δικαιοσύνη, τόσο ευαίσθητη σ' άλλες περιπτώσεις, απο-
φεύγει να παρέμβει και ουδείς εισαγγελικός λειτουργός συγκινείται
από τη συντελούμενη με την παραπάνω πρακτική παρεμπόδιση
άσκησης του εκλογικού δικαιώματος ορισμένων ετεροδημοτών ψη-
φοφόρων (110 παρ. 1α Π.Δ. 164/84).

Το πρόβλημα όμως δεν είναι τόσο νομικό και συνεπώς της αρμο-
διότητας της δικαιοσύνης, όσο πολιτικό. Αντανακλά μια γενικότερη
νοοτροπία, που δεν αρμόζει σ' ένα κράτος - δικαίου και σε μια
Δημοκρατία.

Δυστυχώς η παραπάνω πρακτική των κομμάτων στη διάρκεια των
εκλογών και ανάλογες πρακτικές τους που έχουν καθιερωθεί στη
χώρα μας καταδεικνύουν τη βαθύτατη κρίση της μεταπολιτευτικής
μας Δημοκρατίας.

Είναι πράγματι απορίας άξιο πώς είναι δυνατό η Ελληνική Δημο-
κρατία να επιτρέπει την τόσο άδικη και αντισυνταγματική μεταχείρι-
ση από τα κόμματα 800.000 περίπου ετεροδημοτών, από τους οποί-
ους 400.000 περίπου είναι αναγκασμένοι σε μεγάλες μετακινήσεις
-άρα είναι υποψήφιοι και για την αγορά ενός αεροπορικού
εισιτηρίου- προκειμένου να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα
(βλ. άρθρο Μ. Δρεττάκη «Ε» 5/10/93). Πώς είναι επιτρεπτό οι
Έλληνες μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού να υποχρεώνονται να έρθουν
στην Ελλάδα για να ψηφίσουν και να γίνονται υποχείρια των κομμά-
των, προκειμένου να εξασφαλίσουν τη μετακίνησή τους; Τέλος,
ανεξάρτητα από τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των πολιτών που
ήδη αναλύθηκαν παραπάνω, πώς είναι δυνατό να επιτρέπει η Πολι-
τεία την οικονομική αμορραγία και την κοινωνική αναστάτωση που
προκαλεί η μετακίνηση χιλιάδων ψηφοφόρων τις παραμονές και την
επομένη των εκλογών;

Δυστυχώς, η απάντηση των ερωτημάτων που έχουν προηγηθεί δεν
πρόκειται να δοθεί από τους «αρμοδίους». Αυτοί προτιμούν να

περιφέρουν τις πλαστικές σημαίες τους, τα άδουλα πλήθη και τον
κενό πολιτικό λόγο τους ανά την επικράτεια για να διεκδικήσουν την
κατάκτηση της εξουσίας στις 10 Οκτωβρίου. Δυστυχώς, η πολιτική
ιδιοποίηση των θεσμών του κράτους από τα κόμματα, η κομματική
χειραγώγηση των πολιτών και η δυσλειτουργία των θεσμών είναι
γεγονός. Δεν απομένει παρά οι πολίτες, κάθε ένας από εμάς και όλοι
μαζί, σιγά σιγά να θέσουμε τις βάσεις για την υπέρβαση των παραπά-
νω φαινομένων. Οι εκλογές της Κυριακής ας είναι μόνο η αρχή αυτής
της πορείας και η ψήφος όλων μας ψήφος σκεπτομένων, διαμαρτυ-
ρομένων, αλλά και συνειδητών πολιτών.

Σύγχρονη ελληνική ποίηση

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ Τα ποιήματα του δολοφόνου μου.
ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ Η χαμηλή φωνή. ΜΑΝΟΛΗΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ Υ.Γ. ΝΙΚΟΣ-ΑΛΕΞΗΣ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ
Δύσκολος θάνατος. ΝΙΚΟΣ-ΑΛΕΞΗΣ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ Τρία
ποιήματα. ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ Στο κάτω κάτω της γραφής.
ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ Η νοσταλγία των ουρανών. ΒΕΡΟΝΙΚΗ
ΔΑΛΑΚΟΥΡΑ Ο ύπνος. ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΑΛΛΑΣ Ποιήματα 1948-
1988. ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΝΙΗΛ Πρόκες. ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ Ποιήματα
1950-1990. ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ Το βιβλίο των γάτων. ΝΙΚΟΣ
ΔΗΜΟΥ Σάτιρες. ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Η δεύτερη πεταλούδα
και η φωτιά. ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΕΒΕΛΑΚΗΣ Θεράπων έρωας. ΒΑΣΙΛΗΣ
ΖΕΒΕΛΑΚΗΣ Επαρχία Τεμένους. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΣΑΡΗΣ Οι
Τριστόνοι. ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ Ονόματα. ΜΙΧΑΛΗΣ
ΚΑΤΣΑΡΟΣ 3Μ+3Μ=6Μ. ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΤΣΙΜΗΣ Ο Νάρκισσος.
ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ Τα πουλιά και η αφύπνιση. ΘΑΝΑΣΗΣ
ΚΩΣΤΑΒΑΡΑΣ Ο φόβος του ακροβάτη. ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΩΣΤΑΝΤΕΛΛΗΣ Υπέρ της τυχαίας αντιστροφής. ΓΙΩΡΓΟΣ
ΛΙΚΟΣ Ποιήματα 1944-1990. ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ
Ποιήματα 1968-1987. ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΕΝΙΔΗΣ Το φως της νύχτας.
ΜΙΚΡΑ ΛΥΡΙΚΑ από την αρχαία ελληνική ποίηση. ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΠΛΑΝΑΣ Νύχτα. ΜΑΞΙΜΟΣ ΟΣΥΡΟΣ Στη νοσταλγία του
ψυχιατρείου. ΠΑΥΛΙΝΑ ΠΑΜΠΟΥΔΗ Το μαύρο του πράσινου.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΠΙΝΗΣ Αναγραμματισμοί. ΣΤΕΛΛΑ
ΠΟΥΓΚΑΚΙΩΤΟΥ Αύγουστος και μαύρο. ΛΙΑΝΑ ΣΑΚΕΛΛΙΟΥ
Αφές ρέουσες. ΣΑΠΦΩ Ποιήματα. ΝΤΙΝΟΣ ΣΙΩΤΗΣ
Κλιματιζόμενοι διάδρομοι. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΤΑΜΕΛΟΣ Ad
Absinthium. ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ Τα ποιήματα Β'
(1965-1983). ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ Ο ήλιος του
μεσονυχτίου. ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ Τα ποιήματα Α'.
(1944-1965). ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ Βίος ασωμάτων. ΑΜΑΛΙΑ
ΤΣΑΚΝΙΑ Το μπαλόνι. ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΙΧΛΙΑΣ Τα υπόγεια
των ονομάτων. ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗΜΗΝΑΣ Χώρος λευκός.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΧΙΟΝΗΣ Εσωτικά τοπία. ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ Ο
χρόνος είναι πάντα με το μέρος του. ΘΛΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ
Τόποι νέοι. ΘΛΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ Σαν να συνέβη.

Μόλις κυκλοφόρησε

ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΩΣΤΑΒΑΡΑΣ Στο Βάθος του χρώματος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

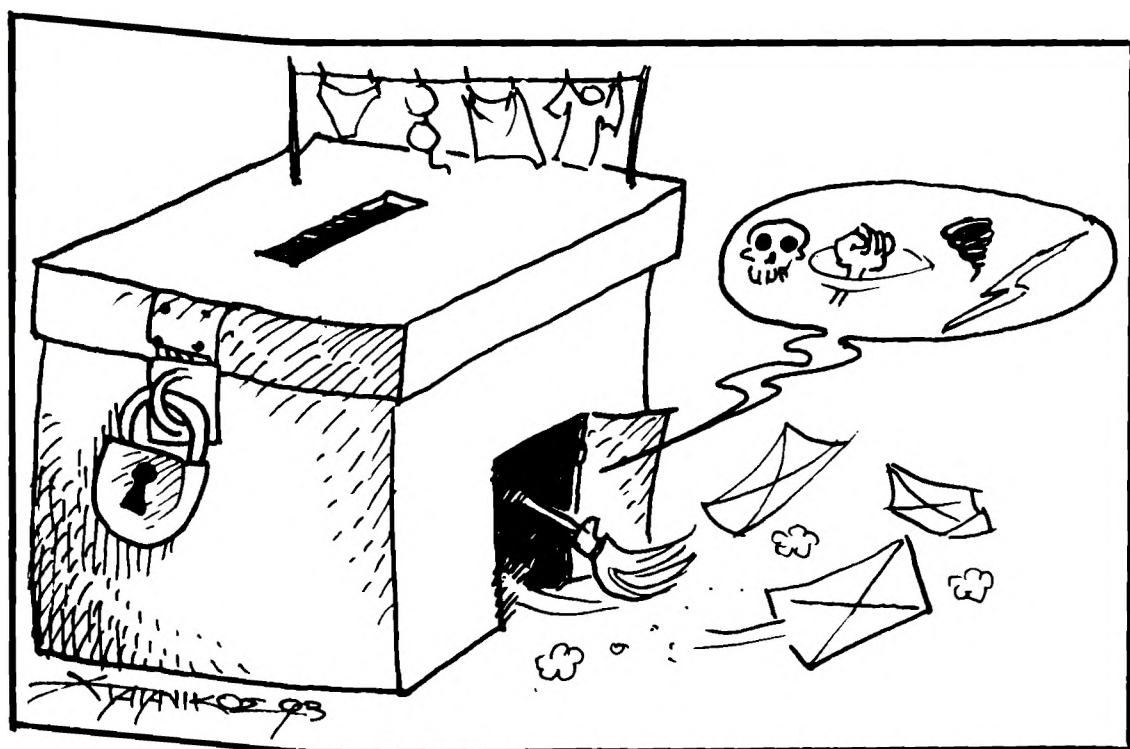
...Πρωθούν τα ελληνικά γράμματα

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3607744

του Ανδρέα Πετρόπουλου

Για άλλη μια φορά, οι Έλληνες μετανάστες αλλά και κάθε Έλληνας πολίτης που βρίσκεται εκτός επικράτειας, δεν θα ψηφίσει. Τούτη τη φορά, μάλιστα, η απουσία του δεν πρόκειται να απασχολήσει κανέναν. Κι, όμως, πρόκειται για εκ του συντάγματος απορρέουσα δυνατότητα που, μάλιστα, έχουν κατακτήσει πολίτες άλλων χωρών.

Πολλοί σημειώνουν ότι είναι ακατανόητο να συμβαίνει αυτό σε μια χώρα με τόσους πολίτες στο εξωτερικό, με εξόφθαλμη ανάγκη να διατηρεί ενεργό τη σχέση των ανθρώπων τους με την πατρίδα. Ψήφος των εκτός επικρατείας Ελλήνων πολιτών έχει όμως και τη δική της ιστορία στην Ελλάδα, αφι προσωρινή κυβέρνηση που διαδέχθηκε τον Όθωνα, το 1862, με ψήφισμά της έδωσε τη δυνατότητα στους εκτός επικρατείας Έλληνες να λάβουν μέρος στις εκλογές του ίδιου χρόνου. Έκτοτε δεν υπήρξε συνέχεια.

«(...) καλούνται εις την συνέλευσιν πληρεξούσιοι ου μόνον των εν τη ημεδαπή πολιτών Ελλήνων, αλλά και εκείνων οίτινες μακράν αυτής κοπιώσιν εργαζόμενοι υπέρ του μεγαλείου του ελληνικού ονόματος και απαύστως μεριμνῶσι υπέρ της ευδαιμονίας της πατρίδος (...)».

ΤΟ ΑΡΘΡΟ 4 του ψηφίσματος του 1862, που εξέδωσε η προσωρινή κυβέρνηση, δεκατρείς ημέρες μετά την ανατροπή του Όθωνα και της δυναστείας των Βιτελσβάχων, καλούσε τους Έλληνες που βρίσκονταν έξω από την ελληνική επικράτεια να λάβουν μέρος στις εθνικές εκλογές του Νοεμβρίου του 1862: «Η εκλογή των πληρεξουσίων των εν τη αλλοδαπή υπηκόων Ελλήνων θέλει γίνεσθαι εν των αρμοδίων Προξενείω κατά το εκδοθησόμενον περί τούτου ψήφισμα».

Στις εκλογές του 1862 έλαβαν πράγματι μέρος και οι Έλληνες πολίτες εκτός επικρατείας, αν και δεν έχει ερευνηθεί αν εξαντλήθηκαν όλα τα περιθώρια συμμετοχής τους ή αν η

συμμετοχή αυτή δεν έγινε σε κάποιο κράτος. Οπωσδήποτε πάντως η Ρωσική Αυτοκρατορία, η Οθωμανική Αυτοκρατορία, το κράτος της Ρουμανίας, η Αίγυπτος του Μωχαμέτ Α΄, το βασίλειο της Ιταλίας, η Γαλλία της Δεύτερης Δημοκρατίας, η Μεγάλη Βρετανία, δεν απέτρεψαν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας αυτής των Ελλήνων πολιτών στην επικράτειά τους.

Το τελικό αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό. Από τις «επαρχίες» εκλογικούς συλλόγους ή σωματεία» που ανέδει πληρεξούσιο, οι 30 δεν ανήκαν στο ελληνικό κράτος.

«... νόμος ορίζει...»

Το ελληνικότατο και δημοκρατικότατο πνεύμα που έκπράξε το ψήφισμα της 30ής Οκτωβρίου του 1862, δεν είχε συνέχεια, αφού η συμμετοχή στις ευρωπαϊκές εκλογές 1984 και 1989 ορισμένων εκλογέων εκτός επικρατείας, είναι συμμετοχή στην εκλογή εκείνων που θα κυβερνήσουν τη χώρα, ούτε προέκυψε από πρωτοβουλία του Έλληνα νομοθέτη, αλλά καθιερώθηκε κατά συμμόρφωσή του σε απόφαση σημαντικότερου διεθνούς οργανισμού στον οποίο μετέχει Ελλάδα.

Κι όμως το άρθρο 51 παρ. 4 του συντάγματος αναφέρει ρητά ότι «νόμος μπορεί να ορίζει –και είναι στην ευχέρεια του νομοθέτη να το ορίσει– τα σχετικά με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους εκλογείς που βρίσκονται έξω από την επικράτεια».

«Τεχνικές δυσκολίες»

Μεταπολιτευτικά τα επιχειρήματα με τα οποία απορριπτόταν κάθε φορά η προτεινόμενη ρύθμιση ήταν κατά βάση τα ίδια. Δικαιολογία που πρόβαλλε η εκάστοτε πλειοψηφία (Ν.Δ., ΠΑΣΟΚ) είχε να κάνει με τις λεγόμενες «τεχνικές δυσκολίες». Η μόνη ωστόσο προσπάθεια επεξήγησης αυτών των δυσκολιών έγινε από τον τότε κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο της Ν.Δ. **Κωστή Στεφανόπουλο** (1984): «Στην Αμερική έχουμε 2,5 εκατ. Έλληνες. Οι περισσότεροι απ' αυτούς μπορούν να διεκδικήσουν την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη. Πόσα εκατ. θα εγγραφούν».

ικού χωρίς ψήφο

φούν και σε ποια εκλογική περιφέρεια θα καταταγούν; Ποιο κόμμα θα δεχόταν στα 6 εκατ. ψηφοφόρων να προστεθούν 1,5 - 2 εκατ. που μάλλον δεν έχουν τη δυνατότητα να εκτιμήσουν τα πολιτικά πράγματα όπως τα εκτιμούν οι Έλληνες;».

Η λειτουργία του νόμου στις Ευρωεκλογές του 1984 και του 1989 απέδειξε ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Οι Έλληνες πολίτες του εξωτερικού που προσήλθαν να ψηφίσουν δεν ξεπέρασαν τελικά τις 40 χιλιάδες, ενώ οι αρχικές προβλέψεις έκαναν λόγο για 500 - 600 χιλ. εκλογείς. Έτσι ένας τέτοιος νόμος δεν έρχεται να αλλάξει ριζικά το πρώτο και δυσκολότερο σκέλος της εκλογικής διαδικασίας, δηλαδή το ποιοι και πόσοι είναι οι εκλογείς. Ακόμη οι Έλληνες του εξωτερικού μπορούν να αποκτήσουν εκλογικό βιβλιάριο με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, υποβάλλοντας δικαιολογητικά στις πρεσβείες και τα προξενεία, όπου υπάρχει ήδη έτοιμος για το σκοπό αυτό ο κατάλληλος μηχανισμός, που μπορεί να απαντά σ' αυτό που ονομάζεται τεχνική δυσκολία.

Στην Ευρώπη εκτός της προσέλευσης στα προξενεία και τις πρεσβείες ακολουθούνται και άλλες διαδικασίες, με πιο συνηθισμένη αυτή της επιστολικής ψήφου. Η τελευταία ως διαδικασία δεν διαφέρει από αυτή που ακολουθεί κάποιος ψηφίζοντας στη χώρα του, με τη διαφορά ότι ο φάκελος αυτός θα σταλεί είτε στο δήμο είτε στο εκλογικό τμήμα που ανήκει ή στην αρμόδια αρχή που έχει οριστεί γι' αυτό. Επιπροσθέτως με τη διαδικασία της επιστολικής ψήφου δεν παραδιάζεται η αρχή της άμεσης ψηφοφορίας (όπως με την εξουσιοδότηση αντιπροσώπου που ακολουθείται στη Σουηδία), αφού ανάμεσα στην ψήφο και στον ψηφολέκτη, δεν μεσολαβεί κανείς άλλος.

Με δεδομένο λοιπόν ότι οι διάφορες «τεχνικές δυσκολίες», που έχουν επικαλεσθεί διάφοροι κατά καιρούς, (ορισμένες φορές καλοπροαίρετα) το ερώτημα της μη συμμετοχής των Ελλήνων του εξωτερικού στις εθνικές εκλογές παραμένει αναπάντητο.

Τους θέλουμε;

Ο συνταγματολόγος Γιάννης Δρόσος, επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και συγγραφέας του βιβλίου «Το δικαίωμα ψήφου των εκτός επικρατείας Ελλήνων» θα επισημάνει: «Αφού η άσκηση του δικαιώματος των εκτός επικρατείας Ελλήνων προβλέπεται από το Σύνταγμα, κακώς δεν έχουν προβλεφθεί οι τρόποι και οι μέθοδοι για να ασκηθεί. Το κύριο ωστόσο ερώτημα κατά τη γνώμη μου είναι το εξής: Θέλουμε εμείς να ψηφίζουν οι εκτός επικρατείας Έλληνες, ναι ή όχι; Δεν είναι θέμα δημοκρατικής σχολαστικότητας, αλλά επιθυμίας να εντάξεις στους κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού ευρύτερο φάσμα πολιτών. Αν θέλεις στη δυναμική της κοινωνίας που ζει μέσα στα σύνορα της Ελλάδας να εντάξεις και αυτούς τους ανθρώπους που, ούτως ή άλλως, είναι ενταγμένοι ιδεολογικά, προσωπικά, οικονομικά και πολιτικά. Κερδίζεις ή χάνεις; Δεν είναι θέμα κομματικό, ούτε εθνικό με την παλαιομοδίτικη έννοια. Είναι θέμα αναπροσαρμογής του χώρου, μέσα στον οποίο πρέπει να στηθεί η πολιτική και η εξουσία, δημοκρατικά κατά κάποιο τρόπο διαμορφωμένη».

Σύγχρονη Έλληνική Πεζογραφία

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ ΝΑΝΟΣ *Άπ'τά κόκκιαλα βγαλμένη*
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΣ *Άγαθός*
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΣ *Άγλημα τιμών*
ΔΑΛΑΚΟΥΡΑ ΒΕΡΟΝΙΚΗ *Τό παιχνίδι του τέλους*
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ *Τολμηρές ιστορίες*
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ *Παρ'όλα αυτά*
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ *Μικρά βήματα*
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ *Ήμερολόγιο του καύσωνα*
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΝΕΣΤΗΣ *Τό ξενοδοχείο καί το σπίτι
καί άλλα πεζά*
ΖΑΡΟΚΩΣΤΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ *Τόμex*
ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ ΤΟΛΗΣ *Τό τελευταίο καταφύγιο*
ΚΑΡΑΛΗ ΜΑΛΒΙΝΑ *Κορίτσια στη Σαβάννα*
ΚΑΡΥΠΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ *Πρωταθλητής καταδύσεων*
ΚΑΨΑΣΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ *Πίσω από τό χαμόγελο*
ΚΑΨΑΣΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ *Πακτοκράτορας χωρίο τσή
Ζάκυνθος*
ΚΕΣΜΕΤΗ ΝΑΤΑΣΑ *Τό αιώνιο ρολόι*
ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ ΗΛΙΑΣ *Καλύτερα νά νικούσαν οί
κόκκιοι*
ΛΑΔΑΣ ΝΙΚΟΣ *Ήμερολογιακές σημειώσεις*
ΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΘΩΜΑΣ *Ή Πάολα του Ρίο*
ΝΟΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ *Νεράιδα τής Άθήνας*
ΝΟΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ *Πολυξένη*
ΞΕΝΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ *Ποῦ κοῦκος; Ποῦ άνεμος;*
ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ *Κυράνου*
ΠΕΛΛΑΣ ΟΜΗΡΟΣ *Στάλαρχ VTC*
ΠΕΤΣΕΤΙΔΗΣ *Τό παιχνίδι*
ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΡΣΗ *Έορταστικό
τρίήμερο στά Γιάννενα*
ΤΣΙΑΜΠΟΥΣΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ *Ή Βέσπα
καί άλλα έπαρχιακά διηγήματα*
ΧΑΡΤΟΜΑΤΣΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ *Τό παλιό κτίριο*
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ *Ζωή, τήν άλλη φορά*
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ *Ό Λούσιας*
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ *Τό άλλο μισό*
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ *Μπακακός*
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ *Μιά ιστορία του μακρύ χειμώνα*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... Προωθούν τά ελληνικά γράμματα

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 ΤΗΛ. 3607744 - FAX: 3639960

CULT. Η πιο cult στήλη εφημερίδας, σε τούτες τις εκλογές, είναι εκείνη του Οίστρου, στη σελίδα 5 του Ριζοσπάστη. Έμμετρο χρονογράφημα γραμμής, δίνει κάθε μέρα ρέστα, θαυμάστε:

«Ο λαός διαλέγ' αφέντη κι άρχισε μεγάλο γλέντι/ρέει το ψέμα σαν αφέντι./Να βιολιά και να ζουρνάδες, να κι αρχόντοι μασκαράδες,/που χορεύουν δίχως "κράτει" πάνω στου λαού την πλάτη!/Τι ξεφάντωμα, τι κέφι, έγινε ο κόσμος "ντέφι"/κι όπως είναι πλέον "σούρα" βγάξει άρχοντες σαδούρα».

Και ένα δεύτερο δείγμα γραφής:

«Δεν είμαι κουρελόχαρτο να με πετάνε έτσι/κι από τις κάλπες νικητές να θγαίνουμε οι "λέτσοι"!/Δεν είμαι κουρελόχαρτο, σκουπίδι ή ρετάλι,/γι' αυτό να με τιμήσετε την Κυριακή την άλλη!».

ΕΧΟΥΜΕ ΑΠ' ΟΛΑ. Παλιό αλλά επίκαιρο. Σε παλιά συγκέντρωση κόμματος της Αριστεράς, στέλεχος που προερχόταν από το ένα και μοναδικό ΚΚΕ, απευθύνεται στον υπεύθυνο της οργανωτικής επιτροπής:

- Σύντροφε, πίσω μου είναι ένας πολύτεκνος. Υπάρχει υλικό για τους πολύτεκνους;
- Υπάρχει...
- Τι υλικό υπάρχει, σύντροφε;
- Υπάρχουν προφυλακτικά...

ΣΙΧΑΙΝΟΜΑΙ... Γκράφιτι. Τεράστιο γκράφιτι στα Ιλίσσια – από τα λιγοστά ετούτων των εκλογών.

- Σιχαίνομαι τα ντολμαδάκια.

ΓΙΑΤΙ ΒΡΩΜΟΥΝ ΟΙ ΣΚΑΛΕΣ: Ένα διαμέρισμα σε πολυκατοικία στο Παγκράτι, στο όνομα της γυναίκας του, έχει ο υπουργός Οικονομικών κ. Μάνος, κι αυτό έσπευσε να το κάνει εκλογικό κέντρο. Εγκατέστησε λοιπόν μια γραμματέα κι άρχισε να δέχεται... Και οι προσερχόμενοι, ουρές... Ρουσφέτια; Μάλλον. Υποσχέσεις; Σίγουρα. Ωστόσο, οι ουρές είναι μακριές, ο χρόνος

πολύς, οι άνθρωποι που περιμένουν όσο και να σφίγγονται κάποια στιγμή πρέπει να αναζητήσουν ανακούφιση. Βεσπασιανές δεν υπάρχουν, αλλά κι οι σκάλες είναι από μάρμαρο. Ε, οι περισσότεροι κατουράνε στις σκάλες.

Αποτέλεσμα: Τρεις μηνύσεις απ' τους ένοικους της πολυκατοικίας έχει εισπράξει ως τώρα ο υπουργός. Κι η ανεξάρτητη δικαιοσύνη θα κληθεί –κατόπιν εορτής της δημοκρατίας, θεδαίως– να γνωματεύσει γιατί θρωμούν οι σκάλες.

ΑΝΑΛΟΓΙΕΣ. Το περιστατικό που θα σας διηγηθώ είναι πραγματικό –δεν δέχομαι διαψεύσεις. Συνέβη στο δειπνο που παρέθεσε διευθυντής μεγάλης εβδομαδιαίας εφημερίδας στον Άκη Τσοχατζόπουλο, τον φερόμενο ως διάδοχο του Ανδρέα Παπανδρέου όταν ο τελευταίος βάλει πλώρη για την προεδρία της δημοκρατίας – ή όπου αλλού.

Κάποια στιγμή, ο σκωπτικός διευθυντής, με αλληγορική διάθεση, έφερε τη συζήτηση στην Αίγυπτο και στην πολιτεία του Νάσερ. Έπλεξε το εγκώμιο του ανδρός και, στη συνέχεια, πέταξε το καρφί:

- Και να φαντασθείς, Άκη, ότι ο μεγάλος αυτός πολιτικός είχε ως διάδοχο ένα ανδρείκελο...
- Συμφωνώ...
- Αλλά δεσ και κάτι παιχνίδια που παίζει η ιστορία. Ο διάδοχός του, τελικά, αναδείχθηκε παρ' ελπίδα σε σημαντικότερη ιστορική προσωπικότητα από τον προκατόχό του...

– Ε, όχι και σημαντικότερος! Όχι και σημαντικότερος –ανέκραξε πλήρης διαφωνιών ο Άκης.

Κάποιοι σκέφτηκαν ότι η πίστη στον αρχηγό είναι πολύ μεγάλο πράγμα. Κάποιοι άλλοι προτίμησαν να μην συνδυάσουν το ιστορικό παράδειγμα με το σημερινό καθεστώς στα εσωτερικά του ΠΑΣΟΚ...

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΩΝ ΜΜΕ Λίστες. Λίστες επικρατείας. Συμπληρώθηκαν

γρήγορα και ανακοινώθηκαν εν τάχει. Κάποιοι σχηματισμοί έδωσαν έμφαση στη προμοδότηση γερόλυκων της πολιτικής. Κάποιοι άλλοι, όπως ο Συνασπισμός, προτίμησαν να παρατάξουν προσωπικότητες των γραμμάτων, της τέχνης και του πολιτισμού. Κι ανάμεσά τους και ο καθηγητής Δημήτρης Μαρωνίτης.

Η συζήτηση που ακολουθεί έγινε με αφορμή την ως άνω υποψηφιότητα, σε καφεενείο τη Σκουφά. Ο συνομιλητής μου είναι ρεπόρτ σε τηλεοπτικό κανάλι. Ρωτάει, ακούγοντας το όνομα που κάτι του θυμίζει, μα δεν ξέρει τι:

– Ποιος είναι αυτός ο Μαρωνίτης; Μήπως είναι ο πατέρας της Εριφύλλης;

Πράγματι, ο καθηγητής είναι πατέρας της συντάκτριας του εξωτερικού δελτίου του ΜΕΓΑ. Κι ο συνομιλητής μας, ένας νέος που διαθέτει την κοντή μνήμη των συνομηλίκων του, της γενιάς της τηλεόρασης...

ΠΑΡ' ΤΟΝ ΕΝΑ, ΧΤΥΠΑ ΤΟΝ ΑΛΛΟΝ

Η αρνητική διαφήμιση για τον αντίπαλο, ο οποίος είναι υπεύθυνος για όλα τα κακά και η προοπτική του, που είναι το χειρότερο, συνεχίζει να δίνει το στίγμα των δύο μονομάχων σε τούτες τις (παράξενα βουδέν επιμένουμε) εκλογές. Οι διαφημιστικές εταιρείες συνεχίζουν τον πόλεμο της καταστροφής, κλείνοντας τις αγωνίες και τα οράματα των αναποφάσιστων στο μανιχαϊστικό σχήμα που ισοπεδώνει και αγωνίες και οράματα.

Ο Αγάθων, φίλτατος βιβλιοφάγος, άρτι εντυφήσας σε γνωστό πόνημα της Μαιρέας Κουκουλέ (Νεοελληνική Αθυροστομία, εκδ. Νεφέλη) βρήκε την αντιστοιχία του πολιτισμού της διαφήμισης στο λαϊκό πολιτισμό και σε ένα δημώδες ποιηματάκι, ευρύτατα διαδεδομένο αρκετά χρόνια πριν, που απηχούσε τη διαμάχη γειτονικών συνήθως χωριών, τα οποία μάλωναν για την πρωτοκαθεδρία στην περιοχή τους:

- Πιτσαρί, καλό χωριό,
Ισαρί, πουταναργιό!

ο Αχύριστος

Πιμέλεια: Βασίλης Καπετανγιάννης

ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΧΥ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ

Ηταν φανερό από την πρώτη στιγμή ότι η λυσσώδης αυτή μάχη για την κατάκτηση των κορυφών της εκτελεστικής εξουσίας θα αποφαιζόταν με την ισχύ των όπλων, με τη χρησιμοποίηση των κατασταλτικών μηχανισμών του κράτους κι όχι με αντίπαλες «λαϊκές οργανώσεις». Η απουσία των «μαζών» ήταν εμφανής και η απόφαση του Γέλτσιν να προσφύγει στην καταστολή διά των όπλων είναι φανερό πως δεν θα μπορούσε να γίνει χωρίς κάποια προηγούμενη βεβαιότητα ότι οι άμεσα εμπλεκόμενες στρατιωτικές μονάδες του κέντρου θα μπορούσαν να κινηθούν υπέρ του.

Είναι χαρακτηριστική η δυτική υποστήριξη προς τον Γέλτσιν κι ακόμη χαρακτηριστικότερο το κύριο άρθρο των «TIMES» του Λονδίνου της περασμένης Δευτέρας, που καλούσε το Ρώσο πρόεδρο να χρησιμοποιήσει «την ισχύ και το δίκαιό του». Κι ο Γέλτσιν επικράτησε με θύματα και με αίμα. Αλλά δεν είναι δέδαιο ότι η νίκη του αυτή θα είναι σταθερή και διαρκής, καθώς κατηγορείται πανταχόθεν ως υπεύθυνος της αιματοχυσίας.

Την κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, που κήρυξε μ' όλα τα παρακολουθήματά της (λογοκρισία, απαγόρευση μετακινήσεων, κλείσιμο εφημερίδων, απαγόρευση κομμάτων), είναι υποχρεωμένος να την ακολουθήσει ως το τέλος. Και κανείς δεν γνωρίζει αν η κατάσταση αυτή δεν οδηγήσει σε περαιτέρω διχασμούς και σε περισσότερες συγκρούσεις μέσα στα δυναμικά πλέον ερείσματα της εξουσίας, οπότε ο εμφύλιος πόλεμος, που ήδη επικρεμάται ως απειλή, δεν αποκλείεται σε σύντομο χρονικό διάστημα να αποτελεί αναπόφευκτη έκβαση της πολιτικής Γέλτσιν.

Η «νίκη» του Γέλτσιν δεν είναι μόνο επισφαλής

**Και πάλι η Ρωσία
βρίσκεται στο
επίκεντρο του
διεθνούς
ενδιαφέροντος,
εφόσον τις περασμένες
ημέρες κορυφώθηκε η
αγωνία για την έκβαση
της διαπάλης για την
εξουσία. Τελικά, όπως
είχε λογικώς
προβλεφθεί, ο Γέλτσιν
κατίσχυσε των
αντιπάλων του έπειτα
από αιματηρές
συγκρούσεις και με
επέμβαση του στρατού**

απ' αυτή την άποψη. Οι συγκρούσεις στη Ρωσία υπάρχουν σε πολλά επίπεδα. Αφορούν την κατεύθυνση και το μέλλον της. Τη σχέση της με τον υπόλοιπο κόσμο. Αφορούν τις βαθιές παραδόσεις, την Ορθοδοξία και τη σλαβική της ταυτότητα, αλλά και τον αναγκαίο εκσυγχρονισμό της, τόσο στο πολιτικό όσο και στο οικονομικό επίπεδο. Οι συγκρούσεις αυτές δεν μπορούν να επιλυθούν διά των όπλων, ούτε στη μεταβατική αυτή φάση που περνάει η Ρωσία είναι δυνατόν να υπάρχουν «νικητές» και «ηττημένοι».

Σε τέτοιες συνθήκες πολυεπίπεδων συγκρούσεων είναι δύσκολο να διατηρηθεί οποιαδήποτε εξουσία διά της πυγμής και της λόγχης. Η δε πολιτική «εξομάλυνση» της κατάστασης, ελεγχόμενη από τον Γέλτσιν ή πιθανώς από άλλους ελλοχεύοντες «τρίτους», δεν θα αποτελεί παρά μεθόδευση για την παραγωγή πολιτειακών οργάνων με σύνθεση της αρεσκείας του.

Και μέσα σε τέτοιες, φυσικά, συνθήκες είναι αδύνατο να φανταστεί κανείς πώς (και πότε;) θα οδηγηθεί η χώρα στις εκλογές και αν ο ρωσικός λαός θα είναι σε θέση να εκφράσει ελεύθερα τη βούλησή του.

Η παράδοση του αυταρχισμού βαρύνει. Μήπως πολλοί είναι διατεθειμένοι να την ανεχθούν και πάλι –ή κάποια εκδοχή της–, προκειμένου ο Γέλτσιν να επιφέρει το manu militari το «σοκ» των οικονομικών του μεταρρυθμίσεων ως μαθητευόμενος μάγος που έχει ρίξει τη χώρα του στη φτώχεια και την αθλιότητα;

Και δεν υπάρχει άραγε άλλη οδός απ' αυτή για να προχωρήσει η ρωσική κοινωνία προς τον επιθυμητό δρόμο του εκσυγχρονισμού και της δημοκρατίας με ειρηνικά και συναινετικά μέσα; Δεν θα αργήσουμε να το διαπιστώσουμε.

Πέρα όμως από τις προθέσεις των αντιπάλων πλευρών, αυτός ο κόσμος που ξεψυχούσε στα σκαλοπάτια του τηλεοπτικού μεγάρου «Οστάνκινο» ή σερνόταν στην ασφαλτο από τους καταδρομείς είχε και τους δικούς του, προσωπικούς λογαριασμούς να ξεκαθαρίσει με την εξουσία του Γέλτσιν αλλά και με αυτή των Ρουτσκόι και Χασμπουλάτοφ. Λογαριασμοί οι οποίοι είχαν ανοιχτεί τα τελευταία χρόνια με τη συγκατοίκηση και τη στενή συνεργασία των τριών στη διακυβέρνηση της χώρας. Συνεργασία η οποία οδήγησε στην πτώση του βιοτικού επιπέδου σε βαθμό εξαθλίωσης για αρκετές ομάδες του πληθυσμού, όπως οι συνταξιούχοι π.χ., εμφάνιση και αύξηση της ανεργίας, πτώση της βιομηχανικής παραγωγής, αύξηση σε εκρηκτικό βαθμό του πληθωρισμού και ό,τι αυτός συνεπάγεται και γενικά σε εμφάνιση όλων εκείνων των στοιχείων που συνθέτουν την εικόνα της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης.

Ερωτηματικά και σύμβολα

Πώς θα μπορούσε να πείσει ο Χασμπουλάτοφ όταν πριν από δύο εβδομάδες εμφανιζόταν ως υποστηρικτής της ανασύστασης της Σοβιετικής Ένωσης, την ίδια στιγμή που το φθινόπωρο του 1991 το Ανώτατο Σοβιέτ επικύρωνε τη διάλυσή της;

Πώς θα μπορούσε να πείσει ο Ρουτσκόι, ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, δηλαδή το δεξί χέρι του Γέλτσιν, ο «αντ' αυτού» όταν ο πρόεδρος απουσίαζε;

Πώς θα μπορούσαν να πείσουν οι βουλευτές του Κοινοβουλίου, όταν η πλειοψηφία

Οι ηττημένοι: Ρουτσκόι και Χασμπουλάτοφ συσκέπτονται πριν από την καταιγίδα

τους υπερψήφισε τα νεοφιλελεύθερα γέλτσινικά νομοσχέδια στο όνομα των «μεταρρυθμίσεων» και της «ελεύθερης αγοράς», ανακαλύπτοντας ξάφνου το κρυμμένο εαυτό τους αυτοονομαζόμενοι «σοσιαλδημοκράτες»;

Απ' ό,τι φάνηκε δεν έπεισαν. Η στάση της πλειοψηφίας των κατοίκων της Μόσχας έδειξε πως ανάμεσα στην αστική δημοκρατία και το εκτρωματικό ALTER EGO της

που είναι η δικτατορία, προτίμησαν αποχή.

Αλλά και αυτές οι δεκάδες χιλιάδες Μοσχοβιτών που κατέβηκαν στους δρόμους δεν σημαίνει πως συμπαράτασσονταν τους δύο εγκλείστους. Το Κοινοβούλιο λούτρωσε ως πόλος έλξης και συμβολοποθήκε όχι γιατί εξέφραζε τους πόθους του κόσμου, αλλά σαν αντίβαρο στη συμβολοποίηση του Γέλτσιν ως δικτάτορα και τσάρο.

Από αυτή τη σκοπιά, η δήλωση του Χασμπουλάτοφ μετά τη σύλληψή του πως διατάχτηκε από το Κοινοβούλιο η επίθεση στον τηλεοπτικό σταθμό, μπορεί να σημαίνει δύο πράγματα: ή ότι ο ίδιος προσπαθεί αποποιηθεί των ευθυνών του μπροστά στο φάσμα της δίκης ή ότι πράγματι οι διαδηλωτές είχαν πάρει την υπόθεση στα χέρια τα μη εμπιστευόμενοι τους δύο «υπερασπιστές» του συντάγματος. Ακόμη και αν επρόκειτο για προβοκάτσια, όπως υποστηρίζει ο ίδιος πάλι φαίνεται η αδυναμία του, και του Ρουτσκόι, να ελέγξουν τις εξελίξεις.

Ο στρατός, η δικτατορία και οι άλλοι

Για τον πιο ενημερωμένο αναγνώστη στρατιωτικά πράγματα, δεν θα ήταν ανεξήγητη και η απάθεια του στρατού στην έκκληση του Ρουτσκόι για υποστήριξη. Σε ποιους αλίθεια απευθυνόταν ο αντιπρόεδρος; Στοι

ΜΑΤΩΜΕΝΗ ΑΥΛΑΙΑ

του Γρηγόρη Τραγγανίδα

Η παράσταση, λοιπόν, φτάνει στο τέλος της και ας μη διαστούν ορισμένοι να μας κατηγορήσουν για κυνισμό απέναντι στους νεκρούς. Αντιθέτως, από την αρχή της κρίσης στη Ρωσία διαβλέπαμε πως μια ακόμη φορά, ο απλός Ρώσος πολίτης δεν θα λειτουργούσε παρά μόνον ως πρόσχημα ή ως ζωντανό όπλο ξεκαθαρίσματος λογαριασμών στις κορυφές της εξουσίας.

ξισματικούς που βλέπανε τους συναδέλφους τους από τις πρώην σοβιετικές δάσεις τις ανατολικές χώρες, να αντιμετωπίζουν πρόβλημα επιδίωξης στην πατρίδα; Σε κείους που απομονώθηκαν στο στράτευμα ή ξαναγκάστηκαν σε πρόωρη σύνταξη στο πλαίσιο μιας νέας εκκαθαριστικής επιχείρησης από τον Γέλτσιν και την κυβέρνησή του; Τους χαμηλόβαθμους μονίμους που οι μισθοί πείνας τούς εξανάγκασαν σε παραίτηση σε δεύτερη δουλειά; Ή τελικά στους βετεράνους του Αφγανιστάν που μετά το νέο ύμα περικοπής των κοινωνικών δαπανών, χάσαν και κείνο ακόμη το «ελευθέρας» στις συκοινωνίες; Ο Ρουτσκόι χρησιμοποίησε το στρατιωτικό παρελθόν του χτυπώντας το συναισθηματισμό των συναδέλφων του. Ξέχασε» όμως να τους μιλήσει για τους πόχους του.

Για να είμαστε όμως όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικοί, θα πρέπει να υπογράμμουμε το γεγονός πως ο στρατός ήταν ουσιαστικά ουδέτερος. Και αυτό θα φανεί από το καινούργιο «ξήλωμα» που αναμένεται. Στην καταστολή των διαδηλώσεων στη Μόσχα, πήραν μέρος μεμονωμένες μονάδες στρατού, που ορισμένες πληροφορίες λένε πως ούτε καν ήταν από τα περίχωρα της Μόσχας, αλλά στάλθηκαν από μακριά.

Εξάλλου, τώρα είναι που αρχίζουν τα δύσκολα για τον Γέλτσιν. Έχουμε κατ' αρχήν την προειδοποίηση-απειλή, εξήντα και πάνω περιφερειών και Αυτόνομων Δημοκρατιών για απόσχιση από τη Ρωσική Ομοσπονδία, εάν ο πρόεδρος χρησιμοποιούσε δία. Ο πρόεδρος όχι μόνο χρησιμοποίησε δία αλλά δεν κράτησε ούτε τα προσχήματα, αφού τη συνόδευσε με διατάγματα «κατάστασης έκτακτης ανάγκης», απαγόρευση κυκλοφορίας, κλείσιμο εφημερίδων και απαγόρευση δράσης σε κόμματα και κοινωνικές οργανώσεις. Με λίγα λόγια πρόκειται για κλασική δικτατορία, αν και κάπως ιδιόμορφη λόγω της πολιτικής και όχι στρατιωτικής προέλευσης του πραξικοπηματία. Και όπως κάθε δικτατορία που «σέβεται» τον εαυτό της, έχει και τους ξένους προστάτες της. Οι ΗΠΑ, η Γαλλία και η Μ. Βρετανία συντάχθηκαν όπως ήταν αναμενόμενο από την αρχή με τον Γέλτσιν, τον άνθρωπο που όπως έχει αποδειχθεί είναι ο καταλληλότερος αυτή τη στιγμή για να εξασφαλίσει τα συμφέροντά τους στη Ρωσία. Η ΕΟΚ συνολικά τάχθηκε υπέρ του Γέλτσιν όπως και το ΝΑΤΟ, αν και διατηρεί ορισμένες ανησυχίες για τη στάση του στρατού και για το ποιες δυνάμεις ελέγχουν αυτή τη στιγμή τα πυρηνικά. Το γεγονός πως οι ΗΠΑ γνώριζαν το κόστος σε ανθρώπινες ζωές μιας επίθεσης στο Κοινοβούλιο, δεν τις έκανε να αντιδράσουν όταν ο Γέλτσιν απέρριψε συμβιβαστική πρόταση των εγκλείστων. Η επίθεση διατάχθηκε χω-

Αγανακτισμένες φωνές από το παρελθόν

ρίς ουσιαστικά λόγο, ενάντια σε βουλευτές που είχαν αναγνωρίσει την ήττα τους. Ποιος είναι λοιπόν ο βαθύτερος λόγος αυτής της αιματοχυσίας όταν όλα είχαν τελειώσει;

Πριν και τώρα

Ο βομβαρδισμός του Κοινοβουλίου ήταν συμβολικός, αφού, όπως είπαμε και πιο πάνω, το ίδιο το Κοινοβούλιο λειτουργούσε ως σύμβολο. Η αδιαφορία για το σήσιμο της φωτιάς ήταν η ένδειξη της περιφρόνησης του Γέλτσιν ακόμα και στους πιο στοιχειώδεις θεσμούς της αστικής δημοκρατίας. Η κάλυψη αυτής της περιφρόνησης από τις δυτικές χώρες και από την ηγεσία της δικής μας χώρας πρέπει να μας κάνει να σκεφτούμε για τις πραγματικές ανοχές του συστήματος.

Αυτό που πρέπει να αναγνωριστεί στους βουλευτές είναι πως, παρά τις μετριοπαθείς θέσεις τους, εδώ και μισό χρόνο περίπου, αρνούνται να δεχτούν την καταστρατήγηση βασικών συνταγματικών δικαιωμάτων. Αν και θα πρέπει να πούμε πως η μάχη για το ποιος πραγματικά εξουσιάζει συνδέεται με οικονομικά συμφέροντα και από τις δύο πλευρές. Ο Γέλτσιν ήθελε την αναθεώρηση του συντάγματος, διότι το ξένο κεφάλαιο που εκπροσωπεί ερχόταν σε σύγκρουση με τη νέα αστική τάξη που δημιουργήθηκε και που το πιο εθνικιστικό κομμάτι της εκφραζόταν σε μεγάλο βαθμό από το Κοινοβούλιο. Ο ρωσικός λαός δεν είναι παρά το θύμα αυτού του φαύλου κύκλου εξάρτησης. Απέδειξε όμως πως αρχίζει να παίρνει την υπόθεση της εξουσίας στα χέρια του, μην αναγνωρίζοντας το δικαίωμα διαχείρισής της σε κανέναν από τους τωρινούς «μνηστήρες» της.

Πάντως, όπως και το 1991, τα γεγονότα του Αυγούστου έγιναν αφορμή να διαλυθεί η ΕΣΣΔ και το ΚΚΣΕ, έτσι και σήμερα βλέ-

πουμε τα διατάγματα του Γέλτσιν να χτυπούν κομμουνιστικά κόμματα και αντιπολιτευόμενες εφημερίδες. Προσωπική προσπάθεια λύτρωσης του προέδρου από το κομματικό παρελθόν του; Μόνο ο Φρόντ θα μπορούσε πιθανόν να απαντήσει. Αν και οι ΗΠΑ δεν έχουν κανένα πρόβλημα με τέτοιου είδους ερμηνείες περί δημοκρατίας και ελευθεροτυπίας.

«Καμμένο χαρτί»;

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, δεν είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς τι είδους εκλογές θα γίνουν το Δεκέμβρη. Πάντως, εάν ο Γέλτσιν δεν θέλει την ανάδειξη ενός Κοινοβουλίου όπως το προηγούμενο –πράγμα πολύ πιθανό αυτή τη στιγμή– θα πρέπει να βρει τρόπους έξω από το σύνταγμα για να τα καταφέρει. Αυτό σημαίνει πως είναι πολύ πιθανό να κυβερνά τη χώρα με διατάγματα μέχρι τις εκλογές και φυσικά να φτιάξει ένα σύνταγμα στα μέτρα του. Πάντως, στα τελευταία μέτρα που πήρε είναι και η προσωρινή διακοπή της λειτουργίας του συνταγματικού δικαστηρίου.

Το πολιτικό κόστος όμως είναι ήδη μεγάλο για τον Γέλτσιν και θα μεγαλώσει πολύ περισσότερο αν αποφασίσει τα παραπάνω. Ήδη οι πάντες, ακόμα και οι ΗΠΑ, είναι αρκετά συγκρατημένοι. Οι νεκροί και τα διατάγματα βαραίνουν πολύ τον Γέλτσιν και είναι εξίσου πιθανό να «καεί» πολύ γρήγορα. Μην ξεχνάμε και τον Γκορμπατσόφ, που από την αρχή της έντασης επέρριπτε ευθύνες στους χειρισμούς του Γέλτσιν.

Ωστόσο, πέρα από πολιτικά κέρδη και χασούρες ή δημοσιογραφικές αναλύσεις, αυτό που μένει και πρέπει να μείνει στη μνήμη μας είναι το αίμα που χύθηκε για άλλη μια φορά στη Μόσχα. Το αίμα ενός λαού που δεν έχει εκδικηθεί ακόμη.

Από το ρωσικό Τύπο: Παραλειπόμενα της πολιορκίας

Αυτή τη στιγμή, που όπως φαίνεται τίποτα δεν έχει κριθεί ακόμη στη Ρωσία, αναμένοντας τις αντιδράσεις της επαρχίας και εκείνων των τμημάτων του στρατού που δυσφορούν με τις αιματηρές εξελίξεις, πιστεύουμε πως αξίζει να ρίξουμε μια ματιά σε ένα μικρό κομμάτι του ρωσικού Τύπου που έφτασε στα χέρια μας.

Συγκεκριμένα, πρόκειται για δύο εφημερίδες τη Πράβντα (Αλήθεια) και τη Νιεζαβισιμάγια Γκαζέτα (Ανεξάρτητη εφημερίδα). Η πρώτη είναι το γνωστό πρώην όργανο της Κ.Ε. του ΚΚΣΕ και νυν αντιπολιτευόμενη εφημερίδα που συνεχίζει να εκφράζει αριστερές θέσεις, αλλά που επίσημα δεν αποτελεί όργανο κανενός κομμουνιστικού κόμματος από τα άλλα που εμφανίστηκαν. Εμείς έχουμε το φύλλο της 2 Οκτωβρίου, δηλαδή ένα από τα τελευταία φύλλα πριν απαγορευτεί η κυκλοφορία της από τον Γέλτσιν.

Η Ανεξάρτητη είναι μια εφημερίδα που εμφανίστηκε πριν από τέσσερα χρόνια, την εποχή της «περεστρόικα» και παρά την ονομασία της εκφράζει εκείνα τα κοινωνικά στρώματα που έχουν άμεσο ή έμμεσο όφελος από την πολιτική των γιελτσινικών «μεταρρυθμίσεων». Παρά το γεγονός πως δεν απαγορεύτηκε η κυκλοφορία της, το τελευταίο φύλλο της βγήκε αρκετά «κουτσουρεμένο» από τη λογοκρισία. Το φύλλο που έχουμε εμείς είναι τις 30 Σεπτεμβρίου.

Από την Πράβντα διαλέξαμε δύο «μίνι» πρωτοσέλιδες συνεντεύξεις αρκετά χαρακτηριστικές για την κατάσταση που επικρατούσε λίγα εικοσιτετράωρα πριν από τη μεγάλη αιματοχυσία, σε πρόχειρη μετάφραση, και κάτω από τον τίτλο «Η νύχτα μεγαλύτερη από τη μέρα», με υπότιτλο «Μαρτυρίες που κατηγορούν τη δικτατορία».

Ερωτάται ο Ιλιά Κονσταντίνοφ, λαϊκός βουλευτής της Ρωσίας:

- Πέστε μας, τι ακριβώς έγινε, ποιες κατηγορίες σας έχουν προσαφθεί;
- Με κράτησαν στην έξοδο από το κτίριο των Σοβιέτ. Με πήγαν στο στρατηγείο που βρισκόταν στο ξενοδοχείο «Μιρ». Δεν με κατηγορήσαν για τίποτε, δεν μου εξήγησαν τίποτε, ούτε απαντούσαν στις ερωτήσεις μου. Απαίτησαν να τους δώσω

Газета основана
5 мая 1912 года
по инициативе
В. И. Ленина

ПРАВДА

СУББОТА
2
октябрь 1993 г.
№ 191 (2714)
Цена свободна

Блицкриг с Россией не прошел Так же, как и в 41-м

«Ο πόλεμος - αστραπή με τη Ρωσία δεν πέρασε, όπως και το '41»: Τίτλος της ΠΡΑΒΝΤΑ

μερικές εξηγήσεις γραπτώς: Γιατί βρισκόμουν στο κτίριο των Σοβιέτ, τι έκανα εκεί, που πηγαίνω και τι σκοπεύω να κάνω στη συνέχεια. Αρνήθηκα να δώσω οποιαδήποτε εξήγηση, καθώς και να υπογράψω οτιδήποτε.

– Οι άνθρωποι που συζήτησαν μαζί σας έδειχναν να αντιδρούν;

– Ναι, συζήτησα με ένα νεαρό που δεν θα 'θελα να δώσω το όνομά του. Δουλεύει στο τμήμα καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος. Κατανόησα τη θέση του κι αυτός τη δική μου, αλλά είπε πως «η δουλειά είναι δουλειά».

Παρεπιπτόντως, εδώ μαζεύτηκαν άνθρωποι από τελείως διαφορετικά τμήματα, μοσχοβίτικα, από άλλες πόλεις, ΜΑΤ από διαφορετικές δημοκρατίες, καθώς και τμήματα εκπαιδευμένα στον πόλεμο με τη μαφία».

Στη συνέχεια παίρνει το λόγο ο Αλεξάντρ Μπογκντάνοφ, ένας από τους ηγέτες της «Δημοκρατικής Ένωσης» και εκδότης της εφημερίδας Αντισοβιετική Αλήθεια. «Στις 30 Σεπτεμβρίου στις 18.45 έγινα μάρτυρας ενός άγριου ξυλοκοπήματος πολιτών στο σταθμό του μετρό «Πουσκίνσκαγια». Στην αρχή τους έσπρωξαν προς το Μετρό. Ήταν κάποιες ειδικές μονάδες του στρατού με στολές παραλαγής - μαύρες και χακί. Αρκετά αγριεμένοι. Ο επικεφαλής τούς παρέταξε σε θέση μάχης. Εισέβαλαν στο μετρό και άρχισαν να χτυπούν τον κόσμο αδιακρίτως, χτυπούσαν στην πλάτη με γκλοπ και δημιουργήθηκε πανικός. Ο κόσμος προσπαθούσε να φύγει από τις εξόδους και κάποια στιγμή σταμάτησαν να χτυπούν. Ακούγονταν κραυγές τραυματισμένων.

Στην έξοδο άρπαξαν ένα νεαρό γύρω στα 17 και άρχισαν να τον χτυπούν με τα κλοπ. Μια γυναίκα που προσπάθησε να

τον σώσει, τη χτύπησαν και αυτή. Χακτηριστικό είναι το γεγονός, πως όσοι πρόλαβαν να χτυπήσουν κάποιον, ξέσπασαν στο κεφάλι του νεαρού».

Τέλος, ας κλείσουμε με μερικά παραλειπόμενα από την πολιορκία, χωρίς σβόλο διότι «μιλούν» από μόνα τους για τη κατάσταση που επικρατούσε γύρω από το Κοινοβούλιο. Η Πράβντα, συγκρίνει μεθόδους ψυχολογικού πολέμου στο εγκλείστους με εκείνες των ναζι στρατόπεδα συγκέντρωσης.

30 Σεπτεμβρίου 19.00-20.00: Από δυντά μεγάφωνα γύρω από το Κοινοβούλιο ακούγεται ρωσική ροκ μουσική και τραγούδια του Μάικλ Τζάκσον (!). Κατά κρούς, χαμηλώνεται, η ένταση και καλούν τους βουλευτές να βγουν με παραινέσεις του στίλ: «Ξανασκεφτήτε το», «βγειτέ όλα τέλειωσαν» «περνάμε ωραία εδώ έξω» κ.λπ.

Σε ένα τεθωρακισμένο όχημα, ένα άντρας των ΜΑΤ, κόβει βόλτες πίνοντα βότκα από ένα θερμό. Από ένα φαντάρ γίνεται γνωστό πως η ΜΑΤατζήδες πληρώνονται 6 δολάρια την ώρα (όσα περνάει ο χρόνος). Ο φαντάρ παίρνει ένας εργάτης το μήνα. Ωστόσο ο ίδιος είναι ευτυχής με τη θέση του, διότι στη συναυλία του Μάικλ Τζάκσον, τους έδωσαν άδεια. Για τις τρεις μέρες που κοιμούνται στα στρατιωτικά οχήματα γύρω από το Κοινοβούλιο τού έχουν υποσχεθεί «παχυλούς μισθούς».

Το πρωτοσέλιδο της Ανεξάρτητης ρίχνει το βάρος του στις αντιδράσεις των Δυτικών και στις διπλωματικές προσπάθειες του Ρώσου ΥΠΕΞ στον ΟΗΕ για διεθνή βοήθεια στο ξεπέρασμα της κρίσης. Στα «ψιλά» περνάει η είδηση για «εκκαθαρίσεις» στο υπουργείο Αμύνης ανωτέρων αξιωματικών.

Γρηγόρης Τραγγανίδας

Το Ε.Σ.Υ. του Κλίντον: Η Αμερική εξ-υγιαίνεται;

του Κ. Βασιλείου

Υγειονομική περίθαλψη για όλους» υποσχέθηκε προεκλογικά ο πρόεδρος Κλίντον και την περασμένη εβδομάδα πραγματοποίησε την υπόσχεσή του καταθέτοντας το σχετικό νομοσχέδιο στο Κογκρέσσο. Ήδη, στις αρχές του μήνα είχε αποσταλεί στο Κάπιτολ Χιλ ογκώδες υλικό από 246 σελίδες, όπου περιγράφεται με λεπτομέρειες η φιλοδοξία της κυβέρνησης Κλίντον να αναμορφώσει εκ βάθρων το σύστημα υγείας της χώρας.

Επτά μήνες δουλειάς από 500 ειδικούς, 15 «δέσμες ομάδων» και 34 ομάδες εργασίας υπό την καθοδήγηση του εκατομμυριούχου και εκκεντρικού θεωρητικού Ira Magaziner, ριζοσπάστη συμφοιτητή του Κλίντον στην Οξφόρδη, και την υψηλή εποπτεία της Χίλαρι Κλίντον, είχαν αποτέλεσμα ένα σχέδιο για την Υγεία που, αν εφαρμοστεί, θα επιφέρει πραγματική «επανάσταση» στον κοινωνικό χώρο. Αποτελεί το σχέδιο αυτό ένα μείγμα αρχών κρατικής παρέμβασης κάτω από μια αντίληψη «διαχειριζόμενου ανταγωνισμού» σε ένα κρίσιμο χώρο παροχής κοινωνικών υπηρεσιών όπου επικρατούν απόλυτα οι επιλογές της ελεύθερης αγοράς, όπου κυριαρχούν τα πανίσχυρα λόμπυ των μεγάλων φαρμακευτικών εταιρειών, των ασφαλιστικών εταιρειών, των υγειονομικών επιχειρηματικών συγκροτημάτων και των γιατρών. Πρόκειται, παράλληλα, για ένα σύστημα με οικονομικό μέγεθος στο ύψος σχεδόν του συνολικού ΑΕΠ της Μ. Βρετανίας.

Υγεία για όλους

Τη στιγμή που το 85% των Αμερικανών είναι καλυμμένο από τα υπάρχοντα «πακέτα» υγείας σε ιδιωτική βάση, που προσφέρουν την υψηλότερη ποιότητα υπηρεσιών στον κόσμο, το σύστημα βρίσκεται σε βαθιά κρίση. Τι έχει να προσφέρει έναντι αυτού ο Κλίντον; Κατ' αρχήν τη γενίκευση ενός συστήματος υγειονομικής προστασίας που θα καλύπτει για πρώτη φορά στην ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών ολόκληρο τον πληθυσμό: τους έχοντες και τους μη έχοντες. Υποχρεώνονται οι εργοδότες να καλύψουν υπο-

χρεωτικά τους εργαζόμενους και σ' αυτό το πλαίσιο χορηγούνται αρκετές επιδοτήσεις για διάστημα 10 ετών σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ενδεχομένως δεν θα μπορούσαν να αντέξουν το κόστος των εισφορών από άποψη ανταγωνισμού. Επιβάλλεται στον εργοδότη εισφορά 80% και στον εργαζόμενο 20%. Δημιουργείται μια πανίσχυρη *Εθνική Επιτροπή Υγείας*, που στην ουσία θα ελέγχει τις τιμές στα φάρμακα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Εκατό επιτροπές και βλέπουμε

Πόσες πιθανότητες έχει ο Κλίντον να περάσει το νομοσχέδιό του και να το κάνει νόμο του κράτους; Δύσκολο να σταθμιστεί προς το παρόν. Γεγονός είναι ότι έχει να περάσει από 100 περίπου επιτροπές και υποεπιτροπές του Κογκρέσου για να πάρει την τελική του μορφή και να φτάσει να ψηφιστεί τον επόμενο χρόνο. Τι θα έχει απομείνει μέχρι τότε από το αρχικό σχέδιο; Τι συμβιβασμοί θα γίνουν και πώς θα αντιμετωπιστεί η ισχυρή αντίσταση των θιγομένων συμφερόντων; Είναι ρεαλιστική η χρηματοδότηση του προγράμματος που υπολογίζεται να αποκτήσει 700 δισ. δολάρια μέσα σε 7 χρόνια;

Σημαντικό ρόλο θα παίξει η μάχη των εντυπώσεων. Η κοινή γνώμη πρέπει να κερδηθεί κι αυτό, δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο στη βάση μιας στοιχειώδους κοινωνικής αλληλεγγύης των διαφόρων ομάδων και συμφερόντων που ό,τι και να χάσουν προς τις ασθενέστερες τάξεις, έχουν να κερδίσουν εφόσον αποκτούν ένα στοιχειώδες «δίχτυ προστασίας». (Υπάρχουν αρκετές ιστορίες φρίκης για την κατάσταση υγείας και την

καταστροφή των μη έχοντων). Πολλά θα εξαρτηθούν από την ικανότητα της κυβέρνησης Κλίντον να κινητοποιήσει τις δυνάμεις αυτές κοινωνικής αλληλεγγύης για μια πιο δίκαιη κοινωνία στον τομέα της υγείας, της ασφάλισης και της περίθαλψης. Εδώ θα αποδειχθεί αν η αμερικανική κοινωνία παραμένει μια κερματισμένη κοινωνία ομάδων συμφερόντων ή αν η ομαδοποίηση και κατάτμηση αυτή μπορεί να παραχωρήσει τη θέση της σε μια αντίληψη που βλέπει πέρα από το άμεσο συμφέρον του ατόμου ή της ομάδας και παίρνει υπόψη της το συμφέρον της κοινωνίας ολόκληρης και της κοινωνικής συνοχής.

Οι απαισιόδοξοι

Οι απαισιόδοξοι και μάλλον αρνητές των κοινωνικών μεταρρυθμίσεων υποστηρίζουν ότι το σχέδιο Κλίντον αποτελεί από οικονομική και πρακτική πλευρά «όραμα» με ελάχιστες πιθανότητες πρακτικής εφαρμογής. Αλλά αυτό δεν θα αργήσει να αποδειχτεί στην πράξη. Το σημαντικό είναι ότι το σχέδιο αυτό είναι γερά θεμελιωμένο, με ισχυρά επιχειρήματα και μελετημένο στις λεπτομέρειές του. Για να υλοποιηθεί απαιτείται και ισχυρή πολιτική βούληση και ένας ελάχιστος κοινός παρονομαστής κοινωνικής αλληλεγγύης. Τότε θα πρόκειται πραγματικά για ένα μεγάλο ιστορικό βήμα στην κοινωνική ιστορία της Αμερικής.

● Η Λουτσιάνα Καστελίνα μιλά στο ANTI

● Τι συμβαίνει σήμερα στην Ιταλία;

□ Αυτή η ερώτηση θα μπορούσε να αποτελέσει τον τίτλο ενός βιβλίου. Εντελώς επιγραμματικά, η Ιταλία βρίσκεται σε μια βαθιά

κρίση του πολιτικού και οικονομικού της συστήματος που έχει παρασύρει όλα τα κυρίαρχα πολιτικά κόμματα που κυβέρνησαν τη χώρα επί δεκαετίες. Την ίδια κρίση περνά και το μεγάλο χρηματιστηριακό, επενδυτικό και βιομηχανικό ιταλικό κεφάλαιο. Δυστυχώς, η Αριστερά δεν κατόρθωσε να καλύψει το κενό που παρήγαγε αυτή η κρίση και μεγάλο τμήμα της λαϊκής αντίδρασης και της

λαϊκής διαμαρτυρίας παρεκκλίνει προς αντιδημοκρατικές μορφές, όπως τη Λέγκα του Βορρά.

● Ουσιαστικά σε λίγους μήνες, ίσως στις αρχές της άνοιξης, θα έχετε πολιτικές εκλογές. Τι πολιτικό κλίμα διαμορφώνεται ανάμεσα στα κόμματα της Αριστεράς;

□ Ο νέος εκλογικός νόμος αποτελεί έναν εντελώς αντιδημοκρατικό νόμο, εναντίον του οποίου κάναμε πολλούς αγώνες για επαναφέρει ένα είδος πλειοψηφικού συστήματος που επαναφέρει την Ιταλία στο μισαίωνα. Η απλή αναλογική υπήρξε μόνιμο αίτημα τόσο του εργατικού κινήματος όσο και των πολιτικών του μορφών, από την πρώτη στιγμή της δημιουργίας τους. Μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής κατάστασης που είχε δημιουργηθεί με το δημοψήφισμα υπέρ της αλλαγής του εκλογικού νόμου, προσπαθήσαμε να τον βελτιώσουμε επιβάλλοντας στο τέλος να εκλέγεται με την απλή αναλογική το 25% των βουλευτών. Από ένα καθαυτό πλειοψηφικό σύστημα, κάτι είναι και αυτό. Δυστυχώς, ένα τμήμα της Αριστεράς ήθελε υπέρ της κατάργησης της απλής αναλογικής.

Η Αριστερά δεν κάλυψε το κενό που παρήγαγε η κρίση

του Αργύρη Παναγόπουλου

Η Λουτσιάνα Καστελίνα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα στελέχη του ευρωπαϊκού φεμινιστικού και ειρηνιστικού κινήματος.

Διαμορφώθηκε πολιτικά μέσα από τους αγώνες του Ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Όταν το 1968 προχώρησε, μαζί με άλλα μέλη της Κ.Ε. του ΙΚΚ, στην έκδοση του Μανιφέστο διαγράφηκε ύστερα από την εισήγηση του Αλεξάντρο Νάτα, που διαδέχθηκε τον Μπερλιγκονέρ μετά το θάνατό του.

Υπήρξε ιδρυτικό μέλος του κόμματος της Προλεταριακής Ενότητας για τον Κομμουνισμό (PdUP), το οποίο αντιπροσώπευσε στην ιταλική Βουλή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για να επιστρέψει ξανά στην Κ.Ε. του ΙΚΚ, μαζί με όλο σχεδόν το PdUP, μετά τα πολιτικά ανοίγματα που έκανε ο Μπερλιγκονέρ προς τα αριστερά του ΙΚΚ.

Διεφώνησε από την πρώτη στιγμή την πρόταση του Οκέτο για τη διάλυση του ΙΚΚ και μαζί με τα περισσότερα στελέχη του παλιού PdUP και την Προλεταριακή Δημοκρατία πέρασε σε μια περίεργη συμβίωση («ποιος θα το πίστευε», ισχυρίστηκε πρόσφατα η ίδια), με τους φιλοσοβιετικούς (για να αποφύγουμε τον όρο σταλινικούς), του Αρμάντο Κοσσόντα.

Από τα γραφεία της Liberazione, της εβδομαδιαίας εφημερίδας της Κομμουνιστικής Επανάστασης που διευθύνει, μας άφησε το στίγμα για τα θέματα που θα την απασχολήσουν κατά τη διάρκεια των προσεχών επισκέψεών της στην Ελλάδα.

Εκλογικές συμφωνίες

□ Ο εκλογικός νόμος, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί, μας αναγκάζει να προχωρήσουμε σε εκλογικές συμφωνίες. Οι συμφωνίες αυτές ανάμεσα στα κόμματα της Αριστεράς είναι σήμερα πολύ δύσκολες, γιατί υπάρχουν πολλές και διαφορετικές απόψεις για όλα τα βασικά προβλήματα, όπως την οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας με τη διαφορετική τοποθέτηση του καθένας μας στις τελευταίες διαπραγματεύσεις για τις συλλογικές συμβάσεις και τη συμφωνία που υπέγραψαν τα συνδικάτα με την κυβέρνηση Τσιάμπι και την εργοδοσία στις 3 Ιουλίου. Εμείς, ως «Επανάσταση», ήμαστε αντίθετοι μαζί με την «Ρέτε» και ένα τμήμα των Πρασίνων, ενώ το Δ.Κ.Α. ήταν υπέρ «Επανάστασης» και «Ρέτε» βρισκόμαστε στην αντιπολίτευση μέσα στο Κοινοβούλιο, ενώ το Δ.Κ.Α. και οι Πράσινοι απέχουν, βοηθώντας την κυβέρνηση Τσιάμπι. «Επανάσταση» και «Ρέτε» είμαστε υπέρ της άμεσης αποχώρησης της ιταλικής στρατιωτικής δύναμης από 2.500 ανδρών από τη Σομαλία, ενώ το Δ.Κ.Α. έχει μια διφορούμενη και ασταθής στάση.

Από τη μια μεριά, σε όλα τα ουσιαστικά προβλήματα έχουμε εντελώς διαφορετικές απόψεις, ενώ, από την άλλη, είναι αλήθεια ότι υπάρχει η ανάγκη, είμαστε αναγκασμένοι

Η Λουτσιάνα Καστελίνα σε παλιότερη επίσκεψή της στα γραφεία του ANTI.

η, να κλείσουμε μια συμφωνία μεταξύ μας υποπαθώντας να βρούμε κάποιες ισορροπές ανάμεσα σ' αυτήν την αντιφατική κατάσταση.

Μιλώντας για τη Σομαλία, το Δ.Κ.Α. και η Ινιτά υποστηρίζουν ότι με την ιταλική ρατιωτική αποστολή γεννήθηκε η ιταλική πτερική πολιτική.

Όλοι πια το έχουν καταλάβει ότι στη Σομαλία δεν γεννήθηκε τίποτα το καινούριο και, πολύ περισσότερο, η ιταλική εξωτερική πολιτική. Ο μοναδικός τρόπος για να το δείξουμε ότι διατηρήσαμε κάποιο εθνικό αίσθημα είναι να σταματήσουμε να συμμετέχουμε ως χώρα σε αυτές τις στρατιωτι-

κές επεμβάσεις που καλύπτονται πίσω από τη μάσκα των ανθρωπιστικών αποστολών βοήθειας.

• Ο Αντρεότι επικαλείται συχνά τη στρατιωτική επέμβαση του ΝΑΤΟ για να επιλύσει την ένοπλη σύρραξη στη Βοσνία. Σήμερα η Ιταλία εμφανίζεται πιο φιλονατοϊκή και από την εξωτερική πολιτική του Αντρεότι.

□ Ναι! Είναι αλήθεια. Υπάρχει μια «θηρσκευτική» αφύπνιση του ΝΑΤΟ και αποτελεί έναν κίνδυνο. Η Ιταλία ακολούθησε πιστά τη Γερμανία και αργότερα τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες στην παρανοϊκή αναγνώριση της μιας μετά την άλλη των δημοκρατιών, χωρίς να έχει καθορίσει ένα συλλογικό

πλαίσιο, το οποίο να εγγυάται τα δικαιώματα του κάθε λαού. Η Ιταλία, όπως και οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες, έχει μια μεγάλη ευθύνη για όλα τα γεγονότα που συμβαίνουν στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

• Το ιταλικό ειρηνιστικό κίνημα δέχθηκε πολλές κριτικές για τη στάση του κατά τη διάρκεια της Γιουγκοσλαβικής κρίσης και κατηγορήθηκε για αδράνεια.

□ Αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα ψέματα που έχουν ειπωθεί από την αρχή της Γιουγκοσλαβικής κρίσης. Το ιταλικό ειρηνιστικό κίνημα βρέθηκε μονίμως παρόν σε όλη την κρίση. Ας μην ξεχνάμε τους νεκρούς που είχε στη Γιουγκοσλαβία, ένας από τους οποίους ήταν της «Επανίδρυσης» και ο οποίος δολοφονήθηκε ως μέλος του ειρηνιστικού κινήματος. Τα δύο αυτά χρόνια το ειρηνιστικό κίνημα συνέχισε να στέλνει μονίμως βοήθεια στους πρόσφυγες του πολέμου και να συμμετέχει ενεργά στην περίθαλψη των αμάχων, ακόμα και στις περιοχές που διαδραματιζόταν ο πόλεμος, διατρέχοντας πάρα πολλούς κινδύνους για να αποδείξει ότι οι αντιθέσεις δεν λύνονται με τη βία και τις στρατιωτικές επεμβάσεις. Ας μην ξεχνάμε και την πορεία ειρήνης στο Σεράγεβο το καλοκαίρι.

«Ψίχουλα στους Παλαιστινίους»

• Στη Βοσνία συνεχίζεται ο πόλεμος ενώ στη Μ. Ανατολή αρχίζουν οι διαπραγματεύσεις.

□ Πιστεύω ότι τα εδάφη που παραχωρήθηκαν στους Παλαιστίνιους είναι ψίχουλα. Ψίχουλα που έχουν μια μεγάλη πολιτική σημασία, όχι για την έκταση των περιοχών που παραχωρούνται στη δικαιοδοσία των Παλαιστινίων, γιατί οι εκτάσεις είναι λίγες και η διοίκηση περιορισμένη, μα για τις πολιτικές προεκτάσεις της ιστορικής αναγνώρισης της Ο.Α.Π.

• Χάρis στη διαπραγματευτική επιρροή των Αμερικανών;

□ Θα έλεγα καλύτερα χάρις στο ρόλο της Ιντιφάδα που παρέλυσε τις οικονομικές δραστηριότητες τόσο των κατεχομένων εδαφών όσο και του ίδιου του Ισραήλ. Τόσο η ισραηλινή κυβέρνηση όσο και οι Αμερικανοί κατάλαβαν ότι σιγά - σιγά θα είχαν να αντιμετωπίσουν μια δραματική, απελπισμένη και φονταμενταλιστική εξέγερση.

• Πρόκειται να επισκεφθείτε σύντομα την Ελλάδα;

□ Στις 7-8 Νοεμβρίου θα συμμετάσχω στις εκδηλώσεις των ελληνικών ειρηνιστικών οργανώσεων, ενώ αργότερα στο συμπόσιο της ΑΚΟΑ.

■ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ, SOS

Άδεια είναι τα ταμεία των Ηνωμένων Εθνών και οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις του Διεθνούς Οργανισμού κινδυνεύουν να καταρρεύσουν εντός των προσεχών 30 ημερών αν δεν βρεθεί το χρήμα. Οι μεγαλύτεροι οφειλέτες οι Ηνωμένες Πολιτείες, που χρωστούν 800 εκατ. δολάρια, και η Ρωσία, κάπου 500 εκατ. δολάρια. Ελεήστε και σώστε.

■ ΑΝΕΡΓΙΑ

Σε 32 εκατ. ανέρχονται οι άνεργοι στον ανεπτυγμένο βιομηχανικό κόσμο. Μετά την αποτυχία των νεοφιλελεύθερων συνταγών στο κοινωνικό αυτό πρόβλημα, η συζήτηση για κρατικές πολιτικές, πλήρους απασχόλησης, μπαίνει ξανά στο πολιτικό επίκεντρο. Δύσκολες οι λύσεις. Αλλά, κατ' αρχήν, πρέπει να υπάρξει η θέληση, η προσπάθεια, οι λύσεις προς τη σωστή κατεύθυνση. Μήπως όμως η νέα τεχνολογία με τη ραγδαία εξέλιξή της εκτοπίζει με τέτοιο ρυθμό θέσεις εργασίας που η επάνοδος στην πλήρη απασχόληση αποτελεί απλώς όνειρο θερινής νυκτός, και μάλιστα του παρελθόντος, και μήπως πρέπει να βρεθούν άλλες λύσεις, κοινωνικά αποδεκτές, ώστε να βοηθούν αποτελεσματικά, με ανθρώπινη αξιοπρέπεια, όσους η λειτουργία του συστήματος θέτει αναπόφευκτα στο περιθώριο;

■ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΚΑΙ ΤΙΜΙΕΣ

«Ελεύθερες και τίμιες» εκλογές περιμένει ο κ. Κλίντον από τον Μπόρις Γέλτσιν. Έτσι είπε, εκδηλώνοντας τη σαφή υποστήριξή του προς το Ρώσο πρόεδρο, μαζί με άλλους δυτικούς ηγέτες, στο κρίσιμο σημείο της αναμέτρησης. Το πόσο «ελεύθερες και τίμιες» θα είναι οι εκλογές απομένει να αποδειχθεί μετά τη στρατιωτική κατα-

στολή. Γιατί υπάρχει και το ενδεχόμενο η «παρένθεση» αυτή να διαρκέσει πολύ και να έχει τέτοιες στροφές -με την ανοχή της Δύσης- που μόνο εκλογές δεν θα προβλέπει. Αλλά ακόμα κι αν γίνουν στην αναγγελθείσα ημερομηνία, ποιος μπορεί να πει από τώρα πόσο «ελεύθερες και τίμιες» θα είναι; Όσοι.

■ ΔΙΑΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η Βουλγαρία και η ΕΟΚ ήταν το θέμα του συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στη Σόφια στις 30 Σεπτεμβρίου - 1 Οκτωβρίου 1993. Το συνέδριο διοργανώθηκε από το Βουλγαρικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ). Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε με αφορμή τη σύναψη της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας της Βουλγαρίας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και αποτέλεσε την πρώτη συνάντηση αυτού του είδους στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE για την ενημέρωση και πληροφόρηση των πολιτών στη Βουλγαρία σε σχέση με τα κοινοτικά θέματα. Τις εργασίες του Συνεδρίου άνοιξε ο πρόεδρος Ζέλιεφ. Συμμετείχαν πολλές άλλες προσωπικότητες τόσο

από τη Βουλγαρία όσο και από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Από ελληνικής πλευράς μίλησαν ο κ. Σωτήρης Βαλντέν (επιστημονικός συνεργάτης, ΕΚΕΜ), ο καθηγητής κ. Θεόδωρος Κουλουμπής (Πανεπιστήμιο Αθηνών / ΕΛΙΑΜΕΠ) και ο καθηγητής κ. Λουκάς Τσουνάλης (πρόεδρος ΕΚΕΜ / Πανεπιστήμιο Αθηνών).

■ ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Τρία χρόνια μετά τη γερμανική ενοποίηση και η χώρα δεν

φαίνεται να διακρίνεται από καμιά διάθεση πανηγυρισμού. Αντίθετα, πληθαίνουν τα προβλήματά της, τα μεγάλα κόμματα συρρικνώνονται και η νεοναζιστική διαογκούται. Για 40 χρόνια η δημοκρατία ήταν «εύκολη». Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα.

■ Η ΧΙΛΑΡΥ

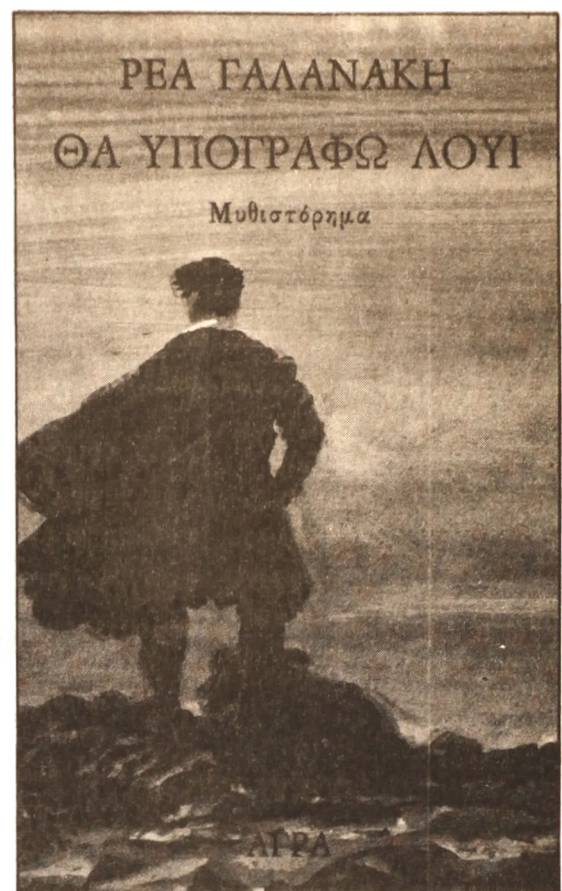
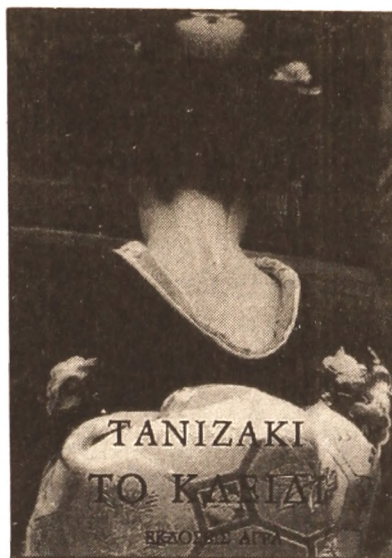
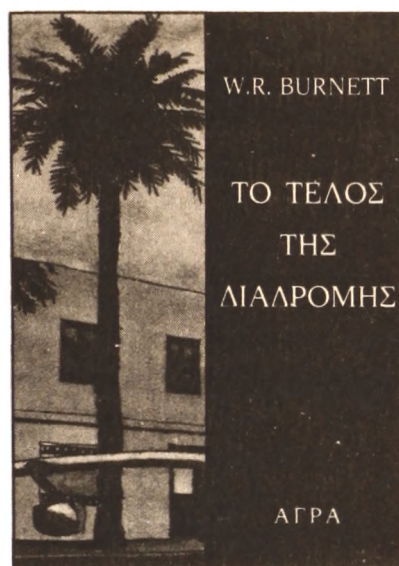
Εξαιρετική η εμφάνιση της προεδρικής συζύγου Χίλαρυ Κλίντον στο Κογκρέσο, όπου εισώπησε ακόμα και τους αντιπάλους της εκθέτοντας το νέο πρόγραμμα για το Εθνικό Σύστημα Υγείας. Οι μάχες των συμφερόντων έπονται.

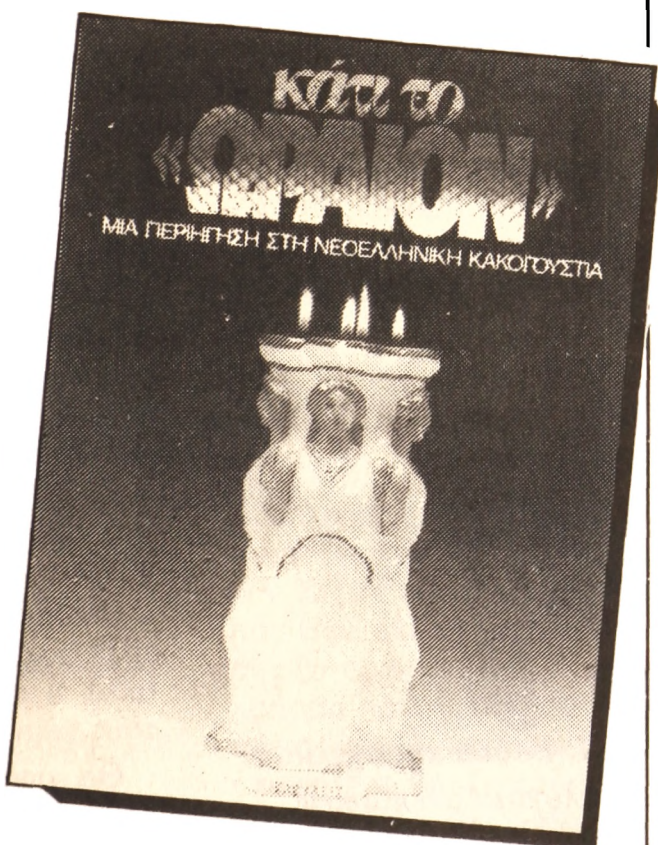
Μια γυναίκα κάθεται στα συντρίμια το σπιτιού της, σ' ένα χωριό της Ινδίας, θρηνώντας για την απώλεια της οικογένειάς της. Στη χειρότερη σεισμική καταστροφή του αιώνα, με δεκάδες χιλιάδες νεκρούς, η φυσική καταστροφή αφήνει πίσω της ακόμα μεγαλύτερη φτώχεια και εξαθλίωση. Εκεί όπου η ένδεια και ο Τρίτος Κόσμος αφήνει απροστάτευτα άτομα από τις φυσικές καταστροφές ολοκληρώνουν «έργο» της κοινωνίας. Έσχατη ταπείνωση και ανημπόρια.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

1979 - 1993

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΥ
ΡΟΥ

Ο κόσμος του
κιτς, η κακογου-
στιά χωρίς μέ-
τρο, όπως εντοπι-
ζεται στο περι-
βάλλον μας, ση-
μερα. Αυτή είναι
η περιήγηση, που
πραγματοποιεί-
ται με αυτό το
βιβλίο· περιήγη-
ση στο νεοελληνι-
κό χώρο, τις διαν-
θρώπινες σχέ-
σεις, τις νοοτρο-
πίες, τη γλώσσα
και ουσιαστικά το
ύφος και το ήθος
της ζωής μας.

Μέσα από χίλια
και πλέον φωτογραφικά παραδείγματα, το κιτς καταγ-
γέλλεται όσο και διακωμωδείται.

Με άρθρα, που καλύπτουν ένα μεγάλο αριθμό υποθεμά-
των, με υλικό καταταγμένο σε ενότητες, έτσι που να συγ-
κροτείται μια σφαιρική θεώρηση του φαινομένου.

ΣΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Λαός Πέρσον
Άκου, λευκέ!

Μια ζωντανή καταγραφή
διηγήσεων
και ομιλιών διάφορων
ινδιάνικων φυλών
της Αμερικής,
που χρονολογούνται
από το 1470 ως
το 1976.

Οι Ινδιάνοι της Αμερικής
εκφράζουν
προς όλους εμάς
την καταπίεση που
υπέστησαν σαν κοινωνικά
αδύνατη μειονότητα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 36 20 835

Fax: 36 13 354

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ Σ.Ε.:

Μαυροκορδάτου 3, Αθήνα, Τηλ.: 36 29 835, 36 29 814
28ης Οκτωβρίου 19, Γιάννενα, Τηλ.: 38 090

ΑΠΟ ΠΟΥ Η ΥΣΤΕΡΙΑ;

• Από τον κ. Γ. Πυλαρινό η απάντηση στο άρθρο του συνεργάτη μας Μ. Βασιλάκη για τα θέματα φυσικής στις τελευταίες Πανελλαδικές Εξετάσεις για τα ΑΕΙ. (Παραλείπουμε τις υβριστικές εκφράσεις).

Ο κ. Βασιλάκης, χρησιμοποιώντας εντελώς ανοίκειο ύφος, υβρίζει αδιάκριτα γονείς, μαθητές, συνδικαλιστές, παιδεία.

Το ύφος του θυμίζει πτωχοπρόδρομο και η συλλογιστική του Αντριανή, με μεγάλη δόση Τραμπάκουλα.

Ο τίτλος του άρθρου «Παιδεία και Ιλυόεις συνδικαλισμός των ημιτελών», είναι προκλητικός και αναιδέστατος. Είναι ανάλογος με τον τίτλο του συγκροτήματος που συνεργάζεται με τον Γ. Νταλάρα, χωρίς βέβαια το περιεχόμενο του άρθρου να έχει και την ανάλογη ουσία.

Ακόμα και οι πέτρες στην Ελλάδα γνωρίζουν ότι οι εξετάσεις για τα ΑΕΙ, το μόνο που δεν αξιολογούν είναι η γνώση.

Γιατί αυτοί που περνούν δεν είναι πάντοτε οι καλύτεροι.

Είναι αυτές που δημιουργούν την παραπαιδεία και το κακώς εννοούμενο πνεύμα ανταγωνισμού.

Και βέβαια όλοι ξέρουμε ότι οι εξετάσεις συντηρούνται από έναν κύκλο συμφερόντων που περνάει από συγγραφείς διδακτικών βιβλίων, μεγαλοφροντιστές, καθηγητίσκους των ΑΕΙ που μόλις τρυπώσουν σε κάποια έδρα κοιτούν να αποκτήσουν προσβάσεις στην ΚΕΓΕ και στις επιτροπές συγγραφέων, ώστε το μάθημά τους να εισαχθεί σαν «διδασκτέα» ύλη στα Λύκεια.

Όμως, ο κ. Βασιλάκης –οποία αθωότης– αγνοεί ότι «κριτική ικανότης» υποψηφίου δεν μπορεί να σημαίνει και «μαντική ικανότης».

Γιατί τα φετεινά θέματα Φυσικής ωγαθέ, ούτε η ίδια η ΚΕΓΕ δεν ήξερε να τα λύσει(!).

Θά 'θελα να μάθω αν η ΚΕΓΕ, ή ο αξιοθρήνητος συντάκτης των θεμάτων αυτών, –ή ίσως ο τιμητής τους κ. Βασιλάκης– γνωρίζουν σε ποιους απευθύνονται.

Ποια ΚΕΓΕ θα σβήσει από το μυαλό όλων –γονέων, μαθητών, διδασκόντων– ότι ύποπτα συμφέροντα φροντιστών κινούν τα νήμα-

τα των εξετάσεων;

Η αποθέωση λοιπόν της ασχετοσύνης, όσον αφορά τα θέματα.

Η αποθέωση της ανοησίας, όσον αφορά τις απόψεις του αρθρογράφου.

Με αναιδεια ο κ. Βασιλάκης ρωτάει «σε ποια χώρα τολμούν κάποιες θλιβερές μειοψηφίες να κάνουν “αγώνα” για την υποβάθμιση των απαιτήσεων...»...

Μα στη χώρα όπου κάποιον, εν οίς και ο αγαπητός και φαιδρός αρθρογράφος, δικαιούνται να λασπολογούν.

Στη χώρα όπου τα διδακτικά εγχειρίδια συντάσσονται εν κρυπτώ και παραδύστω.

Στη χώρα όπου το ποιος θα συγγράψει ένα διδακτικό βιβλίο αποφασίζεται όχι κατόπιν διαγωνισμού, αλλά με ανάθεση.

Στη χώρα όπου υπάρχουν αφιερώσεις σε βιβλία φροντιστών για τις συζύγους συγγραφέων αυτών των βιβλίων (των διδακτικών). Και στη χώρα που αυτά τα βιβλία κρύβονται επιμελώς από αυτούς που θα τα διδάξουν μέχρι την μέρα που θα κυκλοφορήσουν. (Βλέπε Μαθηματικά 1ης Δέσμης, πέρυσι).

Βεβαίως, πρέπει να πω, ότι απόψεις σαν του κ. Βασιλάκη είναι τόσο παληές όσο και η ιδιοτέλεια και η βλακεία.

Τέλος πάντων, πώς μπορεί να υποστηρίξει κάποιος ότι ορθά τα θέματα εξετάζουν την «κρίση» του υποψηφίου, όταν όλες οι ηγεσίες του υπουργείου καλλιεργούν μέσω των διαφόρων ΚΕΓΕ και των συγγραφέων την άκρατη παπαγαλία; Πότε εξηγήρθη ο κ. Βασιλάκης για τον εξαναγκασμό των υποψηφίων να αποστηθίζουν την Ιστορία και την Κοινωνιολογία, ενώ από φέτος θα αποστηθίζουν την Πολιτική Οικονομία;

Πότε, επιτέλους, θα πάψουν κάτι τύποι σαν τον αρθρογράφο να προσπαθούν να χώνουν βαθειά την κουτάλα στη Μέση Εκπαίδευση;

Για να αντιληφθεί ο αναγνώστης τα τεκταινόμενα σχετικά με τις Γενικές Εξετάσεις, αναφέρω όσα γίνονται στα Μαθηματικά της 1ς Δέσμης:

Μέσα σε έναν μόνο χρόνο, τα κατεστημένα συμφέροντα τα οποία υπαινίχθηκα προηγουμένως, θέλουν να διδαχτεί στα ταλαίπωρα παιδιά, ύλη για:

– Πίνακες.

– Ορίζουσες.

– Συστήματα.

– Αναλυτική Γεωμετρία επιπέδου και διανυσματικός Λογισμός.

– Στατιστική..

– Πιθανότητες.

– Θεωρία Μιγαδικών αριθμών.

Αυτά στην Άλγεβρα. Γιατί στην Ανάλυση, ο χορός καλά κρατεί:

– Διαφορικός Λογισμός (Συναρτήσεις - διαφορικές εξισώσεις κ.λπ.).

– Ολοκληρωτικός Λογισμός.

Σημειώνω ότι στα ΑΕΙ οι κλάδοι της Άλγεβρας διδάσκονται σε 1 ή 2 ή 3 έτη και σε πολλά μαθήματα. Το ίδιο και οι κλάδοι της Ανάλυσης.

Βέβαια, μέσα σ' αυτή την αχανή ύλη που κάθε φορά οι «επιτροπές» αγωνίζονται να φουσκώσουν κι άλλο, χάνονται μαθητές και καθηγητές. Σ' αυτό το χάος προσπαθούν να επιπλεύσουν φελλοί που υποστηρίζουν «την αξιολόγηση της κριτικής ικανότητας».

Βέβαια, πολλοί υποψήφιοι που δεν πετυχαίνουν ούτε την τρίτη χρονιά, γνωρίζουν πολύ περισσότερα για τη φυσική και τα μαθηματικά, από δευτεροετείς ή τριτοετείς φοιτητές των αντίστοιχων σχολών.

Το μέγεθος της ανοησίας υπογράμμισε στην εποχή του ο Σουρήης:

...Και εξητάσθην των θυρών ερμητικώς κλεισμένων στον πολυγένη Φιντικλή και στον σπανόν Σεμτέλον και απερρίφθην μυστικά μετά πολλών επαίνων».

Αυτά κ. Βασιλάκη συμβαίνουν εις την χώραν την οποίαν αναζητείτε.

Χαίρειν
Γ. Πυλαρινός
Μαθηματικός - διευθυντής
Λυκείου

Ο Μ. Βασιλάκης σχολίασε:

«Διάλογο με ανεπαρκείς αναγνώστες και δη υβριστές φυσικά δεν κάνω. Μία μόνον παρατήρησης: Από τους Pink Floyd του κ. Μαρκάτου περάσαμε στον Νταλάρα του επιστολογράφου. Εγώ προτιμώ τον Αριστοφάνη κι ως διαμαρτυρηθεί για την αναιδή πρόκλησή μου ο σύλλογος αοιδών».

ΕΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩ ΔΙΔΗΜΜΑΤΩΝ

• Με αφορμή τις «Επιστολές Αναποφάσιστου», το κείμενο ακολουθεί

Η πολιτική στη χώρα μας για τους περισσότερους, η του σχηματισμού πλειοψηφίας για το άρμεγμα της αγελάδας εξουσίας, με παράλληλη τ' κάθε τρόπο, αντάλλαγμα κ' θόδευση, αυτοπροβολή τα ρισσοτέρων πολιτικών κ' και των επίδοξων διαδ' τους και άλλων παρατρενών.

Το να ασχολείται κανε μεταβάλλει τη νοοτροπία αυτών είναι ματαιοπονίο μόνο που ταιριάζει στην πτωσή τους είναι να συνειποιηθεί και να γίνει πρ'αί παρακάτω:

Πολιτική η τέχνη των σ' βασμών και των συναλλαγ

Συναλλάσσεσαι. Συνάσεται. Συναλάσσονται. Σ' δάζονται. Και μας πουλάν

Ναι! Μας πουλάνε αυτοί συναλλάσσονται και συμ'ζονται στην πλάτη μας ανί' για να κερδίσουν παλεύον

Ναι! Μας πουλούσαν ι' χεια κι εμείς ακάτεχοι πισι' με...

Ναι! Συνεχώς θα μας που' μέχρι να φύγουμε κι αδιά' για τα τερτίπια τους να π'τούμε.

Να μείνουνε δίχως συνά' μα να συναλλάσσονται, να βιδάζονται και τότε λεμονό' πα στυμμένη κ' αυτοί στο δ' να βρεθούνε δίχως αντίκρ' πολιτικοί δίχως τους οπα' τους, δίχως δουλειά και δύ'ν' γυμνοί στο ξεροδόρι, βορά' σκύλων και των σκουλήκων

(Βέβαια, έχουν αρκετά ι' Ελβετία και δε θα πεινάσ' αλλά η απώλεια της εξου' τους φέρνει μεγαλύτερη πεί'

Θα ρωτήσει όμως κάπο' «Και τι θα γίνουμε χωρίς πολ' κούς; (τέτοιους πολιτικούς, νοεί). Θα καταλήξουμε σε τί' τα γελοίους και σχιζοφρε' επίδοξους συνεχιστές' “Απριλιανών”»; Όχι βέβ' Γιατί κανείς δεν μπορεί να α' δείξει ότι υπάρχουν μόνο η Σ' λα και η Χάρυδδ' ή, έστω, κα' Σειρήνες. Αλλά και κανείς

πορεί ν' αντιληφθεί -ούτε και πορεί να υπάρξει η δυνατότητα έννησής του- το διαφορετικό, αν δεν πάψει να βρίσκεται υπό την επήρεια της παραπλάνησης των «θορύβων»- που μας έχουν μίσει την ύπαρξή μας. Μόνο αν ένας κήπος απαλλαγεί από τα ζιζάνια που τον καταπνίγουν, μόνο τότε έχουν τη δυνατότητα να φυτρώσουν οι άλλοι κόροι που υπάρχουν σ' αυτόν...

Θεωρητικολογίες, θα πουν άποιοι πρακτικοί που έχουν οπάζει και βατεύουν την εξουσία (και τους εξουσιαζόμενους) κι αυτοί που πασιάζουν να τους αντικαταστήσουν με όμοιους στόχους. Αλλά και ένα πλήθος από άλλους «πρακτικούς», επειδή οι πολιτικοί δεν είναι βέβαιοι οι μόνοι υπεύθυνοι για όλα τα δεινά. Πραγματικά! Θεωρητικολογούμε όσο δεν αφήνουμε τους αυτούς χωρίς οπαδούς για να προσγειωθούν εκεί που πρέπει. Μα αυτό το «όσο», ξέρουν είναι πρακτικοί- ότι δεν μπορεί να ξεπεραστεί, αφού για χρόνια κυλεύει το σύστημα και φτιάχνει οπαδούς - πελάτες που το έχουν ανάγκη για να τους μοιράσουν τα ψιχούλα της εξουσίας κι αυταπάτες. Φτιάχνει ανθρώπους που νομίζουν ότι είναι δυνάμεις χωρίς προστάτη και δεν μπορούν να καταλάβουν ότι διαφορά του να φαγωθείς από τον βοσκό ή από τον λύκο είναι ουσιαστική - στη δεύτερη περίπτωση διατηρείς τουλάχιστο την αξιοπρέπειά σου μέχρι τέλους.

Όμως, όλα αυτά είναι δύσκολο να αποδώσουν, στο προβλεπτό μέλλον τουλάχιστον. Επομένως, ωθείσαι στην αδράνεια, να πουν κάποιοι λαοπλάνοι, αν δεν αγωνίζεσαι στις τάξεις μας να βελτιωθούν τα πράγματα. Όχι βέβαια! Υπάρχει και ο αντίλογος:

Τα όπλα σκούριασαν πριν απ' τον πόλεμο! Βέβαια, οι δυνατότητές σου είναι: ολεμος όχι κι «ήσυχος» θάνατος, ολεμος ναι κι αμαχητί ο θάνατος. Μα υπάρχει κι η λύση ανάγκης: απλά άλλα να ψάξεις να βρεις στον χώρο τ' αγώνα ν' αλλάξεις...

Μακροχρόνια διαδικασία. Ίσως ναι, αφού αφιεθήκαμε για

δεκαετίες ανίσχυροι και απαθείς να εκμαυλιζόμαστε. Ίσως όμως όχι πια, αφού άρχισε να μην αποδίδει η μηχανή που δίδει τα χειροπιαστά αποτελέσματα του εκμαυλισμού -την καλοπέραση. Τα χρόνια που έρχονται με την αναγκαστική προσγείωση στην «κατανάλωση σύμφωνα με τις μικρές οικονομικές δυνατότητες της καταχρεωμένης και αδύνατο να αναπτυχθεί χωρίς μόχθο και συνετή διοίκηση χώρα μας», είναι αδύνατο να φανταστούν τι έρχεται... Ας ελπίσει κανείς ότι έρχεται για όλους συγχρόνως και όχι μόνο για εμάς, όπως με το νέφος, επειδή αυτοί έχουν τη δυνατότητα να μένουν σε λιγότερο νεφώπληκτες περιοχές. Γιατί μόνο τότε θα ανακαλύψουν πως τόσο λίγοι δεν μπορούν να κοροϊδεύουν τόσο πολλούς επ' άπειρον.

Επιτέλους, ας αρχίσει μια διαδικασία για να δοθεί τέλος στην αποδοχή της εξαπάτησης.

Γιάννης Μαρκάκης
Καλαθάς Ακρωτηρίου
Χανιά

ΚΑΙ Η ΕΠΑΡΧΙΑ;

• Με ιδιότυπο χιούμορ προσεγγίζει το ζήτημα της συμμετοχής σε λογής πολιτιστικά δρώμενα των κατοίκων της επαρχίας ο φίλος που έστειλε την παρακάτω επιστολή

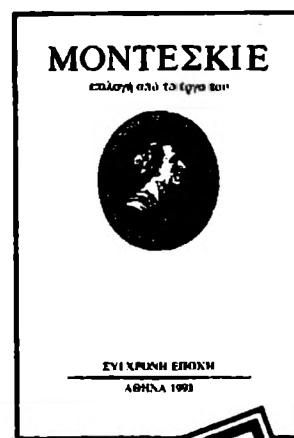
Η Παλαιά Διαθήκη στην ευρωπαϊκή Ζωγραφική: Είναι ο τίτλος της έκθεσης που άνοιξε τις πύλες της για το κοινό πρόσφατα στις αίθουσες της Εθνικής Πινακοθήκης [Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου]. Το ερώτημα το οποίο τίθεται εύλογα είναι αν και κατά πόσο η παραπάνω συλλογή είναι σε θέση να ανταγωνιστεί όχι μόνο σε τσιφτετέλι τουρκικό νάινά νάινά για δρόμους νάινά νάινά τον Σεζάν και το συμπατριώτη μας Θεοτοκόπουλο και αν επίσης θα αρχίσει απ' όλη την επικράτεια να συρρέει το πλήθος των οικτιρμών ωσάν σε γραφείο υποψηφίου βουλευτού Υπολοίπου Αττικής του κυβερνώντος κόμματος για διορισμό. Όπως και να 'χει όμως το πράγμα το σίγουρο είναι πως το απανταχού φιλότεχνο κοινό, στο οποίο ευτυχώς συμπεριλαμβάνονται και τα απαραίτητα για το γκλάμουρ της υπόθεσης νούμερα [ας εννοήσουμε εδώ τα εισαγωγικά], θα έχει την ευκαιρία να θαυμά-

σει μερικά καταπληκτικά χαρτικά του Ρέμπραντ και να γίνει για λίγο συμμετοχος της καλά κρυμμένης έντασης που αποπνέουν οι πίνακες του Ντίρερ. Ευκαιρία, ακόμα, θα δοθεί στο φιλοθεάμον κοινό να δει και να θαυμάσει κατά τη διάρκεια της επίσκεψης των πολλών και διαφόρων επωνύμων [και εδώ τα εισαγωγικά παρακαλώ] τις τάσεις και τα χρώματα της χειμωνιάτικης μόδας καθώς επίσης και τις τάσεις αδιαφορίας που στη συντριπτική τους πλειοψηφία τους χαρακτηρίζει για τα εν γένει πολιτιστικά μας πράγματα, όχι μόνο αναφορικά με το κλεινόν άστυ, αλλά πολύ περισσότερο με αυτή την από καιρό και ποικιλοτρόπως εγκατελειμμένη επαρχία. Εκδηλώσεις όπως η προηγούμενη ούτε για τη φτωχομάνα Θεσσαλονίκη, θα πουν οι επαίοντες, είναι εφικτές. Βέβαια, πού να βρεθούν οι Ροτόντες να φιλοξενήσουν μια ανάλογη έκθεση αφού επί μονίμου βάσεως εκτελούνται, στην κυριολεξία, τα έργα συντηρήσεως. Όλοι έχουν την ανάγκη πραγματικά για πρόσβαση σε τέτοιον είδους πνευματικές τρο-

φές, είτε βρίσκονται στους Ψαράδες της Φλώρινας είτε στην Ορεινή Αιτωλία και η ανάγκη αυτή γίνεται μεγαλύτερη όσο εντείνεται και η αδιαφορία όχι μόνο απ' την κρατική μεριά, αλλά και απ' αυτή της λεγόμενης πνευματικής ηγεσίας του τόπου. Από ηγέτες μια χαρά τα πηγαίναμε πάντα. Μπορεί, βέβαια, η Παλαιά Διαθήκη στη σχέση της με την ευρωπαϊκή ζωγραφική να μην ενδιαφέρει άμεσα αυτούς τους ξεχασμένους κόσμους, οπωσδήποτε όμως θα τους έκανε αίσθηση να δούνε από κάποιο θεατράκι στην πλατεία του χωριού τους να παίζεται η Θυσία του Αβραάμ, σαν αντιστάθμισμα, ίσως, της δικής τους θυσίας μακριά από τα κάθε λογής πολιτιστικά αγαθά που υποθετικά απολαμβάνουμε εμείς οι τυχεροί [μην ξεχνάμε και τα εισαγωγικά]. Και να είμαστε σίγουροι πως τα καλά τους σ' αυτή την περίπτωση δεν θα τα δίνουν για να συζητήσουν τις τάσεις και τους παντοειδείς χρωματισμούς της χειμωνιάτικης μόδας.

Χρήστος Θ. Δημητρίου
Αθήνα

ΣΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Μοντεσκιέ
Επιλογή από
το έργο του

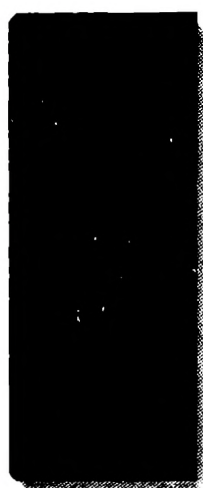
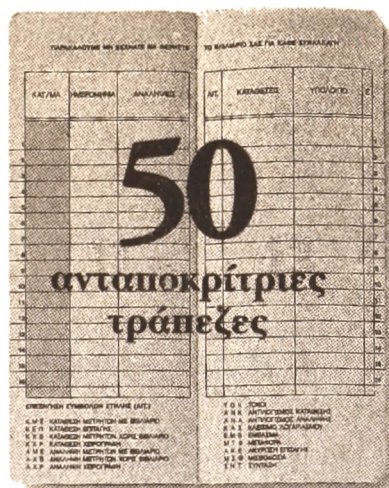
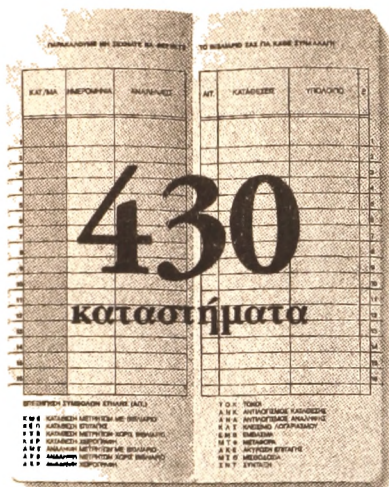
Μετάφραση - επιλογή:
Γ. Δ. Ζιούτου

Μια πρώτη γνωριμία
με το έργο
και τη σκέψη
του Μοντεσκιέ.
Αυτή ήταν
η φιλοδοξία
του μεταφραστή
όταν ξεκίνησε τη δουλειά.

**Μόλις
κυκλοφόρησε**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ
Σόλωνος 130, 10681 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 3620835
Fax: 3613354

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ Σ.Ε.:
Μαυροκορδάτου 3, Αθήνα, Τηλ.: 3629835, 3629814
28ης Οκτωβρίου 19, Γιάννενα, Τηλ.: 38090

Κάθε σελίδα της Αγροτικής Τράπεζας είναι για σας δύναμη δημιουργίας

Εσείς που θέλετε την τράπεζά σας δυναμική και ολοκληρωμένη, με λύσεις προσαρμοσμένες στις εκάστοτε ανάγκες σας, σκεφτείτε ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ!

- Καταθέσεις σε δραχμές (προθεσμίας, όψεως, ταμειευτηρίου, τρεχούμενος)
- Καταθέσεις σε συνάλλαγμα
- Εργασίες σε συνάλλαγμα (τουριστικό, σπουδαστικό, υγείας, εμπορικό κ.λ.π.)
- Έκδοση τραπεζικών επιταγών
- Εντολές πληρωμής
- Εγγυητικές επιστολές, κάθε κατηγορίας
- Έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Δημοσίου
- Εισαγωγές - Εξαγωγές
- Αξίες για είσπραξη/φύλαξη
- Χορηγήσεις στον Αγροτικό Τομέα
- Χορηγήσεις στη Βιομηχανία, στο Εμπόριο

- Πιστωτική κάρτα, Leasing, Factoring, Αμοιβαία Κεφάλαια
- Θυρίδες Θησαυροφυλακίου

Βάλτε σε κίνηση τη δύναμη δημιουργίας της Αγροτικής Τράπεζας για κάθε σας Τραπεζική ανάγκη. 430 καταστήματα, 600 τερματικά ON-LINE, 74 Ανταλλακτήρια Συναλλάγματος, 5 υποκαταστήματα στο εξωτερικό, 50 ανταποκρίτριες τράπεζες σε όλο τον κόσμο μπαίνουν αμέσως σε κίνηση δημιουργώντας τις ιδανικότερες προϋποθέσεις για λύσεις σύγχρονες και αποδοτικές.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
δύναμη δημιουργίας

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ

Επιμέλεια:

ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗΣ

CHARLES KAHN

Ο Αναξίμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας

Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗΣ

Η προσπάθεια του Kahn συνίσταται στο να εντάξει όλες σχεδόν τις επιμέρους γνώσεις του Αναξίμανδρου, στο «θεωρητικότερο» μέρος της σκέψης του.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

Περί μυστικής θεολογίας

Εισαγωγή: VLADIMIR LOSKY

Μετάφραση: ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΟΥΝΕΛΑΣ

Η Μυστική Θεολογία του Διονυσίου του Αρεοπαγίτου είναι ένα έργο που εισάγει στο χώρο της σιωπής, που σκοπεύει το ανείπωτο. Το κείμενο του V. Losky μπορεί να θεωρηθεί ως ένα εκτενές σχόλιο στη Μυστική Θεολογία.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Στοιχειώσις Θεολογική

Εισαγωγή - Σχόλια: E.R. DODDS

Μετάφραση: ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΣΑΚΚΑΛΗΣ

Το έργο αυτό αποτελεί μια συστηματική διατύπωση της μεταφυσικής του Πρόκλου και εδράζεται στην πεποίθηση ότι η πλατωνική, όπως και κάθε ελληνική «Θεολογία» έχει την καταγωγή της στις μυστικές διδασκαλίες των Πυθαγορείων και των Ορφικών.

Γ.Σ. ΚΙΡΚ

Ηράκλειτος: τα κοσμολογικά αποσπάσματα

Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗΣ

Ένα βιβλίο γραμμένο με βάση την παραδοχή ότι μόνο με τη σχολαστική εξέταση του κάθε αποσπάσματος μπορεί κανένας να επιχειρήσει μια έγκυρη ερμηνεία της σκέψης του Ηρακλείτου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

Ε
Μ
Υ
Ο
Ν
Α
Μ
Η
Μ
Ι
Ε

Λαζόπουλος. Ένας
χρονογράφος του
εφήμερου, που
συλλαμβάνει την
κοινοτοπία στον
αέρα, τη
μετασχηματίζει σε
έξυπνάδα και τη
σερβίρει στο
τηλεορασόπληκτο
πλήθος. Τι διεκδικεί,
π.χ., η εκπομπή του
«Δέκα μικροί
Μήτσοι»; Στην
καλύτερη περίπτωση,
μια αναγεννητική
ματιά στον τρόπο με
τον οποίο γράφεται
και αποδίδεται η
επιθεώρηση. Ένα
επικαιρικό σχόλιο,
που, όταν
καταναλωθεί, γίνεται
άχρηστο, δεν έχει
ενδιαφέρον, δεν λέει
τίποτα σε κανέναν και
το μόνο που επιδιώκει
απ' αυτό, σαν
απόηχος, είναι
κάποιο σλόγκαν,
κάποια έξυπνη
ατάκα, για να
περιφέρεται στις
κορεσμένες από το
πνεύμα των
ανεκδότων
συντροφιάς. Ήταν
ανάγκη να τον
διώξουν για την
εκπομπή του, για να
του δίνουν πόντους
ακροαματικότητας;
Δεν υπάρχει
στοιχειώδης λογική σ'
αυτόν τον τόπο;

ΓΑΤΤ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΠΛΗΤΤΕΤΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Από την εποχή που η «Ρώμη, ανοχύρωτη πόλη» του Ροσσελίνι (φωτογραφία) ως σήμερα, πολλά άλλαξαν στα κινηματογραφικά πράγματα της Ευρώπης. Η αμερικανική επέλαση των οπτικοακουστικών προϊόντων, τώρα υπάρχει κίνδυνος να επικρατήσει και με το νόμο εάν ισχύσουν οι διατάξεις της GATT της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου. Πώς θα αντιδράσουν οι Ευρωπαίοι καλλιτέχνες που κινούνται στο χώρο του οπτικοακουστικού; Γράφει η Σταυρούλα Παπασπύρου (σελ. 45).

Η νέα συμφωνία για το διεθνές εμπόριο πλήττει την ευρωπαϊκή καλλιτεχνική δημιουργία

Της Σταυρούλας Παπασπύρου

GATT. Άγνωστη λέξη για τους αναγνώστες των πολιτιστικών σελίδων, τις δυο τελευταίες βδομάδες έγινε οικεία. Η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT), οι σκοποί της και οι συνέπειες των διατάξεών της άρχισαν ν' απασχολούν σκηνοθέτες, παραγωγούς, υπουργούς Πολιτισμού (της αλλοδαπής, φυσικά) και καλλιτεχνικούς συντάκτες. Το ενδιαφέρον για τη Συμφωνία προκάλεσε μια απειλή: η ένταξη σ' αυτήν και των οπτικοακουστικών προϊόντων. Μ' άλλα λόγια, η απρόσκοπτη κυκλοφορία σ' ολόκληρο τον πλανήτη κινηματογραφικών και τηλεοπτικών παραγωγών σύμφωνα με τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς. Το επιθυμούν βαθύτατα οι Αμερικανοί. Το αρνούνται επίπονα οι Ευρωπαίοι.

Στόχος της GATT, από το 1947 μέχρι σήμερα, είναι η απελευθέρωση και προώθηση των διεθνών συναλλαγών. Η ένταξη σ' αυτήν και των οπτικοακουστικών προϊόντων σημαίνει την κατάργηση οποιασδήποτε προνομιακής μεταχείρισης των τελευταίων από τις χώρες προέλευσής τους. Πολιτικές στήριξης εθνικών κινηματογραφιών θα πρέπει ν' αναθεωρηθούν, η ντιρεκτίδα της ΕΟΚ για προβολή από τα ευρωπαϊκά κανάλια τουλάχιστον 50% ευρωπαϊκού προγράμματος θα καταστεί ανενεργός, ένα πλήθος κοινοτικών πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού κινηματογράφου θα πρέπει τυπικά να σταματήσουν. Η GATT διαθέτει και μηχανι-

Ο Φρανσουά Τρυφώ με την τέχνη του, ομπρέλα στην εισβολή των αμερικανικών κινηματογραφικών υποπροϊόντων. Σήμερα, ο Τρυφώ λείπει και ο ευρωπαϊκός κινηματογράφος έχει να αντιμετωπίσει επί ίσοις όροις την υπερπαραγωγή, από την άλλη μεριά του Ατλαντικού

σμούς επιβολής κυρώσεων στους παραβάτες...

Μπορούν τα πολιτιστικά προϊόντα ν' αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών πανομοιότυπων μ' εκείνες των δημητριακών ή του

σιδήρου; Φυσικά, απαντούν οι ενδιαφερόμενοι από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Στις ΗΠΑ, μια κινηματογραφική ταινία λογαριάζεται σαν οποιοδήποτε άλλο εμπορικό προϊόν. Όχι σαν έργο τέχνης. Σύμφωνα με το δικό τους σύστημα του κοπιράιτ, η κυριό-

τα του έργου ανήκει στον παραγωγό, όχι στον σκηνοθέτη. Οι δημιουργοί στην Αμερική έχουν τη θέση που τους παρέχει η Ευρώπη. Από την άλλη μεριά, τα οπτικοακουστικά προϊόντα των ΗΠΑ έχουν κυριεύσει στην Ευρώπη την ευρωπαϊκή αγορά. Αποτελούν το δεύτερο εξαγωγικό προϊόν τους στην ΕΟΚ. Οι αμερικανικές τηλεοπτικές και κινηματογραφικές παραγωγές που προβάλλονται στις χώρες μέλη της Κοινότητας οφείλουν στις ΗΠΑ γύρω στα 3,7 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως. Τι εισπράττει ιστορικά η Ευρώπη; Η αξία των παραγωγών που εξάγει δεν ξεπερνά τα 250 εκατομμύρια δολάρια.

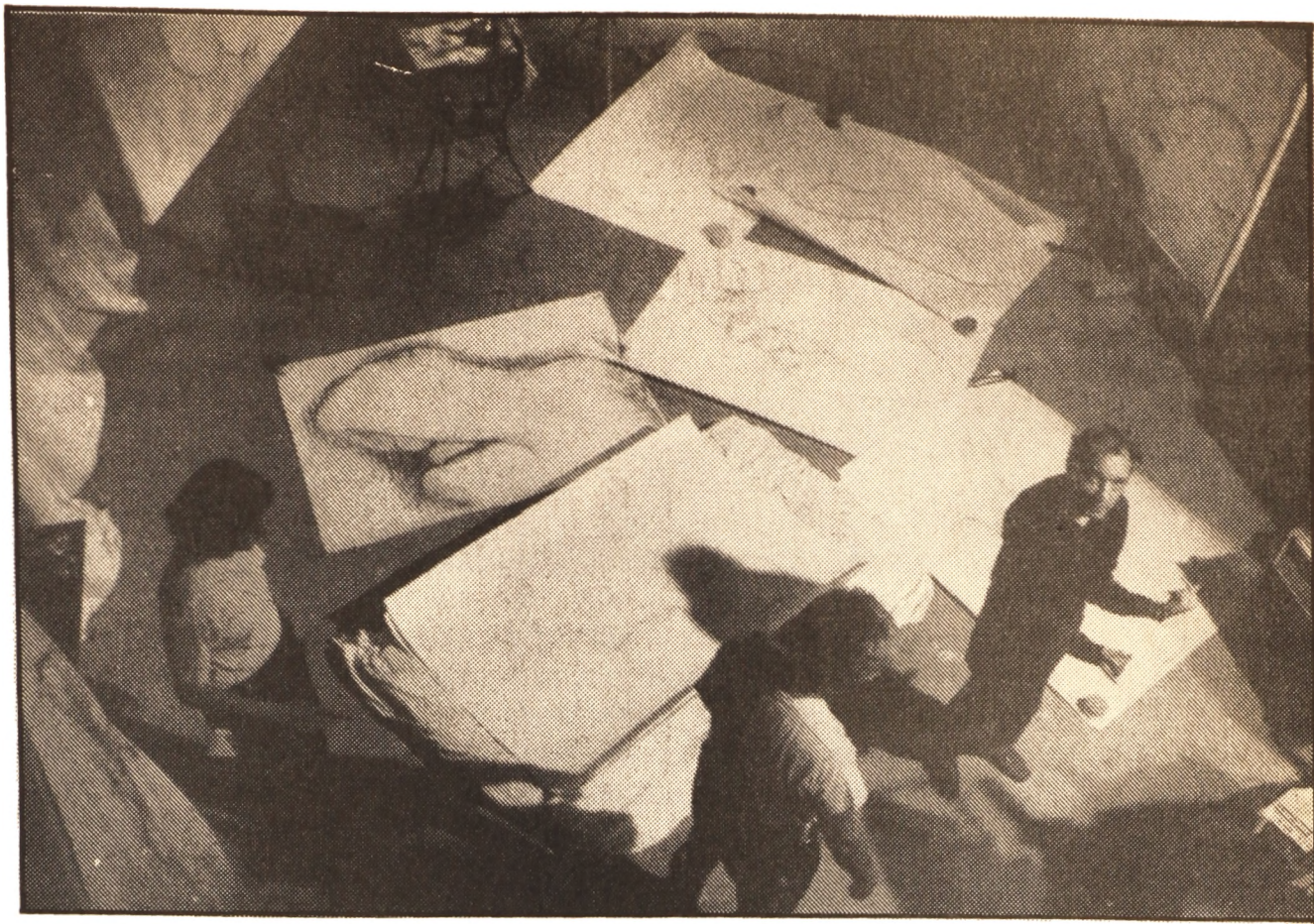
Οι Αμερικανοί επελαύνουν

Η κινηματογραφία μετά την άλλη σηκώνει τα χέρια ψηλά. Το ένα κανάλι μετά το άλλο παραχωρεί τις ώρες εκπομπής του σε αμερικανικές σειρές. Χώρες με μεγάλη κινηματογραφική παράδοση -κυρίως πολιτικές- έχουν μειώσει την παραγωγή στο ελάχιστο. Τα οπτικοακουστικά προϊόντα των ΗΠΑ έχουν τη μεγαλύτερη πηγή γιατί διατίθενται στις χαμηλότερες τιμές. Το κόστος παραγωγής τους έχει απορροστεί στην τεράστια αγορά της Αμερικής, όπου φθάσουν στην Ευρώπη. Κι είναι ταίριας ή σειρές θεαματικές. Ακόμη και οι λιγότερο φιλόδοξες, έχουν κοστίσει περισσότερα δολάρια από τις ευρωπαϊκές υπερπαραγωγές.

Η μόνη χώρα της Ευρώπης που επιμένει να πιστεύεται στην «εισβολή», είναι η Γαλλία. Μια μακρόχρονη και συνεπής κινηματογραφική πολιτική έχει καταφέρει να διατηρεί την εγχώρια παραγωγή σε παραπάνω από αξιοπρεπή επίπεδα. Μπορεί τα ποσοστά να έχουν αντιστραφεί και το κοινό να κοιτά τον αμερικανικό κινηματογράφο (60% των προβαλλόμενων ταινιών είναι αμερικανικές), ωστόσο, είναι κοινή συνείδηση ότι ο κινηματογράφος είναι μια τέχνη της χώρας, ο πολιτισμός της κι η φαντασία των δημιουργών της. Ανεξάρτητα από κυβερνητικές πλειοψηφίες, στη Γαλλία στηρίζονται οι νέοι κινηματογραφιστές, δίνονται προνόμια σε ιδιώτες για να προβαίνουν σε παραγωγές, προωθούνται όλες οι τάσεις του κινήματος, διευκολύνεται η διανομή των εγχώριων ταινιών και προβάλλονται γενναϊόδωτα από τα ΜΜΕ οι Γάλλοι σκηνοθέτες, ηθοποιοί και παραγωγοί. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, που τη σημαία ενάντια στην ένταξη των οπτικοακουστικών προϊόντων στην GATT υψώσαν οι Γάλλοι, με επικεφαλής τον πρόεδρό τους Φανσουά Μιτεράν.

Όχι σ' έναν πολιτιστικό εθνικισμό, αλλά...

Ην εξαίρεση από τις διαπραγματεύσεις του διεθνούς εμπορίου των πολιτιστικών προϊόντων ζήτησαν δημόσια και χιλιάδες κατα-

Μετά την ισχύ της GATT σε ό,τι αφορά το οπτικοακουστικό, θα είναι άραγε δυνατό να γυριστούν φιλμ όπως η «Ωραία καβγατζού» του Ριβέτ;

ξιωμένοι δημιουργοί. Σε εφημερίδες όπως η *Μοντ κι ο Ιντιπέντεντ* φιλοξενήθηκε εντυπωσιακή διαφήμιση - διαμαρτυρία ενάντια στην ολοκληρωτική κατάκτηση της αγοράς από τις μεγάλες αμερικανικές εταιρείες. Στις κατ' ιδίαν συνεντεύξεις που παραχώρησαν πολλοί από τους διαμαρτυρούμενους, φρόντισαν να διευκρινίσουν ότι δεν καταλαμβάνονται από αντιαμερικανική υστερία, ούτε υποδαυλίζουν έναν πολιτιστικό εθνικισμό. Το ζητούμενο είναι η δυνατότητα κινηματογραφικής και τηλεοπτικής έκφρασης στην Ευρώπη, η δυνατότητα παραγωγής οπτικοακουστικού πολιτισμού και στο έδαφος της γηραιάς ηπείρου.

Όσο πιο δυνατές ήταν, ωστόσο, οι φωνές διαμαρτυρίας, τόσο πιο εμφανής ήταν κι η υποκρισία που προσπαθούσαν να σκεπάσουν. Ο πρώην υπουργός Πολιτισμού της Γαλλίας Ζακ Λανγκ, σε συνέντευξή του στο *Γκλομπ* της 22/9 δήλωνε: «Η απειλή έρχεται πρώτα απ' όλα από μας τους ίδιους. Εάν σήμερα οι κινηματογραφίες της Ευρώπης πεθαίνουν η μία μετά την άλλη και οι τηλεοράσεις της Δύσης, της Ανατολής, του Βορρά και του Νότου εξαμερικανίζονται με ιλιγγιώδη ταχύτητα, είναι επειδή οι κυβερνήσεις και η κοινή γνώμη αυτών των χωρών άφησαν τις πόρτες ορθάνοιχτες και παραιτήθηκαν από τη στήριξη της δικής τους κινηματογραφικής και τηλεοπτικής παραγωγής. Γιατί άφησαν έτσι ανεξέλεγκτη την κατάσταση;

Επειδή δεν έχουν συνειδητοποιήσει τι σημαίνει κινηματογραφική τέχνη, τηλεοπτική τέχνη, οπτικοακουστική δημιουργία. Νομίζουν ότι μια ταινία κατασκευάζεται όπως

ένα ψυγείο ή μια αλυσίδα αυτοκινήτων... Όσο για τους Αμερικανούς, διαθέτουν μια τεράστια βιομηχανία και, προκειμένου να αποσβέσουν τις επενδύσεις τους, επιθυμούν να απλώσουν την αγορά σ' ολόκληρο τον πλανήτη. Τη δουλειά τους κάνουν...».

Ελλάδα: Ακυβέρνητη (πολιτιστικά) πολιτεία

Ο Ζακ Λανγκ ίσως δεν το γνωρίζει ακριβώς, αλλά για την ελληνική περίπτωση έπεσε διάνοια. Η απουσία εθνικής κινηματογραφικής πολιτικής είναι πλέον σκανδαλώδης. Η πληθώρα των νέων ελληνικών ταινιών που θα παρουσιαστούν στο φετινό Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης δεν θα ξεγελάσει κανέναν. Είναι συσσωρευμένη παραγωγή μιας τριετίας. Τα δεδομένα είναι απογοητευτικά: το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου δεν διοικείται, το ΥΠΠΟ εμπράκτως δηλώνει ότι δεν χρειάζεται σύμβουλο κινηματογραφίας, οι επίδοξοι σκηνοθέτες εξακολουθούν να καταφεύγουν σε χαμηλοτάτου επιπέδου ιδιωτικές σχολές, η χώρα παραμένει δίχως εθνικό κινηματογραφικό αρχείο, η χρηματοδότηση των ταινιών θα εξαρτάται πλέον από τα κριτήρια των ιδυόντων του ΜΕΓΑ και του ΑΝΤΕΝΝΑ. Στην Εταιρεία Σκηνοθετών διοργανώνονται κάθε τόσο θλιβερές «μαζώξεις» για την αντιμετώπιση του αμερικανικού «πολιτιστικού ιμπεριαλισμού» και κάποιοι συνδικαλιστές στριμώχνονται στις λίστες με τις υπογραφές του Αντονιόνι και του Βέντερς. Τρεις μέρες πριν από τις εκλογές, το τοπίο μοιάζει θλιβερό όσο ποτέ.

«ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ!»

«Περί των ζηλοφθόνων κριτηρίων» ή πικρία διά ξένα αγαθά

Το πρόβλημα, άραγε, είναι ότι «ο δημόσιος κριτικός λόγος οφείλει να παράγει πρωτίστως κριτήρια και όχι να εκδίδει αποφάσεις»¹ ή ενοχλεί αν κάποιος ομότεχνος «ανυψώνεται κατακόρυφα» αφήνοντας σε μεγάλη απόσταση τους υπόλοιπους;

«Πρέπει πρώτα με δύναμιν να συλλάβει ο νους κι έπειτα η καρδιά θερμά να αισθανθή ό,τι ο νους εσυνέλαβε». Η σημερινή ποίηση είναι συλλήψεις του νου που ποτέ δεν ακολουθούν το επόμενο δῆμα της «μεθοδολογίας» του εθνικού μας ποιητή. Όταν συμβεί αυτό, νιώθεις την ανάγκη να το κοινοποιήσεις σε γνωστούς και φίλους, έστω και αν ο λόγος δεν είναι κριτικός. Από τη σημερινή ποίηση λείπει η συγκίνηση. Αυτό που ο Σεφέρης το προσδιόριζε σαν «ένα χώνεμα, που γίνεται πολύ βαθιά μέσα στον ποιητή πολλών συναισθηματικών και διανοητικών στοιχείων, όπως οι σταλαχτίτες στα δάθη ενός σπηλαίου». Ο Γκανάς έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει σ' αυτή την ποιητική διαδικασία. Να κατεβαίνει στο σπήλαιο. Ο στίχος του εκφράζει τη συγκίνησή του και η συγκίνηση αυτή μεταφέρεται στον αναγνώστη όχι μόνο στην πρώτη ανάγνωση αλλά σε όσες αναγνώσεις ακολουθήσουν. Η Παραλογή είναι μια κορύφωση και μόνο πνευματική μιζέρια ή υποχόνδρια κριτική θα την υποβίβαζε σε «καλή ποίηση» και τον Γκανά σε «καλό ποιητή». Η συναισθηματική ένταση της ποίησής του υπερτερεί της νοητικής. Δεν γνωρίζει εκ φήμης. Γράφει γι' αυτό που έχει ζήσει. Κουβαλά μνήμες, πολλές φροές οδυνηρές. Οι μνήμες αυτές είναι η

περιουσία του. Η Παραλογή αιφνιδίασε γιατί μέσα σ' ατέλειωτη ματαιολογία προσπάθησε να ψελλίσει ένα λιγναισθηματικό, χωρίς έπαρση και υψιπετείς ιδέες. Ο Γκανάς δεν προσποιείται τη ζωή. Είναι φυσικό και άμε εκεί που για τους υπόλοιπους είναι απεγνωσμένη προσπάθεια να στήσουν το σκηνικό της ζωής. Τα έχει ζήσει σ' προηγούμενη ζωή και ανακαλεί τις εικόνες μέσα από μνήμες. Η καρδιά «θερμά έχει αισθανθεί» τη μάνα, τ πατέρα, τον αδελφό, τις πόλεις που έζησε, την κοινή ζ με τους φίλους, τα στέκια, τις παλιές αγάπες. Αισθήμα κοντινά και οικεία. «Και τι να πω για τη ζωή - τη ζω ζώνει με πονάει - και τι να πω για την αγάπη - δεν σπούδασα την ξέρω από στήθους». Σ' όλα του τα ποιήμα και στις προηγούμενες συλλογές του γράφει γι' αυτά π αγάπησε. Νοσταλγεί τις παλιές αγάπες. Δεν υπάρχει πια, αλλά είναι ζωντανές. Η ανάγνωση της ποίησής τ φέρνει το αεράκι της γλυκιάς παρουσίας που δεν υπάρ αλλά είναι διάχυτη στην ατμόσφαιρα. Σαν το αεράκι π φυσά και κινεί τα φύλλα στις ταινίες του Ταρκόφσκι κ νιώθεις την αόρατη παρουσία της μάνας που έχει πεθάν από καιρό, του αγαπημένου προσώπου, του Θεού. « είναι να μιλήσει κάποιος, ας πει για την αγάπη».

Ο διεστραμμένος φιλόλογος εκ των υστέρων θα αναλ τήσει κριτήρια, κατηγορίες, αποδείξεις, συγκρίσεις. Ο καθηγητής, όμως, παντεπόπτης των κατηγοριών, για πο τη φορά ένωσε την ανάγκη να παρακάμψει προσωρινά κριτήρια και να συστήσει τη νέα ποιητική συλλογή τ Μιχάλη Γκανά. Το πράγμα ξέφευγε από τα ειωθότα Μέσα στην ακατάπαυστη φλυαρία και τη συναισθημα αναπηρία που διακρίνει τη σημερινή ποιητική δημιουρ το έμπειρο μάτι του κ. καθηγητή διέκρινε λίγη ζωή Θεώρησε χρέος να το δημοσιοποιήσει πριν την κατατά σε κατηγορίες, πριν εφεύρει τα κριτήρια. Ήταν εκ συναγωνισμού... Ένωσε την ανάγκη να κοινοποιή στους αναγνώστες μιας εφημερίδας την αιτία μιας ξαγρ πνιας του. Γιατί είναι δέδαιο ότι αν ένα ποίημα δεν έχ κατορθώσει να σε κρατήσει ξάγρυπνο μια φορά τουλάχιστον στη ζωή σου, τότε είναι σχεδόν δέδαιο ότι οι αισθ σεις σου είναι βαθιά νυχτωμένες και όχι μόνο για τ ποίηση.

«Ο δημόσιος κριτικός λόγος οφείλει να παράγει... κριτήρια και όχι να εκδίδει αποφάσεις». Ο εμβριθής κριτικός, οπαδός των κριτηρίων και της ψύχραιμης ανάγνωσης του ποιήματος, μόλις πέρσι, σ' ένα δείγμα κριτικής μελέτης, δεδαιώνει τους αναγνώστες ότι... «το Υπό κλίμακ είναι ποίημα μείζονος τόνου και δεν αρκεί το σκίτσο γι να τεκμηριώσουμε αυτή τη διάγνωση»². Πάρε τη σκούφι σου και δάρα με! Ίσως το σκεπτικό της απόφασης να ήτα μεγαλύτερο στη συγκεκριμένη περίπτωση. Το «διά ταύτα όμως παραμένει το ίδιο. Το ποίημα είναι μείζον! Ποιος ν πιστέψει ότι τα κριτήρια είναι το ζητούμενο μετά από μ τέτοια καταδικαστική και αμετάκλητη απόφαση; Οι αναγνώστες ενός περιοδικού ή μιας εφημερίδας κινδυνεύου άραγε από μια αυθόρμητη παρουσίαση ενός ποιήματος περιδεβλημένη έστω με το κύρος ενός πανεπιστημιακού από μια μικρόψυχη κριτική προερχόμενη από άσπονδου φίλους;

Δήμος Κόντο

1. Αυτό υποστηρίζει ο κ. Γ. Κοροπούλης στο άρθρο του με τίτλο «ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΕΟΙΠΟΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ - Μετά την πρώτη ανάγνωση» στο τεύχος 524 / 1993 του Αντί. Αφορμή, η παρουσίαση του καθηγητή Γ.Π. Σαββίδη στα Νέα της 15 / 6 / 93 της Παραλόγης του Μιχάλη Γκανά.

2. Κριτική παρουσίαση του κ. Γ. Κοροπούλη για το ποίημα του Διονύση Καψάλη Υπό κλίμακα, που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 491 / 1992 στο Αντί.

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- Ομαδικής Ψυχοθεραπείας
- Δυναμικής τής Οικογένειας
- Κοινωνικής Ψυχιατρικής
- Δυναμικής Ψυχιατρικής
- Ψυχολογικών Αξιολογήσεων

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

- ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ & ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ
- ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
- ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ

• ΣΥΜΠΟΣΙΑ • ΣΥΝΕΔΡΙΑ • ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ • ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ • ΕΠΟΠΤΕΙΕΣ

Σ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ: 644.7533 - 643.5980 - 644.5140

Ο FOUCAULT ΚΑΙ Η ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

Σχετικά με το επιλογικό σημείωμα του Δ. Ιακώβ στο άρθρο «Η ανατομία της ζωής του Foucault» του Αλεξ. Νεχαμά, Αντί, τεύχος 11.

πό τα πέντε ερωτήματα που διατυπώνει ο Δ. Ιακώβ στο σημείωμα που συνοδεύει τη μετάφρασή του του άρθρου «Η ανατομία της ζωής του Foucault» του Αλεξάνδρου Νεχαμά (Αντί, 531) θα αποτολμήσω, τέτοιες μέρες, ένα σχέδιο πάντωσης στο πρώτο ερώτημα που αφορά το είδος της σχέσης με την αρχαιοελληνική σκέψη που αποκαθιστά ο Foucault, στην τελευταία περίοδο του έργου του.

Να πω προηγουμένως ότι τα ερωτήματα που αφορούν τη σχέση του Γάλλου φιλοσόφου με το μαρξισμό, τη λογοτεχνία του 20ου αιώνα και τον υπερρεαλισμό δεν είναι εύκολο να απαντηθούν όσο μια συνολική χαρτογράφηση της σύγχρονης σκέψης, που θα μας επέτρεπε τέτοιες επιμέλεις ανιχνεύσεις, δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Τα αφήνω λοιπόν εκτός του παρόντος για να σταθώ στο πρώτο ερώτημα που διατηρεί μια σχετική, έστω κι ελάχιστη, αυτοτέλεια.

Συμφωνώ με τον Δ. Ιακώβ ότι η στροφή του Foucault στην αρχαιοελληνική σκέψη, σε δύο τελευταία του κείμενα, σηματοδοτείται από αντιστροφές (αντί του πλατωνικού διαιρέματος - φυλακή της ψυχής, η ψυχή - φυλακή του σώματος και αντί του πλατωνικού έρωτα, η σεξουαλικότητα). Το ζήτημα είναι αν τέτοιες αντιστροφές αποτελούν όντως παραγωγικές παρερμηνείες της κλασικής σκέψης, όπως κρατάρει ο Δ. Ιακώβ και αν όχι, τι.

Για να καταλήξουμε σε μια απάντηση, χρειάζεται κι εδώ ο επισημαίνει κι ο Δ. Ιακώβ) συνολική και συνθετική ερευνήση των επιδιωμάτων από την κλασική γραμματεία στο έργο του Foucault. Πράγμα που θα μας επέτρεπε να ξεκαρδιώσουμε με ποιο τρόπο η σύγχρονη σκέψη, όταν διατρέχει στο παρελθόν, όχι για να το φωτίσει, αλλά για να το χειρισθεί, αντλώντας απ' αυτό εννοιολογικά σχήματα και κατηγορίες ανάλυσης, αλλάζει και η ίδια, μέσα από τις αντιστάσεις που συναντά. Σ' αυτή τη δοκιμασία στην οποία υποβάλλει η σύγχρονη σκέψη την κλασική και που η ίδια υποβάλλεται και η ίδια, όταν ζητεί να ξαναβρεί το κείμενο της χρόνο, ο εξουσιαστικός ρόλος που της απέδωσε ο Foucault, επικαλούμενος την τάξη που εδραιώνει ο λόγος, ανατρέπεται: η σκέψη αντί να εξουσιάζει το παρελθόν, διαλέγεται με το παρελθόν. Από τη συνθήκη αυτή δεν εξαιρείται ούτε η προσέγγιση του Foucault. Η απολυτοποιημένη άποψή του για τον εξουσιαστικό χαρακτήρα του λόγου που διατυπώνει σε προηγούμενα γραπτά του, όταν ακόμη δεν έχει φτάσει σ' αυτή την καμπή του δίου του, που θα αισθανθεί την ανάγκη να αποτανθεί στους Στωϊκούς, αναιρείται¹.

Ένας τέτοιος επαναπροβληματισμός πάνω σε σχήματα και έννοιες της κλασικής σκέψης δεν αποτελεί, πάντως, τον κανόνα μέσα στη σύγχρονη σκέψη. Με τη στροφή του σ' αυτήν, στην τελευταία περίοδο της ζωής του, ο Foucault είναι από τους λιγοστούς μη δυτικοκεντρικούς, δυτικούς ποχαστές (ανάμεσά τους παραθέτω τον Μαρξ, τον Νίτσε ασφαλώς και στο 6' μισό του αιώνα μας, τη Hana Arendt και θέβαια τους Έλληνες αλλά μη ελληνοκεντρικούς θεωρητικούς Ν. Κάλας, Κ. Παπαϊωάννου και Κ. Καστοριάδη) που για να αποκαταστήσουν τη γενεαλογία της δυτι-

Ο Μισέλ Φουκώ

κής σκέψης, δεν σταματούν στο όριο του γοτθικού μεσαιώνα, αλλά εκτινάσσονται μέσα στην αρχαία ελληνική γραμματεία, πράγμα που ωριμάζει και θαθαίνει τις κριτικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις τους της εποχής μας.

Ειδικά ο Foucault, που δεν ξεκινά ως μηδενιστής, αλλά γίνεται στην πορεία, απολυτοποιώντας τις διαιρετικές πρακτικές, όταν θα θελήσει να αποτινάξει από τη σκέψη του το μηδενισμό που του υπαγορεύουν οι γενεαλογικές προσεγγίσεις του, των νεότερων χρόνων, αφήνει πίσω του τις εργαλειακές πρακτικές μέσω των οποίων ο νεότερος και ο σύγχρονος κόσμος διαμορφώνει ένα Υποκείμενο που έχει χάσει ένα μέρος του εαυτού του, για να το ξαναβρεί σε μια προγενέστερη εκδοχή της ταυτότητάς του, έτσι όπως αυτή διαγράφεται μέσα σε αρχαία ελληνικά κείμενα. Με την ιδέα της επιμέλειας του εαυτού που προκύπτει από το διάλογό του με τις αρχαίες πηγές, νοηματοδοτεί την ελευθερία και την αυτονομία, έννοιες - κλειδιά για τη στάση απέναντι στη ζωή ενός Υποκειμένου που ενώ δεν αναγνωρίζει τον εαυτό του ως υποκείμενο της ισχύουσας επιστημονικής ανάλυσης, επιμένει να θέλει να υπάρχει, να σκέφτεται και να δρά σαν άνθρωπος.

Αυτή η στροφή του Foucault από τη σύγχρονη στην αρχαιοελληνική σκέψη και αντίστροφα δεν φαίνεται να οδηγεί, επομένως, σε παραγωγικές παρερμηνείες της κλασικής γραμματείας μέσα στο έργο του, όσο σε γόνιμες αμοιβαίες επανασηματοδοτήσεις του. Με τη μεσολάβησή τους, η σύγχρονη σκέψη μπορεί επιτέλους να δει ότι το εφήμερο (το επικαιρικό πια, για μας) που έχει αναχθεί σε γνώμονα της κουλτούρας μας, χωρίς η τελευταία να είναι σε θέση να το λατρεύει, με την ίδια ένταση που είχε λατρεύει το αιώνιο, κάποτε, είναι μία από τις μεταμορφώσεις του πανάρχαιου που συναντούμε μέσα στη μυθολογία, την ποίηση ή τη φιλοσοφία.

Όταν, αραιά και πού το χωνεύει αυτό η σύγχρονη δυτική σκέψη, δίνει αλλιώςτικιο βάρος στην ίδια τη λειτουργία της. Ανακαλύπτει την αξία της επιμέλειας του εαυτού της (του λόγου). Κάτι που συστηματικά παραβλέπει, κάθε φορά, που θέλοντας να είναι αποδοτική ή αρμόδια, φροντίζει για την γοητεία ή την πειθώ που ασκεί, αλλά αμελεί την ουσία. Η τελευταία παραχωμένη στο βάθος του επικαιρικού, σφηνωμένη στην καρδιά του εφήμερου, όποτε βγαίνει στην επιφάνεια, μάς αποκαλύπτει την πυκνή υφή που αποκτά το παρόν όταν παλεύει με το χτές, για το αύριο.

1. Για τη σχέση του Foucault με το δομισμό, διατυπώθηκαν αμφιβολίες, με βάση, εκτός των άλλων, και τα δύο πρώτα κείμενά του, την εισαγωγή στον Binswagner και το δοκίμιό του για τον R. Russell. Με βάση τα δυο τελευταία κείμενα, τις ίδιες επιφυλάξεις θα πρέπει να έχει κανείς και για τη σχέση του με το μεταδομισμό.

Αλεξάνδρα Δεληγιώργη

Στο προηγούμενο τεύχος, από παραδρομή, παραλείφθηκε το όνομα του συνεργάτη μας Μανώλη Βασιλάκη από το κείμενο των Υποκειμενικών με τίτλο «Ο πρύτανης, οι Pink Floyd, και τα τούβλα τους». Ζητούμε συγγνώμη.

Συμφωνικές ορχήστρες στην ποπ

του Ανέστη Αναγνωστάκη

Οι διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στην ποπ και την έντεχνη ευρωπαϊκή μουσική ήταν σαφείς μέχρι το 1967. Από τότε οι διαφορές άρχισαν να αμβλύνονται και σε ορισμένες περιπτώσεις τα όρια ανάμεσα σε αυτούς τους τόσο διαφορετικούς κόσμους έγιναν μάλλον δυσδιάκριτα. Το ζητούμενο ήταν να βρεθεί ένα σημείο τομής μεταξύ του ηλεκτρικού ήχου και του κλασικού λυρισμού και ένα από τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη αυτού του φιλόδοξου στόχου ήταν η συμφωνική ορχήστρα. Ίσως γιατί για τους περισσότερους αποτελεί σήμα κατατεθέν τι έντεχνης ευρωπαϊκής παράδοσης.

Οι πρώτοι που αξιοποίησαν τις δυνατότητες της συμφωνικής ορχήστρας ήταν οι Μπητλς υπό την καθοδήγηση του παραγωγού Τζωρτζ Μάρτιν, ο οποίος το δίχως άλλο υπήρξε το ανεπίσημο πέμπτο μέλος τους. Το κρεσέντο, που βρίσκεται στο μέσον του «A day in the life» (Ιούνιος 1967), αποδείχτηκε καθοριστικό για την πορεία της ποπ. Από εκεί και πέρα, κάθε πειραματισμός ήταν πλέον ευπρόσδεκτος. Έτσι, το Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς, ακολούθησε το άλμπουμ «Days of future passed» των Μούντι Μπλουζ, περιλαμβάνοντας οκτώ τραγούδια και συμφωνικά περάσματα, εκτελεσμένα από την Λόντον Φέστιβαλ Ορχέστρα, υπό τη διεύθυνση του Πήτερ Νάιτ, ο οποίος συνέθεσε και όλη τη συμφωνική μουσική. Σε αντίθεση, δηλαδή, με τους Μπητλς, οι Μούντις εκμεταλλεύθηκαν τα ηχοχρώματα της ορχήστρας σε όλη την έκταση του άλμπουμ, που από πολλούς θεωρείται το ωριμότερο του γκρουπ. Όμως, η ισόρροπη κατανομή ηλεκτρονικών και κλασικών στοιχείων δεν απέδωσε τα αναμενόμενα. Αφενός, γιατί τα συμφωνικά μέρη διαθέτουν έναν, μάλλον, ελαφρό χαρακτήρα και αφετέρου, γιατί η ορχήστρα και το γκρουπ δεν παίζουν πουθενά μαζί. Ωστόσο, το τελευταίο δεν γίνεται πάντα αντιληπτό, διότι και οι Μούντις ήταν από μόνοι τους μια συμφωνική ορχήστρα, εξαιτίας του μέλοτρον. Το όργανο αυτό χρησιμοποιήθηκε από πολλά γκρουπ, για να

επιλυθεί το πρόβλημα του επιβλητικού κλασικού ήχου με έναν, όσο γίνεται, λιγότερο δαπανηρό και χρονοβόρο τρόπο. Το αποτέλεσμα, συχνά, ξεγελάει ακόμη και τον πιο έμπειρο ακροατή. Γεγονός, όμως, παραμένει ότι κανένα ηλεκτρονικό όργανο δεν μπορεί να αντικαταστήσει επακριβώς μια συμφωνική ορχήστρα.

Επιμειξίες και τάσεις

Μετά τους Μούντι Μπουζ, πολλοί προσπάθησαν να ενσωματώσουν τη συμφωνική ορχήστρα στο πλαίσιο της ποπ, αλλά οι κατευθύνσεις τους δεν υπήρξαν κοινές: Τραγούδια που περιλαμβάνουν μόνο φωνή και ορχήστρα, τραγούδια με ηλεκτρικά και συμφωνικά μέρη, σύντομα οργανικά κομμάτια, εκτεταμένες οργανικές αναπτύξεις σε μορφή σουίτας, κουντσέρου κ.τ.λ. Έτσι, στις επιμειξίες της ποπ με τις ορχήστρες εγχόρδων και πνευστών διακρίνει κανείς -σε γενικές γραμμές- τρεις τάσεις:

α) Η ορχήστρα προσθέτει απλώς κάποιον όγκο, χωρίς να υφίστανται επιδράσεις από την έντεχνη ευρωπαϊκή μουσική. Πρόκειται για χρήσεις εγχόρδων που δεν απομακρύνονται από το κλίμα της ποπ. Στην κατηγορία αυτή τα παραδείγματα είναι εκατοντάδες και η αφετηρία τους εντοπίζεται πολύ πριν το «Sergeant Pepper's», όπως για παράδειγμα σε κάποιες

ηχογραφήσεις του Μπάντι Χολ και του Φι Σπέκτορ.

β) Κλασικές ενορχηστρώσεις σε καθαρώς ποπ κατασκευές. Δηλαδή, συνθέσεις που αντλούν ορισμένα στοιχεία από τη λεγόμενη σοβαρή μουσική, χωρίς όμως να διαταράσσεται -πλην ελαχίστων περιπτώσεων- η δομή του ποπ τραγουδιού.

Καλλιτέχνες, όπως ο Έλτον Τζον, ο Ντέιβιντ Μπάουι και οι Ντορς έχουν να επιδείξουν τέτοιες αναλαμπές συμφωνικού λυρισμού, οι οποίες όμως δεν έχουν προσεχτεί όσο θα έπρεπε. Ο μακρύς κατάλογος των αλεξιπτωτιστών περιλαμβάνει ακόμη τους ΧΤC, τους Σκουήζ, τον Μάικ Μπατ, τον Τζάστιν Χέγγουρντ, τον Τζων Λοτς, τον Πήτερ Γκάμπριελ, τον Πήτερ Χάμμιλ, τους Έμερσον Λέηκ εντ Πάλμερ κ.ά., ενώ συστηματικές προσπάθειες προς αυτήν τη κατεύθυνση έχουν κάνει ο Τζων Κέηλ, οι Πρόκολ Χάρουμ, οι Μπάρκλεϊ Τζέιμς Χάρβεστ και κυρίως οι Ρινεσάνς.

γ) Κλασικές ενορχηστρώσεις σε συνδυασμό με κλασικές τεχνοτροπίες, δηλαδή συνθέσεις των οποίων η διάρθρωση αντλεί τα μέγιστα από την έντεχνη δυτική μουσική. Εδώ, σκαπανείς είναι οι Νάις Χάρις στο «The five bridges suite» (1970), ενώ επίσης ολοκληρωμένα έργα είναι το «Concerto for group and orchestra» (1970) των Ντιπ Περπ το «Apocalypse» (1974) των Μαχαδίζου

Και ο Τζιμ Μόρισον των Doors έχει να επιδείξει αναλαμπές συμφωνικού λυρισμού

κέστρα, διάφορα έργα του Φρανκ Ζάππα τρία άλμπουμ του Τζων Λόρντ, εκ των οποίων ξεχωρίζει το «*Sarabande*» (1976) το καλύτερο –ίσως– άλμπουμ που γράφτηκε ως ιερα για γκρουπ και ορχήστρα.

Ιός όμως από αυτά τα concept άλμπουμ, έχουν και μεμονωμένα κομμάτια που εκφράζουν τις παραπάνω προδιαγραφές. Συμπεριλαμβάνονται στη δουλειά των Όντιενς, των Μπάρνι, των Τζαίμς Γκανγκ, των Κάρρα, των Μπάνκο, των Αμαίλζινγκ Μπλόλ, των Κάμελ, των Σικάγκου, του Άλαν Πάρσονς, του Στηβ Χάου, του Κρις Σκουόιρ, του Γιαν Άκκερμαν, του Τζο Τζάκσον, του Ρινεσάνς κ.ά.

Τολμηρή χρήση της ορχήστρας

κομμάτια αυτά είναι, ως επί το πλείστον,

οργανικά και το συμφωνικό στοιχείο δεν μένει στάσιμο γύρω από το κύριο μελωδικό θέμα. Τα ορχηστρικά μέρη δεν προσφεύγουν σε λύσεις δανεισμένες από την ποπ και αυτή η τολμηρή χρήση της ορχήστρας απέφερε αρκετές φορές αποτελέσματα που ξεπερνούσαν τις προσδοκίες ακόμη και του πλέον ευφάνταστου ακροατή. Εγκυμονούσε όμως και μεγάλους κινδύνους. Η ενσωμάτωση επικών ορχηστρικών τμημάτων στα αισθητικά πλαίσια τραγουδιών ή απλών οργανικών κομματιών αποδείχτηκε συχνά καταστροφική, με αποκορύφωμα τα ναυάγια του Ρικ Γουαίτμαν στο «Ταξίδι στο κέντρο της γης» και το «Μύθοι και θρύλοι του βασιλιά Αρθούρου». Όταν δεν υπάρχουν μελωδικές ιδέες αρκετά ισχυρές ώστε να στηρίξουν αυτόνομα το βάρος της σύνθεσης, είναι μάταιο να στηρίζεται κανείς στις εξάρσεις της

συμφωνικής ορχήστρας. Και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις αξιολογών –κατά τα άλλα– κομματιών, που οι ορχηστρικές προσθήκες τα αποδυνάμωσαν αφαιρώντας τους τον αληθινό τους χαρακτήρα.

Τέλος, υπάρχουν δύο ακόμη κατηγορίες κομματιών που μόνο με χαλαρά κριτήρια μπορούν να ενταχθούν στο κεφάλαιο ποπ και συμφωνική ορχήστρα.

Η πρώτη αφορά συνθέσεις που υφίστανται εκ των υστέρων ορχηστρικές επεμβάσεις και παίζονται αποκλειστικά από συμφωνικές ορχήστρες (η μερίδα του λέοντος ανήκει στη Συμφωνική Ορχήστρα του Λονδίνου). Η πρόθεση είναι προφανής: να δοθεί μια άλλη διάσταση σε τυπικές, κατά κανόνα, ποπ κατασκευές. Όμως, τα αποτελέσματα απογοητεύουν τόσο τους θιασώτες της ποπ όσο και εκείνους της συμφωνικής μουσικής. Αρκεί να θυμηθεί κανείς δύο άλμπουμ, ένα με συνθέσεις των Τζένεσις και ένα με συνθέσεις των Τζέθρο Τάλ, ενώ πολύ πιο συμπαθητικό φαντάζει το «*The orchestral tubular bells*» (1975) του Νταϊντ Μπέντφορντ, η μόνη, ίσως, ορχηστρική διασκευή ποπ κομματιού που αξίζει να προσεχτεί.

Η δεύτερη αφορά συνθέσεις καθαράιμης συμφωνικής μουσικής, γραμμένες από καλλιτέχνες που προέρχονται από την ποπ. Τέτοια έργα είναι: το άλμπουμ «*The human condition*» (1987) του Ντάρυλ Γουαίτ (μια σουίτα για έγχορδα, πιάνο και κρουστά), το «*Piano concerto No1*» (1977) του Κηθ Έμερσον, οι «*Τρεις παραλλαγές στον κανόνα για έγχορδα του Γιόχαν Πάχελμπελ*» (1975) του Μπράιαν Ιβο, το «*The Mediterranean*» (1990) του Τζο Μακ Λάφλιν (ένα κοντσέρτο για κιθάρα και ορχήστρα), διάφορα κομμάτια του Φρανκ Ζάππα, του Τζων Καϊήλ, κάποια αποσπάσματα από τη δουλειά του Τζων Λορντ κ.τ.λ.

ΑΠΟΧΡΩΣΕΙΣ

• Νέοι δίσκοι, επιλεγμένοι από το σύνολο των νέων κυκλοφοριών...

WENDY JAMES: Η δεσποινίς «dirty girl» σε νέες περιπέτειες... Η τραχύτητα των *Tranvision Vamp* πάει περίπατο, το «low profile» τη γυροφέρνει και η ίδια φλερτάρει ανοιχτά με τον Πρίγκιπα του Στίχου και καλτ τραγουδοποιό, τον Έλβις Κόστέλλο αυτοπροσώπως... «*Now Aint The Time For Your Tears*» ο δίσκος της συνεχής γασίας τους! Ευσεβείς πόθοι, με αξιολόγο (αφροδισιακό κυρίως παρά... καλλιτεχνικό) αντίκρισμα.

★ ★ ★

Καλλιτεχνικό αντίκρισμα; «Μεγάλα λό-

για» θα πείτε «σε καιρούς ανομβρίας»... Και δεν θα 'χετε άδικο. Μόνο που τα συναισθήματα κάθε άλλο παρά μας έχουν εγκαταλείψει, όχι ακόμη τουλάχιστον... Έστω και λειψά, έστω και καμουφλαρισμένα, υπονομεύουν τις μέρες μας, στοιχειώνουν τις νύχτες μας. Κρύβονται πίσω από το κατσουφιασμένο βλέμμα του **Mr. Steely Dan:** αντανακλούν αισθήσεις απ' το μέλλον στους νευρώδεις ρυθμούς της «γαλαζομάτικης» σόουλ του μεγάλου **DONALD FAGEN...**

Μυστήριο «τριπ» το νέο του (μετά 11 έτη απουσίας) άλμπουμ: «*Kama Ki-riad*»... Στα συν, η παραγωγή του Walter Becker.

Χρήστος Τσανάκας

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΓΑΜΩΤΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΖΗΣΑΜΕ

Η Κατερίνα Γώγου πέθανε την Κυριακή, στα 53 της, και η σορός της αναγνωρίστηκε την Τετάρτη· κανείς δεν την είχε αναζητήσει.

Η πεταχτούλα με το κοντό μαλλί της δεκαετίας του εξήντα, που χόρευε ροκ εντ ρολ φωνάζοντας «γυάου» και «γιού-πι» με τον καλό της (συνήθως τον Τζαννετάκο) πριν της τραθήξει τ' αυτί ο αυστηρός μπαμπάς της (κυρίως ο Παπαγιαννόπουλος) στις ταινίες του Φίνου, πέρασε στη σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού, την επόμενη δεκαετία, υψώνοντας τα λάβαρα της μοναξιάς της: δύο βιβλία, το «Τρία κλικ αριστερά» και το «Ιδιώνυμο».

Κοίτα να δεις το παρτσακλό, είπαμε τότε, και αμέσως μετά κατάπιαμε τη γλώσσα μας: ερωτικό φιλί πάνω στην αναμμένη μολότοφ, αιμάσσοντα όνειρα ρήξης που παρασύρονταν από παγωμένους ανέμους, θήματα μοναχικά: «η ζωή μας είναι η Πατησίων πάνω - κάτω».

Η Κατερίνα βάφει τα χείλια της με πηχτό κόκκινο κραγιόνι και μετά βάζει τα κλάματα μπροστά στον καθρέφτη. Η «τελευταία παραγγελιά», απόψε, είναι για 'κείνη, καθώς υπνοβατούσε τελείως φευγάτη με ξίδια και χάπια, στην Τσαμαδού, βράδυ φθινοπώρου.

Σίγουρα δεν θα κρατήσει καμία κακία στη Βουγιουκλάκη που τη νεκρολόγησε από το MEGA «θυμίζοντας» πως έπαιζε μαζί της στο «ξύλο που βγήκε από τον παράδεισο»: η Κατερίνα τώρα έχει ξεδιπλώσει τις μαύρες φτερούγες της, έχει ήδη αφήσει πίσω της τις εκλογές και τους εκλογόληπτους και πετάει.

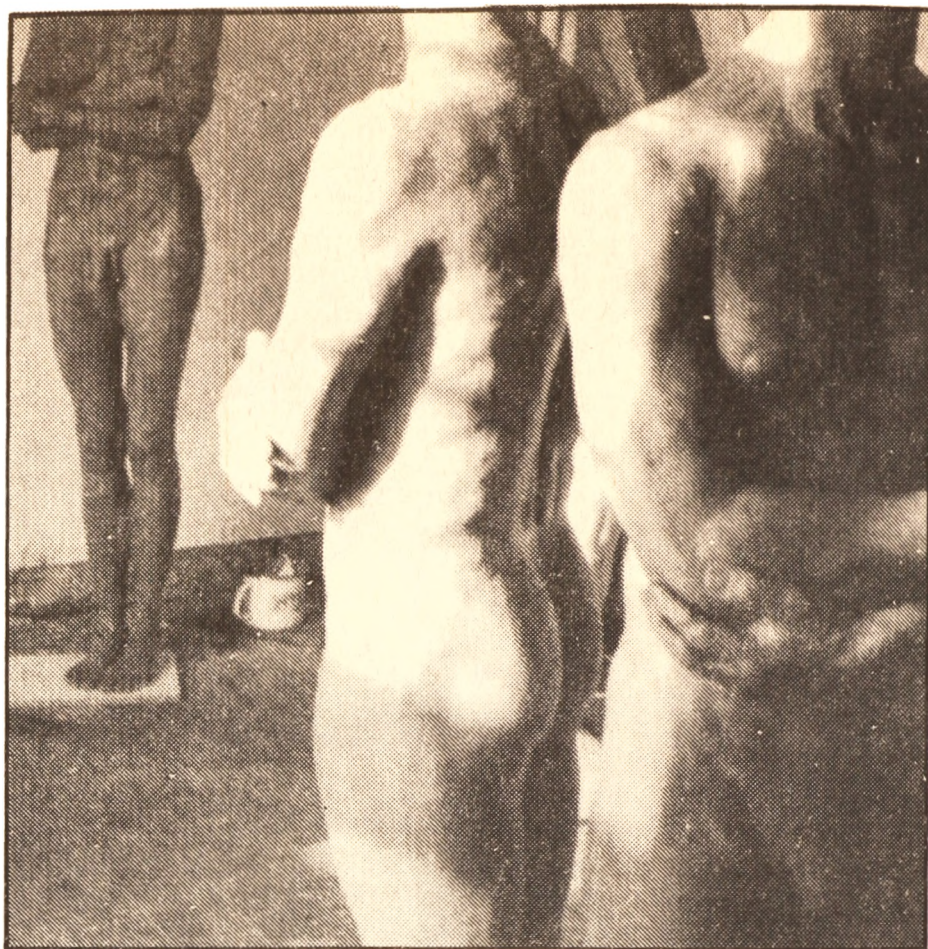
Καλό ταξίδι Κατερίνα.

Παύλος Μεθενίτης

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΠΟΝΑΤΣΟΥ

Ως τις 20 Οκτωβρίου λειτουργεί στην γκαλερί Α-Δ έκθεση του Σταύρου Μπονάτσου με τίτλο «Η Αλφάβητος».

Όπως υποδηλώνει και ο τίτλος τον καλλιτέχνη απασχολούν τα γράμματα της ελληνικής γραπτής γλώσσας. Είναι όντως η γραφή εκείνη που διαφοροποιεί την προϊστορία από την ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού. Είναι εκείνη που μεταφέρει τη συσσωρευμένη γνώση από την μία γενιά στην επόμενη, όντας ταυτόχρονα η πρώτη συστηματοποιημένη κι αναγνωρίσιμη προσπάθεια του ανθρώπου να μεταφέρει την πλαστική εικόνα στην καθημερινή χρήση. Είναι, τέλος, αυτή που μεταφέρει τη διαφορετικότητα της κοινωνίας και του πολιτισμού που αυτή γεννάει.

Η γκαλερί JEAN BERNIER αρχίζει φέτος το πρόγραμμά της με την Pia Stadtbauer. Η Pia Stadtbauer είναι Γερμανίδα γλύπτρια, 34 ετών, η οποία ζει και εργάζεται στο Dusseldorf. Στην Ελλάδα εκθέτει για πρώτη φορά. Η έκθεση αρχίζει στις 14 Οκτωβρίου και διαρκεί έως τις 19 Νοεμβρίου.

Η γλυπτική της Pia Stadtbauer παριστά φιγούρες που δημιουργούν ένα δικό τους διάλογο με το περιβάλλον στο οποίο κάθε φορά βρίσκονται. Οι φιγούρες της ωστόσο είναι ρεαλιστικές, ενώ εντύπωση δημιουργεί ο τρόπος που τις τοποθετεί στο χώρο. Ένα χαρακτηριστικό στοιχείο στα γλυπτά της Pia Stadtbauer είναι τα χρώματα που δίνει στα έργα της, καθώς και τα υλικά που χρησιμοποιεί, που άλλοτε είναι κερί, άλλοτε γύψος ή ξύλο.

Ο ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Την Πέμπτη 14 Οκτωβρίου ανοίγει για το κοινό η έκθεση «Ο Μύθος και το θέατρο» στον εκθεσιακό χώρο του ισόγειου του Μεγάρου Μουσικής, έκθεση που αποτελεί και την εικαστική πρόταση στον κύκλο εκδηλώσεων *Διαφωτισμός και Μουσική*. Πρόκειται για μια διαδρομή στην εξέλιξη της τέχνης από τον 17ο στον 18ο αιώνα που σημαδεύεται από την κυριαρχία του μπαρόκ και επικεντρώνεται στην τέχνη του θεάτρου και ειδικότερα στο λυρικό θέατρο αυτής της περιόδου.

Σχέδια, προσχέδια και χαρακτηριστικά από τα μεγαλειώδη και πληθωρικά θεάματα των υπαίθριων χώρων ως τις εσωτερικές σκηνές των μικρών σκηνών είναι τα κυρίως εκθέματα, τα οποία εμπλουτίζονται από πίνακες των Βενετσιάνων ζωγράφων Φεντερίκο Τσερβέλι, Γκρεγκόριο Λατσαρίνι και Τζούλιο Καπριόνι.

Το θέατρο ήταν το ιδεώδες πεδίο για τη συνολική ανάπτυξη των τεχνών στο ύψος μπαρόκ. Στον περιορισμένο χώρο της σκηνής, αλλά και σε πλατείες ή κανάλια, δημιουργήθηκαν εφήμερα περιβάλλοντα που συνδυάζαν στοιχεία από την αρχιτεκτονική, τη ζωγραφική, τη γλυπτική, τη μουσική, το χορό. Πιστότητα στην εποχή του μύθου που

διαδραματίζεται στη σκηνή, αλλά και σ' χρονά ενδυματολογικά και διακοσμητικά στοιχεία συνυπάρχουν χωρίς να ενοχλούν αισθητικά και επιβάλλουν μια ατμόσφαιρα πίστης στην αναγκαιότητα της τέχνης.

Τα δείγματα που έμειναν απ' αυτά τα γαλειώδη θεάματα είναι μόνο αυτά τα μινιμαλίστικα σχέδια, προσχέδια και χαρακτηριστικά. Η εντύπωση είναι δραματικά διαφορετική και η μινιμαλίστικη κλίμακα δεν μπορεί να υποβάλει στον θεατή την έκπληξη και το δέος των πραγματικών κατασκευών. Φαίνεται όμως σ' αυτά σχεδιαστική δεξιοτεχνία των καλλιτεχνών στο μελάνι, την υδατογραφία ή τη χάρτα αλλά και η απόλυτη πειθαρχία, η σοφία και συνέπεια που προϋπέθεταν τα τρελά αιματωμένα δημιουργήματα που αναστάτωναν τις ευαίσθητες σκηνές.

Την ευθύνη της έρευνας και της οργάνωσης της έκθεσης έχει η τεχνοκριτικός Έλενα Ανδρεάδη και τα εκθέματά της προέρχουν από τα μουσεία του Ιδρύματος Κονερίνι Σμπάλια και Κορρέρ της Βενετίας, του Θεάτρου της Σκάλα του Μιλάνου, του Θεατρικού Μουσείου της Βιέννης, του Γερμανικού Θεατρικού Μουσείου του Μονάχου και του Θεατρικού Επιστημονικού Συλλογής του Πύργου Βαν της Κολωνίας.

Στο δρόμο της ασετυλίνης

Νικολαΐδη
Γουρούνια στον άνεμο
κδ. Καστανιώτη,
θήνα 1992

πως και να 'ναι πλεονασμός ή να εί ως προκατάληψη το να υπο-
ηρίζει κανείς ότι και το τελευ-
ίο τούτο μυθιστόρημα του γνω-
ού και αγαπημένου Έλληνα
ηνοθέτη της «Γλυκιάς συμμο-
ας» και του «Τα κουρέλια τρα-
υδάνε ακόμα» χαρακτηρίζεται
ώτιστα από μια κινηματογραφι-
γραφή με γρήγορο ρυθμό, έξυ-
ους και ουσιαστικούς διαλό-
ους, ευφυή ευρήματα. Όλα αυτά,
πόσο, αληθεύουν αφού η πλοκή
υ αστυνομικού μυθιστορήματος
υ υιοθετεί και τα στοιχεία φα-
αστικού που τη συνοδεύουν δη-
ουργούν μια επιτυχημένη δια-
οκή που δεν οφείλεται μόνο
ην υπόθεση αλλά και στον τρόπο
λεσης της αφηγηματικής πράξης.

Τοποθετημένο σ' ένα χρονικό
ιρόν του τέλους της δεκαετίας
υ '60, επιτρέπει αναδρομές στο
ιρελθόν που σχηματοποιούν οι
ιέως προηγούμενες δεκαετίες,
α παρελθόν διαποτισμένο από
ν αμερικανικό κινηματογράφο
ι τα είδωλά του, που φθάνουν
ι αποκτούν πραγματική υπόστα-
ι στην τρέχουσα ζωή του
ωα/πρωτοπρόσωπου αφηγητή,
λά και από τους ανεξίτηλους
ους της μουσικής του μεταπολέ-
υ. Ένα παρελθόν που προεκτεί-
ται διαρκώς στο παρόν του
ωα, το καθορίζει, το απορροφά
εδόν, σε βαθμό που θα αναχθεί,
το τέλος, με την «πραγματική»
ουσία των εφηβικών φίλων να
πτευοδώνουν τον ήρωα στη φα-
ασιακή φυγή του, σε μοναδικό
ι αναμφοσθήτητο παρόν.

Το συνεχές παιχνίδι με το χρόνο,
ι χρονικές προλήψεις και αναλή-
εις, συνιστούν ένα από τα σημα-
τικότερα χαρακτηριστικά της
φήγησης. Ταυτόχρονα, όμως,
ι παίζουν τη χρονική συνάφεια με
η σκόπιμη διέσδυση στο σώμα της
ήγησης φαντασιακών στοιχείων
ου προέρχονται από τα χειρόγρα-
α του ήρωα: τα τελευταία που
ροέρχονται από διάφορα αδημο-
ιευτα βιβλία του, εισβάλλουν
τον πραγματικό χωροχρόνο της
ήγησης υποσκάπτοντας την αλη-

θοφάνεια των διαδραματιζομένων
γεγονότων είτε αναδιπλασιαζόμε-
να και διασταυρωνόμενα με την
κυρίως, «αυτοβιογραφικού χαρα-
κτήρα», ιστορία είτε λειτουργώ-
ντας ως δάνεια αλλά συμπληρωμα-
τικά της στοιχεία. Με την ύπαρξη
και εμβόλιμη αυτή παράταξη στοι-
χείων των χειρογράφων τίθεται,
ωστόσο, σε αμφισβήτηση η αυτοτέ-
λεια της φωνής του πρωτοπρόσω-
που αφηγητή, αφού αυτός παρα-
χωρεί το ρόλο του στο «συγγρα-
φέα» που υπήρξε γράφοντας τα
«Παιδιά της Οδού Κυβέλης» ή «Το
Καλοκαίρι της Ασετιλίνης». Οι
συχνές επαναλήψεις και τα παρα-
θέματα δεν κάνουν άλλο, τελικά,
από το να αναιρούν την πραγματι-
κότητα του αυτοβιογραφικού λό-
γου ή, καλύτερα, να επιδεικνύουν
φιλάρεσκα τη μυθοπλαστική σύ-
σταση κάθε αυτοβιογραφικής
απόπειρας. Έτσι, το γραμματικό
αφηγηματικό «εγώ» αποσυντίθε-
ται στα πολλαπλά «εγώ» που το
συνιστούν μέσα στην αέναη κυ-
κλωτική πορεία του στο χρόνο.
Μια τέτοια αποσύνθεση, όμως,
που σημειώνεται σε επίπεδο αφη-
γηματικής πράξης δεν απάδει προς
τη γενική αποσύνθεση που εκπέ-
μει το παρόν της αφηγούμενης
ιστορίας τοποθετημένο στην ιστο-
ρική στιγμή της δικτατορίας.

Ο χώρος, άλλωστε, μιας Αθήνας
διαρκώς βροχερής και λασπωμέ-
νης, ομιχλώδους και υγρής, πέρα
από τις καθαρά κινηματογραφό-
φιλες αναφορές, ενισχύει την αΐ-
σθηση μιας σήψης που διαπερνά
τον ήρωα: ο τελευταίος για ένα
ικανό μέρος του παρόντος χρόνου
του είναι μουσκεμένος από τις δι-
κές του εκκρίσεις, έναν πάλαι ποτέ
τρόπο κοινωνικής αντίδρασης που
ο ίδιος υιοθετούσε με κάποιον φί-
λο του, ανίκανο όμως πλέον να
λειτουργήσει ανάλογα. Τα κατου-
ρημένα μπατζάκια δεν σημασιοδο-
τούν πρόκληση αλλά τη μιζέρια
του παρόντος. Βιβλίο του δρόμου
και της φυγής, των αναμνήσεων
και της νοσταλγίας για όσα χάθη-
καν και για όσα υπήρξαν, με ήρωα
έναν έκπτωτο σύζυγο που η έκπτω-
σή του από το σπίτι και τη γυναίκα
του υπήρξε η αφορμή και όχι η
αιτία της χωροχρονικής του περι-
πλάνησης, τα «Γουρούνια στον
άνεμο» μοιάζουν να αποτίουν,

μάλλον, φόρο τιμής σ' ένα πρόσω-
πο παρόν και συγχρόνως απόν κα-
τά τη διάρκεια όχι μόνο της ιστο-
ρίας αλλά και της γραφής: τον πα-
τέρα του ήρωα/αφηγητή. Από την
αρχή της ιστορίας το πτώμα του
πατέρα που βρίσκεται αφημένο
στο μπάνιο όπου εκείνος γλίστρη-
σε για να μείνει εκεί γίνεται αιτία
όχι μόνο της αστυνομικής διαπλο-
κής αλλά και κάποιων αναδρομών
πάνω στη ζωή εκείνου αλλά και,
κυρίως, της αναγωγής του στον
άγνωστο αποδέκτη που σε κάποια
σημεία δηλώνεται με το γραμματι-
κό «εσύ». Το μυθιστόρημα θα κλεί-
σει με την επανάληψη μιας πρότα-
σης που τοποθετημένη πλέον μόνη
στη λευκή σελίδα, συνοψίζει με συ-
γκινησιακή ένταση το ρόλο του
απόντος αλλά πάντα παρόντος αυ-
τού πατέρα στην όλη κινησιολογία
και αναδρομή στο παρελθόν του
ήρωα. Για άλλη μια φορά η μυθο-
πλαστική φυγή αναιρείται από τη
στατικότητα της αέναα επαναλαμ-
βανόμενης αναμονής του ήρωα σ'
εκείνο το σημείο μηδέν της ύπαρ-
ξης: στην εικόνα του ερχομού του
πατέρα. Και είναι στην ποιητική
δύναμη αυτής της εικόνας που ο
λόγος υποχωρεί, εγκαταλείποντας
την κοινωνιόλεκτο που διέπει την
όλη αφήγηση, αυτή τη ρέουσα αλ-
λά και άκρως αθυρόστομη γλώσσα
που συνιστά μόνη της ένα σημαί-
νον με παράπλευρες του περιεχο-
μένου του σημάνσεις, ένα διαρκές
σφυροκόπημα από λέξεις που δεν
αποσκοπούν σε άλλο από το να
αποκρύψουν τον ανομολόγητο πό-
νο από την απουσία: «Και περιμέ-
νω ακόμα εκεί που σε περίμενα
κάθε Σάββατο απόγευμα, όταν
σχόλαγες νωρίς από τη δουλειά
σου και κατηφόριζες κουρασμένος
το δρόμο της ασετιλίνης, με την
εφημερίδα στη μασχάλη και το
τουίντ σακάκι σου ριγμένο άτσαλα
στον ώμο».

Το παρόν και το μέλλον του
ήρωα έχουν ακινητοποιηθεί σε αυ-
τό το εναρκτήριο, συνδετικό του
παρελθόντος. «Και» διαρκείας...

Τελειώνοντας, θα ήθελα να επι-
σημάνω πως αν οι επαναλήψεις
φράσεων που δηλώνουν τα διαφο-
ρετικά επίπεδα εκφώνησης απο-
δεικνύονται απόλυτα λειτουργικές
για την όλη αφήγηση, δεν συμβαί-

Μνημείο &
περιβάλλον.
Επιστημονική
περιοδική έκδοση για
την αρχιτεκτονική
κληρονομιά και το
περιβάλλον (εκδ.
Παρατηρητής, τχ. 1,
1993)· μια ακόμη
απόδειξη ότι
υπάρχουν άνθρωποι
που ερευνούν,
μελετούν και
προτείνουν λύσεις·
και βλέπουν το
χτισμένο αλλά και το
φυσικό περιβάλλον
ενταγμένο οργανικά
μέσα στην
καθημερινή μας ζωή,
έτσι που να γίνεται
μοχλός αναβάθμισης
της πολιτισμικής μας
πραγματικότητας.
Καλή αρχή, λοιπόν,
και μακάρι να
υπάρξει συνέχεια...
(Περιοδικό *Μνημείο
& Περιβάλλον*,
Καρακάση 27, 546 48
Θεσσαλονίκη).

Νέο επίπεδο (τχ. 15-
16, φθινόπωρο 93).
Κυκλοφορεί με ένα
θαυμάσιο αφιέρωμα
στην τυπογραφία
καμωμένο με πολύ
μεράκι και
ολοφάνερη αγάπη, με
άρθρα των Γιάννη
Στεφανάκι,
Ναυσικάς
Πανσελήνου, Ηλία
Χ.

Παπαδημητράκοπο-
υλου, Ε. Χ.
Κάσδαγλη, Δημήτρη
Δασκαλόπουλου κ.ά.
Αν δεν είδατε ακόμη
αυτό το τεύχος,
αξίζει να το
αποκτήσετε... (*Νέο
επίπεδο*, Αιχύλου 30,
Πλ. Ψυρρή, 105 54
Αθήνα).

Ξέρετε ότι εκτός από
τις φοberές και
τρομερές
δημοπρασίες που
οργανώνει το κανάλι
του Κουρή,
υπάρχουν και
πραγματικά σοβαρές
δημοπρασίες στην
Αθήνα; Και δεν
αναφέρομαι, βέβαια,
ούτε σε χαλιά με
άπειρους κόμπους
ούτε σε κινέζικα βάζα
ούτε σε

αποκρουστικά «μπισκούι». Για σπάνια βιβλία και χαρακτηριστικά μιλώ και σας πληροφορώ ότι η «Βιβλιοφιλία» του Κ.

Σπανού οργανώνει δημοπρασία στις 14 και 15 Οκτωβρίου 1993, 7 μ.μ. στην Ένωση

Ανταποκριτών Ξένου Τύπου», Ακαδημίας

23. Επίσης, κυκλοφόρησε ο κατάλογος πωλήσεων βιβλίων και

χαρακτικών, Νο 7 που εκδίδει ο Πέτρος Α. Βέργος (τηλ.

3614.897) και όσοι ενδιαφέρεστε μπορείτε να τη δείτε στην οδό

Μαυρομιχάλη 20, Αθήνα 106 80,

καθημερινά 10 π.μ. - 3 μ.μ.

«Ο Μαρσέλ, το πρόβατο έχει έρθει στην πόλη. Ο Μαρσέλ το πρόβατο προχωρεί με τριάντα τρία χιλιόμετρα την ώρα στη δεξιά λωρίδα του δρόμου, αλλά τον προσπερνούν συνεχώς».

Διαβάζοντας το βιβλίο του Ζαν - Λυκ Κουντρέ, Ο Μαρσέλ, το πρόβατο

(μετάφραση: Φοίβος Αρβανίτης, εκδ. Διάγραμμα, 1992),

αναρωτήθηκα: «μπας κι είμαι πρόβατο κι όχι χαρτοκόπτης,

όπως νόμιζα ως τώρα;». Το βιβλίο

αυτό, δέβαια, μοιάζει πως γράφτηκε για

παιδιά, αλλά νομίζω πως θα

«διασκεδάσουν» διαβάζοντάς το και οι

μικρομεγάλοι...

Πηγές της ιστορίας της Παλαιστίνης, Θ' αιώνας του Μιλτιάδη Κωνσταντίνου (εκδ. Παρατηρητής, 1993).

Η Παλαιά Διαθήκη ως ιστορική πηγή,

αλλά και η παρουσίαση

ορισμένων εξαιρετικά

δυσπρόσιτων, γλωσσικά, κειμένων

σχετικών με την

νει το ίδιο με κάποιες πλεοναστικές διηγήσεις, όπως αυτές που σχεδόν επαναλαμβάνουν τις ερωτικές περιπέτειες του ήρωα με διαφορετικές γυναίκες και που, παρά την

ευρηματικότητά τους, φθείρονται ή εξαντλούνται, αποδυναμώνοντας μ' αυτό τον τρόπο το κείμενο. Ίσως να είναι αυτό η αδυναμία όλων των σύγχρονων κειμένων που

επιδιώκουν ένα όγκο σελίδων να δικαιολογεί τον τίτλο του μυθιστορήματος...

Δημήτρης Τσατσούλ

Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος

Λυδίας Παπαδάκη

Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος διδασκαλίας στην Ελλάδα του 19ου αιώνα

Εκδ.: Ίδρυμα Ερευνών για το παιδί

Εκδ.: Δωδώνη, Αθήνα 1993

Το Ίδρυμα Ερευνών για το παιδί, στα δέκα χρόνια της προσφοράς του, έχει δώσει αξιολογότερες μονογραφίες σχετικά με θέματα που αφορούν το παιδί, το περιβάλλον και τις συνθήκες ζωής του στην Ελλάδα. Μελέτες με διαχρονική κυρίως κατεύθυνση, για το παιδί στην τέχνη, για την οικογένεια, την υγεία του παιδιού, τις ιδιαιτερότητες της ανάπτυξής του. Με την πρόσφατη μονογραφία για την αλληλοδιδασκτική μέθοδο, της Λυδίας Παπαδάκη, συμπληρείται ένα κενό στην ελληνική βιβλιογραφία για τις αρχές της νεοελληνικής εκπαίδευσης, οι οποίες ταυτίζονται στην ουσία με τη μέθοδο αυτή.

Η Λ. Παπαδάκη διέρχεται το θέμα της με την άνεση του ειδήμονος, Στον εύθυνο όσο και εμπειρισματομένο τόμο της μελέτης της γίνεται εξ αρχής φανερό ότι η συγ-

γραφέας κατέχει σε βάθος το θέμα, με αποτέλεσμα η έκθεση του υλικού να γίνεται με τρόπο ιδιαιτέρως απλό και σαφή. Η δομή της μελέτης χαρακτηρίζεται από μαθηματική ακρίβεια και ευκρίνεια: το χρονολογικό σχεδιάσμα, τοποθετεί προκαταβολικά την πορεία της μεθόδου στο χρόνο, στη σύντομη εισαγωγή η συγγραφέας εκθέτει το σκεπτικό της, ενώ τα κεφάλαια διαπραγματεύονται την εμφάνιση της μεθόδου στην Ευρώπη, στην Ελλάδα στη συνέχεια, την ανάπτυξή της και την κατάργησή της τελικά προς όφελος της συνδιδασκτικής. Τα παραρτήματα τέλος δίνουν πρόσθετες πληροφορίες, σε πολύ κωδικοποιημένη μορφή (πίνακες, βιογραφίες) ή φέρνουν τον αναγνώστη σε επαφή με πρωτότυπα κείμενα.

Η σημασία της μελέτης της Παπαδάκη είναι αδιαμφισβήτητη, δεδομένου του ρόλου που η αλληλοδιδασκτική μέθοδος έπαιξε στη χώρα μας. Γεννημένη στην Αγγλία και επεξεργασμένη, ως συνήθως, περισσότερο στη Γαλλία, η μέθοδος αποτέλεσε παιδευτική πρόταση του νεοελληνικού διαφωτισμού στο πλαίσιο της αναμόρφωσης της

παιδείας. Η αλληλοδιδασκτική σριξε την καθολίκευση της εκδευσης από την προδρομική κλας περίοδο του νεοελληνικού δφωτισμού, ενώ κατά την τρίτη φση, την άμεσα προεπαναστατική και κατά την αρχή του ελεύθερου πολιτικού βίου των Ελλήνων, κριάρχησε απολύτως. Μέθοδος έσιζόμενη στα ίδια τα παιδιά, σι μαθητές που ως παλαιότεροι κ πιο έμπειροι δίδασκαν τους υλοίπους, είχε πλείστα πλεονεκιματα αλλά και αρκετά μειονεκιματα: το βασικότερο, ο λόγος κ παιδιών, εξ αντικειμένου, ελάστα μπορούσε να συμβάλει σι ηθικοποίηση των νέων.

Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος που απάντησε στις ανάγκες κ βιομηχανικής επανάστασης κ μόρφωση και ηθικοποίηση κ νεοπαγών εργατικών στρωμάτκ για προβολή των αστικών ιδεωδκ και γενίκευση της εκπαίδευςι στηρίχτηκε στην απομνημόνευ και αποτέλεσε γνωσιολογικό αλ όχι καθολικά παιδευτικό μέο Εκεί οφείλεται και η αμφισβήτκ και η αντικατάστασή της από συνδιδασκτική, όπου ο δάσκαλκ θεωρείται πλέον υπεύθυνος γκ την ολοκλήρωση της προσωπικκ τητας του μαθητή. Ο ρόλος κ έπαιξε, όμως, ειδικά στο νεοστατο νεοελληνικό κράτος υπήρ σημαντικότετος και θετικότηκ και έχει πλήρως παραγνωρισκ Πάλι καλά που στα βιβλία ισκ ρίας της Γ' Λυκείου γίνεται ές αναφορά στην αλληλοδιδασκκ -χωρίς φυσικά ούτε μια επεξηγκ, ούτε μια υποσημείωση. Η μεκ τη της Λ. Παπαδάκη, λοιπόν, απκ καθιστά την αλληλοδιδασκτική, κ τοποθετεί στις σωστές της διασκισεις, αποτιμά νηφάλια τη συμβολκ της και ανοίγει το δρόμο για κ πληρέστερη προσέγγιση του θέμκτος. Πράγμα που γίνεται και με κ πλουσιότατη βιβλιογραφία κ κλείνει τη μονογραφία. Ο λόγκ της Παπαδάκη, λιτός, σαφής κ κυριολεκτών κάνει το βιβλίο κκ εκτός των άλλων, απολαυστικό.

Τιτίκα Δημητρούλκ

Ουτοπία και κοινωνική πράξη

Ιωαννιάνης Κονδύλης, *Ηδονή, ισχύς, ουτοπία*. Εκδ. «Στιγμή», 1993

άθε θεωρητική επιλογή έχει το ύψος της. Ο Σαντ θυσιάζει την ηθική υπέρ της ηδονής, ο Καντ, και τη φιλάνθρωπη ακόμη σκέψη όταν δεν παράγεται από την επιταγή του καθήκοντος. Η διαφορά είναι ότι ο Σαντ ποτέ δεν θα μπορούσε να συστήσει κατ' αυτόν τον τρόπο πολιτική θεωρία, κάτι που ο Καντ πετυχαίνει με τη «μοιραϊκή» σύσταση κοινωνίας από την πλευρά του υποκειμένου, το οποίο ακολουθεί την κατηγορηματική προσταγή (πράξε ως εάν η φύση σου πράξη να ήταν παγκόσμιος νόμος). Έτσι, στον Καντ, παραμερίζεται το αιτούμενο της ευτυχίας (της ατομικής ευδαιμονίας, την οποία ο Διαφωτισμός με την κανονιστική όσο και μεταφυσική έννοια της φύσης προσπάθησε να διαφυλάξει.

Πάντοτε, βέβαια, στην πολιτική θεωρία, «το αξίωμα, ότι η συλλογική αυτοσυντήρηση έχει απόλυτη

προτεραιότητα σε σχέση με την αυτοσυντήρηση του ατόμου, μεταφράζεται στη γλώσσα της ηθικής αρχής ότι η ηδονή οφείλει να συμμορφώνεται πάντοτε με το λόγο, του οποίου οι επιταγές είναι άλλωστε εξίσου υπερατομικές όσο και η ίδια η επιταγή της συλλογικής αυτοσυντήρησης, ενώ μέσα στην απαίτηση της ηδονής πάντοτε λανθάνει μια ατομική επιθυμία».

Από την άλλη πλευρά, η καταστροφή των έργων των σοφιστών υπέρ της διάσωσης των πλατωνικών έργων δείχνει το ιδεολογικό κλίμα στο οποίο διακρίνουμε τα αποτελεσματικότερα όπλα των κοινωνικών αγώνων ανά τους αιώνες.

Η μεγάλη φιλοσοφία βασιζόταν πάντοτε σε μια παραλλάσσουσα συνεκφορά του δέοντος και του όντος.

Και για τον Πλάτωνα αλλά και για τον Έγελο το δέον ενοικεί στο Όν, συνιστά οιοονεί την κινητήρια δύναμη και την ψυχή του Όντος. Φιλοσοφικές θεωρήσεις, φαινομενικά αντιφάσκουσες ως προς το

πρόβλημα της ισχύος (Έγελος και Νίτσε) συγκλίνουν στο ότι αυτή ανάγεται σε πρωταρχική επειδή παραμερίζεται το παλιό υπερβατικό και ενοποιείται ο κόσμος. Οι ηθικές και κανονιστικές αρχές, όμως, πάντα θα χρησιμοποιούνται ως κατ' εξοχήν εργαλεία για την επίτευξη της ισχύος.

«Στην εποχή του Ψυχρού Πολέμου, οι αντικομμουνιστές υπογράμμισαν συχνά και ορθά, την υποταγή της Ουτοπίας στη σοβιετική πολιτική της ισχύος. Σήμερα διαπράττουν ένα λογικό σφάλμα όταν αντιστρέφουν τη σειρά των πραγμάτων και θεωρούν τη Σοβιετική Ένωση ως τον ένοπλο υπέρμαχο της Ουτοπίας, συμπεραίνοντας ότι η ήττα της Σοβιετικής Ένωσης αποτελεί ήττα της Ουτοπίας. Ταυτόχρονα παραβλέπουν ότι ο κομμουνισμός στην Ανατολή ηττήθηκε ακριβώς λόγω της μαζικοδημοκρατικής πραγμάτωσης της Ουτοπίας στη Δύση, που παρ' όλες τις ελλείψεις της έδωσε τις μάζες στο "σύστημα" και έκοψε τα φτερά των επαναστατικών κινήματων».

Γιατί η Ουτοπία, στο χώρο των αρνήσεων της ως προς συγκεκριμένα φαινόμενα γίνεται και αυτή κάτι συγκεκριμένο που, παρ' τα αιτήματα της εξάλειψης του πόνου και του θανάτου ακόμα (στην ανθρωπολογική της διάσταση), αρχίζει να θέτει το πρόβλημα της μετάβασης προς αυτή την κατεύθυνση. Η περιγραφή της ιδεώδους καταστάσεως συνδέεται αρνητικά με το παρόν. Τότε προβάλλει η εξάρτηση της πορείας της από το παρόν και την ιστορική εποχή. Η μαρξιστική Ουτοπία διείσδυσε στην εποχή της τόσο βαθιά, όσο καθορίστηκε από την εποχή της.

«Γενικά μπορεί να λεχθεί ότι οι Ουτοπίες μπορούν να μετουσιωθούν σε κοινωνική πράξη όχι ως προς την απόλυτη, αλλά ως προς την ιστορικά προσδιορισμένη τους διάσταση... Από την άποψη αυτή, η Ουτοπία υφίσταται κάθε φορά μια αναπόδραστη άμεση ήττα, παρ' όλα αυτά, η νίκη έμμεσα είναι δική της -και επιπλέον, το στοιχείο της εκείνο, το οποίο αναπόφευκτα ηττάται, είναι η ανθρωπολογική, ανεκρίζωτη διάστασή της την οποία καμία ιστορική ήττα δεν μπορεί να αφανίσει».

ιστορία της Παλαιστίνης είναι ο στόχος αυτού του βιβλίου, στο οποίο βρίσκουμε μεταφρασμένα τα επιλεγμένα αποσπάσματα, καθώς και μία απόπειρα για την ανίχνευση πρώτων συμπερασμάτων.

Ρίχνω μια ματιά σε ένα πολύ ενδιαφέρον λεξικό που ο εκδοτικός οίκος «Επικαιρότητα» είχε την πρωτοβουλία να μας προσφέρει σε φωτομηχανική αναπαραγωγή Αθανασίου Χ. Μπούτουρα, σχολάρχου του Γ' εν Αθήναις σχολείου. Τα νεοελληνικά κύρια ονόματα ιστορικά και γλωσσικά ερμηνευόμενα. Εν Αθήναις 1912. Ονόματα αρχαία, αγίων, εορτών και θρησκευτικών εννοιών, της Βυζαντινής και Νεωτέρας ιστορίας, ξένων λαών, γεωγραφικά, ζώων, φυτών, ορυκτών κ.ά. Ονόματα, όπως για παράδειγμα, Γραμματική, Θεοπίστη, Ευρώπη, Γερακίνα, Καρυοφυλλιά, Ασπραδαινή...

«Στο πρώτο σκαλοπάτι/εξαντλήσαμε όλο το ύψος./Η σκάλα πιο πάνω/χωρίς ίχνη πελμάτων/ανέβαζε σε δώματα θεών./Τους ώμους των άφτερων/που εκλιπαρούσαν: «ένα χέρι, ένα χέρι»/απέλπιζαν σκιές αγγέλων.» Γιώργος Ποταμίτης, *Δανεικά φεγγαρόφωτα* (εκδ. Δελφίνι, 1993). Και να σκεφτεί κανείς πως ένας ακόμη «λαπάς» δίνει τη μάχη της πολιτικής! Καλό κουράγιο και επιτυχίες...

Έρη Κασίμη

ο χαρτοκόπτης

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

φυλλα - φτερα

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΑΘΗΝΑ 1983

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Φύλλα - φτερά

Πέντε ενόητες διηγήματων: Το ριζιμιό λιθάρι, δύο συνθέσεις για κιθάρα, οι ρίζες των μπουζουκιών, παρένθεση με πλαγιάουλους, τρεις άλλες ιστορίες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

[ΑΥΤΗ Η ΞΑΝΘΕΙΑ ΠΟΥ ΜΟΛΙΣ ΕΧΩ ΓΔΥΣΕΙ]

Αὐτὴ ἡ ξανθεὶὰ ποὺ μόλις ἔχω γδύσει
σίγουρα ἔχει ἀγγίξει τὴν ἀλήθεια,
ὄχι μὲ τὰ λεπτὰ τῆς δάχτυλα
ἀλλὰ μὲ τὰ στήθια.

Ψηλαφῶ τὶς θηλές τῆς καὶ τὸ νόημα
τοῦ κόσμου πλημμυρίζει τὸ κορμί μου,
σὰν ξαφνικὰ νὰ σκεπάζει χλόη
τὴν ἄμμο τῆς ἐρήμου.

ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ
(μετάφραση: Νάσος Βαγενᾶς)

ΑΠΟ ΤΟΝ

**ΝΑΣΟ
ΒΑΓΕΝΑ**

*Ο Τέρπανδρος είναι Μακεδόνας λυρικός ποιητής του 2ου π.Χ. αιώνα. Κατάγεται από την Ηδώνη (τη σημερινή περιοχή Καβάλας)

ΟΙ ΚΛΑΣΣΙΚΟΙ

Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ... ΕΚΕΙ!

ΑΝΑΚΑΛΥΨΤΕ ΤΗΝ ΑΣΥΓΚΡΙΤΗ ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΩΝ ΚΛΑΣΣΙΚΩΝ!

● ΕΓΚΥΡΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ, ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΛΩΣΣΑ,
ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ

● ΚΑΘΕ ΕΡΓΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΕ ΔΥΟ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

ΑΠΛΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ ΚΑΙ

ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ ΓΙΑ ΣΥΛΛΕΚΤΕΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ, ΜΑΖΙ ΜΕ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ Η ΕΙΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ **ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ**, ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ, ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΚΑΙ
ΣΠΑΝΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ.

**ΤΩΡΑ, ΚΑΝΤΕ ΚΑΙ ΣΕΙΣ ΜΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΕ
ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΑΞΙΕΣ ΜΕ ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΔΑΠΑΝΗ.**

ΧΤΙΣΤΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ **ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**,
ΤΟΝ ΔΙΚΟ ΣΑΣ ΘΗΣΑΥΡΟ ΓΝΩΣΕΩΝ!

ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ

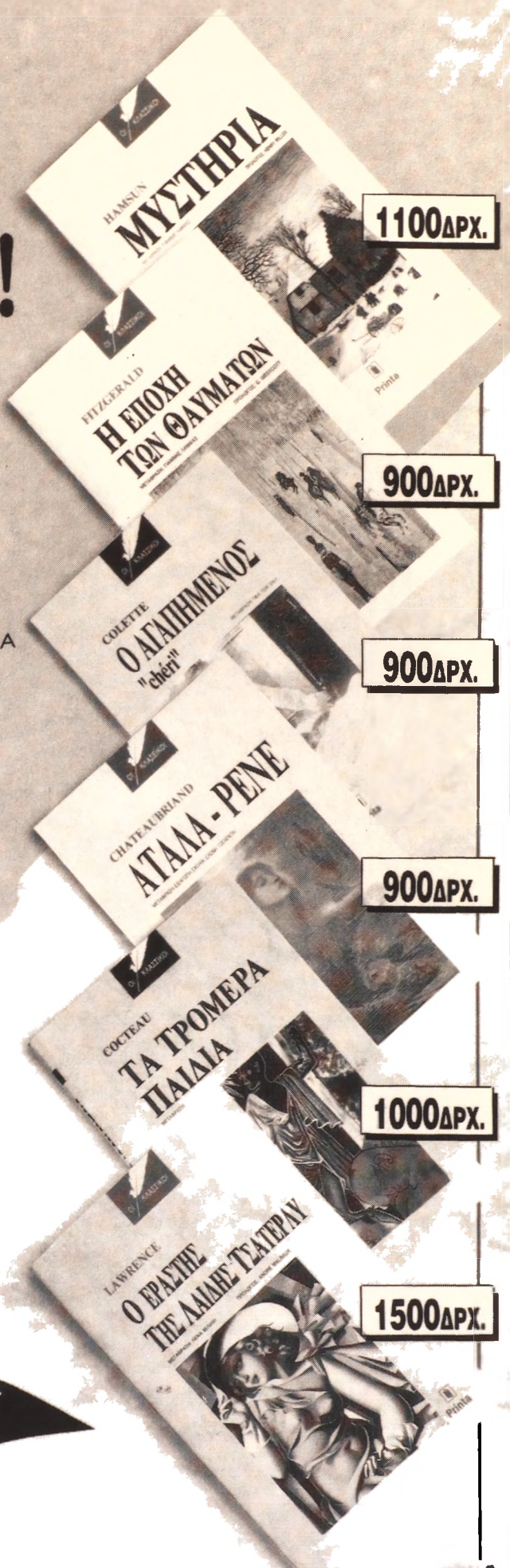
**ΤΩΡΑ ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Printa

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ!

**ΔΩΡΕΑΝ
ΤΑ
ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ**

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΚΑΘΕ 1η ΤΟΥ ΜΗΝΑ

1100ΔΡΧ.

900ΔΡΧ.

900ΔΡΧ.

900ΔΡΧ.

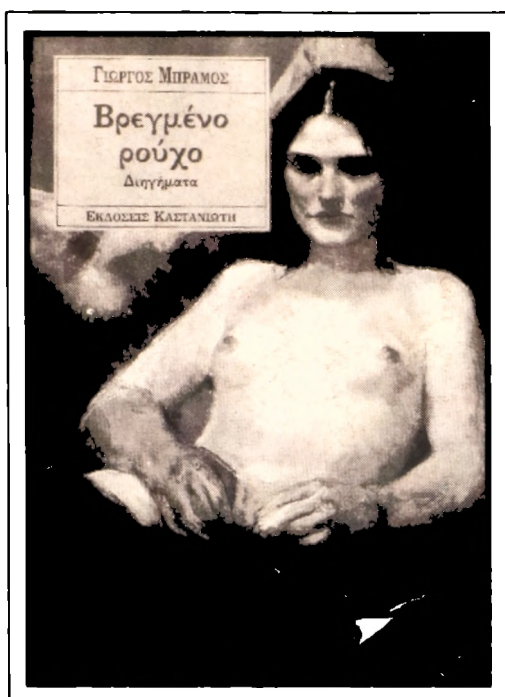
1000ΔΡΧ.

1500ΔΡΧ.

1993 ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ 1993

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

**ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΠΡΑΜΟΣ**

ΒΡΕΓΜΕΝΟ ΡΟΥΧΟ

Διηγήματα

Εννιά διηγήματα στην Εθνική Οδό.

Γυναίκες που συναντούν τους άντρες μέσα στα σκοτάδια, άντρες που δεν μπορούν να καταλάβουν το χάσιμο των γυναικών, νταλικέρηδες που τρακάρουν παρασυρμένοι από ξετρελαμένα θηλυκά, ο δρόμος και η νύχτα, τα ξενοδοχεία και οι πόλεις.

Μικρές ιστορίες ανθρώπων της απώλειας και της φθοράς, που ταξιδεύουν και ερωτεύονται άγνωστους, που αγκαλιάζουν μες στην απελπισία και δραπετεύουν χωρίς εξήγηση.

**ΖΥΡΑΝΝΑ
ΖΑΤΕΛΗ**

ΚΑΙ ΜΕ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥ ΕΠΑΝΕΡΧΟΝΤΑΙ

Μυθιστόρημα
σε δέκα ιστορίες

Με την ανεξίτηλη περιστροφή που θα ακολουθούσε ένα ηλιοτρόπιο της νύχτας, η τέχνη της Ζ.Ζ. —επαληθευμένη χαρμόсуна σε αυτό το τρίτο της βιβλίο, που είναι και το πρώτο της μυθιστόρημα— αποδεικνύει ότι μπορεί κανείς να γράφει σαν να προσπαθεί να λύσει τα μάγια του κόσμου ή σαν να ξορκίζει τη λύση τους.

**ΝΕΝΗ
ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ**

ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Μυθιστόρημα

Ένα κατοικημένο κτήριο πρόκειται να ανατιναχθεί. Υποψήφια δράσης μία γυναίκα που το παρακολουθεί καθημερινά πίσω από τη βιτρίνα του ανθοπωλείου της. Υποψήφια θύματα άνθρωποι απλοί ή σύνθετοι ή και εξεζητημένοι, που εκπροσωπούν πολύμορφα τη μεσοαστική νοοτροπία. Όσπου κάποια στιγμή οι υποψίες μιας ασυνήθιστης δωδεκάχρονης δίνουν την αφορμή για ένα παιχνίδι παράδοξο.

γιατί ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΔΥΝΑΜΩΝΟΥΝ ΤΟ ΜΥΑΛΟ